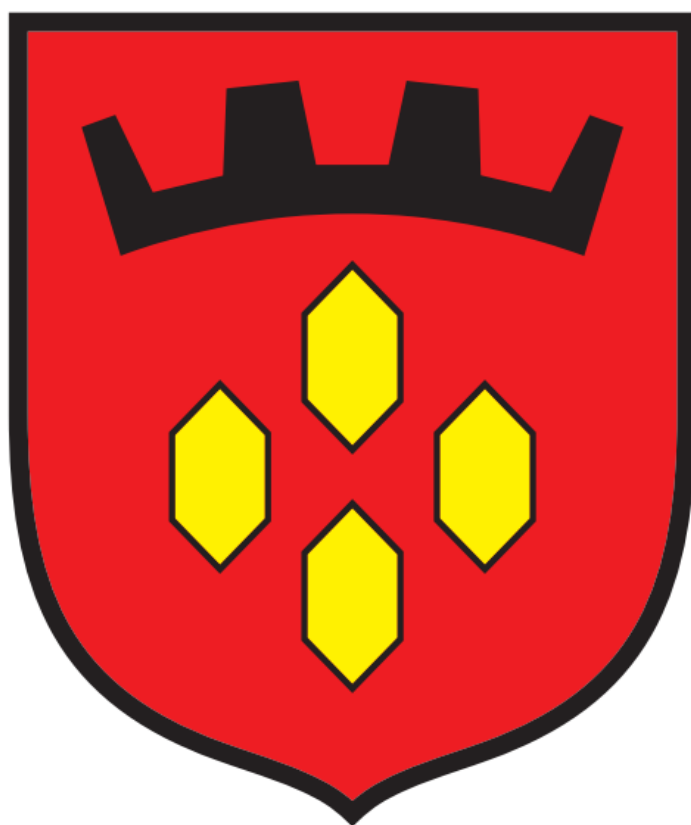

RAPORT Z BADANIA
DIAGNOZA LOKALNYCH
ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH
PIASTÓW 2019

Spis treści

WSTĘP.....	5
Cel badania.....	5
Problematyka badania	6
Przebieg badania oraz metodologia	7
Charakterystyka próby badawczej	7
CZĘŚĆ I.....	9
Ogólna charakterystyka gminy Piastów.....	9
Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne	9
Zasoby w obszarze zdrowia i pomocy społecznej	11
Stan bezpieczeństwa na terenie gminy.....	32
CZĘŚĆ II.....	35
Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Piastów	35
Cel badania.....	35
Grupa badawcza.....	35
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	38
Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu	43
Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków.....	48
Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym	51
Postawy mieszkańców wobec wychowania dzieci	55
Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów	57
Profilaktyka uzależnień.....	59
CZĘŚĆ III	62
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz trzeciej gimnazjum.....	62
Cel badania.....	62
Grupa badawcza.....	62
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym.....	63
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	70

Palenie papierosów	70
Picie alkoholu.....	76
Zażywanie narkotyków	81
Zażywanie dopalaczy	86
Młodzież a inne zagrożenia.....	89
Komputer i Internet w życiu uczniów	89
Młodzież a cyberprzemoc	91
CZĘŚĆ IV	93
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkół średnich.....	93
Cel badania.....	93
Grupa badawcza.....	93
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym i domowym	94
Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	102
Palenie papierosów	102
Picie alkoholu.....	106
Zażywanie narkotyków	111
Zażywanie dopalaczy	115
Młodzież a inne zagrożenia.....	117
Komputer i Internet w życiu uczniów	117
Młodzież a cyberprzemoc	119
CZĘŚĆ V.....	121
Analiza ankiet przeprowadzonych w klasach trzecich gimnazjalnych w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach	121
Cel badania.....	121
Grupa badawcza.....	121
Napoje alkoholowe	122
Narkotyki i dopalacze	130
Dostępność substancji psychoaktywnych	134

CZEŚĆ VI	136
Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów liceum w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach.....	136
Cel badania.....	136
Grupa badawcza.....	136
Napoje alkoholowe	137
Narkotyki i dopalacze	145
Dostępność substancji psychoaktywnych	149
CZEŚĆ VII.....	151
Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych	151
Grupa badawcza.....	151
Cel badania.....	151
Wyniki badania	151
CZEŚĆ VIII.....	157
Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych.....	157
BIBLIOGRAFIA.....	172
Spis publikacji.....	172
Źródła internetowe	173
Spis wykresów	174
Spis tabel	178

WSTĘP

„Współcześnie zachodzące w świecie przemiany charakteryzują się niespotykaną dotąd skalą i dynamiką, a swoim zasięgiem obejmują niemal wszystkie dziedziny życia człowieka, w tym sferę jego działalności społecznej. Z jednej strony przeobrażenia te mają pozytywny wpływ na rozwój człowieka, z drugiej zaś niosą ze sobą realne powody do niepokoju. Wiele zagrożeń dla bezpieczeństwa społecznego wynika m.in. z destrukcji dotychczasowych modeli funkcjonowania społeczeństwa i rodziny. Poszczególne jednostki muszą zatem wykazać się elastycznością i akceptacją wobec zachodzących przemian. Ze względu na szczególne, towarzyszące im uwarunkowania, nie każdy jest w stanie odpowiednio zaadaptować się do nowopowstałych warunków, co w efekcie prowadzi do powstawania licznych problemów społecznych i pedagogicznych. Te z kolei przyczyniają się do zaburzeń harmonii życia społecznego, jak również mają negatywny wpływ na funkcjonowanie pojedynczych osób.”¹

Cel badania

Celem przeprowadzonego badania było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych na terenie gminy Piastów.

Działania badawcze miały na celu:

- ◆ zidentyfikowanie problemów dotyczących między innymi uzależnień w różnych grupach wiekowych;
- ◆ uchwycenie czynników prowokujących do powstawania sytuacji problemowych;
- ◆ określenie skali oraz zakresu tych problemów;
- ◆ rozpoznanie i zdiagnozowanie skutków występujących problemów;
- ◆ propozycję rozwiązań / zmniejszania negatywnych konsekwencji.

¹ <http://www.bookmarked.edu.pl/wspolczesne-problemy-spoleczne-i-pedagogiczne-konteksty-i-implikacje-tom-1/>

Problematyka badania

Badania ankietowe miały na celu analizę wybranych problemów społecznych.

W badaniu wśród osób dorosłych uwzględnione zostały takie obszary jak:

1. problem alkoholowy- częstotliwość spożywania alkoholu, znajomość osób nadużywających napoje alkoholowe, rozpowszechnienie alkoholizmu w środowisku lokalnym;
2. problem nikotynowy- częstotliwość palenia, konsekwencje zdrowotne palenia papierosów;
3. problem narkotykowy- dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki;
4. problem przemocy- występowanie przemocy domowej, znajomość rodzin dotkniętych problemem przemocy, postawy wobec stosowania kar cielesnych.

W badaniu wśród uczniów uwzględnione zostały takie obszary jak:

1. problem alkoholowy- częstotliwość spożywania, dostępność, znajomość osób pijących, znajomość instytucji pomocowych, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
2. problem nikotynowy- częstotliwość palenia, dostępność, znajomość osób palących, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
3. problem narkotykowy- częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki, znajomość konsekwencji zdrowotnych i prawnych z tytułu ich posiadania;
4. problem zażywania dopalaczy- częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających dopalacze, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
5. problem przemocy- perspektywa osoby doświadczającej przemocy oraz świadka przemocy, uczestnictwo w czynnym akcie przemocy, występowanie przemocy rówieśniczej i domowej;
6. problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od komputera czy Internetu.

Ponadto badaniem zostali objęci także pracownicy punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych.

W badaniu wśród pracowników punktów sprzedaży zostały poruszone takie kwestie, jak:

1. problem dostępu do substancji legalnych, w tym częstotliwość prób zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe i niepełnoletnie; prób zakupu papierosów, piwa bezalkoholowego o zawartości nieprzekraczającej 0,5% alkoholu i napojów energetyzujących przez nieletnich;
2. postawy osób będących w stanie silnego upojenia alkoholem;
3. znajomość przypadków sprzedaży papierosów i alkoholu nieletnim;
4. przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

Przebieg badania oraz metodologia

Niniejszy raport opiera się na wynikach badania ilościowego. Do przeprowadzenia badań wśród dorosłych mieszkańców i sprzedawców z punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wykorzystano metodę PAPI (ang. *Paper & Pen Personal Interview*). Dodatkowo na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Piastowie udostępniono ankietę dla mieszkańców w wersji on-line.

W przypadku uczniów najbardziej dogodną metodą była ankieta w formie aplikacji internetowej. Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami etyki, bowiem wszyscy uczestnicy badania zostali poinformowani o zachowaniu anonimowości i poufności, w związku z czym oddzielono dane odnośnie tożsamości pojedynczych badanych od informacji, jakich udzielili. Ponadto, ankietując uczniów za każdym razem uzyskiwano zgodę Dyrektora szkoły na przeprowadzenie badań w ich placówce.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone w okresie maj- lipiec 2019 roku.

Charakterystyka próby badawczej

Dla określenia postaw mieszkańców wobec potencjalnych problemów społecznych badania ankietowe przeprowadzono w trzech grupach respondentów zróżnicowanych pod względem zmiennych takich jak płeć, wiek, wykształcenie.

Dorośli mieszkańcy gminy

- badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 364 osób, w tym 282 kobiety i 82 mężczyzn

Uczniowie szkół

- 457 uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych oraz trzecich gimnazjalnych; w tym 225 dziewcząt oraz 232 chłopców
- 76 uczniów liceum; w tym 40 dziewcząt oraz 36 chłopców

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- badania przeprowadzone w 30 punktach sprzedaży

CZĘŚĆ I

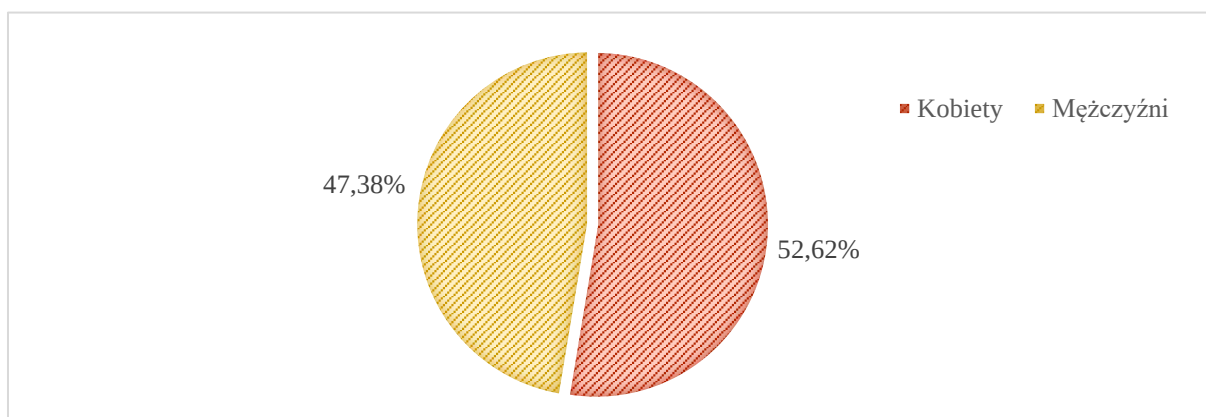
Ogólna charakterystyka gminy Piastów

Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne

Piastów to gmina miejska, położona w województwie mazowieckim, należąca do powiatu pruszkowskiego.

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2018 r. gmina Piastów liczy 22 657 mieszkańców; z czego 52,62% stanowią kobiety (11 923), a 47,38% mężczyźni (10 734).

Na przestrzeni lat 2003-2018 liczba mieszkańców zmalała o 2,89%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki w roku 2018

Przyrost naturalny:

Gminę Piastów cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2018 roku wyniósł -25. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,10 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2018 roku w gminie odnotowano 229 urodzeń dzieci, w tym 48,91% dziewczynek i 51,09% chłopców. W tym samym czasie doszło do 254 zgonów, co odpowiada 11,18 zgonom na 1000 mieszkańców.

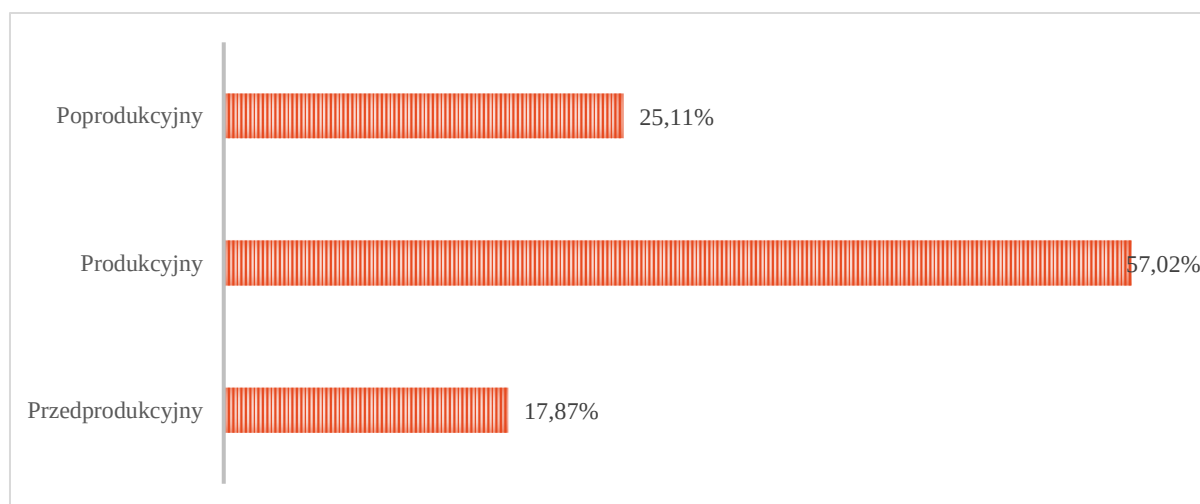
Migracje ludności:

W 2018 roku w Piastowie zarejestrowano 420 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 441 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -21.

W tym samym roku w gminie odnotowano 9 zameldowań z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowania za granicę, w związku z czym saldo migracji zagranicznych wynosi 7.

Rynek pracy:

57,02% mieszkańców gminy Piastów jest w wieku produkcyjnym, 17,87% w wieku przedprodukcyjnym, a 25,11% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku

Bezrobocie rejestrowane w gminie na rok 2018 wynosiło 2,9%; w tym 3,0% wśród kobiet i 2,8% wśród mężczyzn.²

² Opracowano na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/jednostka#>

Zasoby w obszarze zdrowia i pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie, w miarę możliwości do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.³

³ <http://www.mops.pilastow.pl/index.php?cmd=zawartosc&opt=pokaz&id=5>

POMOC DLA OSÓB Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM I ICH RODZIN

1) MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Piastów.

1. Korzystający z pomocy materialnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:

- rok 2016 (liczba rodzin ogółem - 411)
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 80
środki finansowe przeznaczone na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym-
160 000 zł
- rok 2017 (liczba rodzin ogółem - 342)
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 100
środki finansowe przeznaczone na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym-
190 000 zł
- rok 2018 (liczba rodzin ogółem - 430)
rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – 40
środki finansowe przeznaczone na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym-
90 000 zł

2. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS:

Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS	2016 rok	2017 rok	2018 rok
świadczenia pieniężne dla osób	495	410	475
świadczenie porad dla osób	972	986	946

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS

3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej i powody jej udzielania:

Powody udzielania pomocy społecznej	2016 rok	2017 rok	2018 rok
ubóstwo	151	132	130
sieroctwo	0	0	0
bezdomność	11	12	12
bezrobocie	88	65	53
niepełnosprawność	134	120	98
długotrwała lub ciężka choroba	213	195	202
przemoc w rodzinie:	2	2	1
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	48	36	53
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	33	32	38
trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	0	3
alkoholizm lub narkomania	134	132	127
zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa	8	5	6
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Tabela 2. Powody udzielania pomocy społecznej

Jak pokazują powyższe statystyki, najbardziej popularną formą pomocy są świadczenia w postaci porad, choć w roku 2018 ich liczba była niższa niż w latach poprzednich. Powodem przyznawania pomocy społecznej jest najczęściej długotrwała lub ciężka choroba, a kolejno ubóstwo. Przyczyną korzystania z pomocy również często jest alkoholizm lub narkomania, choć ogólna liczba rodzin, którym została udzielona pomoc z tego właśnie powodu, na przestrzeni ostatnich trzech lat spadła o połowę.

2) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Piastów.

1. Procedura „Niebieskie Karty”:

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Wpłynęło ogółem formularzy NK, w tym:	15	23	8
z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	1	0	0
z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
z Placówek Służby Zdrowia	0	0	0
z Policji	12	21	8
z placówek oświatowych	0	1	0
z innego Ośrodka Pomocy Społecznej	2	1	0

Tabela 3. Procedura "Niebieskie Karty"

2. Osoby doświadczające przemocy i stosujące przemoc w rodzinie w związku z procedurą NK:

	2016 rok	2017 rok	2018 rok
liczba kobiet doświadczających przemocy w rodzinie	12	15	7
liczba mężczyzn doświadczających przemocy w rodzinie	1	10	1
liczba dzieci doświadczających przemocy w rodzinie	1	6	1
	2016 rok	2017 rok	2018 rok
liczba kobiet stosujących przemoc w rodzinie	2	4	1
liczba mężczyzn stosujących przemoc w rodzinie	13	19	7

Tabela 4. Osoby doświadczające przemocy i stosujące przemoc w związku z procedurą NK

3. Liczba NK skierowanych do prokuratury:

- 2016 - 1
- 2017 - 0
- 2018 – 0

4. Liczba NK skierowanych do sądu dla nieletnich:

- 2016 - 0
- 2017 - 0
- 2018 – 0

5. Liczba NK skierowanych na Policję:

- 2016 - 15
- 2017 - 23
- 2018 – 8

6. Liczba NK skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w związku z przemocą w rodzinie, w której występuje problem alkoholu.

- 2016 - 0
- 2017 - 23
- 2018 - 2

7. Liczba rodzin w których stwierdzono występowanie przemocy w rodzinie i które otrzymały pomoc zmierzającą do wyeliminowania niepożądanych zjawisk przemocowych.

- 2016 ogółem (w tym prawną, psychologiczną, inną) -14
- 2017 ogółem (w tym prawną, psychologiczną, inną) -31
- 2018 ogółem (w tym prawną, psychologiczną, inną) -8

8. Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy:

- Zespół Ośrodków Wsparcia Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Komisariat Policji;
- Punkt Interwencji Kryzysowej- Punkt Informacyjno Konsultacyjny.

Powyższe statystyki w zakresie działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wskazują, że osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety, a osobami stosującymi przemoc mężczyźni. Najwięcej przypadków stosowania przemocy odnotowano w roku 2017, natomiast w roku 2018 ich liczba znacznie zmalała.

3) Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Piastów.

2018 rok:

- „Przeprowadzono 17 kontroli placówek handlowych sprzedających napoje alkoholowe na terenie miasta Piastowa. Podczas w/w kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów Ustawy z dn. 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Wydano 6 postanowień w sprawie przedłużenia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz trzy postanowienia zezwalające na sprzedaż alkoholu.
- W trakcie dyżurów przyjęto 126 osób, wszczęto 8 postępowań, w których uczestnicy rozmów motywujących do leczenia przeprowadzanych przez członków GKRPA zobowiązali się do dobrowolnego poddania się terapii odwykowej. Ich postępowanie i zachowanie monitorowane było na bieżąco przez członków GKRPA. Wysłano dwa wnioski do Sądu Rejonowego w Pruszkowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Jeden z nich zakończył się prawomocnym postanowieniem.”⁴

2017 rok:

- „Przeprowadzono 15 kontroli placówek handlowych sprzedających napoje alkoholowe na terenie miasta Piastowa. Podczas w/w kontroli nie stwierdzono naruszeń przepisów Ustawy z dn. 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Wydano 6 postanowień w sprawie przedłużenia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz trzy postanowienia zezwalające na sprzedaż alkoholu.
- W trakcie dyżurów przyjęto 128 osób, wszczęto 8 postępowań, w których uczestnicy rozmów motywujących do leczenia przeprowadzanych przez członków GKRPA zobowiązali się do dobrowolnego poddania się terapii odwykowej. Ich postępowanie i zachowanie monitorowane było na bieżąco przez członków GKRPA.”⁵

⁴ Sprawozdanie z działalności GKRPA w Piastowie za rok 2018

⁵ Sprawozdanie z działalności GKRPA w Piastowie za rok 2017

2016 rok:

- „Przeprowadzono 17 kontroli placówek handlowych sprzedających napoje alkoholowe na terenie miasta Piastowa. Nie stwierdzono naruszeń przepisów Ustawy z dn. 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Wydano 8 postanowień w sprawie przedłużenia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz jedno postanowienie zezwalające na sprzedaż alkoholu.
- W trakcie dyżurów przyjęto 120 osób, wszczęto 12 postępowań, w których uczestnicy rozmów motywujących do leczenia przeprowadzanych przez członków GKRPA zobowiązali się do dobrowolnego poddania się terapii odwykowej. Ich postępowanie i zachowanie monitorowane było na bieżąco przez członków GKRPA.”⁶

⁶ *Sprawozdanie z działalności GKRPA w Piastowie za rok 2016*

Punkt Interwencji Kryzysowej - Punkt Informacyjny – Konsultacyjny:

„Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK) został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Piastowa z dnia 30 marca 2015 r. Skład osobowy PIK tworzą następujące osoby:

1. Kurator sądowy, prawnik;
2. Pracownik MOPS Piastów, pedagog, członek GKRPA w Piastowie;
3. Specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, terapeuta.

Do zadań Punktu Interwencji Kryzysowej należy świadczenie porad specjalistycznych w zakresie:

- profilaktyki uzależnień i współuzależnień, profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, systemu procedowania Niebieskich Kart,
- kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, kodeksu karnego,
- dostępności pomocy terapeutyczno- psychologicznej,
- kierowania do instytucji świadczących pomoc prawną w zakresie prawa karnego, rodzinnego, mieszkaniowego oraz cywilnego,
- pomocy interwencyjnej we współpracy ze służbami z terenu miasta Piastowa (Policja, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej),
- podjęcia stosownych działań ukierunkowanych na zmianę w trudnej sytuacji życiowej.

Punkt Interwencji Kryzysowej ma również za zadanie motywowanie i kierowanie ofiar oraz sprawców przemocy do grupowych form pomocy o charakterze edukacyjnym, korekcyjnym, terapeutycznym i profilaktycznym.

PIK realizuje swoje zadania poprzez pełnienie dyżurów odbywających się jeden raz w tygodniu. Poradnictwo specjalistyczne obejmuje w szczególności procedury „Niebieskie Karty”, prawne aspekty dotyczące głównie Kodeksu Karnego, Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego oraz Kodeksu Cywilnego. Punkt udziela również informacji odnośnie Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie, Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi.

Członkowie PIK ściśle współpracują ze służbami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie miasta Piastowa, takimi jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Piastowie, Komisariat Policji w Piastowie, Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie, Wspólnota Anonimowych Alkoholików, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Rok 2018:

- W 2018 roku z poradnictwa specjalistycznego skorzystało 238 osób, w tym:
 - 150 osób uwikłanych w problem alkoholowy,
 - 10 mężczyzn podejrzanych o stosowanie przemocy,
 - 78 kobiet wobec których zachodzi przypuszczenie, iż są ofiarami przemocy domowej.
- 10 osób podejrzanych o stosowanie przemocy skierowano do uczestnictwa w programie dla sprawców przemocy prowadzonego przez Stowarzyszenie Niebieska Linia.
- 43 osoby skierowano do instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (Stowarzyszenie Niebieska Linia, Pogotowie Niebieska Linia, Fundacja Zdążyć z Pomocą, Fundacja Mazowiecka).
- 3 rodziny skierowano do Ośrodków Mediacyjnych.
- 37 osób uzależnionych od alkoholu skierowano na meetingi AA.
- 16 osób uzależnionych od alkoholu skierowano na leczenie ambulatoryjne do poradni odwykowych.
- Przeprowadzono też rozmowy profilaktyczne dotyczące stosowania przemocy w rodzinie oraz wynikających z tego konsekwencji prawnych. Osoby uzależnione od alkoholu były motywowane do podjęcia leczenia odwykowego lub podtrzymywania abstynencji i prowadzenia zdrowego stylu życia.”⁷

Rok 2017:

- „W 2017 roku z poradnictwa specjalistycznego skorzystało 255 osób, w tym:
 - 176 osób uwikłanych w problem alkoholowy,
 - 11 mężczyzn podejrzanych o stosowanie przemocy,
 - 68 kobiet, wobec których zachodziło przypuszczenie, iż są ofiarami przemocy domowej.
- 7 osób podejrzanych o stosowanie przemocy skierowano do uczestnictwa w programie dla sprawców przemocy prowadzonego przez Stowarzyszenie Niebieska Linia.
- 38 osób skierowano do instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (Stowarzyszenie Niebieska Linia, Pogotowie Niebieska Linia, Fundacja Zdążyć z Pomocą, Fundacja Mazowiecka).
- 3 rodziny skierowano do Ośrodków Mediacyjnych.
- 44 osoby uzależnione od alkoholu skierowano na meetingi AA.

⁷ Sprawozdanie z działalności Punktu Interwencji Kryzysowej - Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego działającego na terenie miasta Piastowa za rok 2018

- 16 osób uzależnionych od alkoholu skierowano na leczenie ambulatoryjne do poradni odwykowych.
- Przeprowadzono też rozmowy profilaktyczne dotyczące stosowania przemocy w rodzinie oraz wynikających z tego konsekwencji prawnych. Osoby uzależnione od alkoholu były motywowane do podjęcia leczenia odwykowego lub podtrzymywania abstynencji i prowadzenia zdrowego stylu życia.”⁸

Rok 2016:

- „W okresie od kwietnia do grudnia 2016 z poradnictwa specjalistycznego skorzystały 273 osoby, w tym:
 - 203 osoby uwikłane w problem alkoholowy,
 - 7 mężczyzn podejrzanych o stosowanie przemocy,
 - 63 kobiety podejrzane o doznawanie przemocy.
- 7 osób podejrzanych o stosowanie przemocy skierowano do uczestnictwa w programie dla sprawców przemocy prowadzonego przez Stowarzyszenie Niebieska Linia.
- 38 osób skierowano do Poradni Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Belgijska 4 w Warszawie.
- 3 rodziny skierowano do Ośrodków Mediacyjnych.
- 44 osoby uzależnione od alkoholu skierowano na mitingi AA.
- 16 osób uzależnionych od alkoholu skierowano na leczenie ambulatoryjne do poradni odwykowych.
- Przeprowadzono też rozmowy profilaktyczne dotyczące stosowania przemocy w rodzinie oraz wynikających z tego konsekwencji prawnych. Osoby uzależnione od alkoholu były motywowane do podjęcia leczenia odwykowego lub podtrzymywania abstynencji i prowadzenia zdrowego stylu życia.”⁹

⁸ Sprawozdanie z działalności Punktu Interwencji Kryzysowej - Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego działającego na terenie miasta Piastowa za rok 2017

⁹ Sprawozdanie z działalności Punktu Interwencji Kryzysowej - Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego działającego na terenie miasta Piastowa za rok 2016

**Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
w latach 2016-2018**

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

Rok 2018

- Podjęto współpracę z podmiotami leczniczymi z terenu gminy Pruszków, udzielającymi świadczeń zdrowotnych w obszarze leczenia uzależnienia od alkoholu. Zagwarantowano osobom uzależnionym, będącym mieszkańcami Piastowa, korzystanie z ponadpodstawowego programu terapii uzależnień poprzez zawarcie całorocznych umów z: Samodzielnym Publicznym Zespołem Zakładów Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Pruszkowie, świadczącym usługi zdrowotne w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie; Mazowieckim Specjalistycznym Centrum Zdrowia im. prof. Jana Mazurkiewicza z siedzibą w Pruszkowie świadczącym usługi zdrowotne w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie.
- Prowadzono i finansowano w ciągu całego roku Punkt Informacyjno-Konsultacyjny- Punkt Interwencji Kryzysowej.
- Wsparto inicjatywę przedstawicieli piastowskiej grupy samopomocowej Anonimowych Alkoholików. Dofinansowano przejazd autokarem, dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych, na „Ogólnopolski Zlot Radości 2018”.

Rok 2017

- Podjęto współpracę z podmiotami leczniczymi z terenu gminy Pruszków, udzielającymi świadczeń zdrowotnych w obszarze leczenia uzależnienia od alkoholu. Zagwarantowano osobom uzależnionym realizację ponadpodstawowego programu terapii uzależnień, który nie jest finansowany ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia. W celu zwiększenia kompleksowości i spójności opieki terapeutycznej zawarto całoroczne umowy z: Samodzielnym Publicznym Zespołem Zakładów Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Pruszkowie, świadczącym usługi zdrowotne w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie; Mazowieckim Specjalistycznym Centrum Zdrowia im. prof. Jana Mazurkiewicza z siedzibą w Pruszkowie świadczącym usługi zdrowotne w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie.-
- Prowadzono i finansowano w ciągu całego roku Punkt Interwencji Kryzysowej.
- Wsparto inicjatywę przedstawicieli grupy samopomocowej Anonimowych Alkoholików. Dofinansowano przejazd autokarem, dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych, na „Ogólnopolski Zlot Radości – Kraków 2017”.

Rok 2016

- Zawarto całoroczne umowy w sprawie ponadpodstawowej opieki dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, finansowanych w ramach działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych z: Samodzielnym Publicznym Zespołem Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pruszkowie- Poradnią Leczenia Odwykowego „Pod Bocianem” w Pruszkowie; Mazowieckim Specjalistycznym Centrum Zdrowia- Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia w Pruszkowie.
- Wspierano także stowarzyszenia poprzez dofinansowywanie inicjatyw, których celem jest propagowanie abstynencji i trzeźwości. Szczególnie uwzględniono organizację samopomocową (Al-Anon, AA). Dofinansowano dojazd członków grupy na „Ogólnopolski Zlot Radości – Gdańsk 2016”.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

Rok 2018

- Finansowano w ciągu całego roku działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Finansowano działalność placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży- Świetlicy Środowiskowo-Integracyjnej „Dom Jana Pawła II”. W ciągu roku z pomocy świetlicy korzystało 50-cioro dzieci, w tym 30-cioro z rodzin z problemem alkoholowym.
- Zorganizowano kolonię letnią z programem profilaktycznym, dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych zamieszkałych na terenie gminy Piastów. Dofinansowano turnus wypoczynkowy w Osiecznej. Wzięło w nim udział 30 dzieci w przedziale wiekowym 7-16 lat.

Rok 2017

- Finansowano w ciągu całego roku działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzono i finansowano działalność placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży „Dom Jana Pawła II” w formie opiekuńczej (z programem wychowawczym). W ciągu roku z pomocy placówki korzystało 50-cioro dzieci, w tym 30-cioro z rodzin z problemem alkoholowym.
- Zorganizowano dwie kolonie letnie z programem profilaktycznym, dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych zamieszkałych na terenie gminy Piastów. Sfinansowano turnus wypoczynkowy do Pucka, w którym wzięło udział 41 dzieci w przedziale wiekowym 7-16 lat. Dofinansowano turnus wypoczynkowy do Osiecznej, w którym wzięło udział 30 dzieci w przedziale wiekowym 7-16 lat.

Rok 2016

- Podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Piastowie działań zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu zobowiązania do poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
- Prowadzono politykę informacyjną w zakresie problematyki uzależnień (pomoc rodzinie w której występuje problem alkoholowy), poprzez publikowanie artykułów i informacji w lokalnych środkach masowego przekazu, na stronie internetowej miasta.
- Prowadzono i finansowano działalność punktu interwencji kryzysowej w zakresie problematyki przemocy domowej, problematyki alkoholowej i narkomanii, konsultacje indywidualne dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, osób uzależnionych, członków ich rodzin oraz prowadzenie działań interwencyjno- wspierających.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii

Rok 2018

- Kontynuowano realizację bezpłatnej kampanii społecznej „Masz wpływ – Wybierz Marzenia, Nie ryzyko”, organizowanej przez Stowarzyszenie Diakonia w ramach Narodowego Programu Zdrowia, na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kampania adresowana była do sprzedawców napojów alkoholowych nt. zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
- W szkołach publicznych z terenu gminy Piastów przeprowadzono programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, skierowane do dzieci i młodzieży, a także do rodziców i nauczycieli. Finansowanie obejmowało programy, które miały na celu wzmacnianie czynników chroniących i niwelowaniem czynników ryzyka.
 - Sfinansowano realizację warsztatów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uzależnień w Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Mickiewicza w Piastowie dla uczniów oraz Rady Pedagogicznej. W programie wzięło udział 152 uczniów oraz 23 nauczycieli.
 - Sfinansowano realizację programu profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” w Szkole Podstawowej Nr 5 dla uczniów II klas gimnazjalnych, ich rodziców oraz Rady Pedagogicznej. W programie wzięło udział 126 uczniów, 34 nauczycieli oraz 12 rodziców.
 - Sfinansowano realizację programu profilaktycznego z zakresu profilaktyki alkoholowej pn. „Debata” w Szkole Podstawowej Nr 2 dla uczniów trzech klas VI i klasy VII oraz rodziców i Rady Pedagogicznej. W programie wzięło udział 87 uczniów, 32 nauczycieli oraz 14 rodziców.
 - Przeprowadzono warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców dzieci dwóch grup przedszkolnych w Przedszkolu Miejskim nr 1 w Piastowie. Warsztaty zostały zrealizowane na podstawie programu profilaktycznego „Szkoła dla rodziców i wychowawców cz. I”. W programie wzięło udział 11 rodziców, z czego 9 ukończyło.

- Zorganizowano zajęcia dla dzieci i młodzieży w ramach akcji „Lato w mieście”.
 - Sfinansowano zajęcia sportowe z elementami profilaktyki uzależnień – „Lato z piłką”. Celem prowadzonych zajęć była realizacja programu profilaktycznego „Wolę grać, niż brać”, zainicjowanego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, propagującego zdrowy i aktywny styl życia. W zajęciach brało udział do 12 osób w przedziale wiekowym od 7 do 13 lat.
 - Sfinansowano zajęcia animacyjne dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki uzależnień w ramach akcji „Lato w mieście”. W zajęciach uczestniczyło średnio około 46 osób.
- Zorganizowano szkolenia dla pracowników oświaty zatrudnionych w Szkole Podstawowej nr 3 w Piastowie.
 - Przeszkolono trzech nauczycieli z zakresu programu profilaktycznego „Przyjaciele Zippiego” w celu jego realizacji na terenie szkoły w roku szkolnym 2018/2019. Powyższy program dotyczy promocji zdrowia psychicznego wśród dzieci w wieku 5-8 lat, kształtuje i rozwija umiejętności psychospołeczne u małych dzieci.
 - Przeszkolono pedagoga i psychologa z zakresu programu profilaktycznego „Szkoła dla rodziców i wychowawców cz. I” w celu jego realizacji na terenie szkoły i/lub w innych placówkach oświatowych w roku szkolnym 2018/2019. Założeniem programu jest zwiększenie umiejętności wychowawczych beneficjentów oraz zmiana postaw wychowawczych rodziców/wychowawców na takie, które by zapobiegały lub minimalizowały wystąpienie zachowań problemowych/ryzykownych dzieci i młodzieży.
- Dofinansowano zakup nagród dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 najbardziej zaangażowanych w realizację projektu profilaktyczno-zdrowotnego na terenie szkoły.
- Zorganizowano imprezy edukacyjno-profilaktyczne, skierowane do mieszkańców Piastowa, a szczególnie do dzieci i młodzieży.
 - Sfinansowano imprezę z okazji Dnia Dziecka.
 - Dofinansowano piknik rodzinny współorganizowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym wynajęto dwie dmuchane zjeżdżalnie.
 - Sfinansowano prelekcję i prezentację przeznaczoną dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Mickiewicza oraz oddziałów gimnazjalnych prowadzonych przez Szkoły Podstawowe nr 3 i nr 5 w temacie „Historia Jednostki Grom – udział Cichociemnych w życiu konspiracyjnym okupowanej Polski oraz w Powstaniu Warszawskim.
 - Zakupiono materiały profilaktyczne (naklejki, ulotki i plakaty związane z uzależnieniami dla mieszkańców Piastowa, nagrody dla uczniów, gadżety profilaktyczne- breloki, opaski, notesy, magnesy).

Rok 2017

- Sfinansowano i przeprowadzono kampanię „Zachowaj trzeźwy umysł” w Szkole Podstawowej Nr 2 oraz Gimnazjum Nr 1 (obecnie Szkoła Podstawowa Nr 5) i Gimnazjum Nr 2 (obecnie Szkoła Podstawowa Nr 3) dla uczniów i nauczycieli.
- Od listopada 2017 r. rozpoczęto realizację bezpłatnej kampanii społecznej „Masz wpływ – Wybierz Marzenia, Nie ryzyko”, adresowanej do sprzedawców napojów alkoholowych nt. zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia, w ramach Narodowego Programu Zdrowia, na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kluczowym elementem kampanii była (i jest nadal) dystrybucja materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym: plakatów, naklejek i ulotek do punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy Piastów.

W szkołach publicznych z terenu gminy Piastów przeprowadzono programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej, skierowane do dzieci i młodzieży, a także do rodziców i nauczycieli. Finansowanie obejmowało programy, które miały na celu wzmacnianie czynników chroniących i niwelowanie czynników ryzyka. W sumie we wszystkich programach profilaktycznych przeprowadzonych w szkołach, wzięło udział 789 osób, w tym uczniowie, ich rodzice oraz Rada Pedagogiczna.

- Sfinansowano realizację warsztatów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uzależnień w Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Mickiewicza w Piastowie dla uczniów, rodziców oraz Rady Pedagogicznej.
- Sfinansowano dwie realizacje programu profilaktyki zintegrowanej pt. „NOE” w Gimnazjum Nr 1 w Piastowie (obecnie Szkoła Podstawowa Nr 5) dla uczniów, rodziców oraz Rady Pedagogicznej.
- Sfinansowano dwie realizacje programu profilaktyki młodzieżowej pt. „SAPER” w Gimnazjum Nr 2 w Piastowie (obecnie Szkoła Podstawowa Nr 3) dla uczniów dwóch klas I.
- Sfinansowano przeprowadzenie wykładu naukowego pt. „ Fakty i mity o alkoholu” dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Mickiewicza w Piastowie.
- Sfinansowano realizację programu profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” w Szkole Podstawowej Nr 3 dla uczniów II i III klas gimnazjalnych, ich rodziców oraz Rady Pedagogicznej.
- Zorganizowano zajęcia dla dzieci i młodzieży w ramach akcji „Zima w mieście” oraz akcji „Lato w mieście”.
 - Sfinansowano zajęcia sportowe z elementami profilaktyki uzależnień – „Zima z piłką”. W zajęciach uczestniczyło codziennie od 10 do 20 dzieci w różnym wieku.
 - Sfinansowano zajęcia sportowe z elementami profilaktyki uzależnień – „Lato z piłką”. W zajęciach uczestniczyło codziennie od 15 do 25 dzieci w przedziale wiekowym od 9 do 13 lat.
 - Sfinansowano zajęcia animacyjne z elementami profilaktyki uzależnień.

- Sfinansowano przeprowadzenie 3 warsztatów dekoracji pierników z elementami profilaktyki uzależnień.
- Dofinansowano zakup nagród dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 (dawne Gimnazjum Nr 1) najbardziej zaangażowanych w realizację projektu profilaktyczno-zdrowotnego.
- Zorganizowano imprezy edukacyjno-profilaktyczne, skierowane do mieszkańców Piastowa, a szczególnie do dzieci i młodzieży.
 - Sfinansowano imprezę z okazji Dnia Dziecka.
 - Sfinansowano imprezę na rzecz propagowania zdrowego, aktywnego stylu życia, stanowiącą część programu profilaktycznego „Wolę grać, niż brać” (zainicjowanego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) dla dzieci i młodzieży, pochodzącej z terenu gminy Piastów.
 - Sfinansowano program edukacyjny „Spotkania z historią”, polegający na wykonaniu przez jednostkę specjalną Grom inscenizacji wydarzeń upamiętniających przebieg Powstania Warszawskiego oraz prezentację powstania i historii jednostki specjalnej Grom.
 - Sfinansowano Profilaktyczną Imprezę Mikołajkową (wraz z upominkami świątecznymi) dla 120 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zamieszkałych na terenie gminy Piastów.
- Przeprowadzono szkolenia:
 - Sfinansowano szkolenie dla członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dotyczące pracy z rodziną w kryzysie, w tym procedury przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia.
 - Dofinansowano połowę kosztów przeszkolenia psychologa ze Szkoły Podstawowej Nr 3 w Piastowie w zakresie Treningu Zastępowania Agresji (ART). Celem było podniesienie kompetencji osoby pracującej z dziećmi i młodzieżą, borykających się z różnymi problemami.

Rok 2016

- Wspierano, dofinansowywano lub finansowano realizację, w szkołach i innych placówkach oświatowo wychowawczych, programy edukacyjne i profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży, a także do rodziców i nauczycieli, które dotyczą różnych rodzajów środków uzależniających.
 - Sfinansowano realizację programu „Przeciwdziałania Agresji ART” w Gimnazjum nr 2 dla uczniów klas II i III.
 - Sfinansowano realizację IV edycji warsztatów profilaktyczno-terapeutycznych z zakresu profilaktyki uzależnień w Liceum Ogólnokształcącym dla uczniów, Rodziców uczniów oraz Rady Pedagogicznej.
 - Sfinansowano realizację profilaktycznych zajęć w Szkole Podstawowej nr 4 dla uczniów z klas II, III i V, nauczycieli oraz Rodziców uczniów.

- Sfinansowano realizację profilaktycznych warsztatów w Szkole Podstawowej nr 2 dla uczniów, Rady Pedagogicznej oraz Rodziców uczniów.
- Sfinansowano przeprowadzenie wykładu naukowego pt. „Alkohol drogą donikąd” dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Piastowie.
- Sfinansowano realizację programu profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” w Gimnazjum nr 1 dla uczniów, Rodziców oraz Rady Pedagogicznej.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych

Rok 2018

- Udzielono wsparcia finansowego czterem organizacjom pozarządowym z terenu gminy Piastów w wysokości 30.000,00 zł na realizację zadań, związanych z profilaktyką uzależnień wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzono zajęcia sportowe.
 - I. Stowarzyszenie „Możesz” na rzecz psychoprofilaktyki i rozwoju dzieci i młodzieży otrzymało 11 500,00 zł dotacji, w ramach której zrealizowało następujące przedsięwzięcia:
 - *Świetliki* – wydarzenie organizowane dla dzieci i młodzieży oraz wychowawców i wolontariuszy ze świetlic socjoterapeutycznych z Piastowa, polegające na zajęciach warsztatowych, konkursach tematycznych i zabawach integracyjnych.
 - *Festyn Rodzinny* – wydarzenie polegające na współorganizacji akcji „Dzień Dziecka Bożego”, w ramach której przygotowywane są konkursy, gry i zabawy rodzinne promujące aktywny, rodzinny wypoczynek wolny od uzależnień.
 - II. Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Piastów otrzymał dotację w wysokości 6 000,00 zł na realizację projektu „Harcerskie drogi omijają nałogi”. Jest to cykliczny projekt realizowany corocznie, w ramach którego odbywają się spotkania promujące zdrowy styl życia, zdrowe odżywianie i unikanie używek wszelkiego rodzaju.
 - III. MUKS „PIVOT” – otrzymał dotację w wysokości 6 250,00 zł na realizację programu: Zajęcia profilaktyczno-sportowe w unihokeju. Program obejmuje zajęcia sportowe przeplatane mini warsztatami na temat uzależnień, przekazywanymi w sposób przystępny dla młodzieży. Organizowane są zawody sportowe uczące zdrowej rywalizacji, współpracy w zespole i przeciwdziałające przemocy.
 - IV. UKS „HYOSAI”- otrzymał dotację w wysokości 6 250,00 zł na realizację programu: Zapobieganie i zwalczanie alkoholizmu, marginalizacji dzieci i młodzieży z grup upośledzonych społecznie i/lub ze środowisk niewydolnych wychowawczo i finansowo, poprzez stwarzanie atrakcyjnej alternatywy spędzania czasu wolnego – ogólnorozwojowych zajęć siłowych.

Rok 2017

- Udzielono wsparcia finansowego czterem organizacjom pozarządowym z terenu gminy Piastów w wysokości 30.000,00 zł na realizację zadań, związanych z profilaktyką uzależnień wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzono zajęcia sportowe.
- I. Stowarzyszenie „Możesz” na rzecz psychoprofilaktyki i rozwoju dzieci i młodzieży otrzymało 12.000,00 zł dotacji i wykonało następujące przedsięwzięcia:
 - *Świetliki* - wydarzenie zostało zorganizowane dla dzieci i młodzieży oraz wychowawców i wolontariuszy z placówek wsparcia dziennego z terenu miasta Piastów i polegało na przeprowadzeniu zajęć warsztatowych, konkursów tematycznych i zabaw integracyjnych.
 - *Festyn rodzinny* - wydarzenie polegało na współorganizacji akcji „Dzień Dziecka Bożego”, w ramach którego przeprowadzono konkursy, gry i zabawy rodzinne, promujące aktywny, rodzinny, wolny od uzależnień wypoczynek.
 - *Warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców* - celem spotkań był wzrost wiedzy, kompetencji i umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców.
- II. Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Piastów otrzymał dotację w wysokości 6.000,00 zł na realizację projektu: „Harcerskie drogi omijają nałogi”. W ramach projektu odbyły się cykliczne spotkania, promujące zdrowy styl życia, zdrowe odżywianie i unikanie substancji psychoaktywnych. Ponadto prowadzono warsztaty prozdrowotne.
- III. MUKS „Pivot” – otrzymał dotację w wysokości 6.000,00 zł na realizację programu: „Zajęcia profilaktyczno-sportowe w unihokeju. Poprzez zawody sportowe, celem było nauczenie młodzieży zdrowej rywalizacji, współpracy w zespole, zbudowanie pozytywnych relacji i więzi między uczestnikami, a także przeciwdziałanie agresji.
- IV. UKS „Hyosai”- otrzymał dotację w wysokości 6.000,00 zł na realizację programu: „Zapobieganie i zwalczanie alkoholizmu, marginalizacji dzieci i młodzieży z grup nieprzystosowanych społecznie i/lub ze środowisk niewydolnych wychowawczo i finansowo, poprzez stwarzanie atrakcyjnej alternatywy spędzania czasu wolnego”.

Rok 2016

- Dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom i stowarzyszeniom: Stowarzyszenie „Możesz”, Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Piastów, MUKS „Pivot”, UKS „Hyosai”.
- Sfinansowano organizację zajęć sportowych w ramach „Ferie z piłką”.
- Sfinansowano realizację profilaktycznego dnia Dziecka dla dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie Piastowa.
- Dofinansowano kolejną edycję obozu żeglarskiego, realizowanego dla podopiecznych Świetlicy Środowiskowo- Integracyjnej „Dom Jana Pawła II” w Piastowie.

- Sfinansowano wyjazd dla dzieci i młodzieży na profilaktyczne kolonie do Łeby. Wzięło w nim udział 45 dzieci zamieszkałych w Piastowie.
- Sfinansowano wyjazd dla dzieci i młodzieży na profilaktyczne kolonie do Osiecznej. Wzięło w nim udział 25 dzieci zamieszkałych na terenie Piastowa.
- Sfinansowanie wyjazdu młodzieży na obóz sportowy dla dziewcząt do lat 14 z rodzin dysfunkcyjnych zamieszkałych na terenie Piastowa.
- Sfinansowano organizację zajęć sportowych w ramach „Lato z piłką”.
- Sfinansowano realizację Profilaktycznej Imprezy Mikołajkowej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych zamieszkałych na terenie Piastowa.¹⁰

Tabela 5. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2016- 2018

Dane przedstawione w Sprawozdaniach z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2016-2018 wskazują, że na terenie gminy Piastów realizowany jest szereg działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży. Strategia obejmuje przede wszystkim realizację programów profilaktycznych w szkołach, a także organizowanie różnego rodzaju form spędzania czasu wolnego przez dzieci tj. spotkań integracyjnych, zajęć pozalekcyjnych, konkursów. Organizowane są również szkolenia i warsztaty profilaktyczne dla kadry pedagogicznej, a także inne spotkania angażujące do uczestnictwa społeczność lokalną oraz promujące zdrowy i aktywny tryb życia.

¹⁰ Opracowano na podstawie *Sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2016- 2018*

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Miasta Piastowa:

W latach 2016- 2018 (do maja) obowiązywała Uchwała Nr XI/66/2015 Rady Miejskiej w Piastowie z dnia 25 sierpnia 2015r., na mocy której na terenie miasta Piastowa ustalono 30 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 10 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

W trakcie roku, to jest w dniu 29 maja 2018 r., w związku z nowelizacją ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, rada gminy podjęła uchwałę NR XLVIII/361/2018 w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta Piastowa. Na mocy uchwały ustalono:

- 1) 40 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo, w tym:
 - a) 30 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
 - b) 10 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.
- 2) 40 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), w tym:
 - a) 30 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
 - b) 10 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.
- 3) 40 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu, w tym:
 - a) 30 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
 - b) 10 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Ogółem ustalono 120 zezwoleń.¹¹

¹¹ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2018

Stan bezpieczeństwa na terenie gminy

Negatywne zdarzenia zarejestrowane przez Komisariat Policji w Piastowie mające związek ze spożywaniem alkoholu na terenie gminy w latach 2016- 2018

1.Przestępstwa na terenie gminy Piastów:

Przestępstwa na terenie gminy	2016 rok	2017 rok	2018 rok
kradzież z włamaniem	28	35	27
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	b.d.	23	12
pobicie	0	2	1
uszkodzenie mienia	21	22	22
kradzież mienia	61	77	69
inne -ogółem	329	392	341

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy.

2.Interwencje policyjne:

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu:	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba interwencji, w tym:			
- liczba interwencji dotyczących spożywania alkoholu przez osoby pełnoletnie w miejscach zabronionych	69	58	194
- liczba interwencji dotyczących spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie w miejscach zabronionych	2	2	0
Liczba złożonych do sądu wniosków związanych z wykroczeniami przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu w związku z alkoholem	3	0	3
Liczba interwencji wobec osób nietrzeźwych, których pozostawienie w miejscach publicznych mogło zagrażać ich życiu lub zdrowiu	b.d.	8	34
Liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych	38	32	41
Liczba wypadków spowodowanych przez kierowców ogółem, w tym:	b.d.	6	4
- liczba wypadków spowodowanych przez pełnoletnich nietrzeźwych kierowców	b.d.	2	0

- liczba wypadków spowodowanych przez niepełnoletnich nietrzeźwych kierowców	b.d.	0	0
Liczba wypadków spowodowanych przez pieszych ogółem, w tym:	b.d.	0	2
- liczba wypadków spowodowanych przez pełnoletnich nietrzeźwych pieszych	b.d.	0	0
- liczba wypadków spowodowanych przez niepełnoletnich nietrzeźwych pieszych	b.d.	0	0
Liczba złożonych do sądu wniosków związanych z wykroczeniami przeciwko bezpieczeństwu na drogach w związku z alkoholem	16	12	13
Liczba osób pełnoletnich podejrzanych o popełnienie przestępstw ogółem, w tym:	b.d.	112	203
- liczba osób pełnoletnich podejrzanych o popełnienie przestępstw w związku ze spożyciem alkoholu	b.d.	14	13
Liczba osób niepełnoletnich podejrzanych o popełnienie przestępstw ogółem, w tym:	2	0	2
- liczba osób niepełnoletnich podejrzanych o popełnienie przestępstw w związku ze spożyciem alkoholu	b.d.	0	0
Liczba przestępstw dotyczących posiadania narkotyków	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba przestępstw dotyczących posiadania narkotyków przez osoby pełnoletnie	b.d.	17	10
Liczba przestępstw dotyczących posiadania narkotyków przez osoby niepełnoletnie	b.d.	1	0

Tabela 7. Interwencje policyjne.

3. Interwencje związane z przemocą w rodzinie:

Interwencje związane z przemocą w rodzinie:	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba interwencji domowych ogółem; w tym:	b.d.	114	80
- liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie	b.d.	33	27
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	12	16	13
Liczba złożonych do organów ścigania zawiadomień o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie	b.d.	10	5
Liczba spraw skierowanych do sądu z aktem oskarżenia w sprawie o znęcanie się nad rodziną	b.d.	7	5

Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie:	19	16	31
Kobiety	10	15	12
Mężczyźni	4	1	4
Nieletni	5	0	15
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie:	12	16	15
Kobiety	2	0	2
Mężczyźni	10	16	13
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	11	16	11
Kobiety	2	0	0
Mężczyźni	9	16	11
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	5	4	15

Tabela 8. Interwencje związane z przemocą w rodzinie.

Powyższe dane dotyczące interwencji Policji związanych z nadużywaniem alkoholu wskazują, iż w roku 2018 w stosunku do roku poprzedniego ponad trzykrotnie wzrosła liczba przypadków spożywania alkoholu w miejscach, w których jest to zabronione. Ponadto w roku 2018 odnotowano najwyższą liczbę zatrzymań osób nietrzeźwych w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych. Porównując rok 2018 do roku 2017, że czterokrotnie wzrosła liczba interwencji wobec osób nietrzeźwych, których pozostawienie w miejscach publicznych mogło zagrażać ich życiu lub zdrowiu. Należy również zaznaczyć, że średnio kilkanaście przestępstw w roku, z ogólnej liczby przestępstw na terenie Piastowa popełnionych zostaje pod wpływem alkoholu.

W roku 2018 w stosunku do roku poprzedniego zmalała liczba interwencji domowych, w tym również interwencji związanych z przemocą w rodzinie. Porównując z rokiem poprzednim, w 2018 roku spadła także liczba osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu.

CZĘŚĆ II

Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Piastów

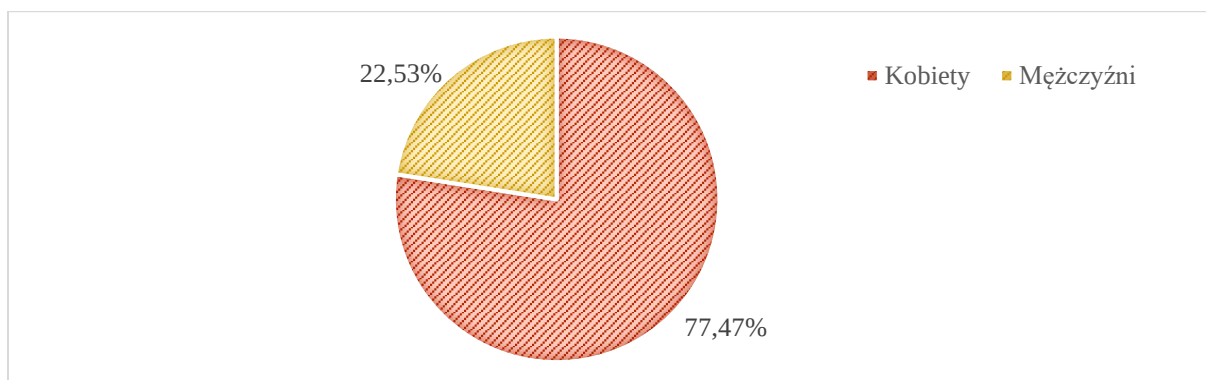
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród badanych dorosłych miał na celu zbadanie zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności takich, jak:

- 1) spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu;
- 2) rozpowszechnienie oraz dostępność narkotyków w środowisku;
- 3) przemoc w rodzinie, zachowania agresywne;
- 4) postawy wobec palenia papierosów.

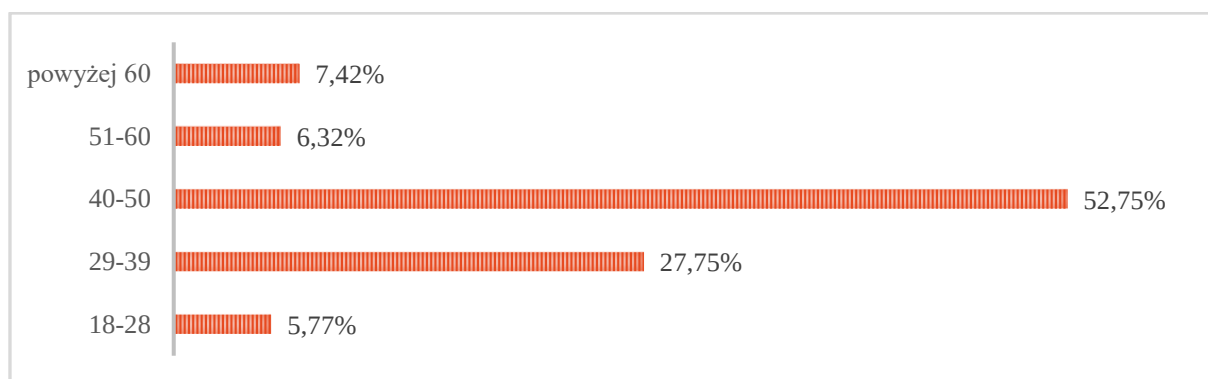
Grupa badawcza

Badanie zostało przeprowadzone na grupie reprezentatywnej 364 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Piastów. W badaniu wzięło udział 82 mężczyzn i 282 kobiety, zróżnicowanych pod względem wieku i wykształcenia.

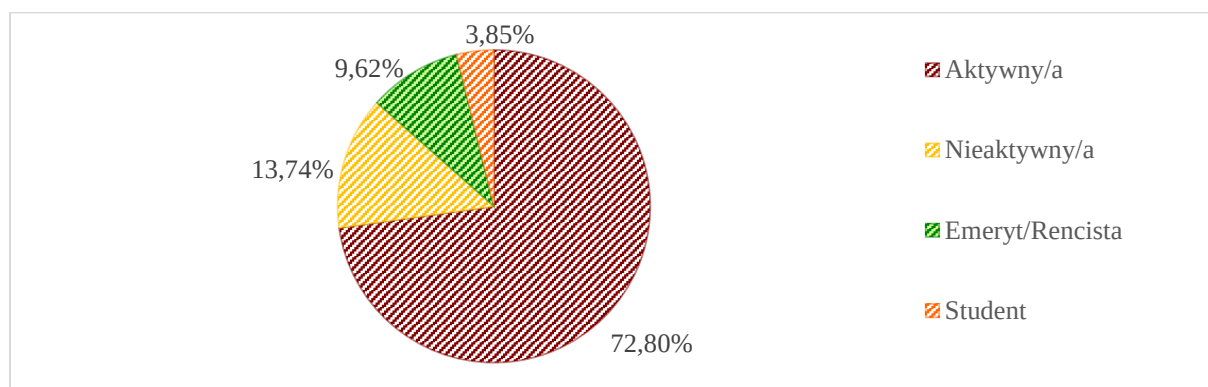
Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.

Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 40- 50 lat, stanowiący 52,75% ogólnej próby badawczej. Kolejno 27,75% ankietowanych stanowiły osoby w wieku od 29 do 39 lat, a 7,42% osoby powyżej 60 roku życia. 6,32% badanych to osoby w wieku 51- 60 lat, a pozostałe 5,77% w wieku 18-28 lat.

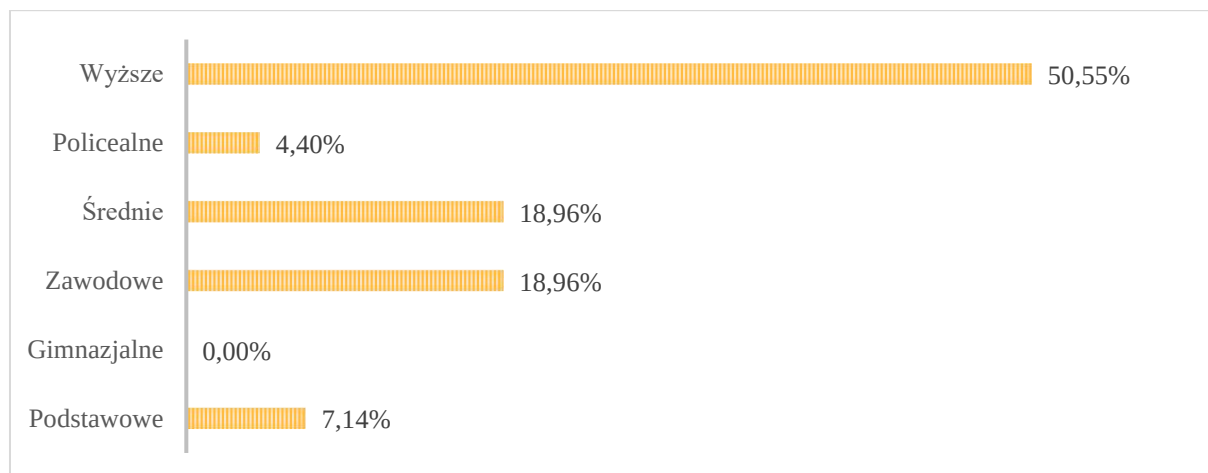
Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na wiek

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 72,80% stanowiły osoby aktywne zawodowo. 13,74% pozostawało bez zatrudnienia, a 9,62% to emeryci lub renciści. Pozostałe 3,85% badanych posiadało status studenta.

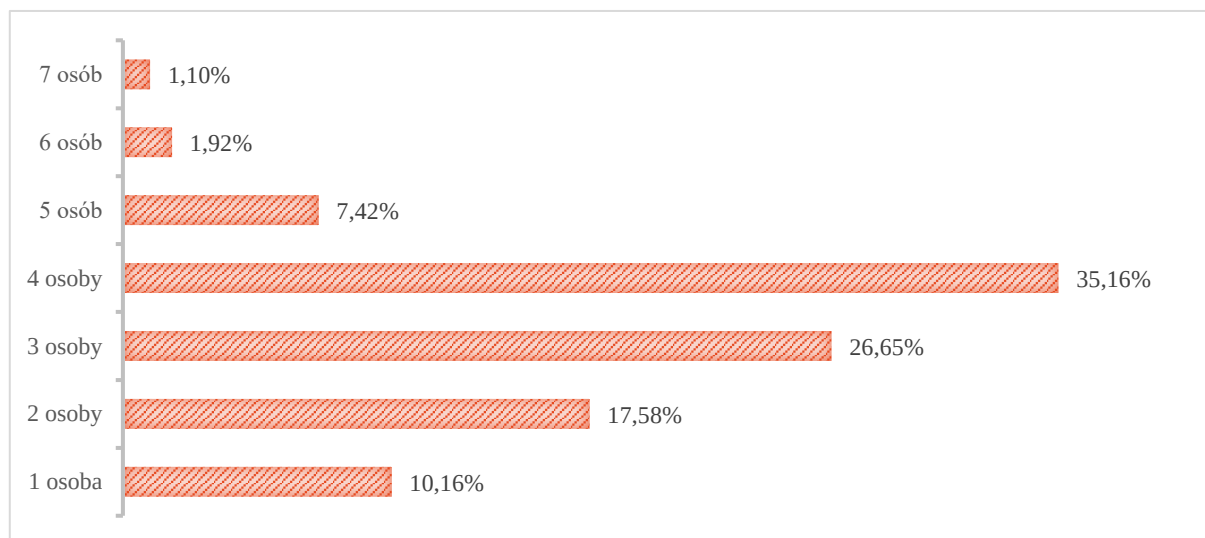
Wykres 5. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową

Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (50,55%). Kolejno, równo po 18,96% zadeklarowało posiadanie wykształcenia średniego lub zawodowego. 7,14% badanych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym, a pozostałe 4,40% ankietowanych poświadczyło ukończenie liceum.

Wykres 6. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie

Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące 4 osobowe gospodarstwa domowe (34,89%). Równie liczną grupę stanowiły osoby wskazujące na 3 i 2 osobowe gospodarstwa domowe.

Wykres 7. Ilość osób w gospodarstwie domowym.

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszym pytaniu poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym mieszkańców gminy Piastów. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

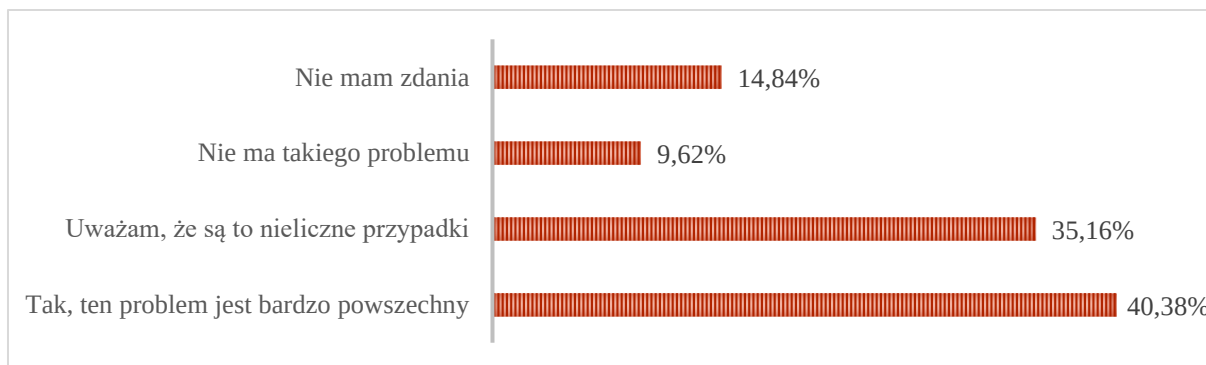
Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Problemy społeczne	Ważność problemu
alkoholizm	3,18
narkomania	2,73
wzrost przestępczości	2,56
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,82
bezrobocie	2,34

Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Piastów

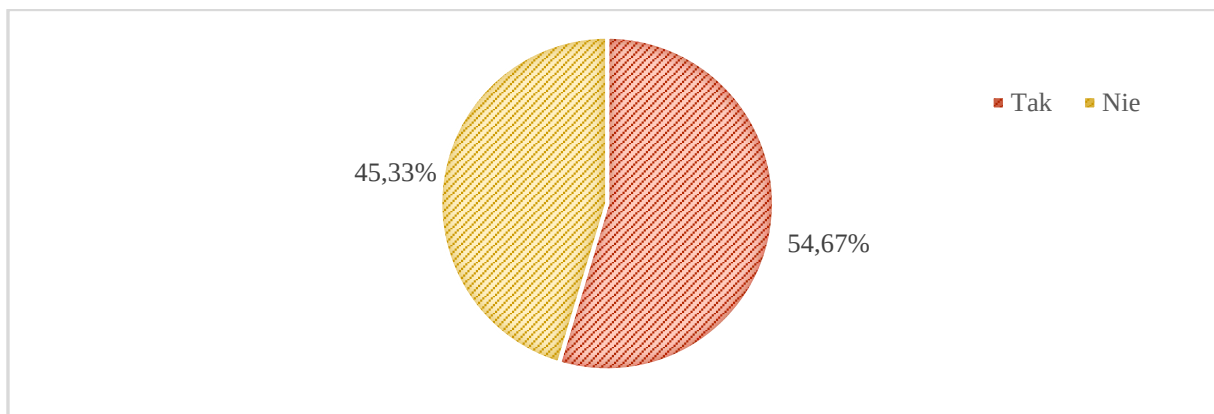
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność uznali powyżej przeciętnej. Stosunkowo wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Kolejnymi problemami jakie można uznać za występujące na terenie gminy Piastów okazały się nowe substancje psychoaktywne oraz narkomania.

Nawiązując do poprzedniego pytania, kolejne dotyczyło bezpośrednio zjawiska alkoholizmu. Jak wynika z odpowiedzi, dla 40,38% badanych problem alkoholizmu na terenie gminy Piastów jest bardzo powszechny. Kolejno 35,16% stwierdziło, że są to nieliczne przypadki, zaś 9,62% odpowiedziało, że taki problem nie występuje na terenie gminy. Pozostałe 14,84% nie miało zdania na ten temat.

Wykres 8. Czy w Pana/i opinii na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?

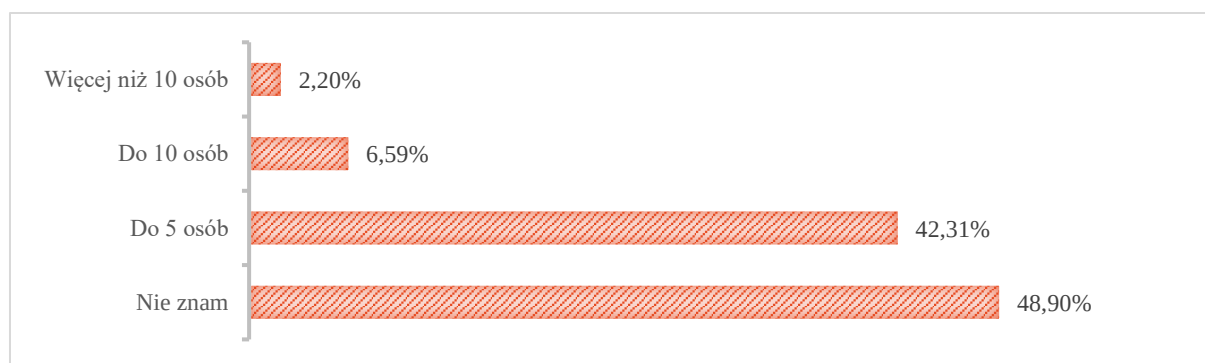
Następnie zapytaliśmy ankietowanych o to czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. 54,67% badanych stwierdziło, że takie osoby stanowią zagrożenie, zaś 45,33% mieszkańców było przeciwnego zdania.

Wykres 9. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa?

W grupie badanych mieszkańców odczuwających zagrożenie ze strony osób spożywających alkohol znalazło się 36 mężczyzn (43,90%) i 163 kobiety (52,63%). Widzimy zatem, że to kobiety częściej deklarowały naruszenie sfery bezpieczeństwa przez osoby spożywające alkohol. Prawdopodobnie przekonanie to warunkuje obawa przed agresją ze strony osób będących w stanie upojenia alkoholowego bądź swoisty rodzaju lęk wynikający z bezbronności w momencie spotkania się z osobą nadużywającą alkohol.

Badając skalę rozpowszechnienia zjawiska alkoholizmu na terenie gminy Piastów dowiedzieliśmy się, że ponad połowa badanych zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu. 42,31% przyznało, że zna w swoim otoczeniu nie więcej niż pięć osób nadużywających alkoholu, a 6,59% odpowiedziało, że potrafi wskazać od pięciu do dziesięciu takich osób. 2,20% stanowiły osoby znające ponad 10 osób nadużywających alkoholu, natomiast pozostali ankietowani, tj. 48,90%, zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 10. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Kolejno poprosiliśmy mieszkańców o odpowiedź, czy znają przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim. 23,35% badanych zadeklarowało, że spotkało się z taką sytuacją kilka razy, a 2,47% przyznało, że są to sytuacje bardzo częste. 47,53% ankietowanych odpowiedziało, że nigdy nie było świadkami sprzedaży alkoholu nieletnim, a pozostałe 26,65% zaznaczyło, że nie zwraca uwagi na to, komu sprzedawany jest alkohol. Z racji tego, iż blisko 24,00% mieszkańców potwierdziło przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim zasadnym wydaje się minimalizowanie presji wywieranej na młodzież dotyczącej spożywania alkoholu, w szczególności w sferze promocji, poprzez kontrolę prawidłowości reklamy napojów alkoholowych w punktach sprzedaży alkoholu. Co więcej, ważne jest także szkolenie osób odpowiedzialnych za sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, jak również uświadamianie na temat negatywnego oddziaływania alkoholu na wszystkie sfery życia człowieka, rodziny, a także społeczeństwa.¹²

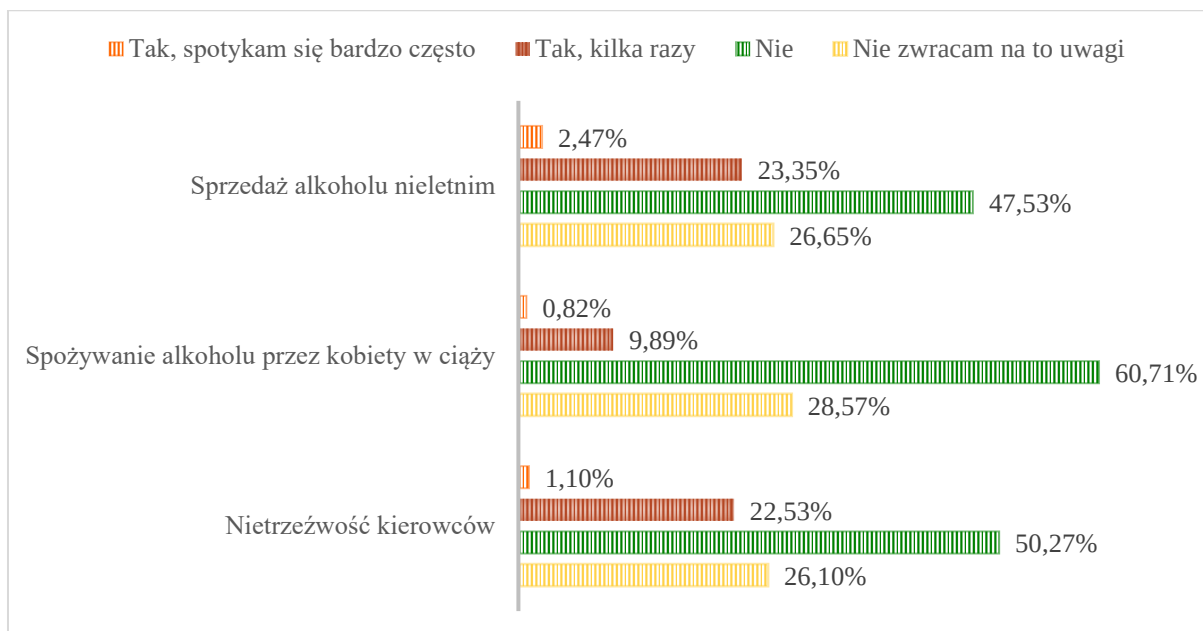
Następnie chcieliśmy zbadać rozpowszechnienie zjawiska picia alkoholu przez kobiety w ciąży. Blisko 10,00% badanych przyznało, że kilka razy spotkało się z konsumpcją napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży, a 0,82% odpowiedziało, że bardzo często zdarzają się takie przypadki. 60,71% ankietowanych zaprzeczyło takim sytuacjom, natomiast pozostałe 28,57% zadeklarowało, że nie zwraca na to uwagi. Biorąc pod uwagę powyższe widzimy zatem, że ważne jest uświadamianie społeczeństwa na temat szkodliwości spożycia nawet niewielkiej ilości alkoholu w ciąży, gdyż wypity alkohol negatywnie wpływa na rozwój płodu, prowadząc między innymi do poronień lub wystąpienia różnorodnych wrodzonych wad

¹² PARPA, *Deklaracja w Sprawie Młodzieży i Alkoholu*, <http://www.parpa.pl/index.php/profilaktyka-system-rekomendacji/deklaracja-w-sprawie-mlodziezy-i-alkoholu>

psychicznych i fizycznych określanych mianem Alkoholowy Zespół Płodowy (FAS ang. *fetal alcohol syndrome*)¹³.

Dzieci z zaburzeniem FAS cechuje prenatalne i postnatalne spowolnienie rozwoju fizycznego, uszkodzenie Ośrodkowego Układu Nerwowego (OUN) oraz specyficzne anomalie w budowie twarzy¹⁴.

W dalszej części mieszkańcy zostali zapytani o to czy spotkali się kiedykolwiek ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców na terenie gminy Piastów. 22,53% badanych przyznało, że spotkało się z taką sytuacją kilka razy, a 1,10% stwierdziło, że zdarza się to bardzo często. 50,27% odpowiedziało, że nigdy nie było świadkami prowadzenia pojazdu przez osobę, która mogła być pod wpływem alkoholu. Pozostałe 26,10% respondentów przyznało natomiast, że w ogóle nie zwracają na to uwagi.

Wykres 11. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Piastów.

W zakresie oceny poziomu rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu w środowisku lokalnym, mieszkańcy gminy Piastów skłaniali się także ku stwierdzeniu, iż do spożywania alkoholu w miejscach publicznych dochodzi coraz rzadziej. Takiego zdania było 42,31% badanych. Kolejno 38,19% zadeklarowało, że częstotliwość tego zjawiska na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie, a 7,14% nie miało zdania na ten temat. 12,36% badanych stwierdziło natomiast, że zjawisko to uległo nasileniu.

¹³ PARPA, *Jak zmieniają się postawy kobiet wokół picia alkoholu w ciąży?*, <http://www.parpa.pl/index.php/ciaza-bez-alkoholu/badania>

¹⁴ J. Klimczak, *Fetal Alcohol Syndrom – czyli skutki oddziaływania alkoholu na płód*, w: M. Banach (red.), *Alkoholowy zespół płodu*, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2011, https://wydawnictwo.ignatianum.edu.pl/sites/wydawnictwo/files/publikacje_pdf/alkoholowy_zespol_plodu.pdf

Widok osób pijących i awanturujących się pod wpływem alkoholu, w opinii większości badanych mieszkańców jest również rzadszy; taką odpowiedź wskazało 46,43% ankietowanych. Kolejno 36,26% stwierdziło, że częstotliwość tego typu zdarzeń jest taka sama jak wcześniej; natomiast 10,16% respondentów przyznało, że spotyka się z takimi sytuacjami coraz częściej. Pozostałe 7,14% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie.

Spożywanie alkoholu przez dorosłych w opinii badanych na przestrzeni ostatnich 10 lat utrzymuje się na podobnym poziomie, zaś 34,89% respondentów stwierdziło, że jest zdecydowanie większe. Zdaniem 21,15% mieszkańców aktualnie dorośli spożywają mniej alkoholu niż wcześniej. Pozostałe 7,69% ankietowanych nie wiedziało jak ustosunkować się do tej kwestii.

W przypadku oceny zjawiska spożywania alkoholu przez nieletnich, większość badanych tj. 63,46% odpowiedziało, iż aktualnie młode osoby piją coraz więcej napojów alkoholowych. Kolejno 17,86% ankietowanych stwierdziło, iż zjawisko to na przestrzeni ostatnich 10 lat utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast 7,42% przyznało, że jest coraz rzadsze. Pozostałe 11,26% respondentów nie wyraziło swojej opinii na dany temat.

Przejawy alkoholizmu	Częściej	Podobnie	Rzadziej	Nie wiem
Widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych	12,36%	38,19%	42,31%	7,14%
Widok osób pijących i awanturujących się pod wpływem alkoholu	10,16%	36,26%	46,43%	7,14%
	Więcej	Bez zmian	Mniej	Nie wiem
Spożywanie alkoholu przez dorosłych	34,89%	36,26%	21,15%	7,69%
Spożywanie alkoholu przez nieletnich	63,46%	17,86%	7,42%	11,26%

Tabela 10. Ocena zjawiska alkoholizmu na przestrzeni ostatnich 10 lat.

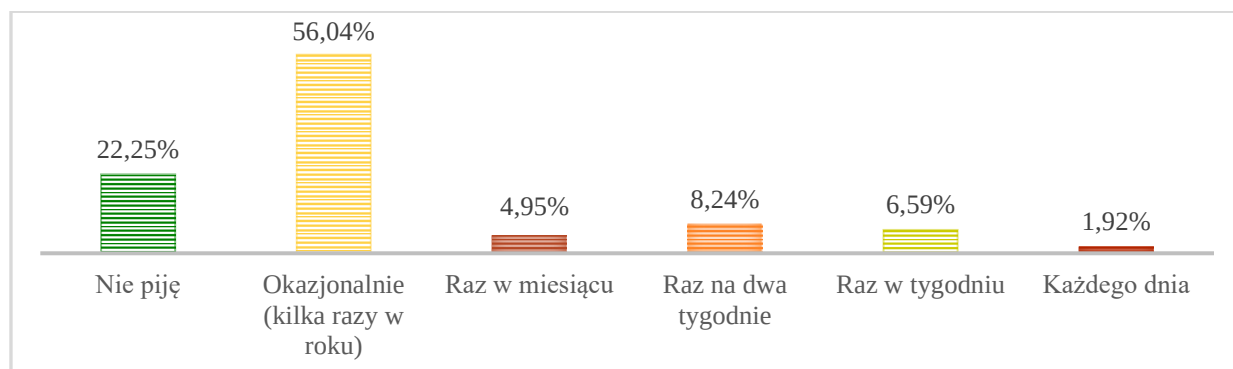
Chcieliśmy również dowiedzieć się czy badani mieszkańcy dostrzegają na terenie gminy problem spożywania alkoholu w miejscach pracy. 21,43% przyznało, że takie sytuacje się zdarzają, ale są to raczej sporadyczne przypadki. 3,30% ankietowanych stwierdziło natomiast, że jest to problem bardzo powszechny. W opinii 26,37% problem spożywania alkoholu w miejscu pracy nie dotyczy gminy Piastów. Pozostałe 48,90% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu

Badania CBOS na rok 2015 pokazują, że napoje alkoholowe ogółem spożywa 89,70% badanych, abstynencję zaś deklaruje nieco ponad 10%. Widzimy zatem, że spożywanie jakichkolwiek napojów alkoholowych jest naprawdę popularnym zjawiskiem, a osób niepijących jest niewiele. Nieco ponad 3,00% badanych spożywa napoje alkoholowe codziennie. Najwięcej, bo ponad 18,00% badanych pije średnio 2- 3 razy w miesiącu. Co więcej, respondenci deklarują, że spożywają napoje alkoholowe przez średnio 52 dni w roku, możemy zatem stwierdzić, iż przeciętny konsument pije co 7 dni, tj. raz w tygodniu¹⁵.

Niestety spożywanie alkoholu niesie za sobą daleko idące szkody. Nie sposób je wszystkie wymienić, ale warto wspomnieć choćby o zdrowotnej degradacji pijących (alkohol uważany jest za jeden z ważniejszych czynników zwiększających ryzyko przedwczesnego zgonu, szczególnie wśród mężczyzn). Powoduje on także szkody społeczne (przestępstwa, wypadki drogowe, przemoc, rozpad rodziny) oraz ekonomiczne. Pomimo, iż wyżej wymienione szkody są daleko idące i wymiennie (finansowo) bardzo wysokie, ciągle nie udaje się opanować zjawiska nadmiernego spożywania alkoholu, zarówno wśród dorosłych, jak i młodszych mieszkańców naszego kraju.

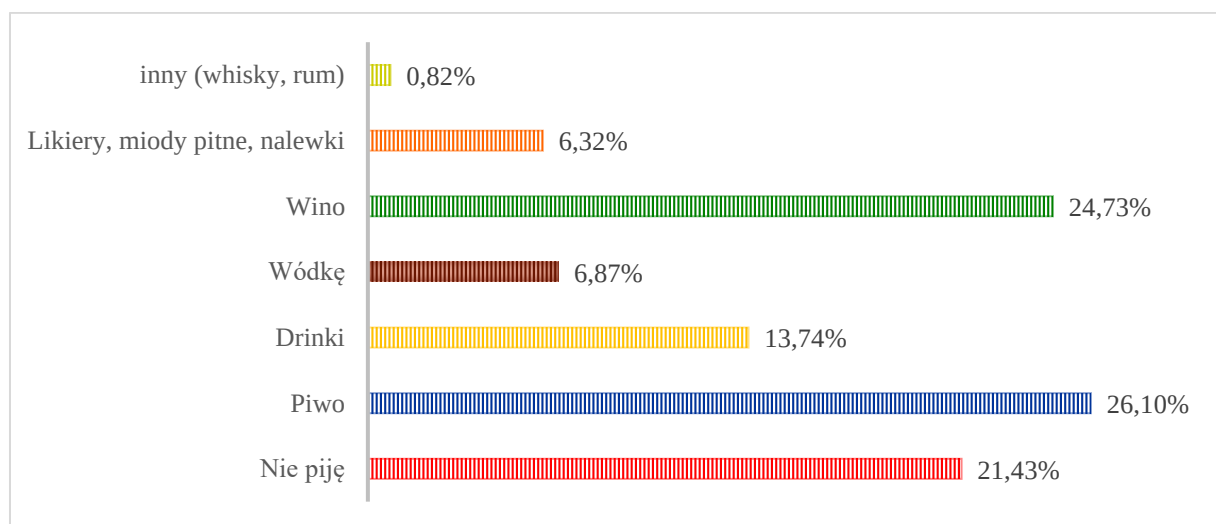
Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców gminy Piastów, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 56,04% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. 22,25% badanych zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostałe osoby przyznały się do spożywania alkoholu z większą częstotliwością tj. raz w miesiącu lub częściej. Uwzględniając płeć respondentów, zarówno kobiety (55,32%), jak i mężczyźni (58,54%) najczęściej odpowiadali, że piją alkohol okazjonalnie.

Wykres 12. Jak często spożywa Pan/Pani napoje alkoholowe?

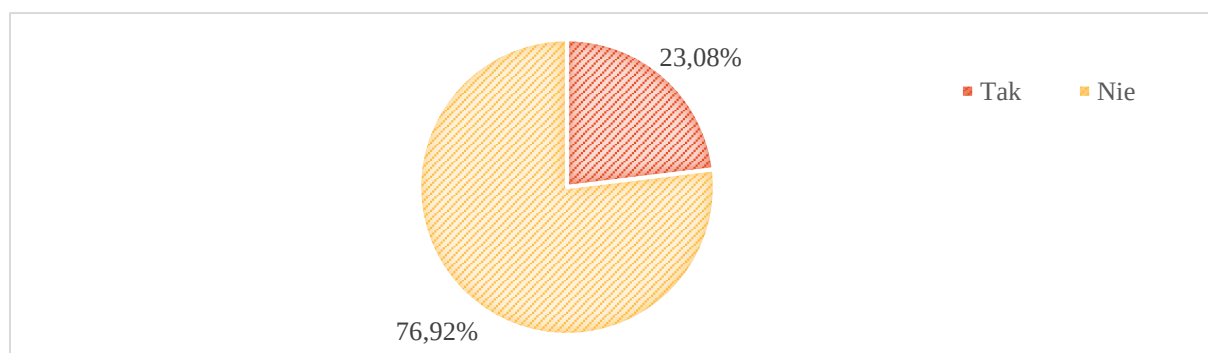
¹⁵ CBOS, *Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych*, Warszawa 2015

W odpowiedzi na pytanie odnośnie rodzaju spożywanego alkoholu, respondenci najczęściej wskazywali, że piją piwo. Odpowiedź tę wybrało 26,10% badanych. Niewiele mniejszy procent tj. 24,73% stanowiły osoby spożywające wino. Kolejno 13,74% przyznało, że najczęściej pije drinki; 6,87% respondentów wskazało wódkę, a 6,32% likiery, miody pitne lub nalewki. 0,82% ankietowanych zadeklarowało natomiast, że najchętniej spożywa whisky lub rum. Analizując to pytanie z uwzględnieniem płci respondenta widzimy, że preferencje co do rodzaju spożywanego alkoholu są wtedy różne. Wśród kobiet najczęściej wybierane spośród alkoholi jest wino; takie preferencje zadeklarowało 28,72% badanych. Natomiast wśród mężczyzn, zdecydowana większość deklaracji tj. 56,10% wskazywała na spożywanie piwa.

Wykres 13. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?

W części poruszającej problematykę alkoholizmu zadaliśmy badanym także pytanie odnośnie przyzwolenia w ich domu na picie względnie nowych na naszym rynku napojów alkoholowych, to jest cydru i alkopopu oraz napojów bezalkoholowych, w tym piwa bezalkoholowego 0% i napojów energetyzujących przez osoby niepełnoletnie. Ponad 23,00% badanych przyznało, że w ich domach nie ma zakazu spożywania powyższych napojów. Pozostałe 76,92% odpowiedziało, że w ich rodzinie nie ma przyzwolenia na picie napojów energetyzujących, piwa 0%, cydru lub alkopopu.

Wykres 14. Czy w Pana/Pani rodzinie jest przyzwolenie na picie napojów energetyzujących, piwa bezalkoholowego, cydru czy alkopopu?

Warto dodać, iż w 86,90% tych gospodarstw najpopularniejszą używką wśród młodzieży nieletniej były napoje energetyzujące. Ponadto 30,95% badanych przyznało, że w ich domach jest przyzwolenie na spożywanie piwa 0%. W kilku gospodarstwach dopuszczalne jest również spożywanie przez młode osoby cydru oraz alkopopu.

W tym miejscu należy odwołać się do oficjalnego stanowiska Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z którym „sprzedaż osobom nieletnim tzw. piwa bezalkoholowego (...) będzie budzić wątpliwości wychowawcze oraz może naruszać cele ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych szczególnie wśród dzieci i młodzieży, gdyż spożywanie przez dzieci oraz młodzież piwa bezalkoholowego wyrabia nawyki konsumpcji piwa w życiu dorosłym.”¹⁶.

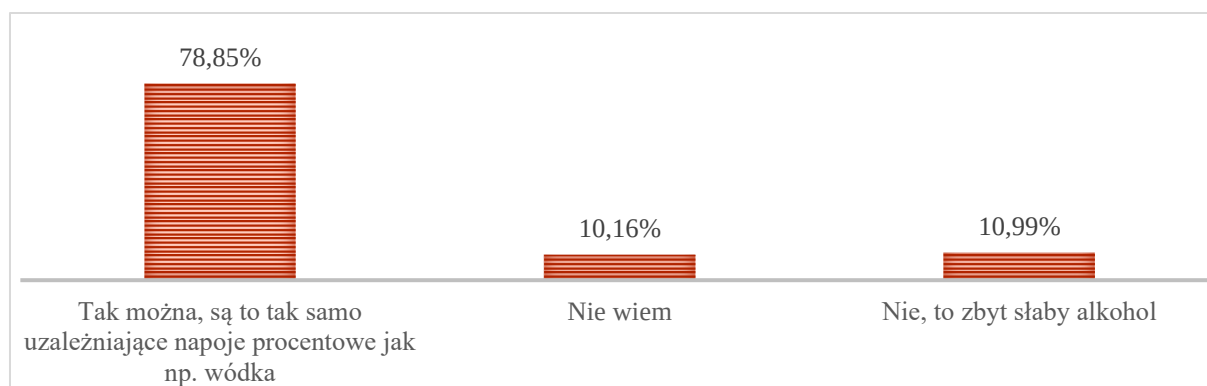
Dość dobrym sygnałem są wyniki obrazujące wiedzę mieszkańców dotyczącą szkodliwości alkoholu zawartego w piwie, winie i wódce. Blisko 77,00% ankietowanych ma świadomość, iż alkohol zawarty w piwie czy winie jest tak samo szkodliwy jak ten zawarty w wódce i innych wyżej procentowych alkoholach. Kolejne 6,04% stwierdziło, że alkohol zawarty w piwie czy winie jest mniej groźny. Pozostałe 17,03% badanych nie wyraziło swojego zdania na ten temat.

Wykres 15. Czy alkohol zawarty w piwie i winie jest mniej groźny od tego zawartego w wódce?

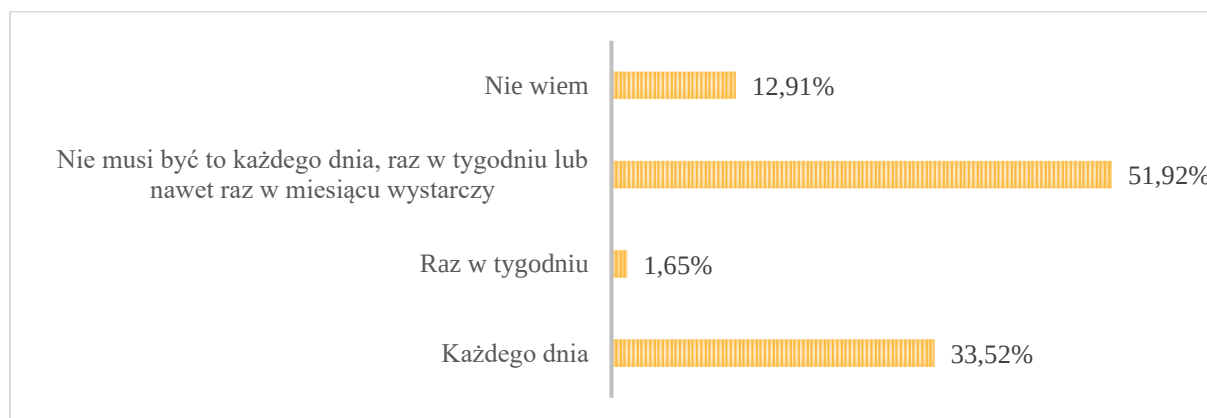
Ponadto, zdecydowana większość badanych tj. 78,85% podziela opinię, że można uzależnić się od piwa i wina tak samo, jak od wódki. 10,99% badanych stwierdziło, że piwo i wino są jednak zbyt słabym alkoholem, aby można było się od nich uzależnić. Pozostałe 10,16% nie miało zdania na ten temat.

¹⁶ PARPA, *Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego*, Warszawa 2018, <http://www.parpa.pl/index.php/aktualnosci/1178-stanowisko-parpa-ws-sprzedazy-piwa-bezalkoholowego>

Wykres 16. Czy Pana/Pani zdaniem można się uzależnić od piwa i wina?

Zapytaliśmy również badanych jaka ich jest ich zdaniem określona częstotliwość spożywania alkoholu, która daje podstawę do mówienia o występującym problemie uzależnienia. Jak stwierdziło 51,92% ankietowanych, spożywanie napojów procentowych nie musi odbywać się każdego dnia, aby się od nich uzależnić, a odczuwanie potrzeby napicia się alkoholu nawet raz w miesiącu jest już sygnałem ostrzegawczym. Niemniej jednak dość duży odsetek tj. 33,52% stanowiły osoby, według których tylko w przypadku codziennego spożywania alkoholu można się uzależnić. 1,65% stwierdziło, że do uzależnienia może prowadzić picie alkoholu raz w tygodniu, a pozostałe 12,91% nie miało zdania na ten temat.

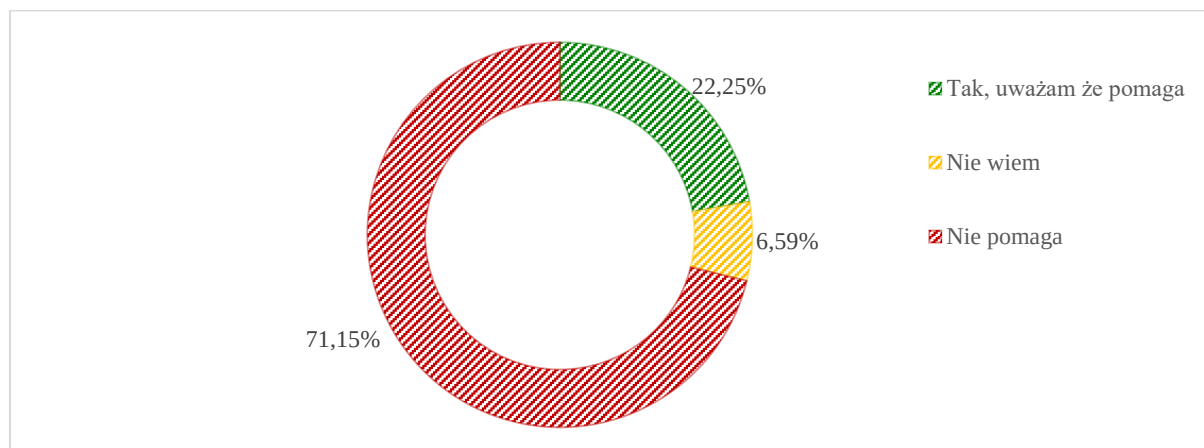

Wykres 17. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?

Wobec powyższego, powołując się na zdanie kierownika działu leczenia odwykowego i programów medycznych PARPA wystarczy, aby raz w tygodniu lub nawet raz w miesiącu odczuwać potrzebę spożycia alkoholu, bowiem nie ma określonej dopuszczalnej ilości spożywanego alkoholu, która gwarantowałaby brak szkód zdrowotnych¹⁷.

¹⁷ Za: J. Fudała, *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017, <https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/uzaleznienia/69551,bezpieczne-picie-alkoholu>

Podsumowując część badań dotyczących postaw mieszkańców wobec alkoholu, chcieliśmy poznać opinię badanych na temat wpływu spożywania alkoholu na redukcję stresu. Jak się okazało zdecydowana większość z nich tj. 71,15% podziela opinię, że alkohol nie pomaga w sytuacjach kryzysowych. Z kolei 22,25% respondentów skłaniało się ku stwierdzeniu, że spożywanie alkoholu może mieć pozytywny wpływ na redukcję stresu. Pozostałe 6,59% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć jednoznacznie na tak zadane pytanie.

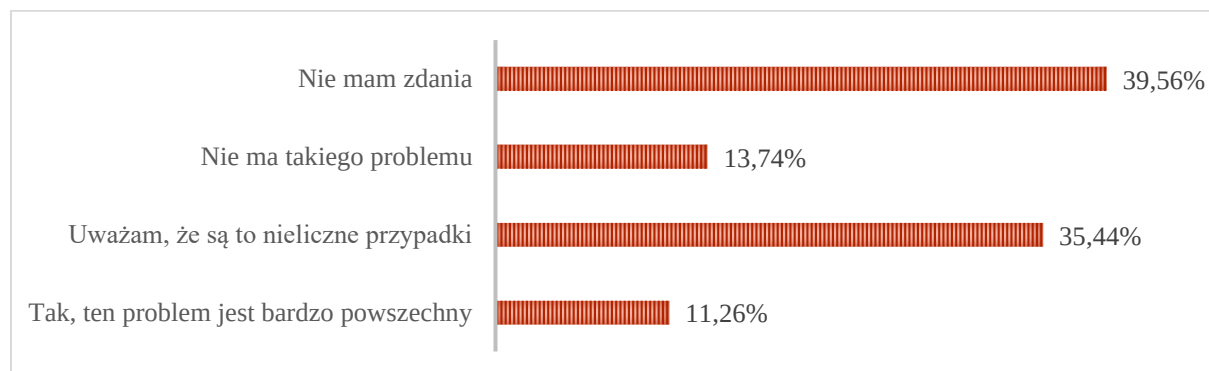
Wykres 18. Czy uważa Pan/Pani, że alkohol pomaga w radzeniu sobie ze stresem?

Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”¹⁸

Pomimo tego, iż problem stosowania narkotyków dotyczy głównie ludzi młodych, warto poznać, jakie są postawy dorosłych wobec tych substancji psychoaktywnych.

W odpowiedzi na pytanie odnośnie oceny występującego problemu narkomanii na terenie gminy Piastów, 35,44% ankietowanych odpowiedziało, że jest on zauważalny natomiast są to nieliczne przypadki. 11,26% badanych przyznało, że jest to problem bardzo powszechny. Z kolei 13,74% stwierdziło, że problem narkomanii w ogóle nie występuje na terenie gminy, a pozostałe 39,56% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Wykres 19. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?

Spośród badanych mieszkańców gminy Piastów, zdecydowana większość tj. 79,95% nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto zażywałby narkotyki. 17,86% respondentów przyznało, że zna do pięciu osób, które sięgają po tego typu substancje, a 1,37% potwierdziło znajomość 5- 10 osób zażywających narkotyki. Pozostałe 0,82% stwierdziło, że zna więcej niż 10 takich osób.

¹⁸ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. *Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

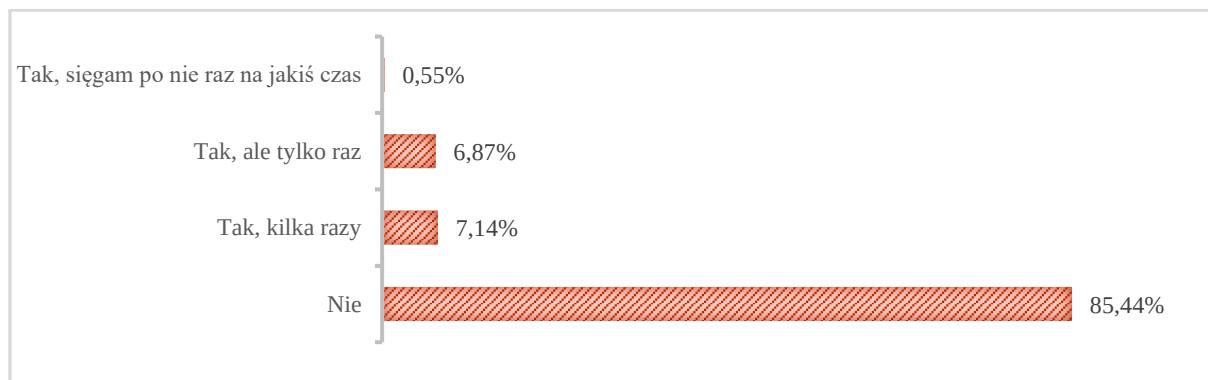
Zapytaliśmy również badanych, czy w swoim otoczeniu znają miejsca, w których można zdobyć narkotyki. 11,26% mieszkańców przyznało, że posiada taką wiedzę, natomiast pozostałe 88,74% zaprzeczyło.

Jak wynika z pozyskanych danych, większość mieszkańców tj. 81,04% nie posiada wiedzy na temat dostępności poszczególnych rodzajów narkotyków, co zapewne wynika z braku zainteresowania zakupem tego typu substancji. Pozostałe osoby tj. 18,96% potwierdziły, że na terenie gminy Piastów są dostępne narkotyki i najczęściej wymieniały marihuanę i dopalacze.

Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy są dostępne narkotyki?	n- 364
Nie wiem, nie interesuje się tym	81,04%- 295 osób
Tak, są dostępne:	18,96%- 69 osób
Marihuana	17,58%- 64 osoby
Haszysz	6,87%- 25 osoby
Amfetamina	6,32%- 23 osoby
LSD	3,30%- 12 osób
Grzyby halucynogenne	1,10%- 4 osoby
Kokaina	4,67%- 17 osób
Opium	1,65%- 6 osób
Dopalacze	10,71%- 39 osób

Tabela 11. Dostępność narkotyków na terenie gminy Piastów.

Jeśli chodzi o doświadczenia badanych mieszkańców z narkotykami, zdecydowana większość z nich tj. 85,44% odpowiedziała, że nigdy nie miała z nimi styczności. Do zażywania tego typu substancji przyznało się 14,56% respondentów, w tym 12,77% kobiet i 20,73% mężczyzn. 6,87% z nich stwierdziło, że był to jednorazowy kontakt; 7,14% badanych potwierdziło użycie narkotyków kilka razy, a 0,55% zadeklarowało, że sięga po nie raz na jakiś czas.

Wykres 20. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki?

Osoby, które przyznały się do zażywania narkotyków dodatkowo zostały poproszone o wskazanie substancji z jakimi miały kontakt. Jak się okazało najbardziej popularnym narkotykiem okazała się marihuana, której użycie potwierdziło 96,23% z tej grupy badanych.

Z jakimi narkotykami miał/a Pan/Pani kontakt?	n- 53
Marihuana	96,23%
Haszysz	20,75%
Amfetamina	13,21%
LSD	7,55%
Grzyby halucynogenne	3,77%
Kokaina	11,32%
Opium	1,89%
Dopalacze	5,66%
inne	3,77%

Tabela 12. Z jakimi narkotykami miał/a Pan/i kontakt?

Używanie narkotyków w sytuacjach kryzysowych, podobnie jak w przypadku alkoholu nasila uzależniające działanie. Pozytywnym jest, iż zdecydowana większość badanych tj. 81,04% wyraziła zdanie, że tego typu używki nie pomagają w radzeniu sobie ze stresem. Pojawiła się również grupa badanych stanowiąca 4,12%, która wyraziła odmienną opinię, twierdząc, że zażycie narkotyków jest pomocne w sytuacjach kryzysowych. Pozostałe 14,84% respondentów nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie.

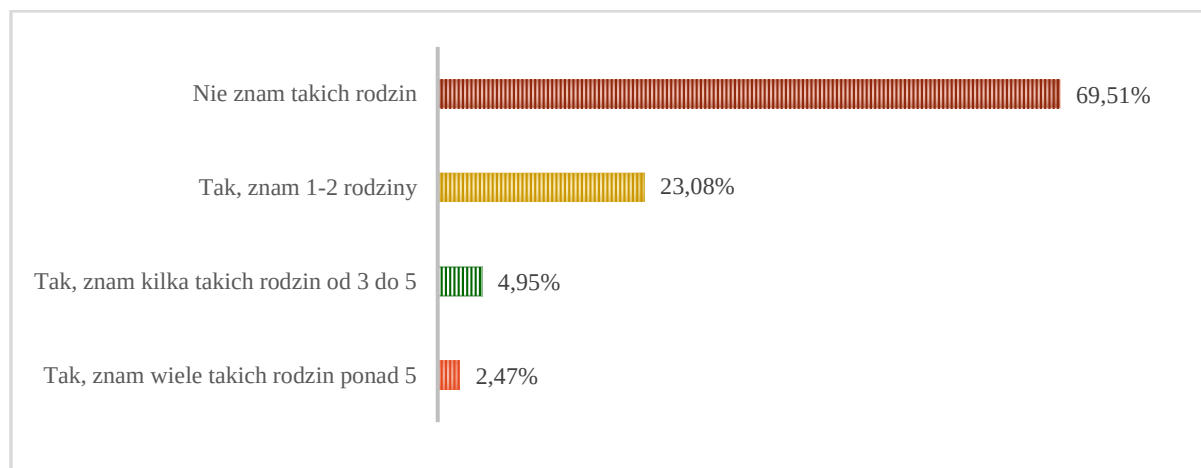
W drodze badania pozyskaliśmy również opinie mieszkańców gminy Piastów na temat szkodliwości nowych substancji psychoaktywnych jakimi są dopalacze. 89,56% respondentów, było zgodnych w stwierdzeniu, że dopalacze są równie szkodliwe jak narkotyki. 1,10% badanych wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 9,34% przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym

W ostatnich latach do publicznej wiadomości dociera wiele informacji na temat różnych form przemocy, zarówno domowej jak i w środowisku lokalnym. Badanie zjawiska przemocy, szczególnie domowej jest trudnym przedsięwzięciem, bowiem wymaga od respondenta podzielenia się bardzo trudnymi, intymnymi osobistymi doświadczeniami. Przemoc traktują jako sytuację poniżającą, wstydliwą, stąd ogromne bariery przed przyznaniem się do tego typu incydentów.

Badania CBOS dotyczące doświadczania zjawiska przemocy wśród Polaków pokazują, iż przemoc oraz inne formy agresji nie są czymś nadzwyczajnym w życiu Polaków, gdyż coraz częściej można zaobserwować tego typu incydenty na ulicy, w miejscach publicznych, w pracy, w szkole, środkach komunikacji miejskiej.

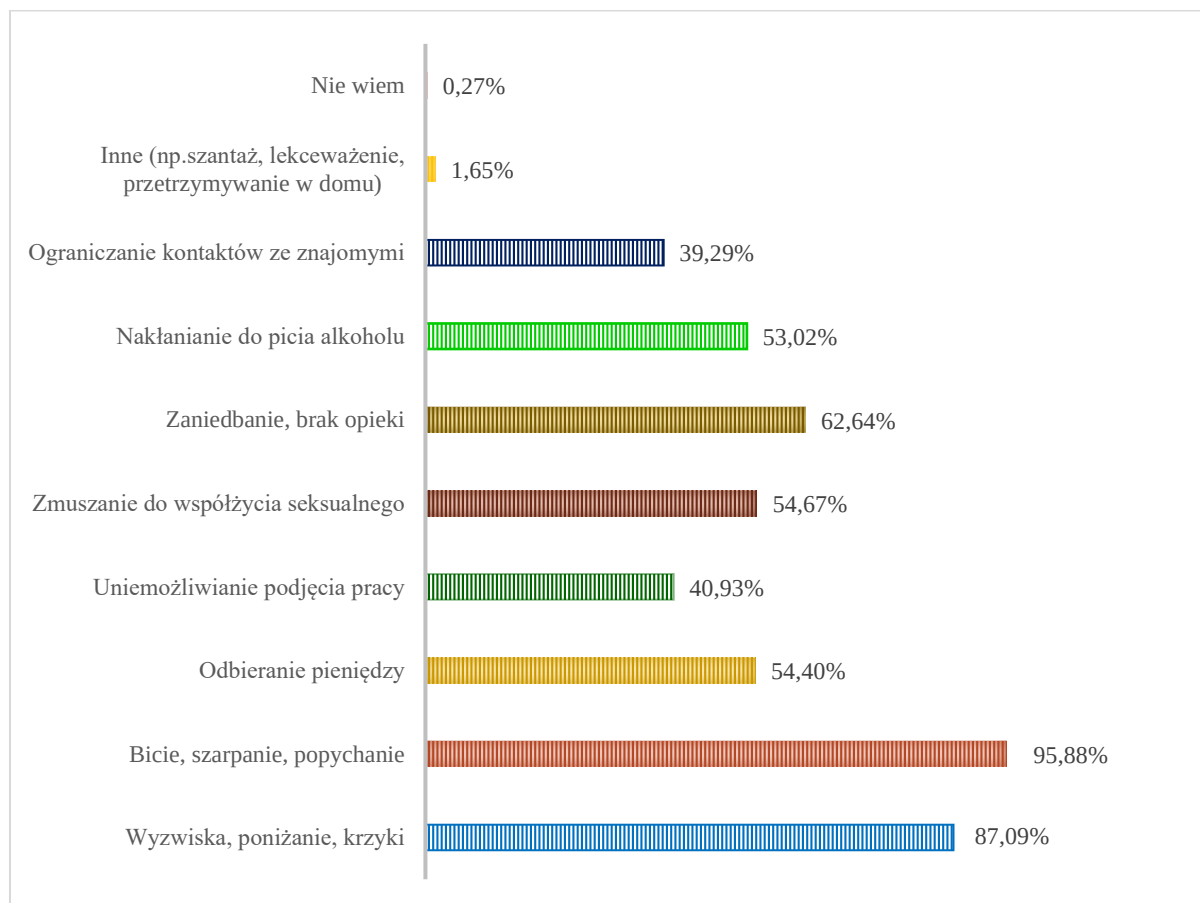
Badania przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Piastów pokazały, iż ponad 30,00% z nich zna rodziny, w których stosowana jest przemoc. 23,08% przyznało, że zna 1-2 takie rodziny; 4,95% ankietowanych wskazało na przedział 3-5 rodzin, a 2,47% zadeklarowało, że w swoim otoczeniu zna więcej niż 5 rodzin dotkniętych problemem przemocy. Pozostałe 69,51% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 21. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których według Pana/Pani stosowana jest przemoc?

Pytając ankietowanych, które z poniższych stwierdzeń oznaczają przemoc w rodzinie, dowiedzieliśmy się, że najwięcej osób (95,88%) postrzega ją jako przemoc fizyczną czyli bicie, szarpanie czy popychanie. Kolejno 87,09% wskazało na przemoc psychiczną, czyli wyzwiska, poniżanie czy krzyki.

Poniższy wykres przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi wśród respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 22. Które z poniższych stwierdzeń według Pana/i oznaczają przemoc w rodzinie?

Gdy zapytaliśmy mieszkańców gminy Piastów o najpoważniejsze źródło występowania przemocy w rodzinie, to okazało się, że dla 53,02% jest nim nadużywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Kolejne 15,66% badanych jako główną przyczynę występowania przemocy w rodzinie wskazało brak porozumienia i silnych więzi w rodzinie, a 10,44% doświadczenie przemocy w dzieciństwie. 9,62% badanych stwierdziło, że wpływ na to mogą mieć konflikty w rodzinie lub problemy wychowawcze, a 6,32% uznało, że może to być wynikiem obserwowania zachowań agresywnych w rodzinie. Zdaniem 4,95% respondentów głównym źródłem przemocy w rodzinie jest zazwyczaj trudna sytuacja materialna.

Wykres 23. Jakże w Pana/i opinii jest najpoważniejsze źródło przemocy w rodzinie?

Ankietowani wyrażali także swoją opinię na temat zjawiska przemocy poprzez wskazanie stwierdzeń, z którymi się zgadzają. 39,01% było zdania, że nie należy się wtrącać w cudze sprawy rodzinne, a 31,59% stwierdziło, że lepiej się nie wtrącać, bo w ten sposób można tylko zaszkodzić osobie doświadczającej przemocy. 31,87% zadeklarowało, że tak naprawdę nigdy nie wiadomo kto jest winny, więc lepiej nie reagować. 76,92% przyznało, że trzeba reagować na przemoc, bo ofiary przemocy mogą sobie same nie poradzić. 78,85% mieszkańców uznało przemoc jako przestępstwo, na które koniecznie trzeba reagować.

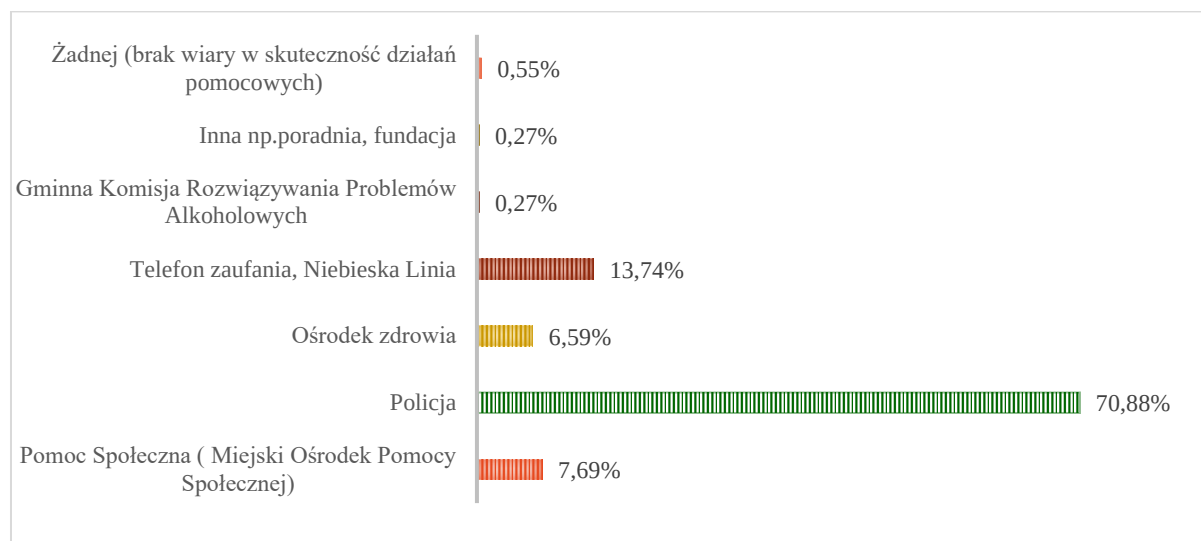
Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w poniższej tabeli.

	Tak, zgadzam się	Nie zgadzam się
nie należy wtrącać się w cudze sprawy rodzinne	39,01%	60,99%
lepiej się nie wtrącać, bo można zaszkodzić ofierze przemocy	31,59%	68,41%
nigdy nie wiadomo, kto jest winny więc lepiej nie reagować	31,87%	68,13%
trzeba reagować, bo ofiary przemocy nie poradzą sobie same	76,92%	23,08%
przemoc jest przestępstwem, każdy powinien na nią reagować	78,85%	21,15%

Tabela 13. Czy zgadza się Pan/Pani z następującymi stwierdzeniami dotyczącymi przemocy?

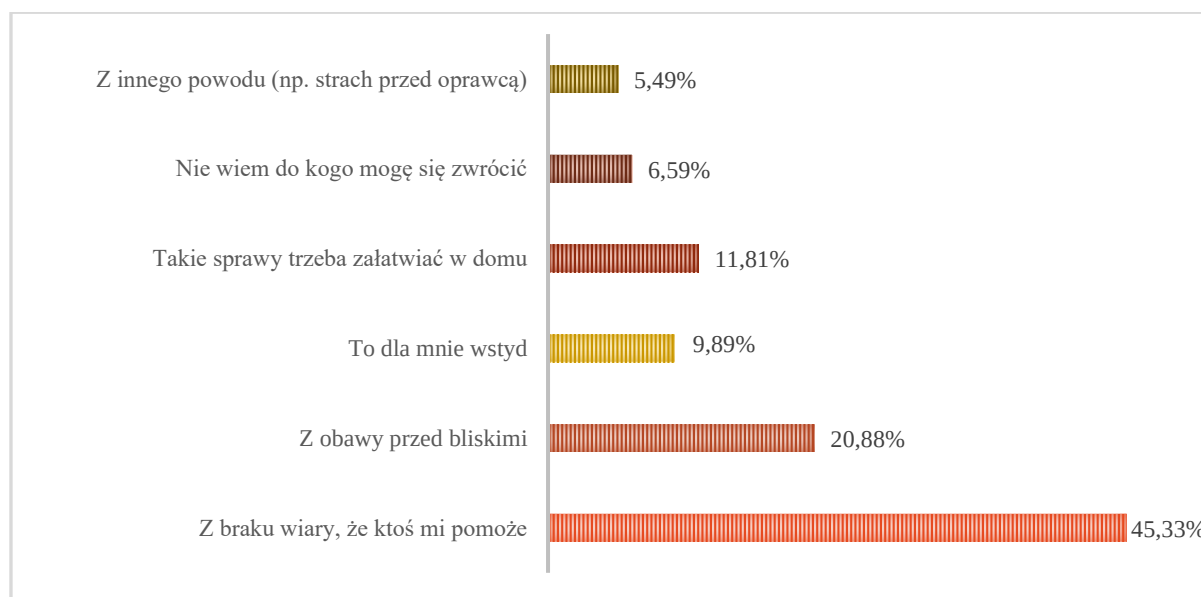
Mieszkańcy zostali również zapytani o to do jakiej instytucji zwróciliby się w pierwszej kolejności, w sytuacji przemocy w rodzinie. Blisko 71,00% badanych zadeklarowało, że byłaby to Policja. Kolejno 13,74% skorzystałoby z pomocy Niebieskiej Linii, a 7,69% szukałoby wsparcia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. 6,59% respondentów wskazało Ośrodek Zdrowia, a równo po 0,27% Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub

inną instytucję jak np. poradnia, fundacja. Pozostałe 0,55% przyznało, że nie zgłosiłoby się do żadnej instytucji, ze względu na brak wiary w skuteczność działań pomocowych.

Wykres 24. Do jakiej instytucji w pierwszej kolejności zwrócił/zwróciłaby się Pan/Pani o pomoc w sytuacji przemocy w rodzinie będąc świadkiem lub ofiarą przemocy?

Kiedy zapytaliśmy mieszkańców z jakiego powodu nie zgłosiliby nigdzie faktu o doświadczaniu przemocy w rodzinie, 45,33% zadeklarowało, że byłby to brak wiary, że ktoś im pomoże. Kolejno 20,88% badanych stwierdziło, że przyczyną nie zgłoszenia faktu przemocy byłaby obawa przed bliskimi. 11,81% było zdania, że takie sprawy trzeba załatwiać w domu. Z kolei dla 9,89% respondentów powodem nie ujawnienia takiego faktu byłby wstyd. 6,59% przyznało, że mogłoby to wynikać z braku wiedzy na temat instytucji pomocowych, a 5,49% wskazało inny powód nie ujawnienia faktu doświadczania przemocy m.in. strach przed oprawcą.

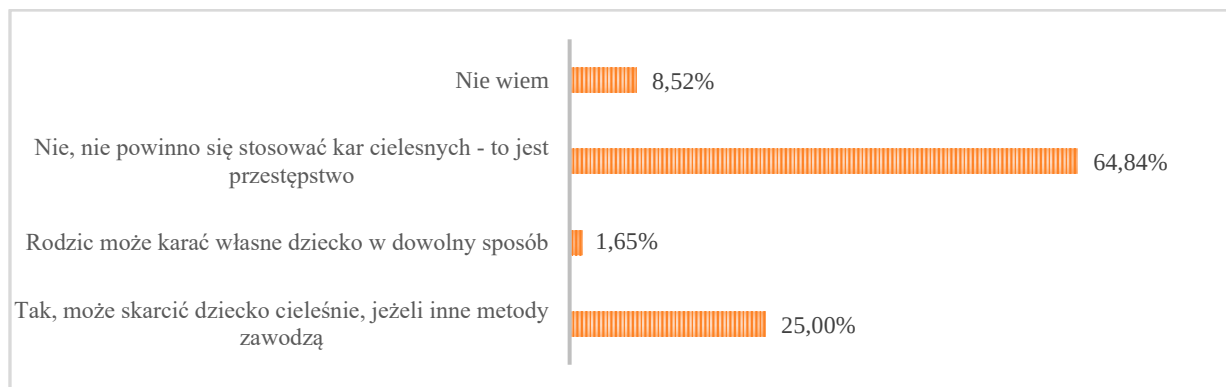
Wykres 25. Jeżeli będąc ofiarą przemocy w rodzinie nie zgłosiłby/zgłosiłaby Pan/Pani tego faktu, to z jakiego powodu?

Pytając o to, jakie działania należałoby podejmować w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie, 92,58% ankietowanych jako priorytet wskazało pomoc osobom oraz rodzinom, których dotyczy problem przemocy w rodzinie. Ponad 84,00% przyznało, że bardzo ważne jest również prowadzenie edukacji publicznej m.in. poprzez organizowanie działań informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy oraz osoby stosujące przemoc. Blisko 83,00% badanych jako zasadne uznało prowadzenie w szkołach programów profilaktyki przemocy w rodzinie, a także programów rozwijających umiejętności wychowawcze oraz pozytywne relacje rodzinne. 62,64% respondentów wyraziło także poparcie dla uczestnictwa gminy w ogólnopolskich akcjach/kampaniach promujących życie rodzinne bez przemocy. 1,92% badanych poddało własne pomysły na realizację działań profilaktycznych w tym zakresie m.in. zwiększenie monitoringu rodzin zagrożonych problemem przemocy, współpraca z nauczycielami, działania wpływające na zwiększenie ogólnej świadomości mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

Postawy mieszkańców wobec wychowania dzieci

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. Wprawdzie przyzwolenie na stosowanie kar fizycznych jako środka wychowawczego ma w Polsce coraz mniej zwolenników, jednak opinia publiczna jest wciąż sceptycznie nastawiona, co do wprowadzenia całkowitego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Za jej głosem do niedawna szło także polskie prawo, dopuszczające stosowanie kar fizycznych, jeżeli nie powodują one uszczerbku na zdrowiu dziecka. Jednak sami zwolennicy karania fizycznego przyznają się, iż kary takie są upokarzające dla dzieci.

Dorośli mieszkańcy gminy Piastów w zdecydowanej większości podzielają opinie, że kary fizyczne i surowe traktowanie dziecka nie stanowią dobrej metody wychowawczej. 64,84% nie pochwała stosowania kar cielesnych w procesie wychowania dziecka, jednocześnie uznając je za przestępstwo. Należy jednak zwrócić uwagę, że 25,00% uznało za dopuszczalne stosowanie tego typu kar kiedy inne metody wychowawcze zawodzą, a 1,65% stwierdziło, że rodzic może karać swoje dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 8,52% respondentów nie miało zdania na ten temat.

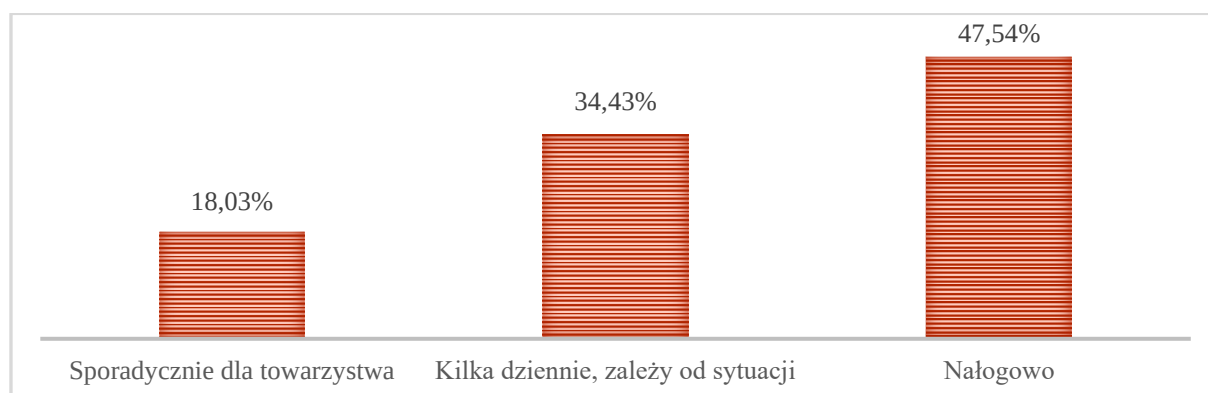
Wykres 26. Czy rodzice mają prawo stosować kary cielesne?

Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów

Badania Omnibus z 2017 roku¹⁹ na temat postaw wobec palenia tytoniu pokazują, iż niemal jedna czwarta Polaków, to jest 24%, pali papierosy nałogowo, a więc każdego dnia. Wynik ten utrzymuje się na podobnym poziomie od 2015 roku. Mimo to warto dodać, iż na przestrzeni 2011-2015 roku spadła liczba palących nałogowo. Choć była to niewielka ilość, to w 2013 roku udział osób palących nałogowo spadł o 4 punkty procentowe w porównaniu do roku 2011 i o 3 punkty procentowe od 2013 do 2015 roku. Ponadto badania pokazują, iż palenie papierosów jest uwarunkowane od płci, gdyż częściej mężczyźni sięgają po papierosy niż kobiety (29% wobec 20%).

W trakcie ankietyzacji nie zabrakło więc pytania o to, czy mieszkańcy palą papierosy. Wśród badanych z terenu gminy Piastów 33,52%; w tym 31,56% kobiet oraz 40,24% mężczyzn przyznało się do palenia, natomiast pozostałe 66,48% zaprzeczyło.

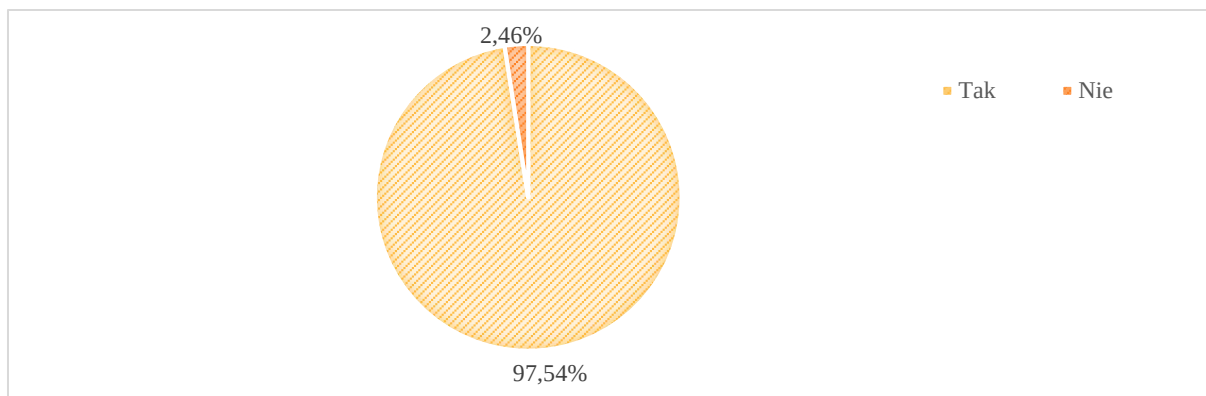
Wśród mieszkańców, którzy przyznali się do palenia, największy odsetek tj. 47,54% stanowiły osoby palące nałogowo. 34,43% badanych przyznało, że pali kilka razy dziennie i jest to zależne od sytuacji, a 18,03% zadeklarowało, że pali sporadycznie dla towarzystwa. Do nałogowego palenia papierosów przyznało się 34,83% kobiet i 81,82% mężczyzn.

Wykres 27. Jak często pali Pan/Pani papierosy?

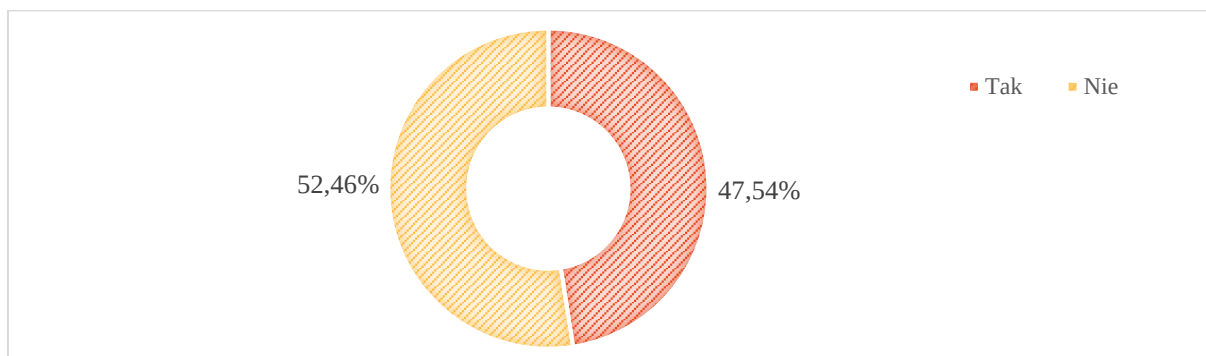
Chcieliśmy także zbadać postawy palących ankietowanych wobec wpływu palenia papierosów na ich zdrowie. Jak się okazało, 97,54% z nich ma świadomość tego, że papierosy wpływają w sposób negatywny na zdrowie człowieka. Zaledwie 2,46% badanych było zdania, że palenie papierosów nie szkodzi ich zdrowiu.

¹⁹ Trzasańska, A i in., *Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego na temat postaw wobec palenia tytoniu*, 2017, <https://gis.gov.pl/wp-content/uploads/2018/04/Postawy-Polak%C3%B3w-do-palenia-tytoniu-Raport-2017.pdf>

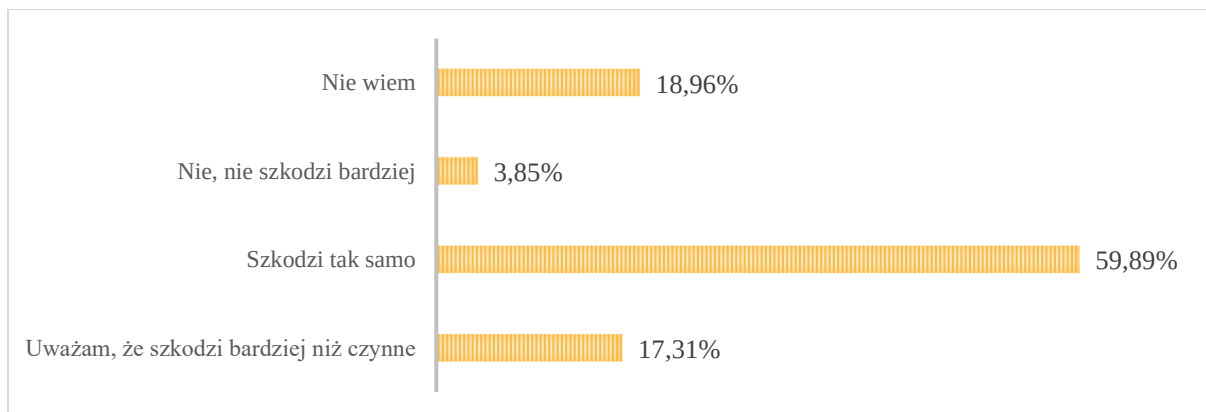
Wykres 28. Czy uważa Pan/Pani, że palenie papierosów szkodzi Pana/Pani zdrowiu?

Co niepokojące, aż 47,54% palących przyznało, że pali papierosy w obecności dzieci. Taką deklarację złożyło 43,82% kobiet i 57,58% mężczyzn. Pozostałe 52,46% z grona palących mieszkańców odpowiedziało, iż nigdy nie zdarzyło się im palić w obecności dzieci.

Wykres 29. Czy pali Pan/Pani w obecności dzieci?

W kontekście konsekwencji zdrowotnych, jakie powoduje palenie zapytaliśmy ogółu badanych, czy ich zdaniem palenie bierne szkodzi tak samo jak czynne. 59,89% było zdania, iż w obu przypadkach szkodliwość jest taka sama. 3,85% badanych wyraziło zdanie odmienne, a 17,31% ankietowanych stwierdziło, że palenie bierne może być nawet bardziej szkodliwe dla zdrowia niż czynne. Pozostałe 18,96% nie wyraziło swojej opinii na ten temat.

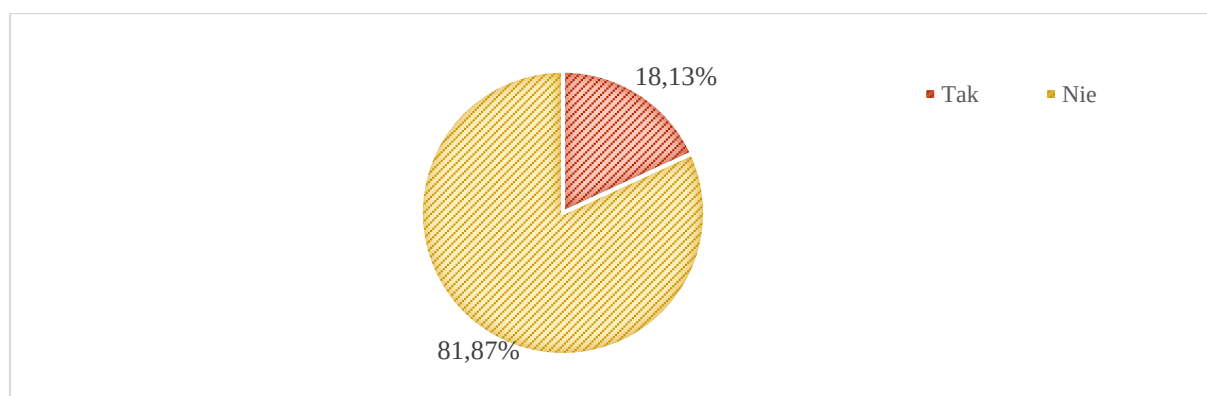

Wykres 30. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?

Profilaktyka uzależnień

Wielokrotne używanie substancji psychoaktywnych nasila ich uzależniające działanie, które objawia się silną potrzebą ich ciągłego przyjmowania, pomimo bycia świadomym szkód (somatycznych, psychicznych, społecznych), jakie te substancje powodują²⁰. Co więcej, uzależnienie to choroba niezwykle złożona wymagająca kompleksowego leczenia. Stąd też na zakończenie badania zapytaliśmy mieszkańców o to, czy na terenie swojej gminy znają instytucje, które udzielają pomocy osobom uzależnionym.

Należy zwrócić uwagę, iż tylko 18,13% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jeden podmiot, zajmujący się taką pomocą i był to najczęściej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Wspólnota Anonimowych Alkoholików lub Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na ośrodek zdrowia, Policję oraz Zespół Ośrodków Wsparcia i Zespół Interdyscyplinarny. Pozostałe 81,87% respondentów zadeklarowało brak znajomości instytucji świadczących pomoc dla osób uzależnionych. Koniecznym wydaje się więc zintensyfikowanie działań informacyjnych w tym zakresie.

Wykres 31. Czy zna Pan/Pani instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym?

Osoby ankietowane zostały również poproszone o wskazanie kierunków działań, jakie w ich opinii powinny podjąć władze gminy w celu przeciwdziałania uzależnieniom. W pierwszej kolejności, zdaniem większości respondentów należy skupić się na prowadzeniu profilaktycznej działalności edukacyjnej z zakresu postaw prozdrowotnych, której adresatami będą dzieci i młodzież szkolna, ich rodzice oraz grono pedagogiczne. Następnie warto byłoby podejmować działania informacyjno-edukacyjne na temat uzależnień oraz możliwości uzyskania pomocy (w tym np. organizacja spotkań, dystrybucja ulotek, broszur). Istotnym jest

²⁰ Za: Dietrich-Muszalska. A, *Uzależnienie od substancji psychoaktywnych*, 2015, <http://a.umed.pl/psychiatria/dydaktyka/2015/Uzaleznienia%20od%20SPA%20VI.pdf>

również pomoc osobom oraz rodzinom, których dotyczy problem uzależnienia. Na ostatniej pozycji mieszkańcy jako zasadne wskazali prowadzenie strony internetowej, zawierającej podstawowe informacje (adresy, telefony) o instytucjach/organizacjach udzielających pomocy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

Wyniki zebrane w rozdziale dotyczącym problemów społecznych w opinii badanych mieszkańców z terenu gminy Piastów wskazują, iż najbardziej zauważalnym problemem społecznym w ich środowisku lokalnym jest alkoholizm, którego ważność została oceniona przez mieszkańców na poziomie nieco powyżej przeciętnej. Ponad 40,00% stwierdziło, że jest to problem powszechny, a 35,16% potwierdziło sporadyczne przypadki. Co więcej blisko 55,00% badanych przyznało, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej pomimo tego, iż zdaniem większości spożywanie alkoholu w miejscach publicznych jest coraz rzadsze.

Dalsza część analizy przedstawiająca spostrzeżenia respondentów, co do kultury picia napojów procentowych na przestrzeni ostatnich 10 lat wskazuje, że wzrosło spożycie alkoholu przez osoby nieletnie, natomiast w przypadku osób dorosłych utrzymuje się na niezmiennym poziomie.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, mieszkańcy gminy Piastów spożywają napoje procentowe okazjonalnie, a najczęściej spożywanym przez nich alkoholem jest piwo. Jako zadowalający można ocenić poziom wiedzy mieszkańców na temat alkoholu, gdyż większość badanych ma świadomość tego, że bez względu na to jaki rodzaj alkoholu jest spożywany (piwo, wino, czy wódka), to zarówno jego szkodliwość, jak i możliwość uzależnienia się od niego są takie same. Nieco niepokojącym jest jednak fakt, iż w opinii 33,52% badanych tylko codzienne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia. Ponadto 22,25% ankietowanych wyraziło zdanie, że spożywanie alkoholu może wpływać pozytywnie na redukcję stresu.

W części badania poświęconej tematyce narkomanii dowiedzieliśmy się, że 35,44% mieszkańców postrzega problem narkomanii jako znikomy i potwierdza występowanie pojedynczych przypadków. Stąd też badani w większości nie znają osób, które zażywają narkotyki, ani też nie wiedzą gdzie można je nabyć. Niemniej jednak 14,56% respondentów przyznało się do zażywania narkotyków, przy czym 6,87% zadeklarowało, że był to

jednorazowy kontakt, 7,14% potwierdziło kilkukrotne użycie narkotyków, a 0,55% zadeklarowało, że sięga po nie co jakiś czas.

W trakcie ankietyzacji okazało się iż, w próbie badawczej znalazło się 33,52% osób palących, z czego 47,54% przyznało się do palenia nałogowego. Co ważniejsze, 60,00% ogółu badanych stwierdziło, że palenie bierne szkodzi tak samo, jak palenie czynne. Pomimo tego 47,54% palących przyznało, że robi to w obecności dzieci. Istotnym jest również fakt, iż zdecydowana większość palących ma świadomość tego, iż palenie ma negatywny wpływ na ich zdrowie.

W części badań poruszających tematykę przemocy w rodzinie, pozyskaliśmy informacje, iż ponad 30,00% badanych zna rodziny, w których stosowana jest przemoc. Ponadto dowiedzieliśmy się, iż nadal wiele osób dopuszcza stosowanie kar cielesnych wobec dzieci. Zdaniem 25,00% respondentów rodzic może uderzyć swoje dziecko jeśli inne metody zawodzą, z kolei 1,65% przyznało, że można karać własne dziecko w dowolny sposób. Blisko 65,00% badanych wyraziło zdanie odmienne w tym temacie, uważając stosowanie tego typu metod wychowawczych za przestępstwo.

Z pozyskanych danych wynika również, iż w opinii respondentów, najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie jest alkoholizm lub nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Na tle zgromadzonych danych niepokojący okazał się wynik wskazujący na to, iż blisko 82,00% badanych mieszkańców nie posiada wiedzy na temat instytucji w ich środowisku lokalnym, które zajmują się udzielaniem pomocy osobom uzależnionym.

CZĘŚĆ III

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz trzeciej gimnazjum

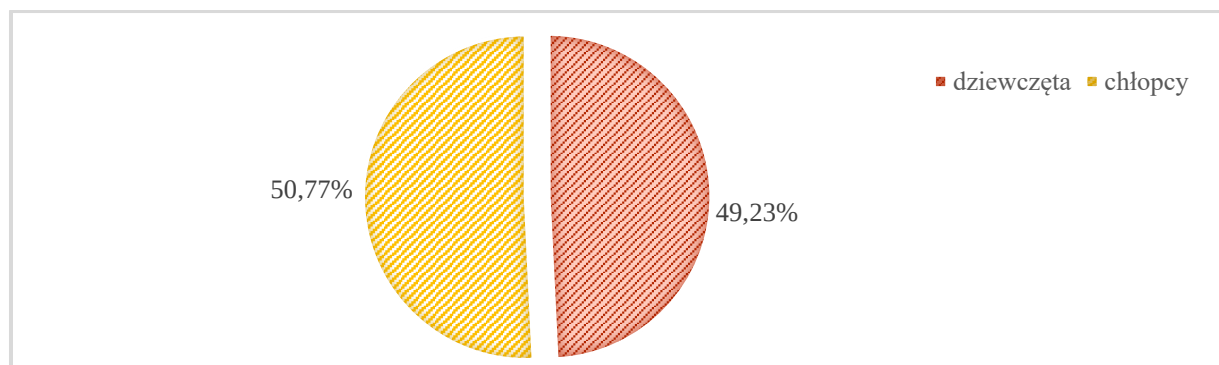
Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

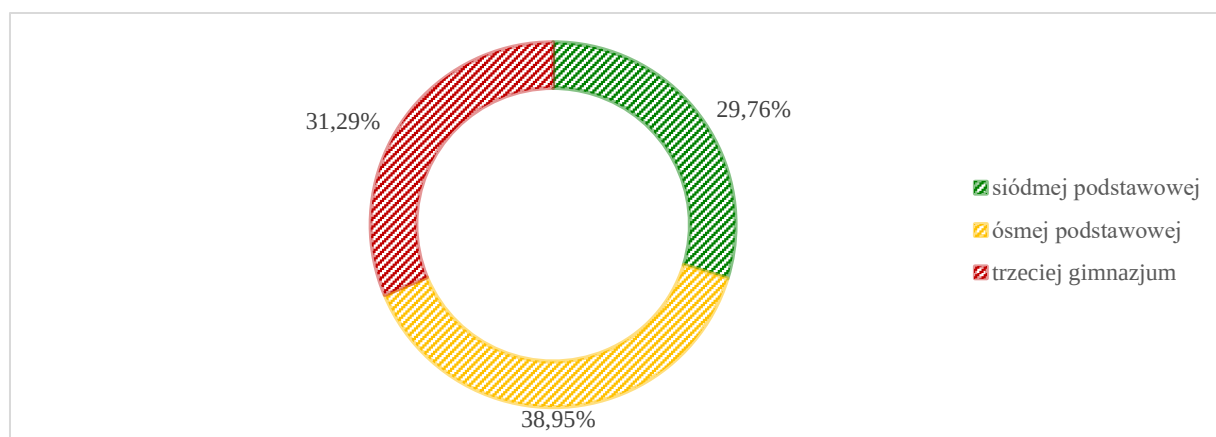
- 1) problemów przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą;
- 3) używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy.

Grupa badawcza

Badania wśród uczniów zostały przeprowadzone przy użyciu anonimowej ankiety internetowej. W badaniu wzięło udział 457 uczniów z terenu gminy Piastów, w tym uczniowie klas siódmych i ósmych szkół podstawowych oraz trzeciej gimnazjum. Wśród badanych znalazło się 225 dziewcząt i 232 chłopców.

Wykres 32. Podaj swoją płeć

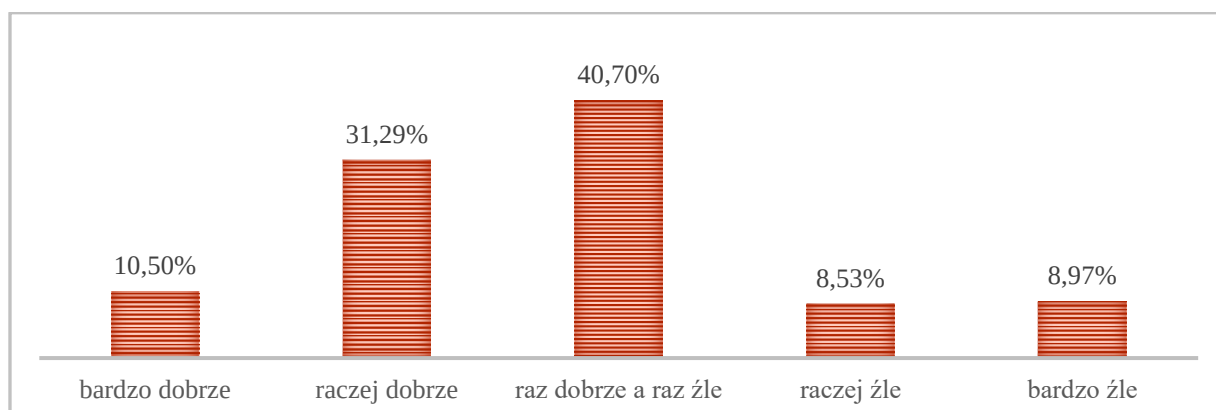

Wykres 33. Jesteś uczniem klasy

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym

Szkoła jest jednym ze źródeł przemocy i równocześnie znaczącym środowiskiem w życiu dziecka. Przez swoje intencjonalne oddziaływanie nie tylko stymuluje intelektualny rozwój ucznia, ale także wspiera kształcenie cech jego osobowości. Bardzo ważną rolę w tym procesie odgrywa klimat oraz relacje interpersonalne dziecka zarówno z nauczycielami jak i z uczniami. Jest to równocześnie obszar, na którym młody człowiek styka się z przemocą i tę przemoc odczuwa²¹.

Na początku ankietyzacji zapytaliśmy uczniów jak czują się w swojej szkole. Najliczniejsze okazały się odpowiedzi wskazujące na zmienne samopoczucie w szkole, wybrane przez 40,70% badanych. Kolejno 31,29% przyznało, że w szkole czuje się raczej dobrze, a 10,50% stwierdziło, że bardzo dobrze. 8,53% uczniów przyznało, że w szkole czuje się raczej źle, a pozostałe 8,97% nawet bardzo źle.

Wykres 34. Jak oceniasz swoje samopoczucie w szkole?

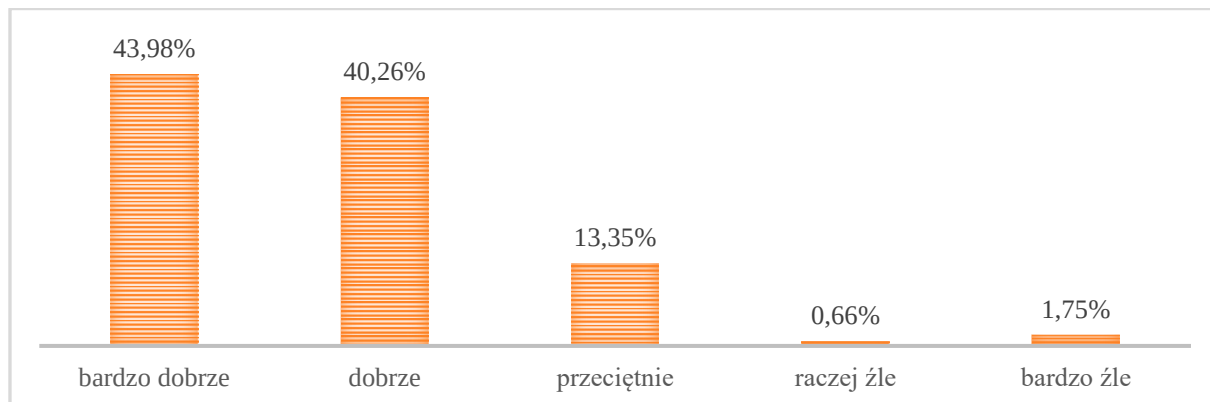
²¹ Tracz-Dral J., *Agresja i przemoc w szkołach*, Warszawa 2012, http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/34/plik/ot-613_2.pdf

Uczniowie zostali również zapytani o to czy mają w szkole kontakt z pedagogiem lub psychologiem. 29,54% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 68,27% zaprzeczyło by miało z nimi kontakt. Pozostałe 2,19% ankietowanych stwierdziło natomiast, że w ich szkole nie ma pedagoga ani psychologa. Ponadto 15,54% respondentów potwierdziło chęć kontaktu z pedagogiem lub psychologiem, natomiast pozostałe 84,46% stwierdziło, że nie jest im to potrzebne.

Następnie zadaliśmy uczniom pytanie, czy zdarza im się wagarować. 27,79%; w tym 29,33% dziewcząt oraz 26,29% chłopców przyznało, że w ciągu ostatnich miesięcy zdarzyło im się celowo opuścić zajęcia. Pozostałe 72,21% zaprzeczyło takiej sytuacji.

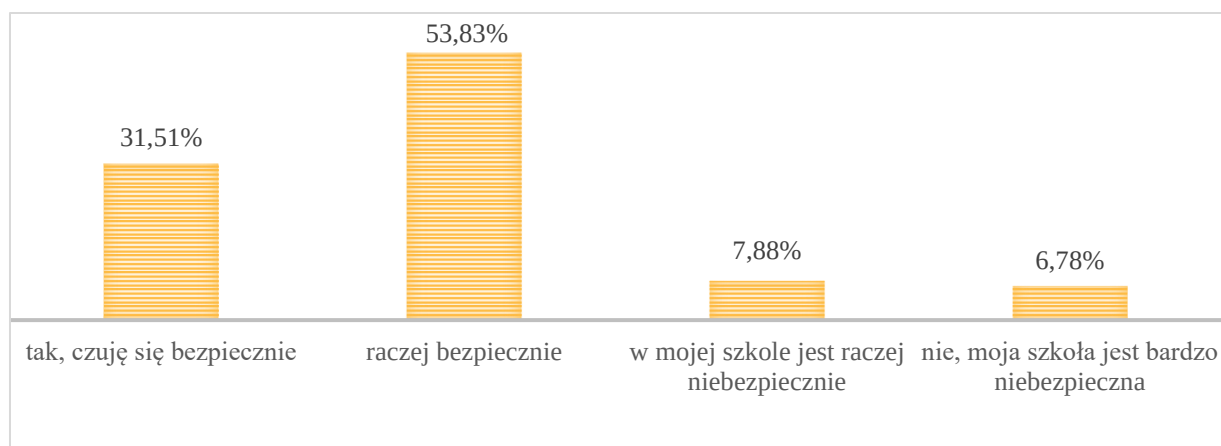
Uczniowie oceniając swoje zachowanie w szkole i na przerwach najczęściej określali je jako bardzo dobre; taką odpowiedź wskazało 43,98% badanych. Kolejno 40,26% ankietowanych oceniło swoje zachowanie jako dobre, a przeciętne noty wystawiło sobie 13,35% uczniów. 0,66% przyznało się do raczej złego zachowania w szkole, a pozostałe 1,75% stwierdziło, że zachowuje się bardzo źle.

Biorąc pod uwagę płeć respondentów, dziewczęta odpowiadały najczęściej, że w szkole zachowują się bardzo dobrze (49,33%), natomiast wśród chłopców przeważały odpowiedzi wskazujące na dobre zachowanie (40,95%).

Wykres 35. Jak oceniasz swoje zachowanie w szkole?

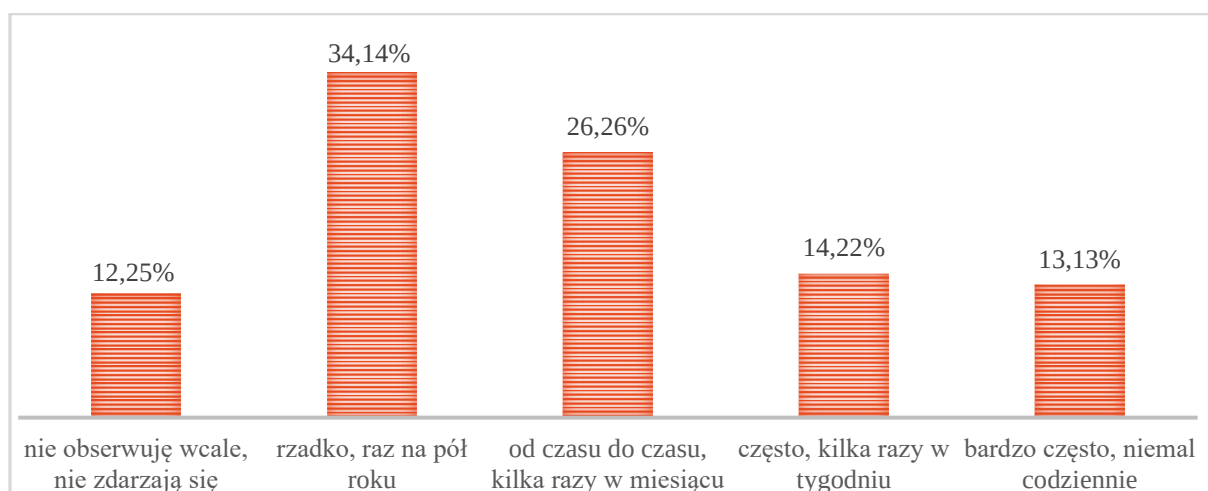
Wysokie były również noty uczniów w stosunku do poziomu bezpieczeństwa w szkole. 53,83% badanych zadeklarowało, iż w szkole czuje się raczej bezpiecznie, a 31,51% stwierdziło, że zdecydowanie bezpiecznie. W opinii 7,88% ankietowanych szkoła to raczej niebezpieczne miejsce, a według 6,78% wręcz bardzo niebezpieczne.

Wykres 36. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?

Pomimo, że uczniowie wysoko oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa w szkole, to jednak zdarza im się obserwować w szkole zjawiska przemocy rówieśniczej.

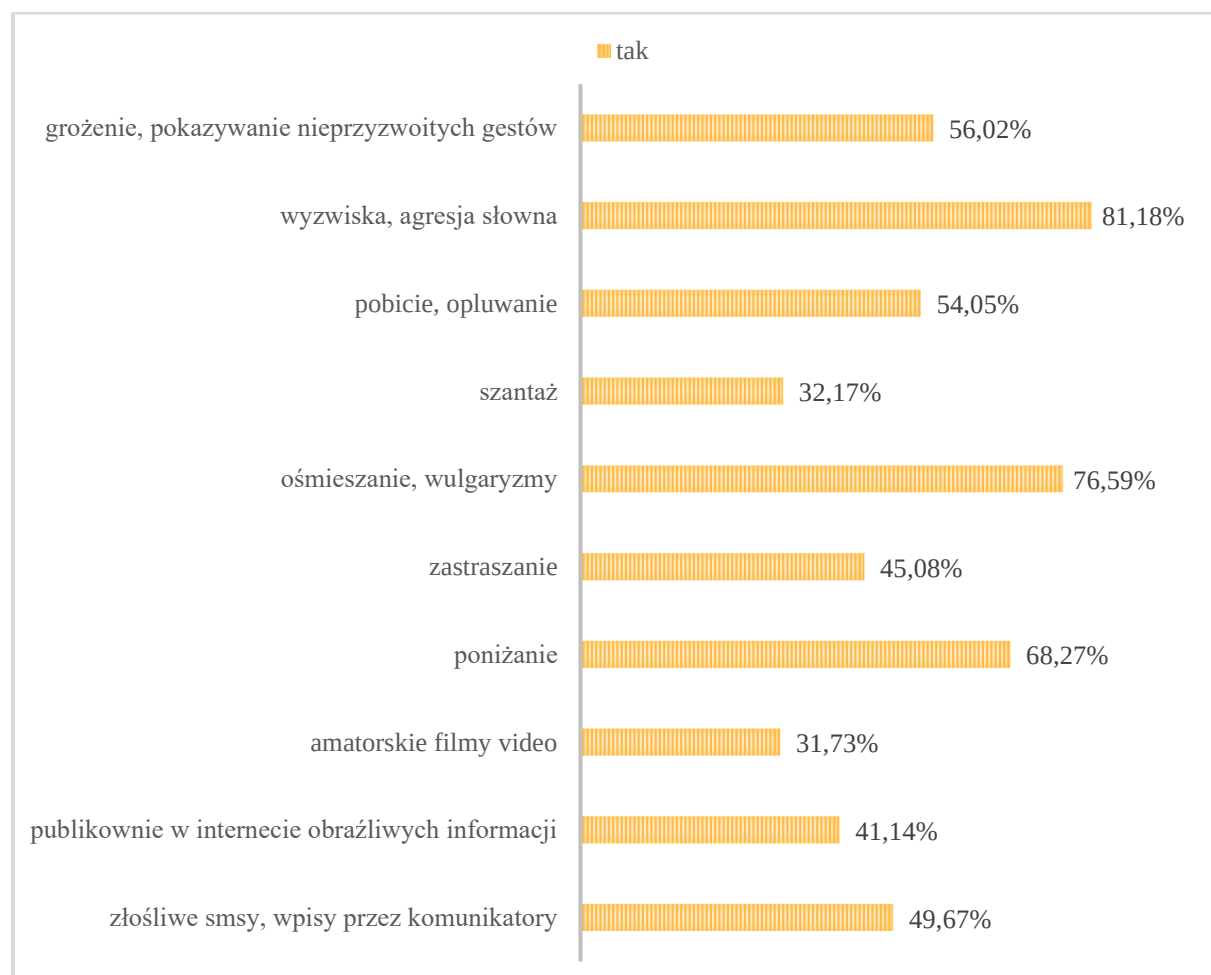
Zapytaliśmy więc jak często zdarzają się w szkole tego typu sytuacje. Uczniowie deklarowali najczęściej, że takie zjawiska można zaobserwować w szkole kilka razy w roku, taką odpowiedź wybrało 34,14% ankietowanych. Kolejno 26,26% stwierdziło, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy w miesiącu. 14,22% przyznało, że było świadkiem przemocy wobec innych uczniów kilka razy w tygodniu, a 13,13% stwierdziło, że zjawiska przemocy występują w szkole bardzo często, niemal codziennie. Pozostałe 12,25% młodych ludzi odpowiedziało, iż w szkole takie przypadki w ogóle się nie zdarzają.

Wykres 37. Jak często obserwujesz zjawisko przemocy w szkole?

Jak wynika z badań, 35,67% uczniów osobiście doświadczyło przemocy. Uwzględniając płeć respondenta, takie sytuacje potwierdziło 36,44% badanych dziewcząt i 34,91% chłopców. Ponadto 27,79% ankietowanych przyznało, że są w szkole uczniowie, których się boją. W grupie tej znalazło się 28,00% ogółu dziewcząt oraz 27,59% chłopców.

W kolejnym pytaniu poprosiliśmy uczniów o odpowiedź, czy spotkali się z konkretnymi formami przemocy. W wyniku uzyskanych odpowiedzi widzimy, że wśród badanych uczniów znane są różne formy przemocy. 49,67% respondentów przyznało, że zdarzają się zjawiska przemocy takie jak: złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory, np. Skype, twitter itp. Z publikowaniem w Internecie obraźliwych informacji zetknęło się 41,14% badanych uczniów, a z amatorskimi filmami video 31,73%. Zastraszanie potwierdziło 45,08%, a próby szantażu 32,17% respondentów. 54,05% ankietowanych było świadkami pobicia lub opluwania. 56,02% zaobserwowało pokazywanie nieprzyzwoitych gestów czy też grożenie. 68,27% respondentów spotkało się z poniżaniem, a 76,59% zetknęło się z ośmieszaniem i wulgaryzmami. Najczęściej spotykaną formą przemocy okazały się natomiast agresja słowna i wyzwiska, wskazane przez 81,18% ankietowanych. Biorąc pod uwagę płeć respondentów, ta forma przemocy była znana najczęściej zarówno w grupie dziewcząt (81,33%) jak i chłopców (81,03%).

Wykres 38. Czy znasz przypadki stosowania którejs z wymienionych form przemocy?

W związku z tym chcieliśmy także dowiedzieć się czy w stosunku do uczniów miało miejsce, któreś z zachowań wymienionych w poprzednim pytaniu. 27,79% ankietowanych; w tym 28,00% dziewcząt i 27,59% chłopców potwierdziło, że osobiście doświadczyło takiej

sytuacji i najczęściej była to agresja słowna, ośmieszanie i poniżanie. Pozostali badani tj. 72,21% zaprzeczyli by takie zdarzenia miały miejsce.

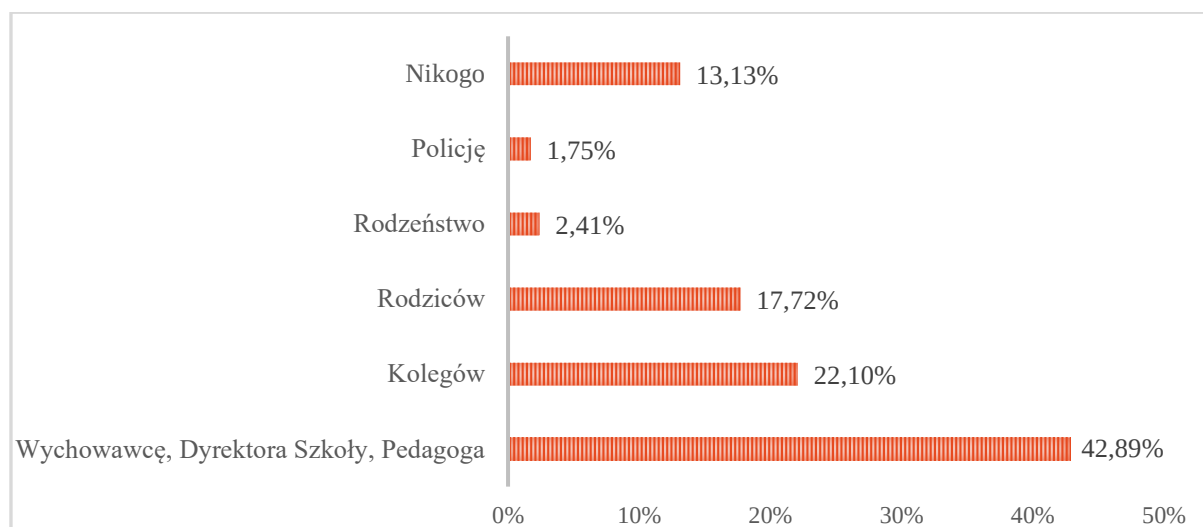
Co więcej, poprosiliśmy uczniów o odpowiedź, czy poza terenem szkoły również spotykają się z aktami przemocy. Wśród ankietowanych, 42,23%; w tym 40,00% dziewcząt oraz 44,40% chłopców przyznało, że spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą. Pozostałe 57,77% badanych stwierdziło, że poza murami szkoły takie sytuacje nie występują.

Następnie zapytaliśmy uczniów, czy kiedykolwiek brali czynny udział w akcie przemocy. W grupie respondentów, 23,41%; w tym 20,00% dziewcząt oraz 26,72% chłopców, przyznało się do stosowania przemocy. Pozostali uczniowie tj. 76,59% odpowiedzieli, że nigdy nie brali czynnego udziału w akcie przemocy.

Czy poza terenem szkoły spotykasz się z aktami przemocy?	Tak	Nie
	42,23%	57,77%
Czy uczestniczyłeś w czynnym akcie przemocy?	Tak	Nie
	23,41%	76,59%

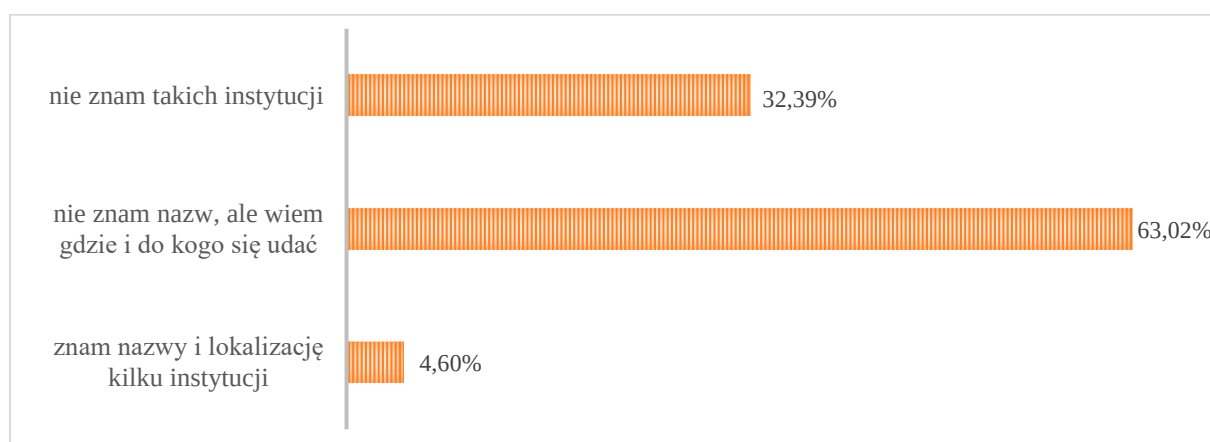
Tabela 14 Akty przemocy wśród uczniów III etapu edukacji.

Na pytanie kogo przede wszystkim uczniowie powiadomią jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, 42,89% odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga. 22,10% w sytuacji zagrożenia przemocą szukałoby wsparcia wśród swoich kolegów, a 17,72% zawiadomiłoby o takim fakcie rodziców. 2,41% badanych wskazało na rodzeństwo, a 1,75% poinformowałoby policję. Pozostałe 13,13% ankietowanych przyznało, że nie powiedziałoby o tym nikomu.

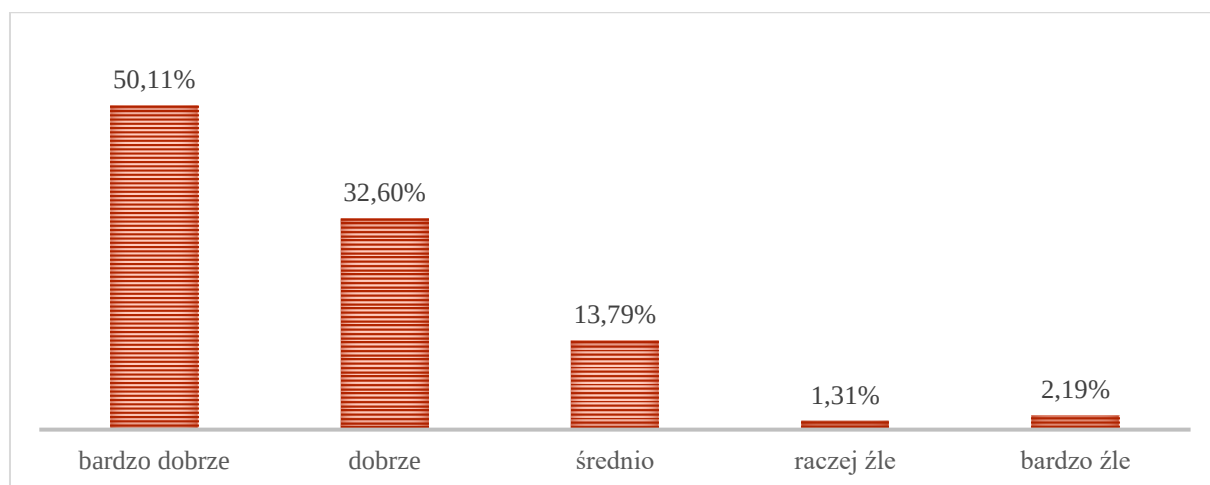
Wykres 39. Kogo zawiadomisz, jeżeli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?

Zapytaliśmy także badanych o instytucje, które zajmują się pomocą osobom dotkniętym przemocą. 4,60% ankietowanych zadeklarowało, że zna nazwy oraz dokładną lokalizację kilku instytucji, które zajmują się niesieniem pomocy osobom doświadczającym przemocy i najczęściej wskazywali na telefon zaufania, Policję oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Kolejno 63,02% badanych przyznało, że nie zna nazw takich instytucji, ale wie gdzie i do kogo udać się po pomoc. Dość niepokojący jest jednak wynik wskazujący, iż ponad 32,00% stanowią uczniowie, którzy nie znają w swoim środowisku żadnych instytucji zajmujących się udzielaniem pomocy osobom, wobec których stosowana jest przemoc. Brak takiej wiedzy zadeklarowało 28,89% dziewcząt oraz 35,78% chłopców.

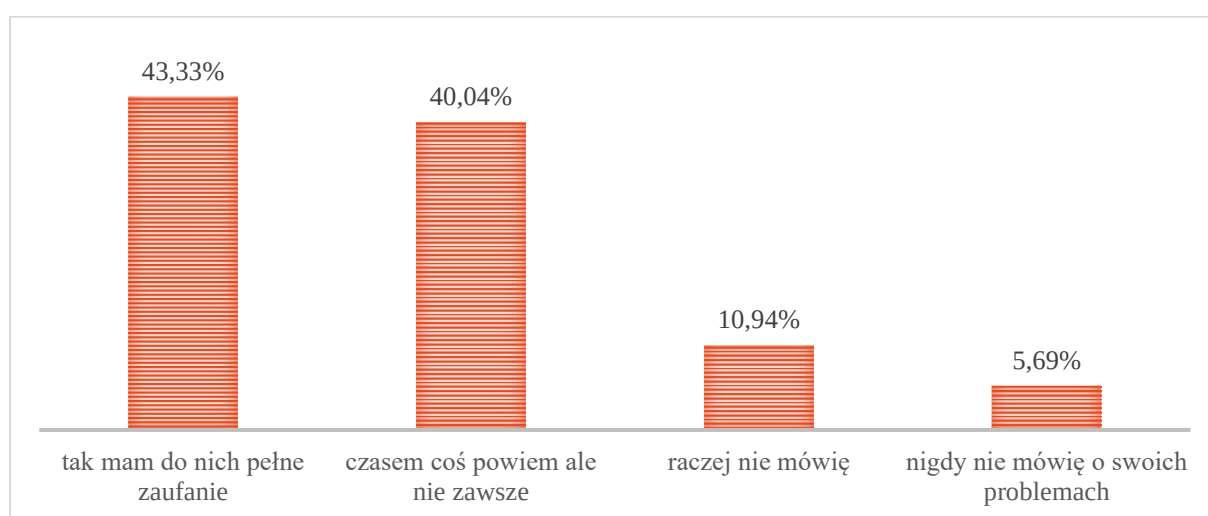
Wykres 40. Czy wiesz, jakie instytucje w Twoim środowisku mogą pomóc osobom, które doświadczają przemocy?

Warto wspomnieć, iż badana młodzież w zdecydowanej większości postrzega swoje relacje z rodzicami jako pozytywne. 50,11% oceniło je jako bardzo dobre, a 32,60% jako dobre. Kolejno 13,79% ankietowanych stwierdziło, że są one różne- raz dobre, a raz złe. 1,31% odpowiedziało, że są one raczej złe, a pozostałe 2,19% określiło je jako bardzo złe.

Wykres 41. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?

Ponadto pytając uczniów o to, czy mogą porozmawiać na temat swoich problemów z rodzicami, 43,33% przyznało, że ma do nich pełne zaufanie. Kolejno 40,04% uczniów odpowiedziało, że podejmują takie rozmowy z rodzicami, jednak nie zawsze o wszystkim im mówią. 10,94% stanowili uczniowie deklarujący, że raczej nie mówią o swoich problemach, a pozostałe 5,69% to osoby stanowczo o nich nie rozmawiające. Uwzględniając płeć respondenta dowiedzieliśmy się, że w grupie badanych to chłopcy chętniej rozmawiają z rodzicami na temat swoich problemów i to oni najczęściej wskazywali odpowiedź dotyczącą pełnego zaufania do swoich najbliższych. W grupie dziewcząt przeważały natomiast deklaracje, że czasem coś powiedzą swoim rodzicom ale nie zawsze.

Wykres 42. Czy uważasz, że możesz porozmawiać z rodzicami na temat swoich problemów?

Z przeprowadzonych badań wynika również, że uczniowie najczęściej czują się bezpiecznie w swoim domu. Taką odpowiedź wskazało 94,53% ankietowanych, podczas gdy 5,47% odpowiedziało przecząco na to pytanie.

Co więcej, 77,46% uczniów wyraziło zdanie, że rodzice nie mają prawa uderzyć swojego dziecka bez względu na okoliczności. W ocenie 9,85% mogą to zrobić, jeśli są ku temu powody. Pozostałe 12,69% uczniów nie wiedziało jak odpowiedzieć na tak postawione pytanie.

Badani uczniowie z terenu gminy Piastów czują się w swoich szkołach raczej dobrze i bezpiecznie, ale pomimo tego, zdarza im się obserwować zjawiska przemocy w szkole. Uczniowie najczęściej przyznają, że występują one kilka razy w roku. Co więcej, blisko 36,00% respondentów przyznało, że doświadczyło przemocy w szkole, a 27,79% stwierdziło, że są w szkole uczniowie, przed którymi odczuwają lęk. Nieco niepokojący jest zatem wynik, iż

ponad 32,00% badanych nie zna żadnej instytucji świadczącej pomoc osobom, wobec których stosowana jest przemoc.

Najczęściej spotykanymi wśród uczniów formami przemocy są agresja słowna, ośmieszanie i wulgaryzmy. Blisko 28,00% ankietowanych przyznało, że doświadczyło między innymi takich form przemocy osobiście. Dodatkowo 42,23% uczniów potwierdziło występowanie zjawisk przemocy również poza murami szkolnymi, a 23,41% przyznało się do czynnego uczestnictwa w akcie przemocy.

Wyniki badań pokazują także, że uczniowie postrzegają swoje relacje z rodzicami jako bardzo dobre, co więcej mają oni także najczęściej pełne zaufanie do swoich rodziców i mogą swobodnie z nimi porozmawiać o swoich problemach. Jak zadeklarowała większość respondentów tj. 94,53% w swoim domu czują się bezpiecznie.

Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

Jedną z najbardziej popularnych i powszechnie dostępnych substancji uzależniających jest nikotyna. Palenie tytoniu- jako jedna z legalnych, dopuszczonych do sprzedaży substancji psychoaktywnych nie jest przedmiotem aż tak szerokiej dyskusji społecznych jak nadużywanie alkoholu czy stosowanie narkotyków. Niewątpliwie przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, iż palenie papierosów mimo, że ma bardzo poważne konsekwencje zdrowotne, nie ma tak daleko idących konsekwencji społecznych.

Badania CBOS realizowane w latach 1992–2003 wskazywały na stopniowy wzrost odsetka uczniów regularnie palących papierosy (z 23% do 31%), jednak w roku 2008 odnotowaliśmy spadek w tym zakresie (do 22%). Obecnie możemy mówić o spadku wartości tego wskaźnika – w 2018 roku regularne palenie deklarowało 18% badanych. Od 2010 roku odsetek niepalących utrzymuje się na podobnym poziomie około 60%, jednakże zmieniła się proporcja palących regularnie oraz palących w wyjątkowych sytuacjach. Osoby palące w wyjątkowych sytuacjach stanowią około 20%–21% w ostatnich trzech latach, gdy liczba regularnie palących zmniejszyła się z 21% do 18%.²²

W naszych badaniach chcieliśmy zatem dowiedzieć się w jakim stopniu problem ten dotyczy uczniów z terenu gminy Piastów. Gdy zapytaliśmy badanych czy kiedykolwiek palili papierosy, 102 osoby (22,32%) spośród 457 ankietowanych odpowiedziało twierdząco na to

²² CBOS, *Raport Młodzież 2018*, Warszawa 2019, <https://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545>

pytanie. Co więcej, 95 osób (20,79%) zadeklarowało, że zapaliło e-papierosa. 76,84% spośród osób palących e-papierosy uważało, że są one mniej szkodliwe niż tradycyjne. Gdy zapytaliśmy ich czy rodzice pozwalają im na palenie e-papierosa; 13 osób (13,68%) odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Pozostałe 260 osób (56,89%) z ogółu badanych stanowili uczniowie, którym nigdy nie zdarzyło się zapalić.

Ankietowanym mającym już za sobą próbę zapalenia papierosa zadaliśmy pytanie o to, ile razy zdarzyło im się go zapalić. Jak wynika z uzyskanych danych, 30,39% badanych potwierdziło jednorazowy kontakt. Niewiele niższy odsetek tj. 28,43% stanowiły osoby, które przyznały się do palenia ponad 40 razy

Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz trzeciej gimnazjum n= 457
nigdy nie paliłam/-em papierosów	56,89% - 260 osób K- 54,22% M- 59,48%
tak, ale elektronicznego (e-papierosa)	20,79% - 95 osób K- 21,33% M- 20,26%
tak, tradycyjne papierosy	22,32% - 102 osoby K- 24,44% M- 20,26%

Tabela 15. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz trzeciej gimnazjum n=102
1-2 razy	30,39%- 31 osób
3-5 razy	15,69%- 16 osób
6-9 razy	11,76%- 12 osób
10-19 razy	5,88%- 6 osób
20-39 razy	7,84%- 8 osób
40 razy lub więcej	28,43%- 29 osób

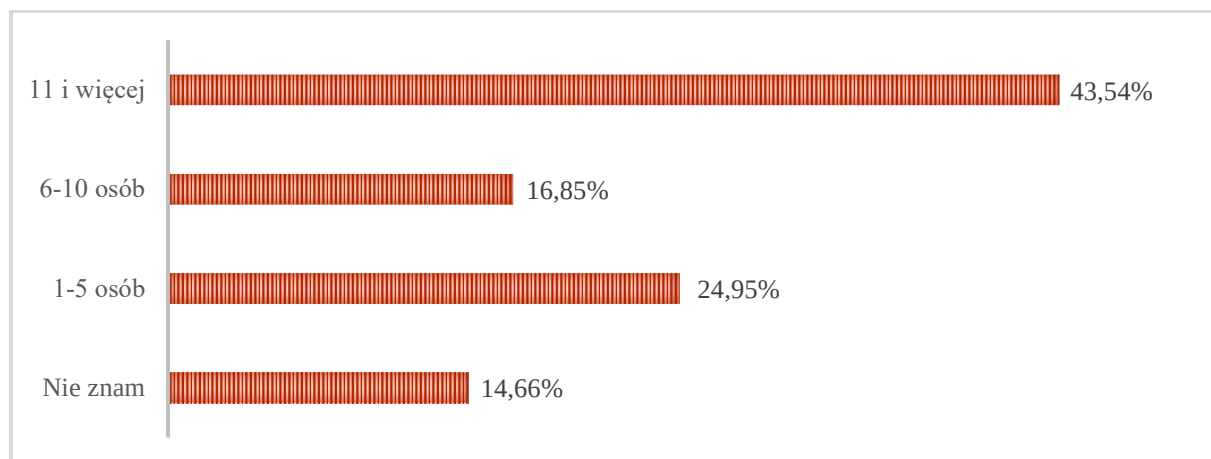
Tabela 16. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

Na pytanie jak często uczniowie sięgali po papierosa w ciągu ostatnich 30 dni, blisko 53,00% badanych odpowiedziało, że ani razu. W przypadku osób, które przyznały się do palenia w ostatnim czasie było to najczęściej więcej niż 20 papierosów dziennie, a kolejno mniej niż jeden papieros na tydzień. Takie odpowiedzi zostały wskazane odpowiednio przez 13,73% i 12,75% badanych.

Następnie uczniowie palący zostali zapytani o to gdzie po raz pierwszy palili papierosy. Jak się okazało, pierwsze kontakty z wyrobami tytoniowymi odbywają się najczęściej w domach u znajomych, na podwórku lub na wakacjach.

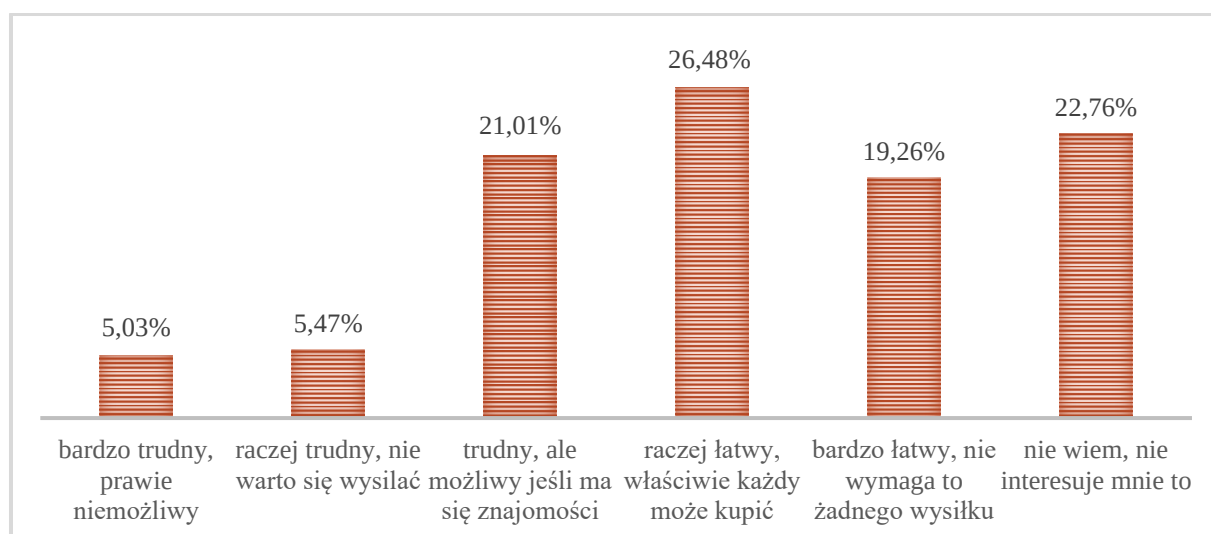
Z deklaracji uczniów, którzy mają już za sobą inicjację nikotynową wynika również, że ponad 49,00% z nich pierwszego papierosa zapaliło po namowie innej osoby. Pozostali uczniowie tj. 50,98% decyzję o zapaleniu pierwszego papierosa podjęli samodzielnie, bez namowy osób trzecich.

Kolejne pytanie dotyczyło znajomości osób poniżej 18 roku życia, które palą papierosy. Jak się okazało, 85,34% badanych; w tym 90,22% dziewcząt oraz 80,60% chłopców potwierdziło, że zna w swoim środowisku osoby nieletnie, które sięgają po papierosy. Pozostałe 14,66% respondentów zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

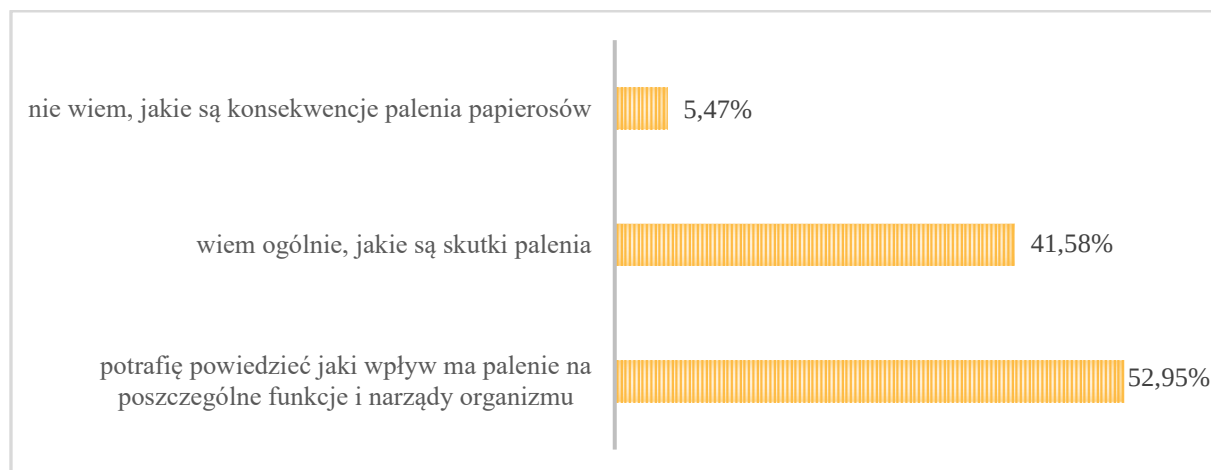
Wykres 43. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?

Uczniowie zostali także poproszeni o ocenę dostępności papierosów w swoim środowisku. Dla 26,48% zakup papierosów jest łatwym zadaniem i właściwie każdy może je kupić. Kolejno 21,01% badanych przyznało, że kupno papierosów jest trudne, ale jednak możliwe. W opinii 19,26% respondentów dostęp do papierosów jest bardzo łatwy i nie wymaga większego wysiłku. 5,47% uczniów było zdania, że to raczej trudne zadanie i nie warto wysiłku, a 5,03% odpowiedziało, że zakup tytoniu przez osobę niepełnoletnią jest bardzo trudny, wręcz niemożliwy. Pozostałe 22,76% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie, gdyż nie interesuje się tym tematem.

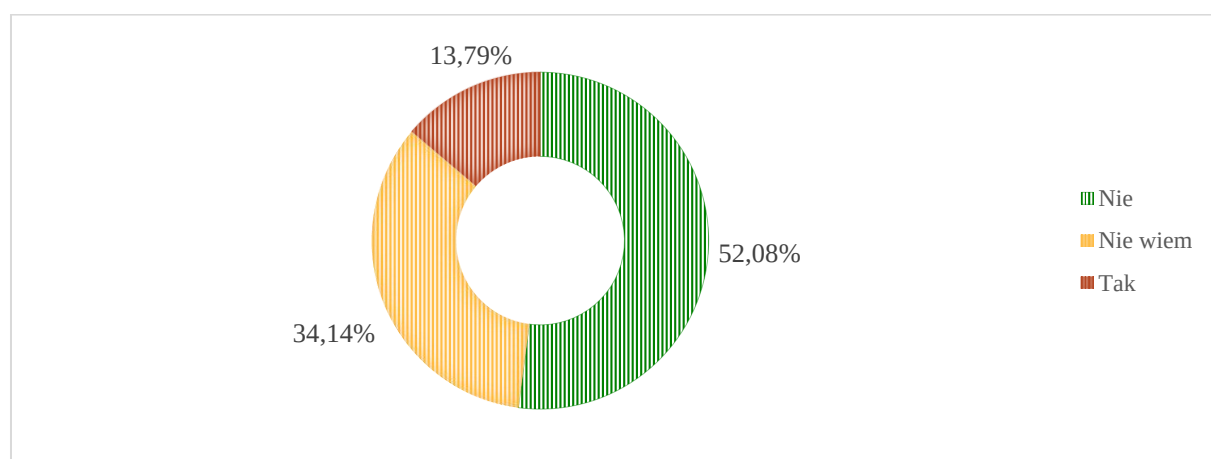
Wykres 44. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

Uczniowie stosunkowo wysoko ocenili swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji palenia. 52,95% badanych zadeklarowało, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje organizmu, a 41,58% zna ogólne skutki palenia. Pozostałe 5,47% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 45. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

Ankietowani odpowiadali również na pytanie czy ich zdaniem palenie może pomagać w trudnych sytuacjach. 13,79% uczniów potwierdziło, że palenie jest przydatne w takich przypadkach, natomiast 52,08% zdecydowanie zaprzeczyło. Pozostałe 34,14% nie miało zdania na ten temat.

Wykres 46. Czy uważasz, że palenie pomaga w trudnych sytuacjach?

Analiza wyników otrzymanych w podrozdziale dotyczącym palenia papierosów przez uczniów z terenu gminy Piastów wskazuje, iż ponad 43,00% ankietowanych przyznało się do palenia; w tym 22,32% paliło tradycyjne papierosy, a blisko 21,00% elektroniczne.

Uczniowie najczęściej deklarowali, że był to jednorazowy kontakt z papierosami; jednak niewiele niższy odsetek stanowiły osoby, które paliły już więcej niż 40 razy.

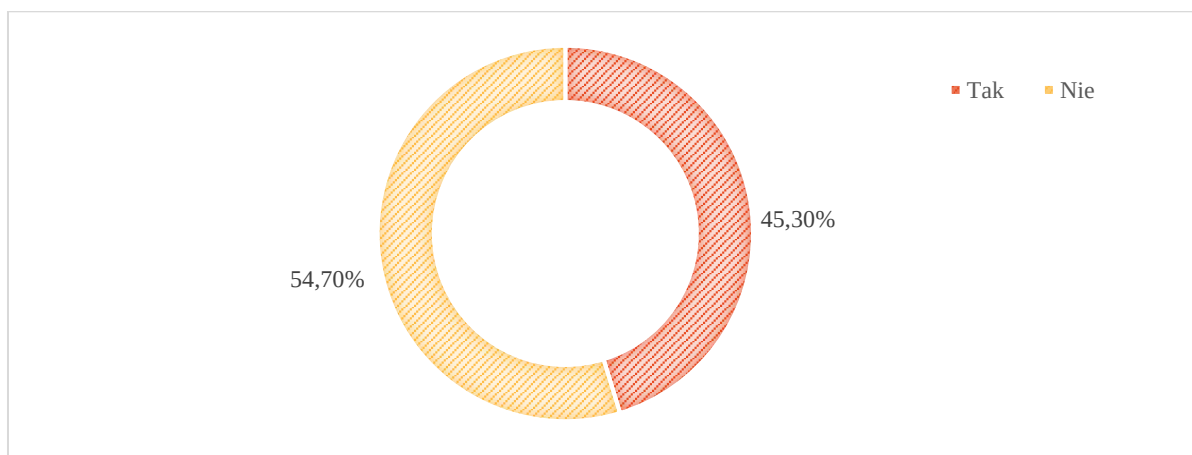
Jak wynika z pozyskanych danych, aż 85,34% uczniów zna w swoim środowisku niepełnoletnie osoby palące papierosy. W opinii badanych dostęp do wyrobów nikotynowych jest najczęściej raczej łatwy i właściwie każdy może je kupić. Niestety, znajomość w swoim gronie osób palących oraz łatwa dostępność do papierosów może przekładać się na wcześniejsze rozpoczęcie inicjacji nikotynowej. Wobec powyższego pozytywnym jest wynik dotyczący wysokiego poziomu wiedzy uczniów na temat wpływu palenia papierosów na zdrowie człowieka. Należy jednak zwrócić uwagę, że pomimo dużej świadomości uczniów w zakresie konsekwencji zdrowotnych; 13,79% stwierdziło, iż palenie może pomagać w sytuacjach stresujących.

Picie alkoholu

Poziom nadużywania alkoholu wśród dzieci i młodzieży w Polsce daje powód do niepokoju. W badaniu CBOS przeprowadzonym w roku 2018, podobnie jak we wcześniejszych pomiarach, napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, po którą sięgano częściej niż po papierosy czy narkotyki. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie w 2018 roku: 74% (72% w 2016) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (63% w 2018) – wódkę i inne mocne 237 alkohole, a 43% (41% w 2016) – wino.²³

Poniżej prezentujemy dane statystyczne dotyczące spożywania napojów alkoholowych przez młodzież z terenu gminy Piastów.

Gdy zapytaliśmy uczniów, czy kiedykolwiek pili alkohol, 54,70% zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce, natomiast pozostałe 45,30% badanych odpowiedziało twierdząco.

Wykres 47. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

Dowiedzieliśmy się również, że blisko 30,00% spróbowało po raz pierwszy alkoholu za namową osób trzecich. Pozostałe 70,05% badanych piło alkohol z własnej inicjatywy.

Spośród grupy 207 osób mających za sobą inicjację alkoholową, największy odsetek tj. 28,50% stanowiły te, które przyznały się do pierwszych kontaktów z alkoholem w wieku 11 lat. Analizując odpowiedzi przy uwzględnieniu płci respondenta, możemy zauważyć, iż dziewczęta najczęściej wskazywały na wiek 13 lat (22,41%), natomiast w grupie chłopców zdecydowanie przeważała odpowiedź wskazująca na wiek 11 lat (39,56%).

²³ CBOS, *Raport Młodzież 2018*, Warszawa 2019, <https://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545>

Kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz trzeciej gimnazjum n=207
11 lat	<u>28,50%- 59 osób</u>
12 lat	14,01%- 29 osób
13 lat	17,39%- 36 osób
14 lat	16,43%- 34 osoby
15 lat	18,36%- 38 osób
16 lat	5,31%- 11 osób

Tabela 17. Kiedy po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?

Uczniowie III etapu edukacji mający już za sobą inicjację alkoholową, zostali również zapytani w jakich okolicznościach do tego doszło. Największy odsetek stanowiły osoby, które przyznały się do pierwszego kontaktu z alkoholem podczas wakacji lub przy okazji imprezy okolicznościowej jak np. sylwester czy urodziny znajomych.

W jakich okolicznościach po raz pierwszy piłaś/eś alkohol?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz trzeciej gimnazjum n=207
na wagarach	7,25%- 15 osób
na dyskotecę/ w pubie	9,66%- 20 osób
na wakacjach	41,55%- 86 osób
w innych okolicznościach (np. impreza sylwestrowa, urodziny)	41,55%- 86 osób

Tabela 18. W jakich okolicznościach po raz pierwszy piłaś/eś alkohol?

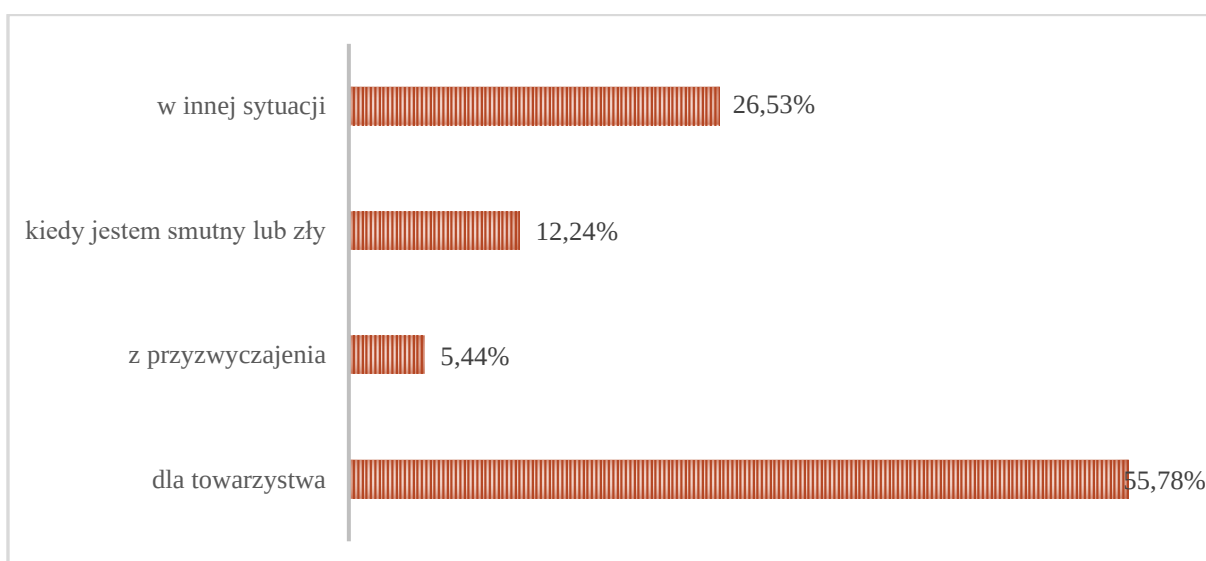
Uczniowie mający za sobą inicjację alkoholową, zapytani o częstotliwość spożywania napojów alkoholowych najczęściej deklarowali, że piją okazjonalnie, kilka razy w roku. Taką odpowiedź wskazało 47,83% badanych. Kolejno 28,99% odpowiedziało, że próbowało alkoholu tylko raz. Należy również zwrócić uwagę, iż blisko 15,00% respondentów przyznało się do spożywania alkoholu kilka razy w miesiącu, 2,90% kilka razy w tygodniu, a pozostałe 5,31% nawet codziennie.

Jak często sięgasz po alkohol?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej oraz trzeciej gimnazjum n=207
codziennie lub prawie codziennie	5,31%- 11 osób
kilka razy w tygodniu	2,90%- 6 osób
kilka razy w miesiącu	14,98%- 31 osób
kilka razy w roku	<u>47,83%- 99 osób</u>
piłam/em tylko raz	28,99%- 60 osób

Tabela 19. Jak często sięgasz po alkohol?

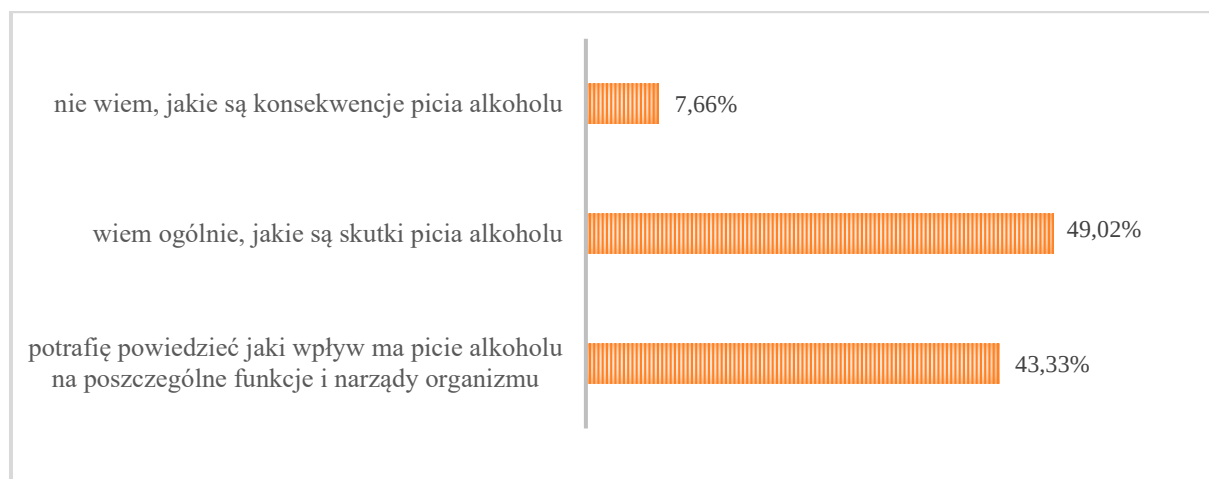
Zapytaliśmy również ankietowanych ile raz zdarzyło się im sięgać po alkohol w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Największy odsetek tj. 55,56% stanowiły odpowiedzi wskazujące na brak kontaktu z alkoholem w ostatnim czasie, a kolejno deklaracje potwierdzające jego jednorazowe spożycie (26,57%). Należy również zwrócić uwagę, że 5,83% respondentów przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem piło alkohol 10 razy lub więcej, co może świadczyć o jego regularnym spożywaniu.

W drodze badań chcieliśmy również dowiedzieć się jaki jest najczęstszy powód sięgania po alkohol i jak się okazało zdecydowana większość badanych tj. 55,78% zadeklarowała, że pije dla towarzystwa. Kolejne 26,53% podało inne powody spożywania alkoholu jak np. impreza okolicznościowa. 12,24% ankietowanych przyznało, że odpowiada za to zły nastrój, a 5,44% stwierdziło, że pije alkohol z przyzwyczajenia.

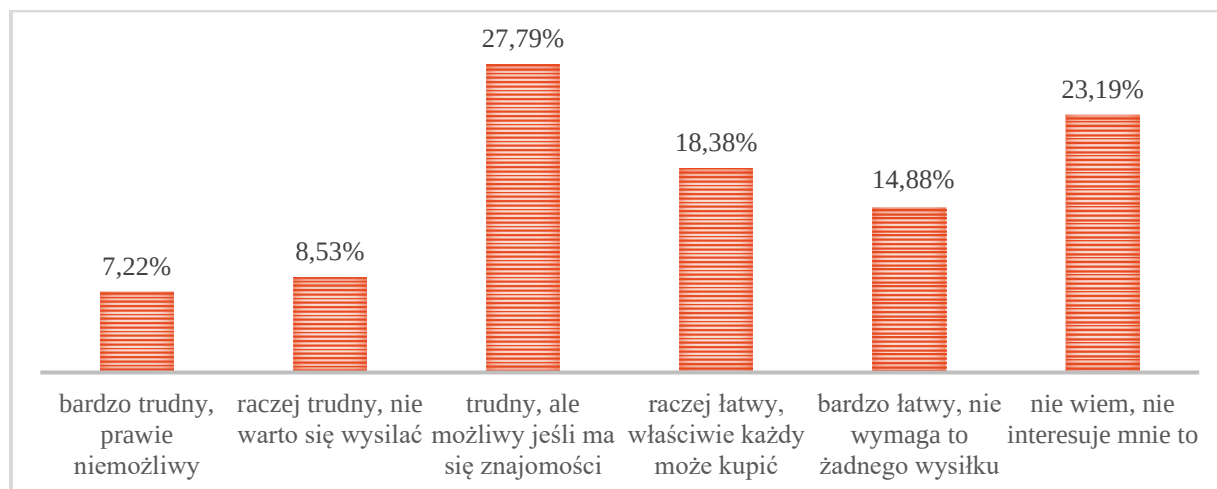
Wykres 48. Dlaczego najczęściej sięgasz po alkohol?

Uczniowie dość wysoko ocenili swój poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu. 43,33% ankietowanych zadeklarowało, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma alkohol na poszczególne funkcje organizmu, a 49,02% posiada ogólne informacje na temat skutków jego spożywania. Pozostałe 7,66% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 49. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

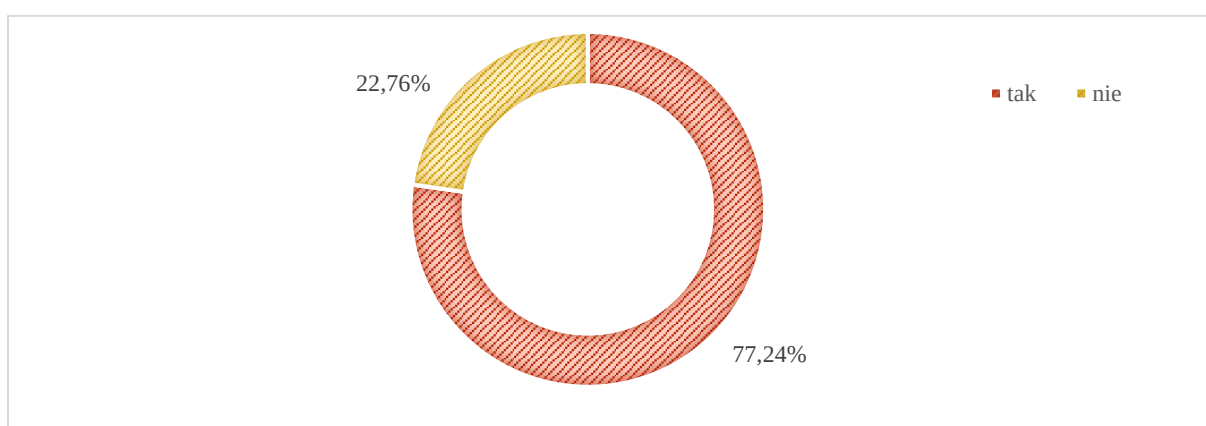
W trakcie ankietyzacji poprosiliśmy również uczniów o ocenę dostępności alkoholu w ich środowisku. Największy odsetek tj. 27,79% stanowiły osoby, według których alkohol jest towarem dość trudno dostępnym, ale odpowiednie znajomości ułatwiają jego zdobycie. Kolejno 18,38% stwierdziło, że zakup alkoholu jest raczej łatwy i każdy może go kupić; a 14,88% przyznało, że jest to bardzo łatwe i nie wymaga żadnego wysiłku. 8,53% ankietowanych uznało dostęp do alkoholu za raczej trudny, a 7,22% za wręcz niemożliwy. Pozostałe 23,19% uczniów nie wyraziło swojej opinii, gdyż nie interesuje się tym tematem.

Wykres 50. Czy uważasz, że w Twoim środowisku dostęp do alkoholu jest?

Pozytywnym jest, że zdecydowana większość badanych tj. 59,30% ma świadomość tego, iż alkohol nie pomaga w sytuacjach kryzysowych. Niemniej jednak znalazła się grupa osób stanowiąca 13,35%, według których spożycie alkoholu może wpływać pozytywnie na redukcję stresu. Pozostałe 27,35% nie miało opinii na ten temat.

Poprosiliśmy także ankietowanych o odpowiedź czy znają w swoim otoczeniu osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol. Niepokojącym jest, że ponad 77,00% uczniów; w tym 85,33% dziewcząt i 69,40% chłopców potwierdziło, że posiada takie znajomości. Pozostałe 22,76% zaprzeczyło by znało osoby niepełnoletnie sięgające po alkohol.

Wykres 51. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

Powyższa analiza danych pokazuje, iż ponad 45,00% uczniów przyznało się do pierwszych kontaktów z alkoholem, a wiek 11 lat był najczęściej wskazywany jako moment rozpoczęcia inicjacji alkoholowej, której zazwyczaj sprzyja okres wakacyjny lub uczestnictwo w imprezach okolicznościowych.

Uczniowie, którzy przyznali się do picia alkoholu najczęściej odpowiadali, że spożywają go okazjonalnie, kilka razy do roku, dla towarzystwa.

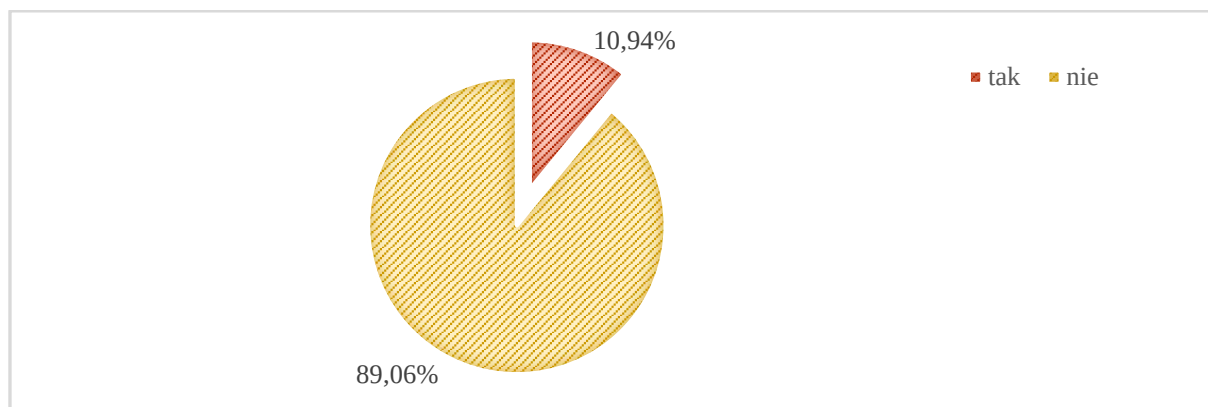
Niepokojącym jest, że ponad 77,00% ankietowanych potwierdziło, że zna w swoim środowisku niepełnoletnie osoby pijące. Co więcej, dostęp do alkoholu w środowisku badanych został określony jako trudny, ale jednak możliwy przy użyciu m.in. posiadanych znajomości.

W przypadku danych dotyczących konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu wyniki są dość optymistyczne, gdyż jak się okazało, większość badanych tj. ponad 92,00% posiada wiedzę w tym zakresie.

Zażywanie narkotyków

Jak wynika z badań CBOS problem narkomanii dotyczy szczególnie środowisk młodych ludzi (liczba uczniów w polskich szkołach używających narkotyków w latach 2003-2016 utrzymywała się w granicach 20%)²⁴.

Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów z terenu gminy Piastów wynika, że zdecydowana większość respondentów tj. 89,06% nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Pozostałe 10,94% tj. 50 osób przyznało się do pierwszych eksperymentów z tego typu substancjami. W grupie tej znalazło się 10,22% dziewcząt oraz 11,64% chłopców.

Wykres 52. Czy używałaś/eś kiedykolwiek narkotyków?

50 osób, które potwierdziło swoją inicjację narkotykową dodatkowo odpowiadało na pytanie z jakimi rodzajami narkotyków miało do czynienia. Największy odsetek tj. 76,00% stanowiły odpowiedzi potwierdzające kontakt z marihuaną lub haszyszem. Dość liczne były również deklaracje wskazujące na eksperymentowanie z innymi rodzajami narkotyków m.in. amfetaminą, metamfetaminą i ecstasą. Należy jednak zwrócić uwagę, że 28,00% badanych potwierdziło również kontakt z nieistniejącym środkiem relewin, co może świadczyć o braku prawdomówności ankietowanych, a tym samym podważać wiarygodność pozyskanych w tym pytaniu wyników.

Z jakimi narkotykami miałaś/eś kontakt?	Uczniowie - III etap edukacji n=50
marihuana lub haszysz	76,00%- 38 osób
substancje wziewne	30,00%- 15 osób
ecstasy	34,00%- 17 osób

²⁴ CBOS, *Młodzież 2016*, Warszawa 2017, <http://www.cinn.gov.pl/porta1?id=166545>

amfetamina	36,00%- 18 osób
metamfetamina	34,00%- 17 osób
crack	30,00%- 15 osób
relewin	28,00%- 14 osób
inne	4,00%- 2 osoby

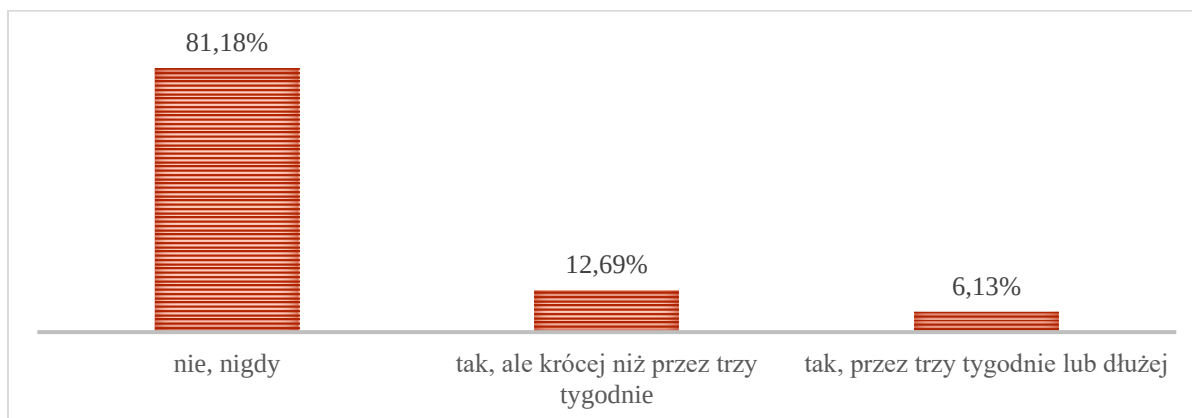
Tabela 20. Z jakimi narkotykami miałaś/eś kontakt?

Następnie zapytaliśmy o to w jakich okolicznościach po raz pierwszy badani zetknęli się z narkotykami. Dowiedzieliśmy się, że najczęściej do pierwszych kontaktów z tego typu substancjami dochodzi w domu, u znajomych, podczas wakacji lub w szkole.

Z kolei gdy zapytaliśmy jaki był powód inicjacji narkotykowej, najczęściej wybierana odpowiedź wskazywała na ich użycie z czystej ciekawości.

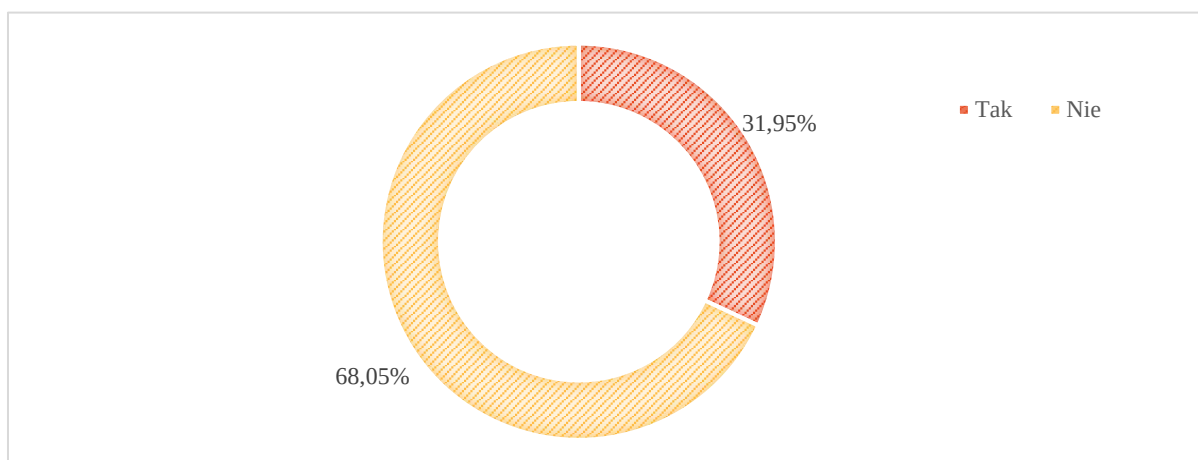
W trakcie badania dowiedzieliśmy się również, że dość często zdarzają się przypadki przebywania w szkole uczniów pod wpływem narkotyków. Takie sytuacje potwierdziła połowa z grupy uczniów zażywających narkotyki tj. 25 osób, a wśród nich znalazły się zarówno dziewczęta jak i chłopcy.

Zadaliśmy także pytanie, o przyjmowanie substancji takich, jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza. Większość uczniów tj. 81,18% zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce. Niemniej jednak, pojawiły się również odpowiedzi potwierdzające zażywanie tego typu leków; w tym 12,69% krócej niż przez trzy tygodnie oraz 6,13% przez trzy tygodnie lub dłużej.

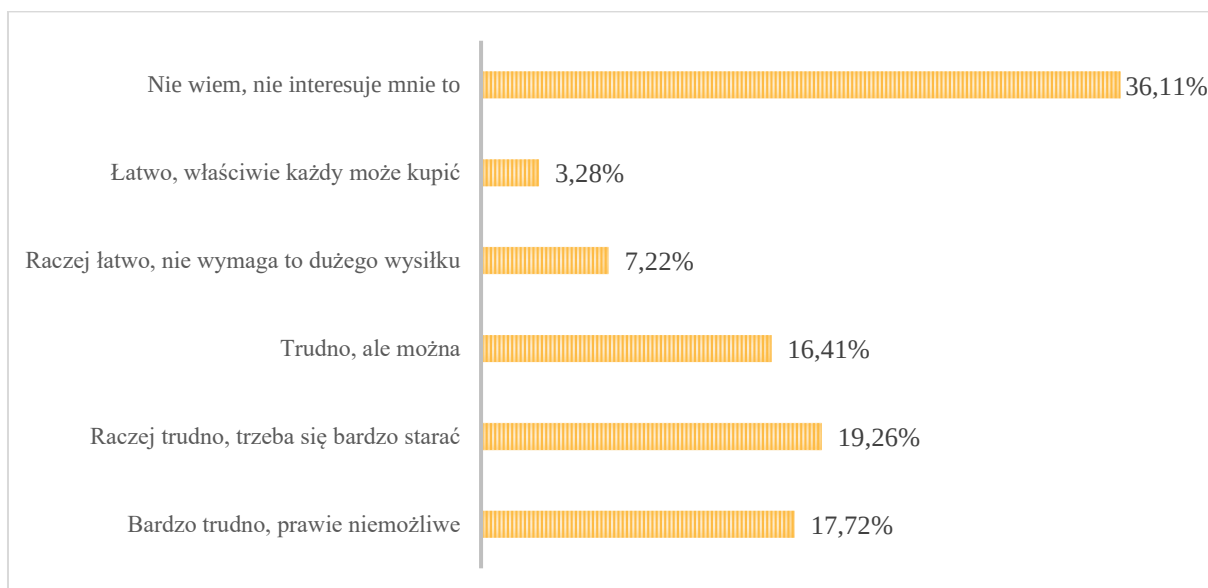
Wykres 53. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza?

Ponadto z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów na temat problemu narkomani wynika, że blisko 32,00% badanych zna w swoim środowisku osoby, które zażywają narkotyki. Pozostałe 68,05% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 54. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

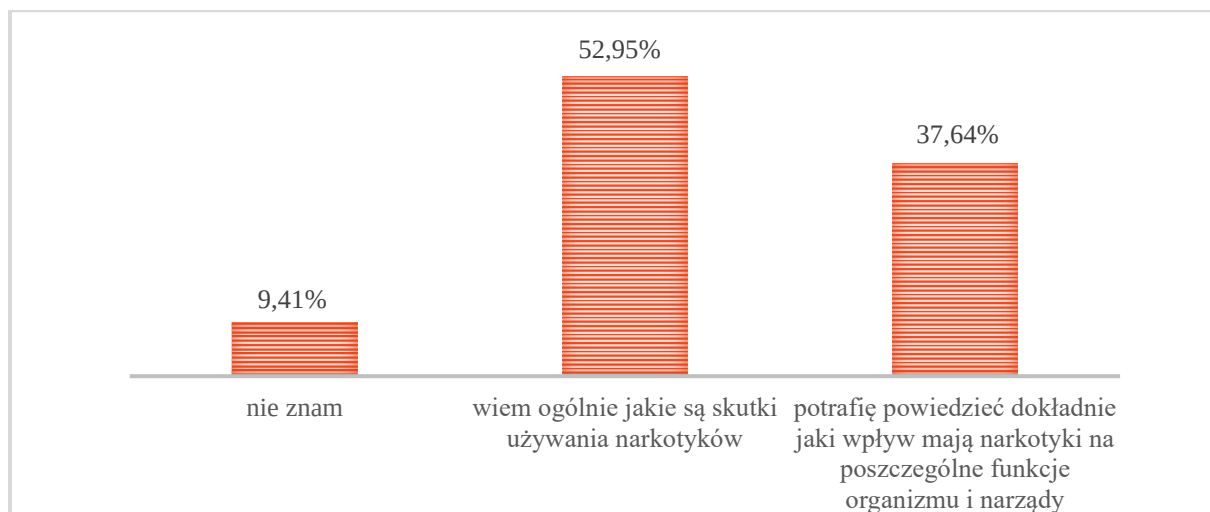
W kwestionariuszu ankiety nie zabrakło także pytania o dostęp do narkotyków. I tak w opinii 19,26% uczniów ich zakup jest raczej trudny i wymagający dużego starania. Kolejno 17,72% przyznało, że jest to zadanie bardzo trudne, wręcz niemożliwe. Dla 16,41% zakup narkotyków jest trudny, ale jednak możliwy. 7,22% ankietowanych postrzega to jako zadanie raczej łatwe, niewymagające dużego wysiłku, a według 3,28% są one łatwo dostępne dla każdego. Pozostałe 36,11% respondentów nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie, gdyż się tym nie interesuje.

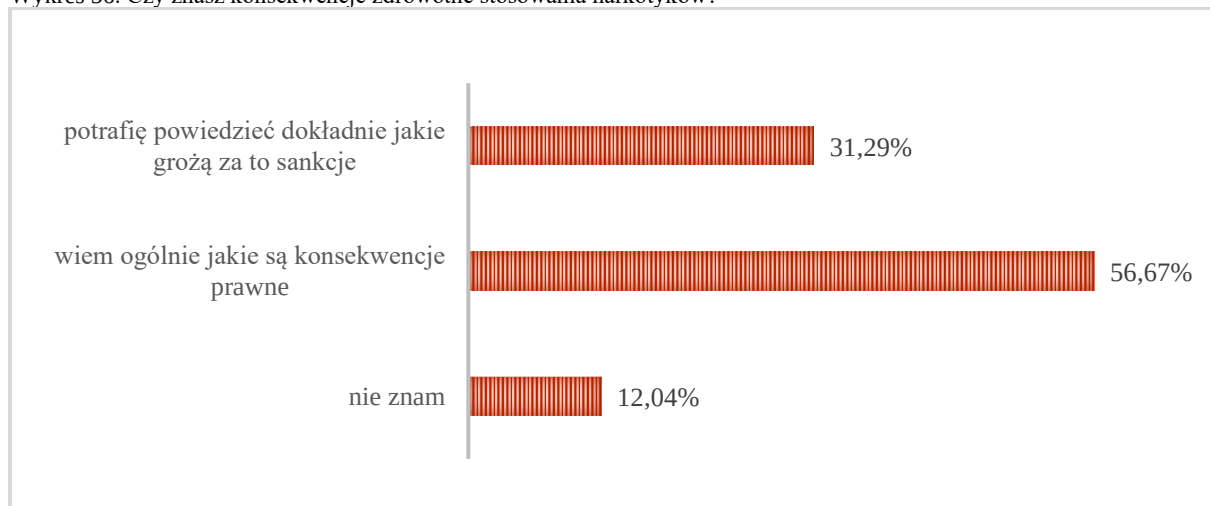
Wykres 55. Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić narkotyki jest?

Zapytaliśmy także badanych, czy wiedzą, gdzie i u kogo kupić narkotyki. Blisko 23,00% ankietowanych potwierdziło, że wie gdzie można dokonać takiego zakupu, natomiast pozostałe 77,02% zadeklarowało brak wiedzy w tym temacie.

Ponadto w wyniku ankietyzacji dowiedzieliśmy się, że 52,95% ankietowanych uczniów zna ogólne skutki zdrowotne zażywania narkotyków, a 37,64% jest w stanie wskazać ich wpływ na poszczególne funkcje organizmu. 9,41% stanowili uczniowie, którzy przyznali się do braku wiedzy na dany temat. Uczniowie zapytani o znajomość sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków w większości zadeklarowali posiadanie wiedzy w tym zakresie. 56,67% badanych odpowiedziało, że zna ogólne konsekwencje prawne, a 31,29% zadeklarowało, że potrafi dokładnie powiedzieć jakie grożą za to kary. Pozostałe 12,04% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Wykres 56. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Wykres 57. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

Większość ankietowanych tj. 69,37% podziela opinię, że narkotyki nie pomagają w sytuacji kryzysowej, a kolejne 23,41% nie miało zdania w tym temacie. Pozostałe 7,22% badanych z przekonaniem odpowiedziało, że narkotyki pomagają w trudnych chwilach.

Wyniki otrzymane w podrozdziale dotyczącym problemu narkomanii pokazały, iż większość uczniów z terenu gminy Piastów nie miała styczności z substancjami psychoaktywnymi takimi jak narkotyki. Niemniej jednak nie można tego problemu lekceważyć, gdyż znalazła się grupa stanowiąca blisko 11,00%, która potwierdziła swój pierwszy kontakt z narkotykami i najczęściej była to marihuana, amfetamina, metamfetamina i ecstasy.

Blisko 32,00% uczniów potwierdziło znajomość osób zażywających narkotyki, a 22,98% przyznało, że wie gdzie można dokonać zakupu tego typu substancji.

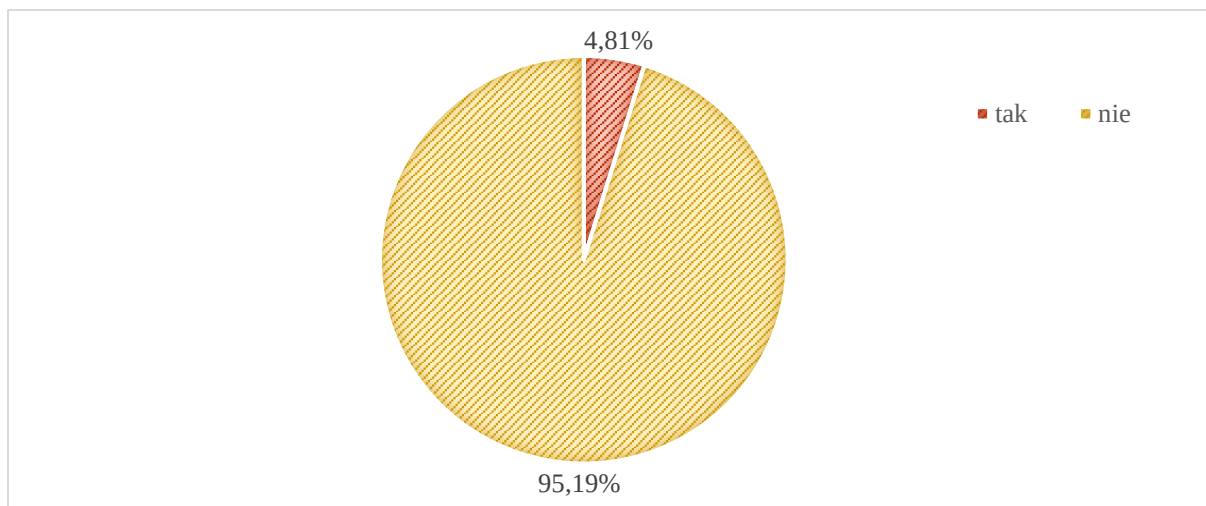
Dobrym sygnałem są deklaracje większości uczniów, że nie są zainteresowani tematem związanym z dostępnością narkotyków. Pozytywnym jest również fakt, że ponad 90,00% badanych ma świadomość konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a blisko 88,00% posiada wiedzę na temat sankcji prawnych z tytułu ich posiadania.

Zażywanie dopalaczy

„Problem „dopalaczy” pojawił się w Europie w połowie poprzedniej dekady. W Polsce zaczął narastać w ostatnich latach. Problem dopalaczy rozwijał się na styku świata substancji legalnych i nielegalnych. „Dopalacze” oferowane są w większości krajów europejskich, a także w Internecie. Wszędzie problem ten jest przedmiotem troski władz i zaniepokojenia społecznego. Nasza wiedza na temat dopalaczy jest wyrywkowa, zarówno w wymiarze farmakologicznym, jak społeczno- kulturowym. Brak nawet precyzyjnej naukowej definicji „dopalaczy”. „Dopalacze” określić można jako preparaty zawierające w swym składzie substancje psychoaktywne nie objęte kontrolą prawną. Niektóre z nich są pochodzenia roślinnego, inne- syntetycznego. Doposalacze w zasadzie cieszą się statusem legalności- jednak obrót nimi odbywa się na zasadach pewnego wybiegu, co stanowi ominięcie prawa. W Polsce doposalacze jeszcze do października 2010 sprzedawane były jako produkty kolekcjonerskie, w innych krajach sprzedawane bywają jako kadzidelka, sole do kąpieli, odświeżacze powietrza, itp.”²⁵

Poniżej prezentujemy wyniki na temat wiedzy oraz dostępności dopalaczy w uznaniu uczniów z terenu gminy Piastów.

Badając dość nowe zjawisko używania dopalaczy uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź, czy kiedykolwiek mieli z nimi styczność. Większość ankietowanych tj. 95,19% zadeklarowało, że nie zażywało tego typu substancji psychoaktywnych, natomiast pozostałe 4,81% tj. 22 osoby potwierdziły kontakt z dopalaczami.

Wykres 58.Czy używałaś/eś kiedykolwiek dopalaczy?

²⁵ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015r.*, Warszawa 2015, <http://www.parpa.pl/images/file/Raport%20ESPAD%202015.pdf>, str. 53

Uczniowie, którzy zadeklarowali kontakt z dopalaczami, zapytani o okoliczności w jakich do tego doszło, najczęściej odpowiadali, że miało to miejsce podczas wakacji. Ponadto większość z nich przyznała, że spróbowała dopalaczy w wyniku ciekawości.

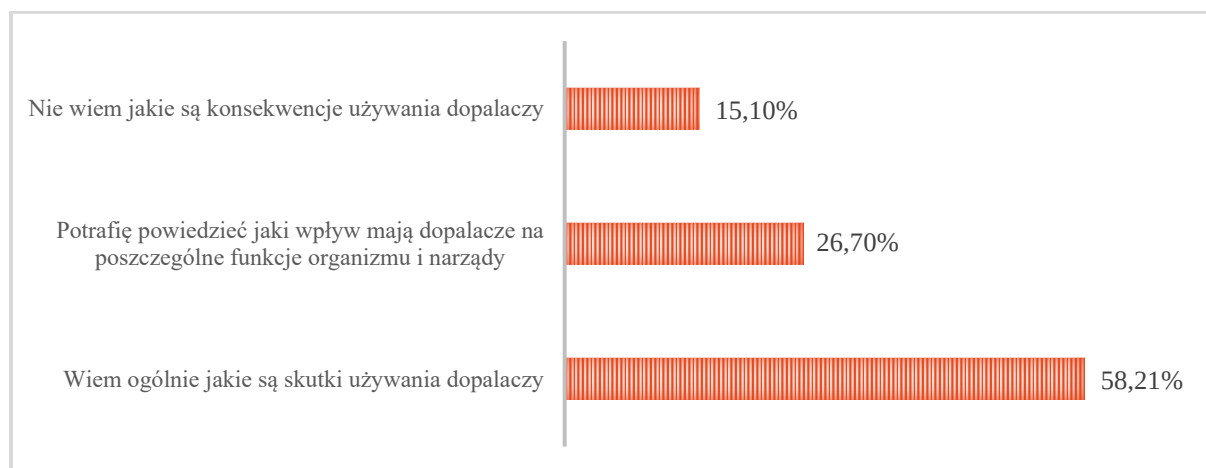
Chcieliśmy również poznać opinie uczniów na temat dopalaczy. Dobrym sygnałem jest wynik, pokazujący, że 45,30% uczniów postrzega tego typu substancje jako realne zagrożenie. Dla 9,19% badanych to temat przereklamowany, a dla 4,81% chwilowa moda. Kolejne 4,81% wyraziło swoją własną opinię, stwierdzając m.in., że dopalacze to szkodliwe dla organizmu, chemiczne substancje. Pozostałe 35,89% ankietowanych nie miało zdania na ten temat.

Gdy zapytaliśmy ankietowanych, czy znają w swoim środowisku osoby zażywające dopalacze pojawiło się 16,63% odpowiedzi twierdzących; w tym 16,89% w grupie dziewcząt oraz 16,38% wśród chłopców. Pozostałe 83,37% przyznało, że nie zna takich osób.

Ponadto 11,82% badanych uczniów zadeklarowało, że posiada wiedzę na temat tego gdzie i od kogo można kupić dopalacze. 38,26% odpowiedziało, że nie zna żadnych miejsc ani osób sprzedających tego typu substancje, a pozostałe 50,77% stwierdziło, że nie wie gdyż się tym nie interesuje.

Większość ankietowanych tj. 70,46% było zdania, że dopalacze nie pomagają w sytuacji kryzysowej, a kolejne 23,19% nie miało zdania w tym temacie. Pozostałe 6,35% stwierdziło natomiast, iż dopalacze mogą wpływać pozytywnie na redukcję stresu.

Badani stosunkowo wysoko ocenili poziom swojej wiedzy na temat zdrowotnych konsekwencji zażywania dopalaczy. 58,21% uczniów odpowiedziało, że posiada ogólną wiedzę na temat skutków ich zażywania, a 26,70% zadeklarowało, że potrafi powiedzieć jaki wpływ mają dopalacze na poszczególne funkcje organizmu i narządy. Pozostałe 15,10% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

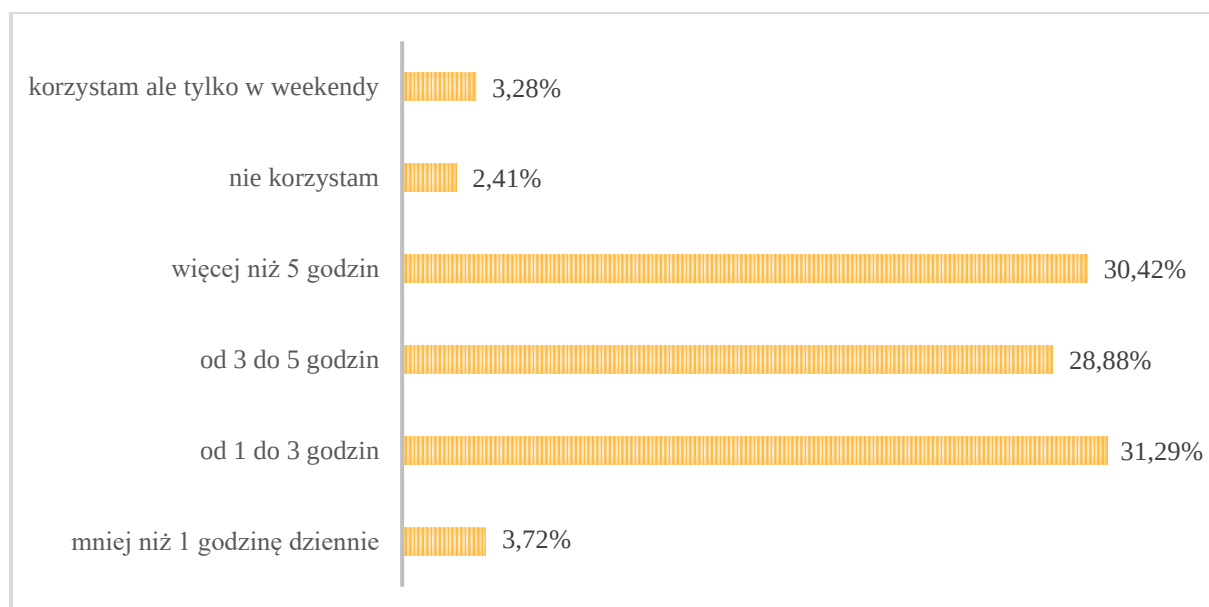
Wykres 59. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?

Dane uzyskane w części badań dotyczących zażywania dopalaczy przez uczniów z gminy Piastów, pokazują, że większość ankietowanych nigdy nie miała styczności z tego typu substancjami psychoaktywnymi. Niemniej jednak, nie można tego problemu lekceważyć, gdyż znalazła się grupa osób, które przyznały się do eksperymentowania z dopalaczami. Jak wynika z danych, większość respondentów nie zna osób, które zażywają dopalacze, ani też miejsc i osób od których można by było je kupić. Co więcej, w opinii badanych dopalacze najczęściej stanowią realne zagrożenie, a ich używanie nie pomaga w sytuacjach kryzysowych. Pozytywnym jest fakt, iż blisko 85,00% uczniów przyznało, że posiada wiedzę na temat konsekwencji zdrowotnych zażywania tego rodzaju substancji.

Młodzież a inne zagrożenia

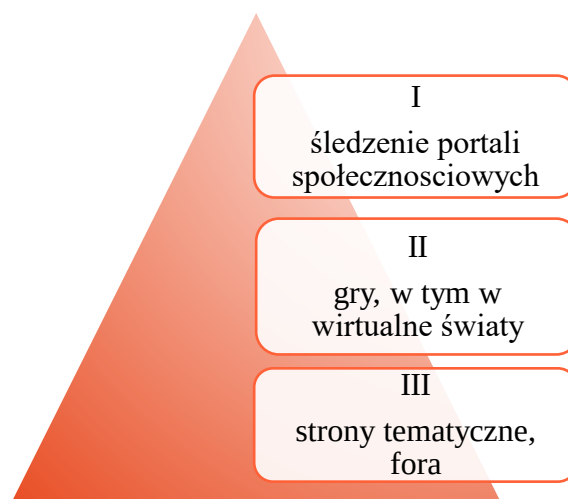
Komputer i Internet w życiu uczniów

Jak wynika z badań, zdecydowana większość badanych uczniów z gminy Piastów dysponuje własnym sprzętem elektronicznym takim jak komputer, tablet czy telefon. Łatwa dostępność do tego rodzaju sprzętów, często pociąga za sobą niepożądane konsekwencje w postaci uzależnienia od nich. Dlatego też, w naszej ankiecie nie zabrakło pytania o to, ile czasu uczniowie poświęcają w ciągu dnia na korzystanie z komputera, tabletu czy telefonu. Najlichniesza była grupa osób, które zadeklarowały, że korzystają z tych sprzętów od 1 do 3 godzin dziennie i jednocześnie była to najczęściej wybierana odpowiedź w grupie chłopców. Wśród dziewcząt przeważała natomiast odpowiedź wskazująca na korzystanie ze sprzętów elektronicznych powyżej 5 godzin dziennie.

Wykres 60. Ile czasu poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?

Jak się okazało, uczniowie korzystając z komputera, telefonu czy tabletu najczęściej poświęcają czas na śledzenie portali społecznościowych oraz stron internetowych służących rozrywce, kolejno na uczestnictwo w grach; w tym wirtualnych światach oraz strony tematyczne lub zawierające fora. Najrzadziej odwiedzają natomiast strony internetowe w związku z nauką.

Uczniowie zapytani o to, czy często zawierają nowe znajomości w Internecie najczęściej odpowiadali, że raczej jest to okazjonalna sytuacja. Odpowiedź tę wskazało 47,48% ankietowanych; w tym 44,00% dziewcząt oraz 50,86% chłopców. Kolejne 20,13% badanych zadeklarowało, że bardzo często zawiera takie znajomości, a pozostałe 32,39% zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce.

Wyniki uzyskane w części ankietyzacji dotyczącej używania sprzętów elektronicznych przez uczniów z terenu gminy Piastów pokazują, iż większość badanych posiada swój komputer tablet czy telefon. Uczniowie korzystają z niego najczęściej od 1 do 3 godzin dziennie i poświęcają ten czas głównie na śledzenie portali społecznościowych czy stron internetowych służących rozrywce.

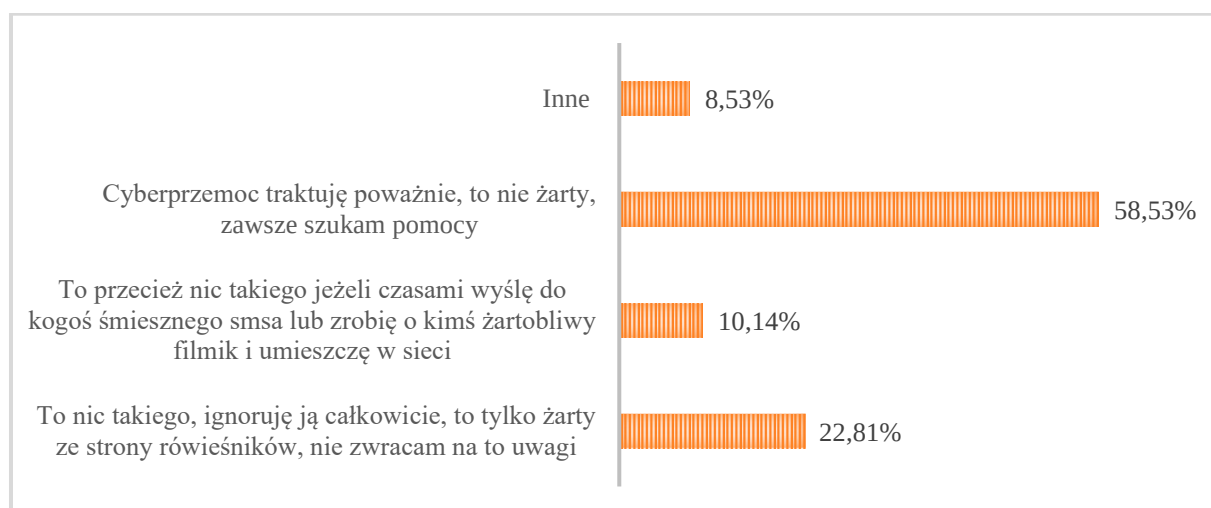
47,48% ankietowanych potwierdziło okazjonalne zawieranie znajomości w Internecie, a ponad 20,00% przyznało, że robi to bardzo często. Jak wiadomo, tego typu kontakty w sieci mogą często pociągać za sobą groźne konsekwencje, więc zasadnym wydaje się podejmowanie działań profilaktycznych w tym zakresie oraz uświadamiania młodych osób na temat realnych zagrożeń związanych z użytkowaniem Internetu.

Młodzież a cyberprzemoc

W ogólnym rozumieniu pojęcie „cyberprzemoc” utożsamiane jest z aktami agresji i przemocy stosowanymi za pomocą technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Tego rodzaju zachowania łączy się przede wszystkim z przemocą rówieśniczą, typową dla dzieci i młodzieży²⁶.

Przeprowadzone badania wskazują na to, że jest to nasilający się problem również wśród uczniów III etapu edukacji na terenie gminy Piastów.

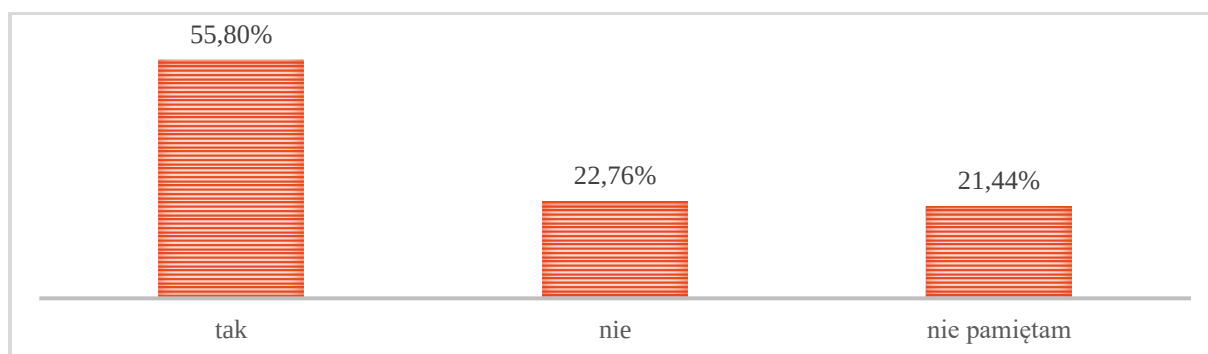
Jak wynika z badań, blisko 95,00% ankietowanych wie czym jest cyberprzemoc. Uczniowie zapytani jaki jest ich stosunek do tego zjawiska, najczęściej odpowiadali, że traktują je jako poważny problem i szukają pomocy. Taką odpowiedź wskazało 58,53% respondentów i jednocześnie była to odpowiedź najczęściej wybierana zarówno w grupie dziewcząt (71,43%) jak i chłopców (45,62%). Należy jednak zwrócić uwagę, iż w grupie chłopców liczne były również deklaracje dotyczące całkowitego ignorowania cyberprzemocy. Widzimy więc, że to przede wszystkim dziewczęta są wrażliwe wobec aktów takiej formy przemocy.

Wykres 61. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?

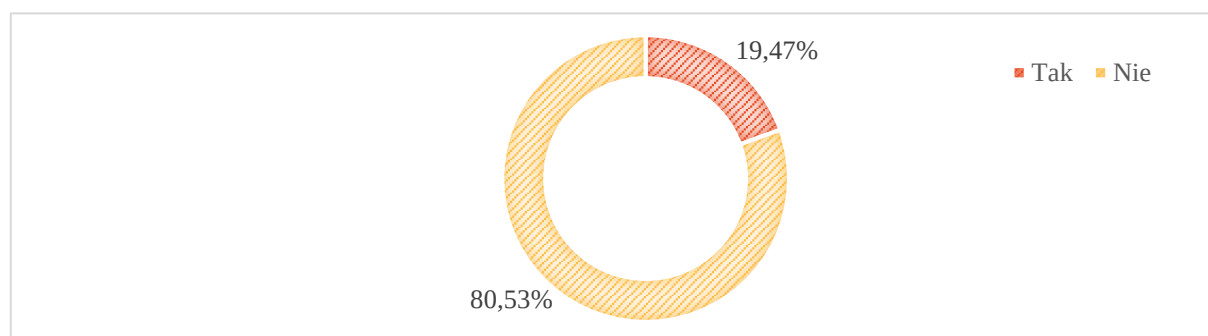
Jedną z najboleśniejszych form cyberprzemocy jest nagrywanie telefonem komórkowym filmów wideo lub robienie zdjęć bez zgody osoby filmowanej. Blisko 56,00% ankietowanych; w tym 60,00% dziewcząt i 51,72% chłopców przyznało, że doświadczyło sytuacji, w której ktoś wykonał im zdjęcie czy nakręcił film wbrew ich woli. 22,76% zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce, a pozostałe 21,44% nie przypominało sobie takiego zdarzenia.

²⁶ Zellma, A., *Współpraca policji z rodziną w przeciwdziałaniu cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży – możliwość czy utopia?*, <http://www.studiawarminskie.uwm.edu.pl/assets/Artykuly/3-3Zellma2.pdf>

Wykres 62. Czy wbrew Twojej woli wykonano Ci kiedyś zdjęcie lub nakręcono film?

Uczniowie zostali również zapytani o to czy sami kiedykolwiek byli sprawcami ośmieszania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. W wyniku odpowiedzi dowiedzieliśmy się, że 19,47% badanych; w tym 18,67% dziewcząt oraz 20,26% chłopców, dopuściło się stosowania takiej formy przemocy rówieśniczej.

Wykres 63. Czy kiedykolwiek byłeś/eś sprawcą ośmieszania lub szantażowania kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych?

Zapytaliśmy także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Uzyskany wynik jest nieco niepokojący, gdyż blisko 47,00% badanych; w tym 43,56% dziewcząt oraz 50,00% chłopców nie zna ani jednej takiej organizacji. Pozostałe 53,17% ankietowanych zadeklarowało, że potrafi wskazać przynajmniej jedną instytucję lub organizację, która udziela tego typu pomocy. Najbardziej znaną wśród młodzieży okazała się organizacja sieciaki.pl.

Dane otrzymane w części dotyczącej cyberprzemocy obrazują, iż badani uczniowie w większości mają świadomość czym jest to zjawisko. Co więcej blisko 56,00% doświadczyło tego rodzaju przemocy, gdyż zdarzało się, że ktoś robił im zdjęcie lub kręcił film bez ich zgody. Badani, bez względu na płeć najczęściej traktują akty cyberprzemocy poważnie i szukają pomocy. Ponadto 19,47% badanych przyznało, że zdarzyło im się ośmieszyć lub szantażować kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. Nieco niepokojący jest zatem wynik, iż blisko 47,00% uczniów nie zna żadnej organizacji ani serwisów internetowych, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą.

CZĘŚĆ IV

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkół średnich

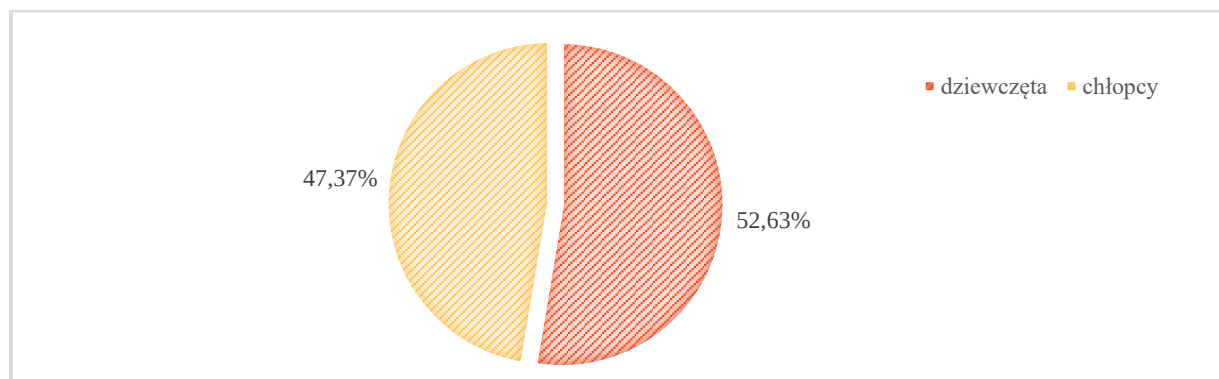
Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

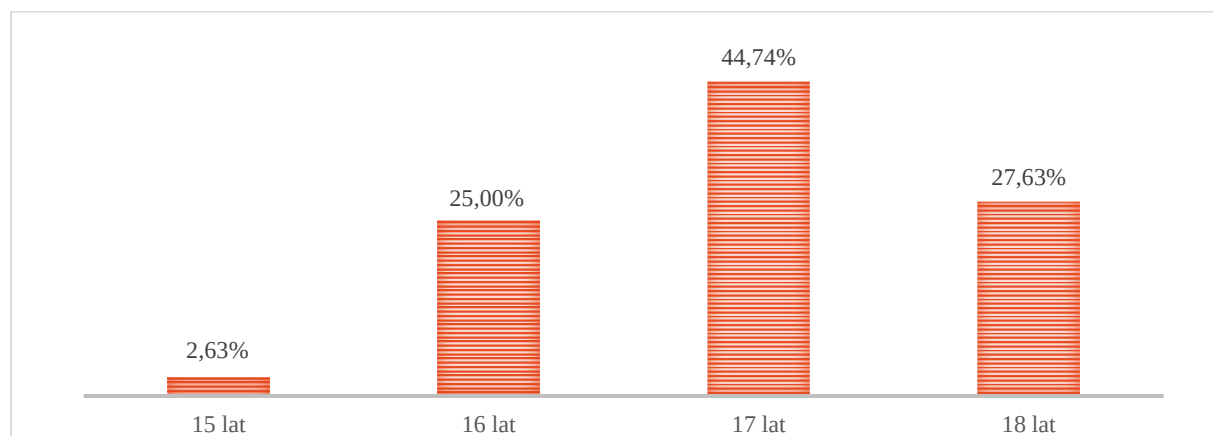
- 1) problemów przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy;
- 3) używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

Grupa badawcza

Badania wśród uczniów zostały przeprowadzone za pomocą anonimowej ankiety internetowej. W badaniu wzięło udział 76 uczniów liceum ogólnokształcącego; w tym 40 dziewcząt i 36 chłopców.

Wykres 64. Podaj swoją płeć

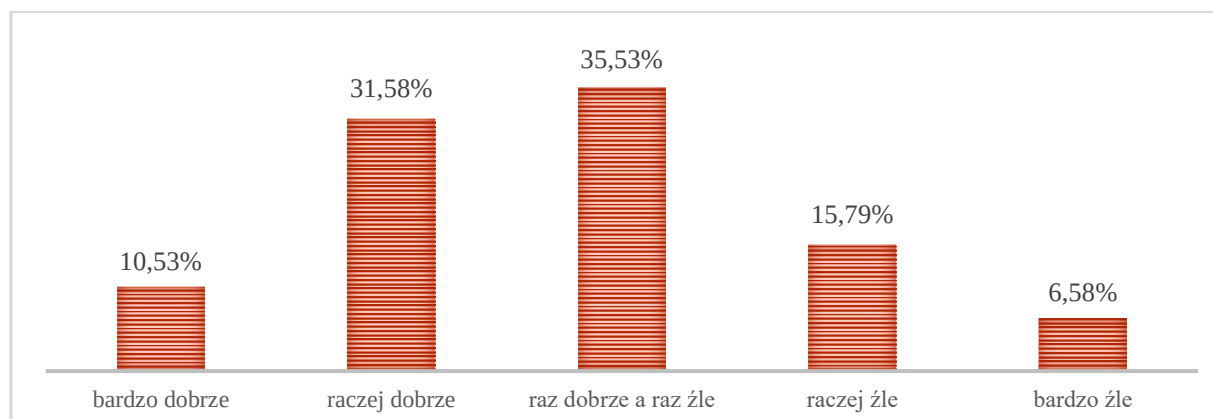

Wykres 65. Podaj swój wiek.

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym i domowym

„Szkoła jest odzwierciedleniem problemów, z jakimi spotyka się społeczeństwo. Klimat moralny i społeczny narodu, społeczności lokalnej czy rodziny znajduje swoje odbicie w sposobie postrzegania przez uczniów wartości edukacji oraz w ich zachowaniu w szkole. Narastające stare i pojawiające się nowe problemy społeczne, takie jak alkoholizm, przestępczość, bezrobocie etc., porażka społeczeństwa w realizowaniu podstawowych potrzeb dzieci, poczynwszy od potrzeb fizjologicznych i bezpieczeństwa, skończywszy na potrzebie samorealizacji wpływają na pojawianie się i wzmaganie problemów z zachowaniem, wśród których znaczące miejsce zajmuje agresja i przemoc. Związek między problemami społecznymi a zachowaniami uczniów wskazuje na wielość czynników tkwiących poza szkołą, nad którymi nie ma ona kontroli.”²⁷

Analizując klimat, w którym funkcjonują uczniowie liceum z terenu gminy Piastów dowiedzieliśmy się, że nastrój ankietowanych podczas pobytu w szkole jest najczęściej zmienny. Odpowiedzi tej udzieliło 35,53% uczniów i jednocześnie była ona najczęściej wybierana w grupie dziewcząt (45,00%). W grupie chłopców przeważały natomiast deklaracje wskazujące na raczej dobre samopoczucie w szkole (38,89%).

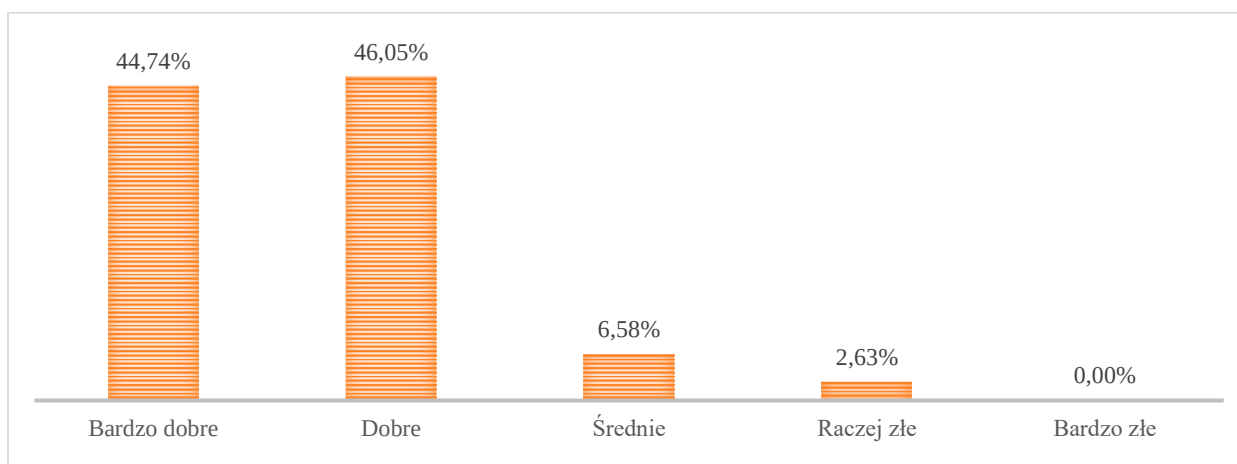
Wykres 66. Jak się czujesz w swojej szkole?

Uczniowie zostali zapytani o to, czy potrzebują kontaktu z psychologiem lub pedagogiem szkolnym. 67,11% odpowiedziało, że nie ma takiej potrzeby, natomiast 32,89% potwierdziło chęć takiego kontaktu. Ponadto 47,37% ankietowanych odpowiedziało, że ma kontakt z psychologiem lub pedagogiem szkolnym, natomiast 50,00% zaprzeczyło. Pozostałe 2,63% badanych stwierdziło, że w szkole nie ma psychologa ani pedagoga.

²⁷ Kołodziejczyk, J., *Agresja i przemoc w szkole*, Kraków 2004, <http://www.powiatwolowski.pl/files/file/Agresja-przemoc-wszkole.pdf>, str.5

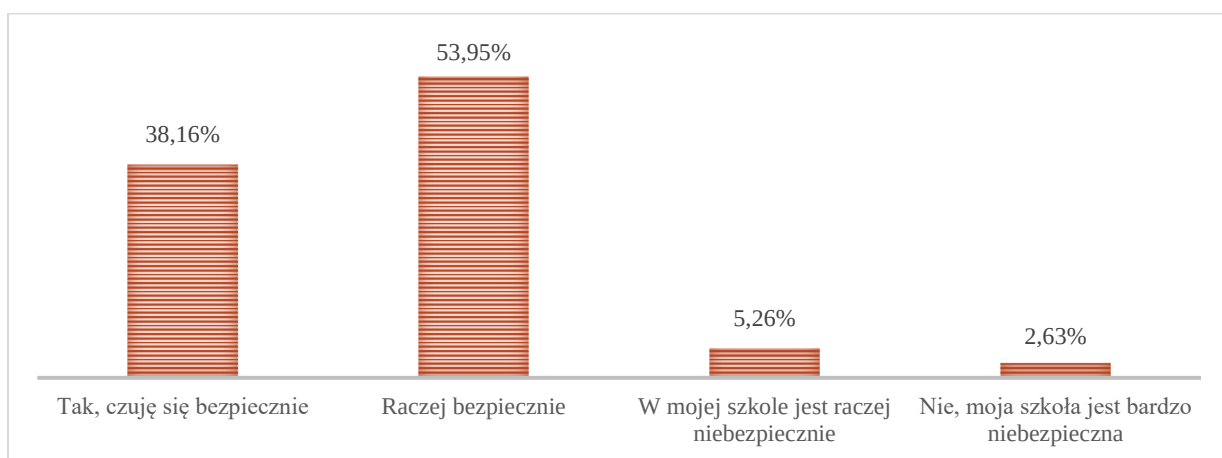
W wyniku badań dowiedzieliśmy się, że w danej grupie ankietowanych dość powszechne jest celowe opuszczanie zajęć, gdyż 52,63% badanych przyznało się do wagarowania. Pozostałe 47,37% zaprzeczyło takiemu działaniu.

Co więcej, uczniowie, bez względu na płeć, najczęściej oceniali swoje zachowanie na lekcjach i na przerwach w szkole jako dobre; taką odpowiedź wskazało 46,05% badanych. Kolejno jako bardzo dobre swoje zachowanie określiło 44,74% ankietowanych, a przeciętne noty wystawiło sobie 6,58% uczniów. Dwóch uczniów (2,63%) przyznało się do raczej złego zachowania w szkole.

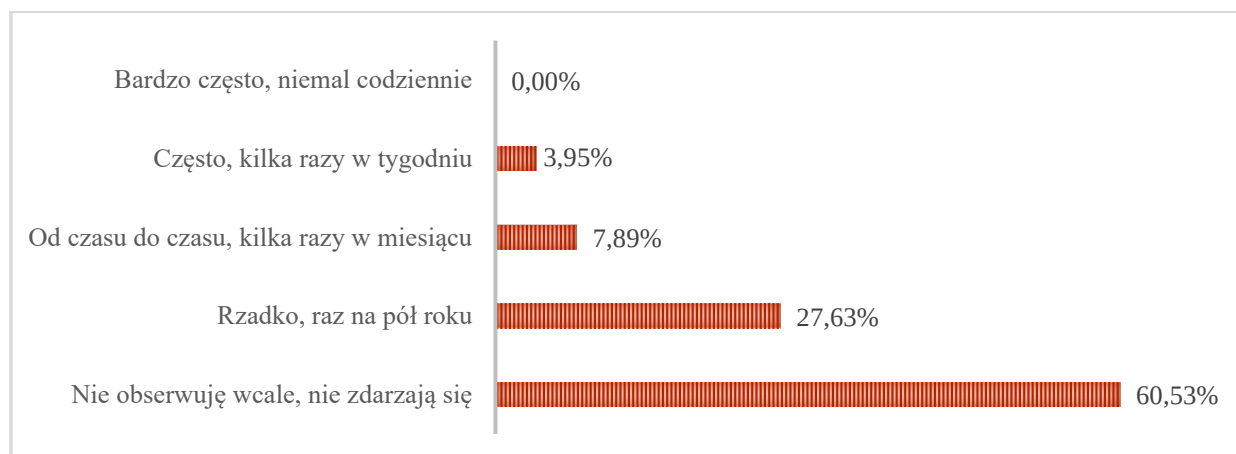
Wykres 67. Jak oceniasz swoje zachowanie w szkole?

Noty uczniów w stosunku do poziomu bezpieczeństwa w szkole są wysokie. Zdecydowana większość badanych zadeklarowała, iż szkoła jest miejscem bezpiecznym. Jak wynika z analizy danych, 53,95% ankietowanych czuje się w szkole raczej bezpiecznie, a kolejne 38,16% zdecydowanie bezpiecznie. 5,26% badanych stwierdziło, że szkoła to raczej niebezpieczne miejsce, a pozostałe 2,63% przyznało, że wręcz bardzo niebezpieczne.

Wykres 68. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?

Zapytaliśmy również ankietowanych jak często obserwują zjawiska przemocy w szkole. 60,53% uczniów liceum stwierdziło, że takie sytuacje w ogóle się nie zdarzają. Kolejno 27,63% przyznało, iż obserwuje tego typu zjawiska rzadko, raz na pół roku. 7,89% badanych zadeklarowało, że jest świadkiem przemocy wobec innych uczniów kilka razy w miesiącu, a pozostałe 3,95% przyznało, że zjawiska przemocy zdarzają się często, kilka razy w tygodniu.

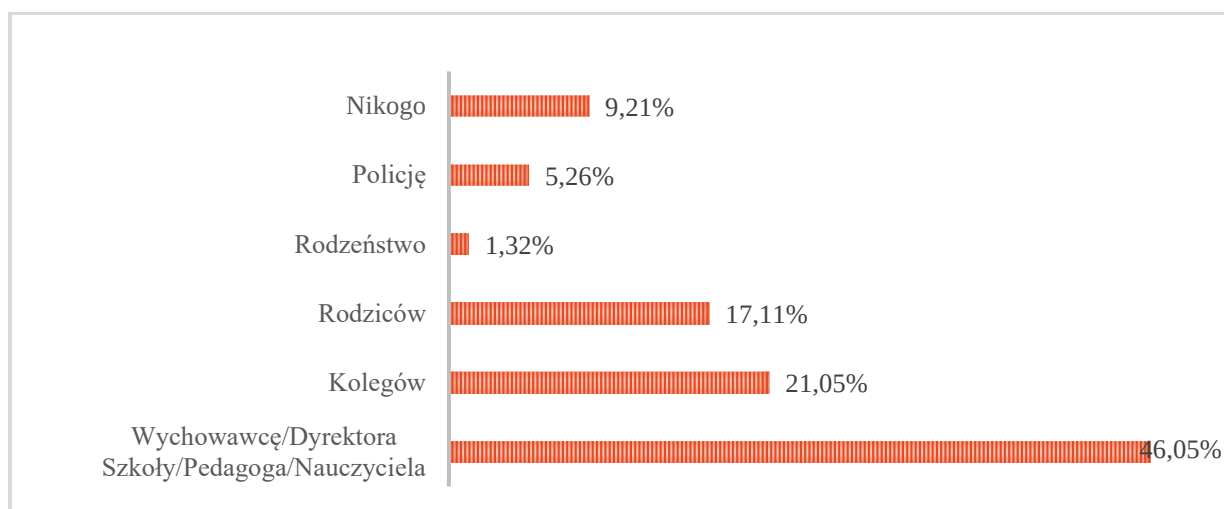

Wykres 69. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?

Poprosiliśmy także uczniów o odpowiedź czy uważają, że byli kiedyś ofiarą jakiegoś rodzaju przemocy. Z badania wynika, że osobiście doświadczyło jej 25,00% uczniów; w tym 27,50% dziewcząt i 22,22% chłopców. Ponadto 13,16% ankietowanych; w tym 12,50% dziewcząt i 13,89% chłopców przyznało, że są w szkole uczniowie, których się boją.

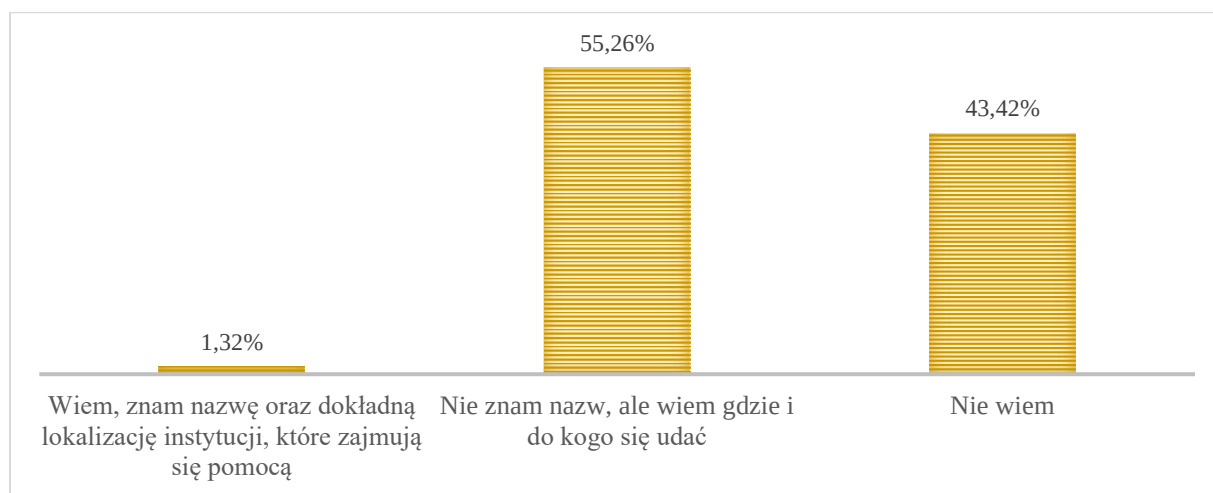
Bycie ofiarą przemocy, jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają.

Wobec powyższego, pozytywny jest wynik uzyskany w kolejnym pytaniu, świadczący o tym, iż uczniowie darzą zaufaniem swoich nauczycieli, pedagoga oraz dyrekcję i w sytuacji zagrożenia przemocą właśnie do nich w pierwszej kolejności zwróciliby się z problemem. Taką odpowiedź wskazało ponad 46,00% ankietowanych. Kolejno 21,05% przyznało, że w sytuacji problemowej skorzystałoby z pomocy kolegów, a 17,11% powiadomiłoby o takim fakcie rodziców. 5,26% wskazało na policję, a 1,32% na rodzinę. Pozostałe 9,21% badanych odpowiedziało, że w przypadku zagrożenia przemocą, zachowałoby ten fakt wyłącznie dla siebie.

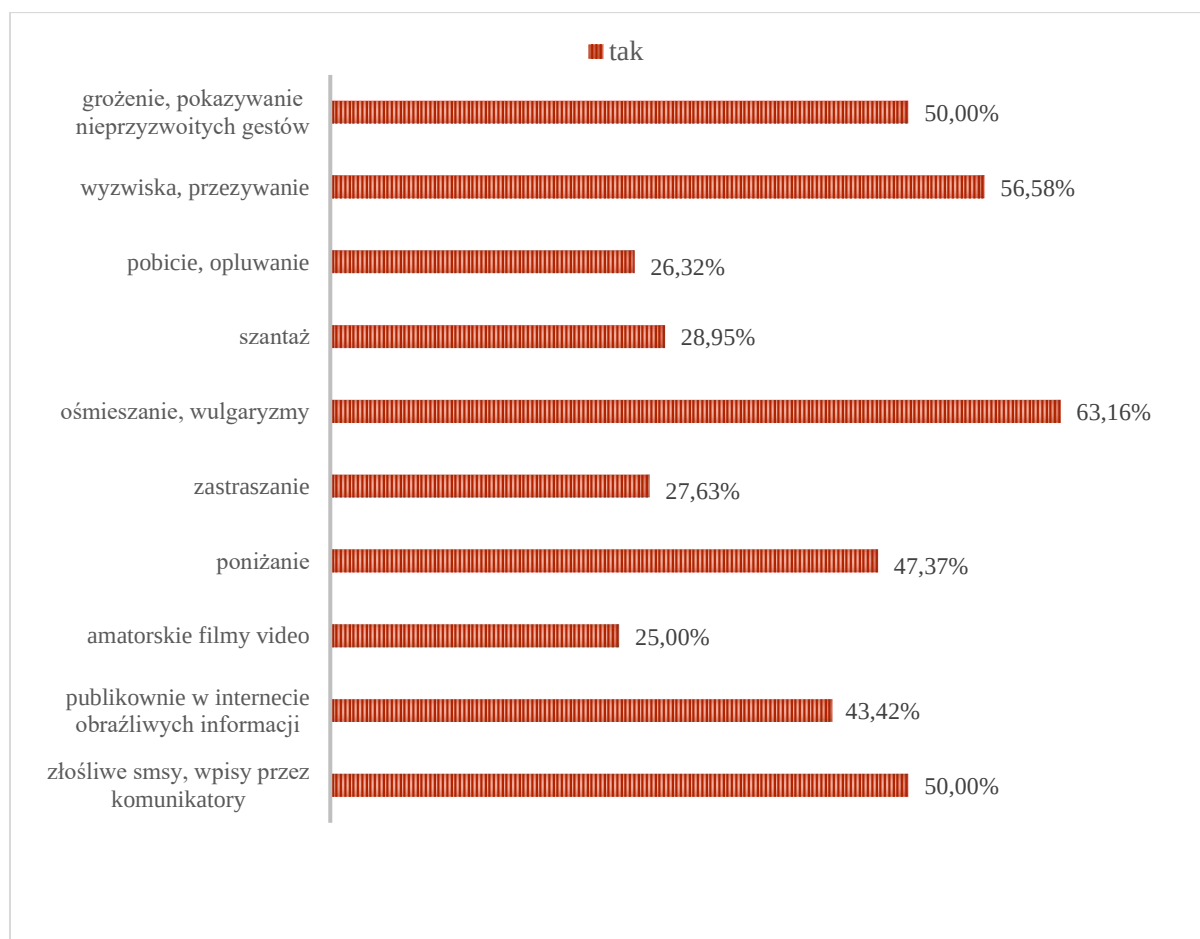
Wykres 70. Kogo zawiadomisz, jeżeli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?

Jeśli chodzi o znajomość instytucji, które pomagają osobom doświadczającym przemocy, wynik jest dość niepokojący, gdyż ponad 43,00% badanych; w tym 35,00% dziewcząt oraz 52,78% chłopców przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie. 55,26% uczniów, odpowiedziało, że nie zna nazw takich instytucji, ale wie, gdzie i do kogo udać się po pomoc. Tylko jeden z badanych zadeklarował, że zna dokładną lokalizację takiej instytucji i wskazał na policję.

Wykres 71. Czy wiesz, jakie instytucje w Twoim środowisku mogą pomóc osobom, które doświadczają przemocy?

W kolejnym pytaniu poprosiliśmy uczniów o odpowiedź czy spotkali się z konkretnymi formami przemocy. Połowa respondentów przyznała, że zna zjawiska przemocy takie jak: złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory np. Gadu-Gadu, Skype i inne. Z publikowaniem w Internecie obraźliwych informacji zetknęło się 43,42% badanych uczniów, a z amatorskimi filmami video 25,00% ankietowanych. 27,63% badanych potwierdziło zjawiska zastraszania, a 28,95% spotkało się z próbami szantażu. Z pobiciami i opluwaniem spotkało się 26,32% respondentów, natomiast groźby i pokazywanie nieprzyzwoitych gestów zostały potwierdzone przez połowę badanych. Z poniżaniem zetknęło się 47,37% uczniów, a 56,58% ankietowanych spotkało się z agresją słowną. Najczęściej spotykaną formą przemocy okazało się natomiast ośmieszanie i wulgaryzmy, wskazane przez 63,16% badanych.

Wykres 72. Znajomość przypadków stosowania poszczególnych form przemocy.

Następnie zapytaliśmy uczniów, czy kiedykolwiek sami doświadczyli którejs z form przemocy wymienionej w poprzednim pytaniu. 18,42% badanych, w tym 20,00% dziewcząt i 16,67% chłopców przyznało, że takie zdarzenia miały miejsce i najczęściej były to wyzwiska, ośmieszanie i zastraszanie. Pozostali uczniowie tj. 81,58% odpowiedzieli, że nigdy nie doświadczyli takich zachowań.

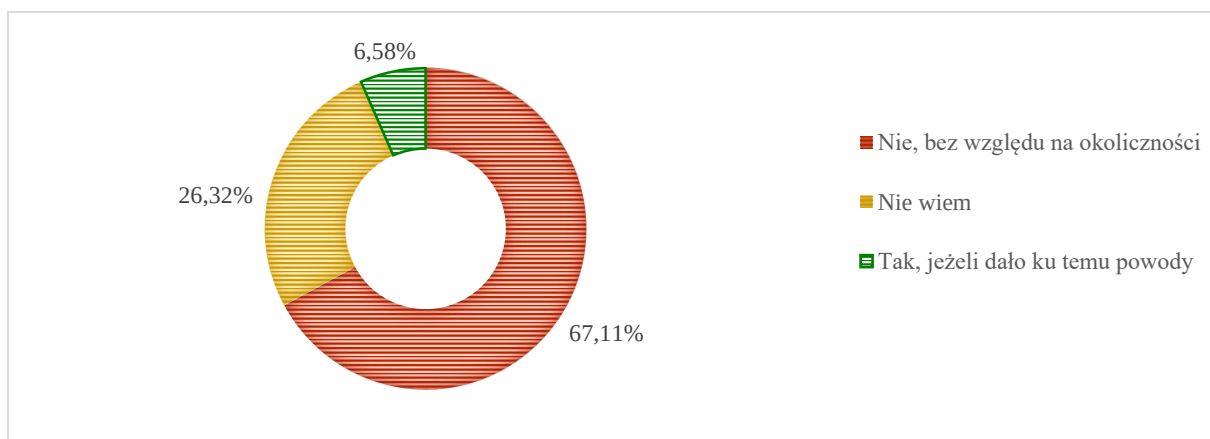
Co więcej, poprosiliśmy uczniów liceum o odpowiedź czy poza terenem szkoły również spotykają się z aktami przemocy. Wśród ankietowanych, 47,37% przyznało, że spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, natomiast pozostałe 52,63% zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce.

Chcieliśmy także dowiedzieć się, czy któryś z badanych uczniów brał czynny udział w akcie przemocy. Wśród respondentów znalazło się 25,00% badanych; w tym 17,50% dziewcząt i 33,33% chłopców, którzy przyznali się do stosowania przemocy. Pozostali uczniowie tj. 75,00% odpowiedzieli, że nigdy nie brali udziału w czynnym akcie przemocy.

Czy poza terenem szkoły spotykasz się z aktami przemocy?	Tak	Nie
	35,34%	64,66%
Czy uczestniczyłeś w czynnym akcie przemocy?	Tak	Nie
	26,44%	73,56%

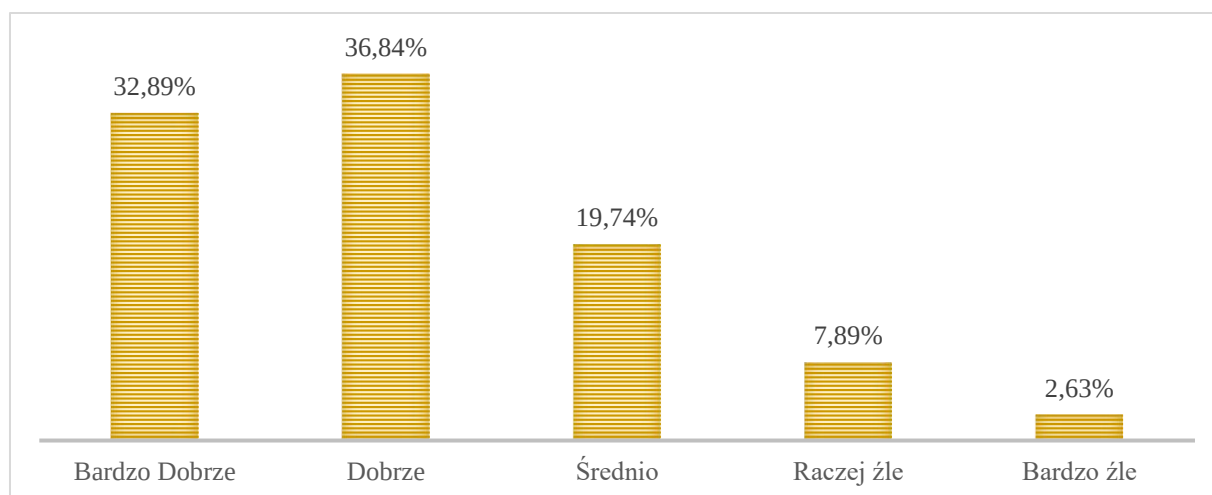
Tabela 21. Akty przemocy wśród uczniów liceum.

W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania stosowanych przez rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytaliśmy o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 67,11% uczniów odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 6,58% mogą to zrobić, jeśli są ku temu powody. Pozostałe 26,32% uczniów nie umiało wyrazić swojej opinii na dany temat.

Wykres 73. Czy uważasz, że rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?

Co więcej, badani uczniowie w większości oceniają pozytywnie swoje relacje z rodzicami. 36,84% określiło je jako dobre, a 32,89% jako bardzo dobre. 19,74% oceniło je na poziomie średnim. Pozostali badani ocenili swoje relacje z rodzicami negatywnie; w tym 7,89% przyznało, że są one raczej złe, a 2,63% stwierdziło, że bardzo złe.

Wykres 74. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?

Ponadto, pytając uczniów o to, czy mogą porozmawiać z rodzicami na temat swoich problemów, dowiedzieliśmy się, że najczęściej podejmują oni takie rozmowy jednak nie zawsze o wszystkim mówią rodzicom. Taką odpowiedź wskazało 47,37% badanych, jednocześnie była ona najczęściej wskazywana zarówno w grupie dziewcząt (50,00%) jak i chłopców (44,44%). Kolejno 30,26% uczniów przyznało, że ma pełne zaufanie do swoich rodziców i chętnie z nimi rozmawia na wszystkie tematy. 14,47% stanowili ankietowani deklarujący, że raczej nie mówią o swoich problemach, a 7,89% to osoby stanowczo nie rozmawiające na takie tematy.

Na koniec tej części badania zapytaliśmy respondentów, czy w swoim domu czują się bezpiecznie. 88,16% udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast pozostałe 11,84% przyznało, że nie czuje się bezpiecznie we własnym domu.

Powyższe zestawienie wyników dotyczące problemu agresji i przemocy w środowisku szkolnym pokazuje, iż badani uczniowie liceum z terenu gminy Piastów podczas pobytu w szkole mają zmienne nastroje. Szkoła postrzegana jest przez nich jako miejsce raczej bezpieczne i darzą zaufaniem swoje grono pedagogiczne. Swoje zachowanie uczniowie najczęściej oceniali na poziomie dobrym. Można zatem wysunąć opinie, że środowisko szkolne, w którym przebywają badani uczniowie stwarza dla nich przyjazne warunki rozwoju.

Ponadto, jak twierdzi większość ankietowanych zjawiska przemocy w szkole raczej się nie zdarzają, a jeśli występują to rzadko, raz na pół roku. Niemniej jednak 25,00% badanych przyznało, że osobiście doświadczyło przemocy, a ponad 13,00% zna w szkole uczniów, przed którymi odczuwa lęk. Niepokojącym jest, iż 43,48% badanych zasygnalizowało brak wiedzy na temat instytucji świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy.

Pytając uczniów o znajomość konkretnych form przemocy; ponad 63,00% potwierdziło, że spotkało się z ośmieszaniem i wulgaryzmami, 56,58% agresją słowną, a 47,37% z poniżaniem. Ponad 18,00% badanych udzieliło odpowiedzi, że osobiście doświadczyło między innymi tych form przemocy. W grupie ankietowanych, 47,37% zadeklarowało, iż spotyka przemoc także poza murami szkolnymi, a 25,00% potwierdziło uczestnictwo w czynnym akcie przemocy. Warto zaznaczyć, że w grupie osób, które stosowały przemoc znalazło się znacznie więcej chłopców niż dziewcząt.

Z danych dotyczących relacji z rodzicami, dowiedzieliśmy się, że ankietowani najczęściej postrzegają je jako dobre. Darzą rodziców dość dużym zaufaniem, jednak nie zawsze mówią im o wszystkich swoich problemach. Dla większości respondentów ich własny dom jest miejscem, w którym czują się bezpiecznie.

Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

Podobnie jak w przypadku uczniów młodszych, chcieliśmy dowiedzieć się jakie doświadczenia z substancjami psychoaktywnymi mają za sobą uczniowie liceum.

Pierwsza część badań dotyczyła palenia papierosów, dlatego też zadaliśmy pytanie o to czy kiedykolwiek zdarzyło się im zapalić. 32 osoby (42,11%) spośród 76 ankietowanych odpowiedziały twierdząco na to pytanie. Co więcej, 13 osób (17,11%) zadeklarowało, że zapaliło e-papierosa. Osoby te w większości (61,54%) uważały, że e-papieros jest mniej szkodliwy niż tradycyjny. Ponadto jeden z badanych przyznał również, że pali e-papierosa za przyzwoleniem rodziców. Pozostałe 31 osób (40,79%) stanowili uczniowie niepalący.

Ankietowanym mającym już za sobą próbę zapalenia papierosa zadaliśmy pytanie o to, ile razy zdarzyło im się go zapalić. Jak wynika z uzyskanych danych, ponad 34,00% przyznało, że paliło już ponad 40 razy i była to odpowiedź najczęściej wskazywana w grupie dziewcząt (40,00%). W przypadku chłopców odpowiedzi wskazujące na palenie ponad 40 razy lub jednokrotny kontakt z papierosami zostały wybrane po równo przez 25,00%. Pozostałe osoby wybrały odpowiedzi dotyczące różnych częstotliwości palenia.

Na pytanie jak często uczniowie sięgali po papierosa w ciągu ostatnich 30 dni, połowa palących odpowiedziała, że ani razu. W przypadku osób, które przyznały się do palenia w ostatnim czasie było to najczęściej mniej niż jeden papieros na tydzień.

Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek zapalić papierosa?	Uczniowie liceum n= 32
Nie, nigdy nie paliłam/-em	40,79% - 31 osób K- 30,00% M- 52,78%
Tak, ale elektronicznego (e-papierosa)	17,11% - 13 osób K- 20,00% M- 13,89%
Tak, tradycyjnego papierosa	42,11% - 32 osoby K- 50,00% M- 33,33%

Tabela 22. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	Uczniowie liceum n= 32
1-2 razy	18,75%- 6 osób
3-5 razy	3,13%- 1 osoba
6-9 razy	21,88%- 7 osób
10-19 razy	12,50%- 4 osoby
20-39 razy	9,38%- 3 osoby
40 razy lub więcej	34,38%- 11 osób

Tabela 23. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

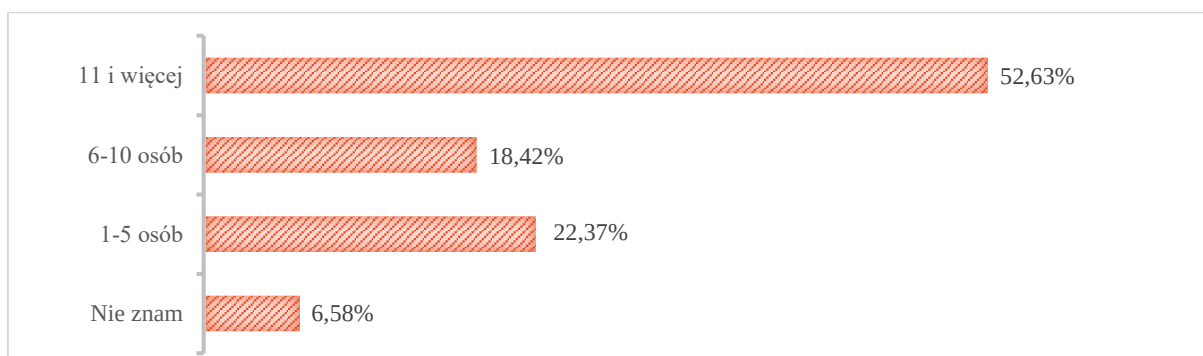
Uczniowie pałący zapytani o to gdzie po raz pierwszy palili papierosy, najczęściej odpowiadali, że miało to miejsce na wakacjach.

Gdzie paliłaś/eś po raz pierwszy?	Uczniowie liceum n= 32
w szkole	0,00%
na wagarach	9,38%- 3 osoby
na dyskotecze	9,38%- 3 osoby
na wakacjach	59,38%- 19 osób
w innym miejscu	21,88%- 7 osób

Tabela 24. Gdzie paliłaś/eś po raz pierwszy?

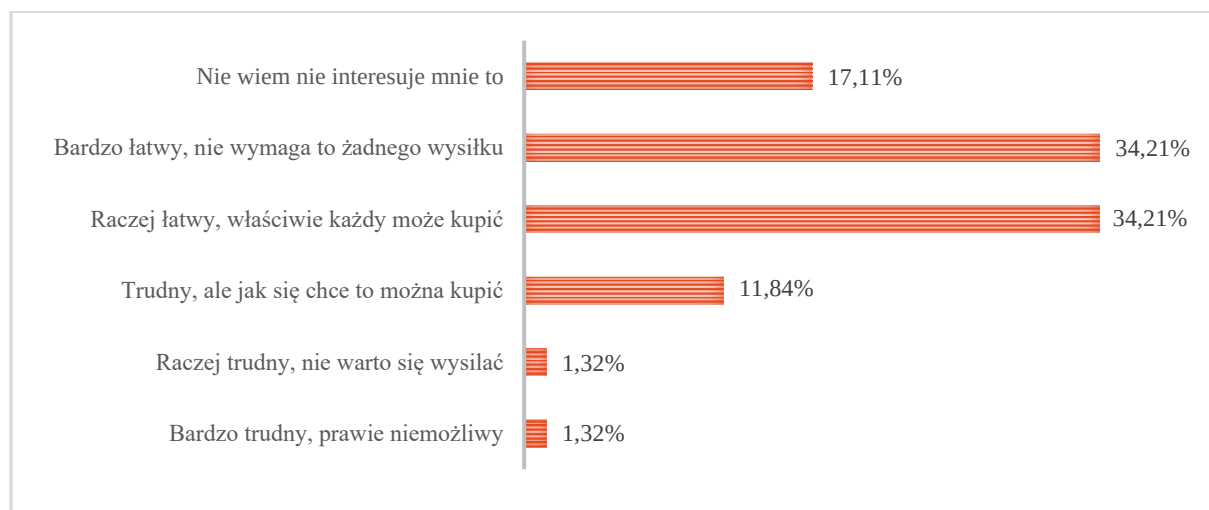
Z deklaracji uczniów, którzy mają już za sobą inicjację nikotynową wynika, że 37,50% z nich pierwszego papierosa zapaliło po namowie innej osoby. Pozostali uczniowie tj. 62,50% decyzję o zapaleniu pierwszego papierosa podjęli samodzielnie, bez namowy osób trzecich.

Poprosiliśmy również ankietowanych, aby odpowiedzieli na pytanie czy znają osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy. Ponad 93,00% badanych; w tym 95,00% dziewcząt oraz 91,67% chłopców potwierdziło, że zna w swoim środowisku osoby nieletnie, które sięgają po papierosy. Pozostałe 6,58% respondentów zaprzeczyło takim znajomościom.

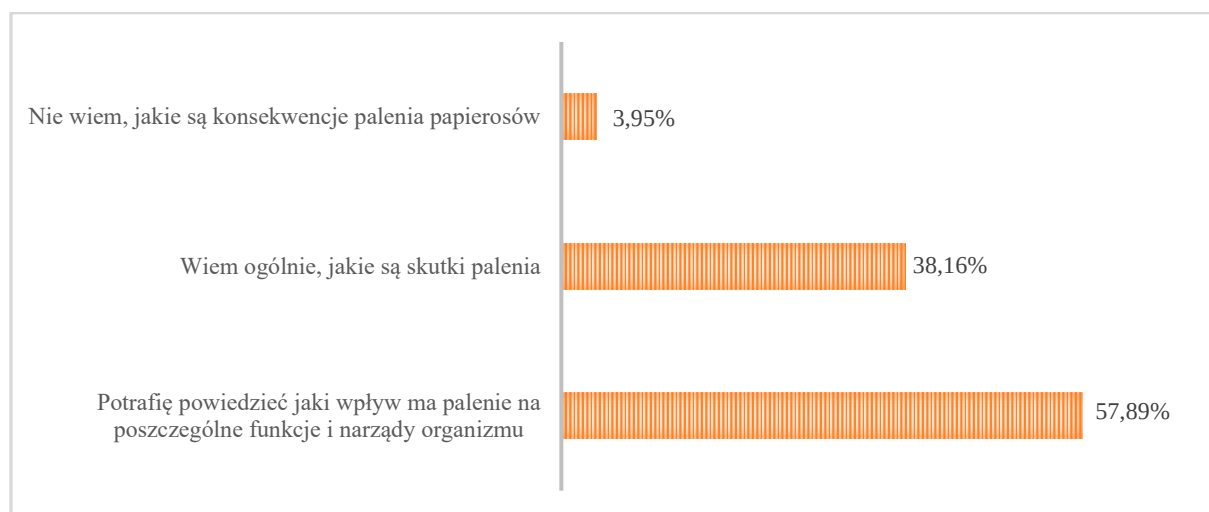
Wykres 75. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?

Uczniowie zostali także poproszeni o ocenę dostępności papierosów w swoim środowisku. Dla większości z nich kupno papierosów jest zadaniem bardzo łatwym lub raczej łatwym i właściwie każdy może je kupić. Takie odpowiedzi zostały wskazane po równo przez 34,21% badanych. Kolejno 11,84% stwierdziło, że zakup papierosów jest trudny ale jednak możliwy. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na trudny dostęp do wyrobów tytoniowych. Pozostałe 17,11% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii, gdyż nie interesuje się tym tematem.

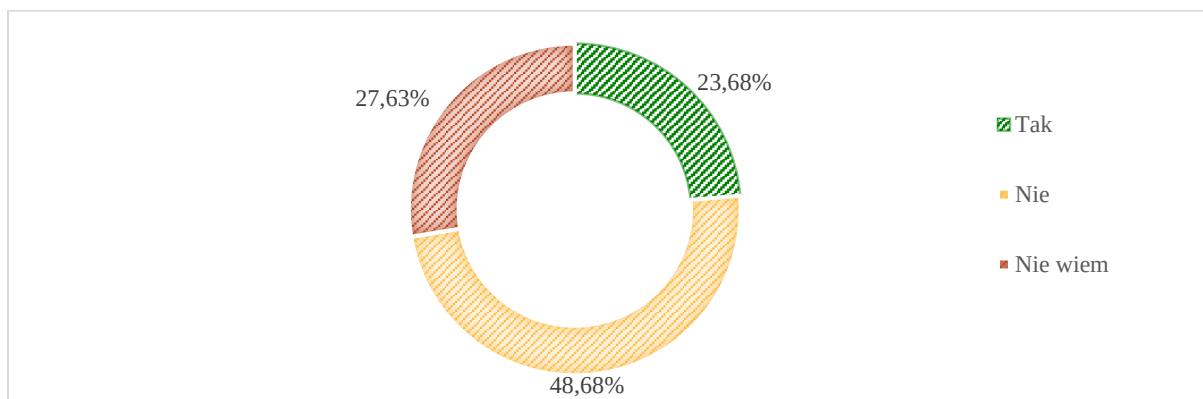
Wykres 76. Czy uważasz, że w Twoim środowisku dostęp do papierosów jest?

Jak wynika z pozyskanych w trakcie badań danych, uczniowie liceum prezentują wysoki poziom wiedzy na temat zdrowotnych konsekwencji palenia. Blisko 58,00% badanych stwierdziło, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje organizmu, a 38,16% zna ogólne skutki palenia. Zaledwie 3,95% przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 77. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

Na pytanie czy palenie pomaga w trudnych sytuacjach, 23,68% uczniów udzieliło odpowiedzi twierdzącej. 48,68% zaprzeczyło by palenie mogło wpływać pozytywnie na redukcję stresu, a pozostałe 27,63% nie miało zdania na ten temat.

Wykres 78. Czy uważasz, że palenie pomaga w trudnych sytuacjach?

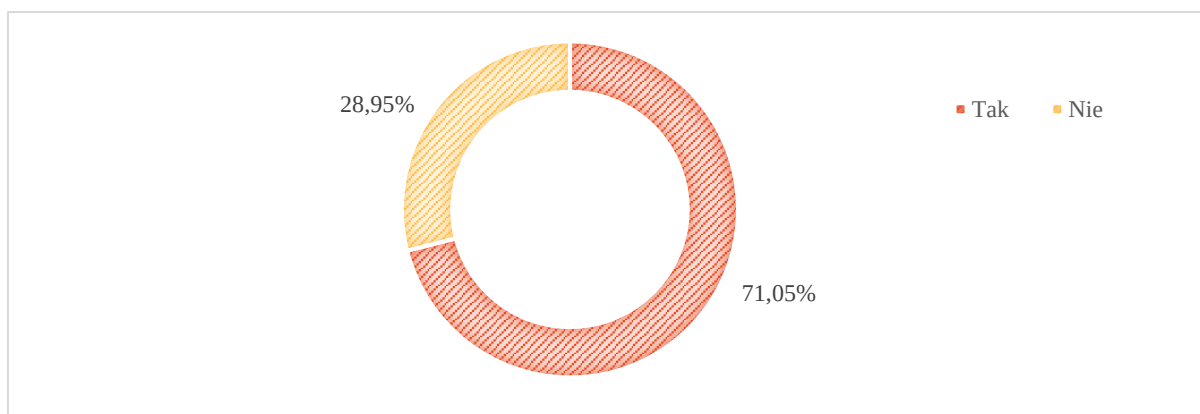
Podsumowując wyniki podrozdziału dotyczącego palenia papierosów przez uczniów liceum z terenu gminy Piastów zauważamy, iż ponad 59,00% ankietowanych przyznało się do palenia; w tym 42,11% do palenia tradycyjnych papierosów, a 17,11% elektronicznych. Zarówno w grupie dziewcząt jak i chłopców przeważały deklaracje dotyczące palenia papierosów tradycyjnych. Ponadto, pytając o częstotliwość palenia uczniowie najczęściej odpowiadali, że palili już ponad 40 razy. Co więcej, blisko 24,00% ankietowanych stwierdziło, iż palenie może być pomocne w sytuacjach stresujących. Ponad 93,00% uczniów zna w swoim środowisku niepełnoletnie osoby palące papierosy, a dostęp do wyrobów nikotynowych został oceniony przez badanych jako bardzo łatwy.

Pozytywnym jest zatem fakt, iż uczniowie prezentują wysoki poziom wiedzy w zakresie konsekwencji zdrowotnych palenia papierosów.

Picie alkoholu

Poniżej prezentujemy dane statystyczne dotyczące spożywania napojów alkoholowych przez uczniów liceum z terenu gminy Piastów.

Na początku badania uczniowie zostali zapytani czy kiedykolwiek zdarzyło im się wypić napój alkoholowy. 71,05% potwierdziło swój pierwszy kontakt z alkoholem, natomiast pozostałe 28,95% zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce.

Wykres 79. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?

Spośród 54 osób mających już za sobą inicjację alkoholową, największy odsetek tj. 32,08% stanowiły te, które wskazały wiek 16 lat jako jej początek. Była to odpowiedź najczęściej wybierana zarówno w grupie dziewcząt (30,00%) jak i chłopców (34,78%).

Kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy?	Uczniowie liceum n= 54
11 lat	14,81%- 8 osób
12 lat	5,56%- 3 osoby
13 lat	5,56%- 3 osoby
14 lat	20,37%- 11 osób
15 lat	20,37%- 11 osób
16 lat	33,33%- 18 osób

Tabela 25. Kiedy po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?

Uczniowie liceum mający już za sobą inicjację alkoholową, zostali również zapytani o okoliczności pierwszej próby spożywania alkoholu. Ponad połowa tej grupy respondentów przyznała się do pierwszego kontaktu z alkoholem podczas pobytu na wakacjach.

W jakich okolicznościach po raz pierwszy piłaś/eś alkohol?	Uczniowie liceum n= 54
na wagarach	5,66%- 3 osoby
na dyskotecę/ w pubie	16,98%- 9 osób
na wakacjach	50,94%- 27 osób
w innych okolicznościach	26,42%- 14 osób

Tabela 26. W jakich okolicznościach po raz pierwszy piłaś/eś alkohol?

Jak wynika z pozyskanych danych, dość często zdarza się, że młode osoby sięgają po alkohol za namową osób trzecich. Takie sytuacje potwierdziło blisko 36,00% ankietowanych. Pozostałe 64,15% zadeklarowało, iż do „pierwszego razu” nikt ich nie namawiał, a alkohol pili z własnej inicjatywy.

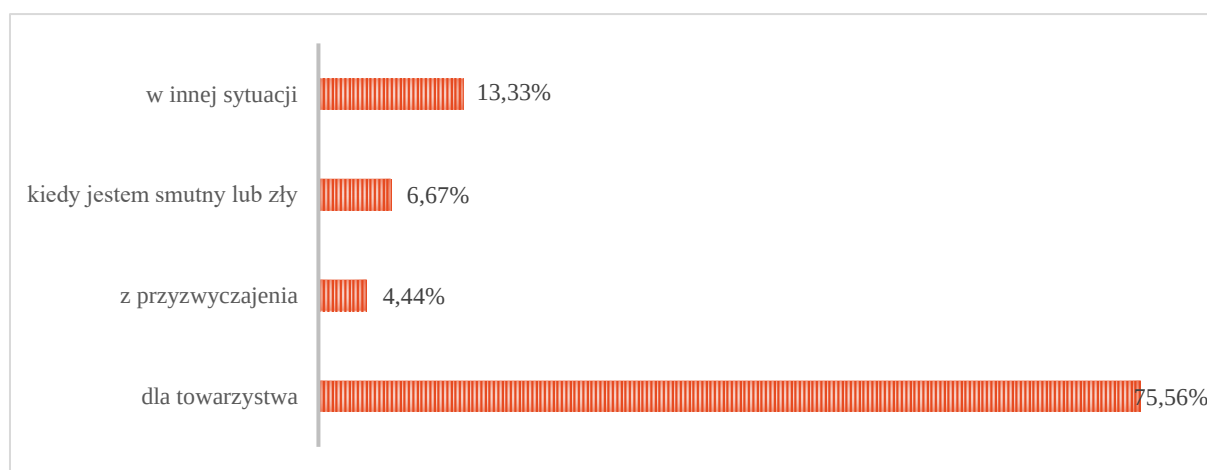
Uczniowie mający za sobą inicjację alkoholową najczęściej odpowiadali, że spożywają alkohol okazjonalnie, kilka razy w roku lub też kilka razy w miesiącu. Odpowiedzi te zostały wskazane po równo przez 39,62% badanych. Kolejno 15,09% stanowiły deklaracje respondentów potwierdzające jednorazowy kontakt z alkoholem. 3 osoby przyznały się natomiast do spożywania alkoholu z większą częstotliwością tj. kilka razy w tygodniu (1,89%) lub codziennie (3,77%).

Jak często sięgasz po alkohol?	Uczniowie liceum n= 54
codziennie lub prawie codziennie	3,77%- 2 osoby
kilka razy w tygodniu	1,89%- 1 osoba
kilka razy w miesiącu	39,62%- 21 osób
kilka razy w roku	39,62%- 21 osób
piłam/em tylko raz	15,09%- 8 osób

Tabela 27. Jak często sięgasz po alkohol?

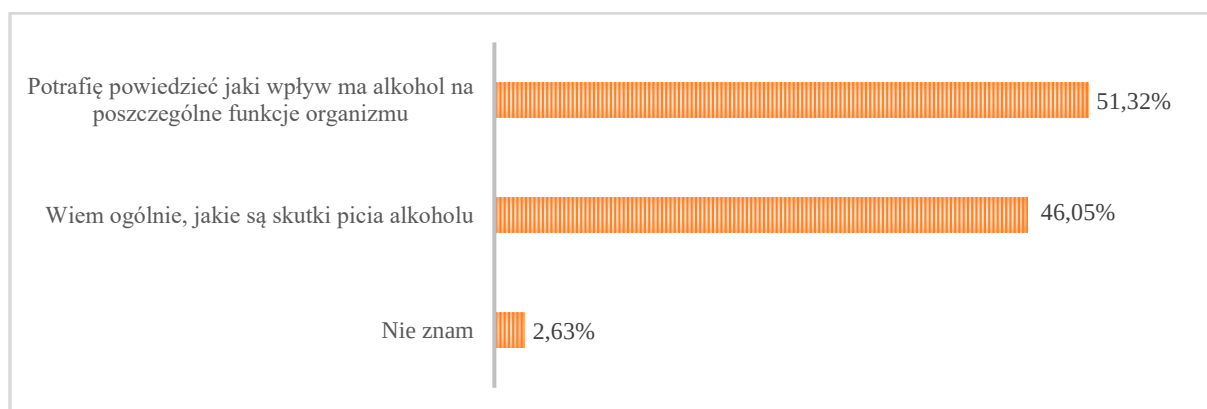
Zapytaliśmy również ankietowanych ile razy zdarzyło się im sięgać po alkohol w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Największy odsetek tj. 35,85% stanowiły odpowiedzi badanych potwierdzające spożywanie alkoholu 1-2 razy. Kolejno 33,96% zadeklarowało, że w ostatnim czasie nie miało kontaktu z alkoholem. Należy jednak zwrócić uwagę, iż znalazła się również grupa osób (9,44%), które przyznały, że w ciągu ostatnich 30 dni piły alkohol 10 lub więcej razy, co może świadczyć o jego regularnym spożywaniu.

W drodze badań dowiedzieliśmy się, że młode osoby najczęściej sięgają po alkohol dla towarzystwa. Taką odpowiedź wybrało 75,56% badanych. Kolejno 13,33% podało inne powody spożywania alkoholu, 6,67% stwierdziło, że odpowiada za to zły nastrój, a 4,44% przyznało, że pije alkohol z przyzwyczajenia.

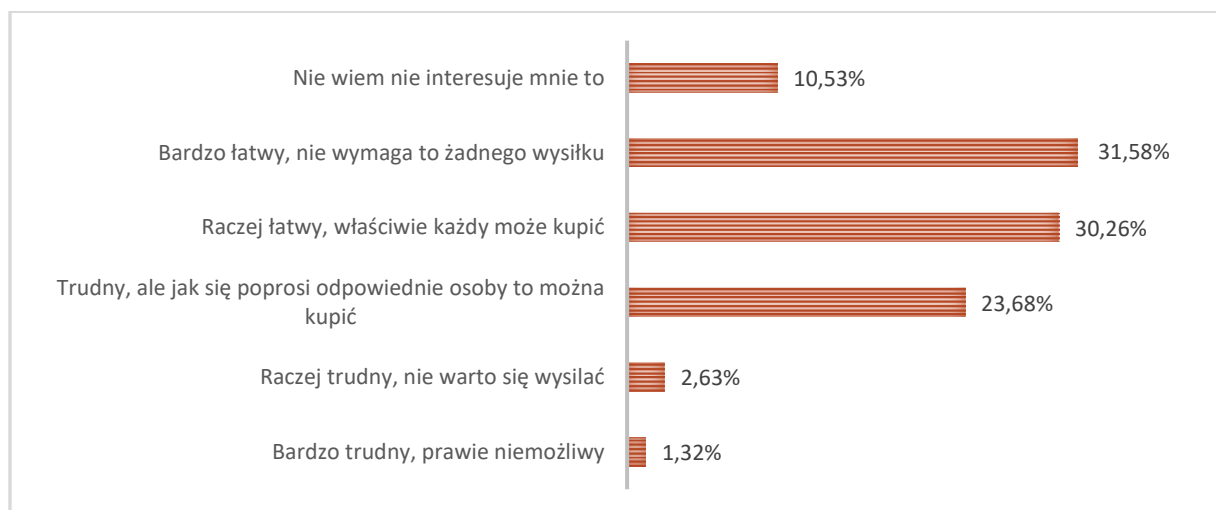
Wykres 80. Dlaczego najczęściej sięgasz po alkohol?

Uczniowie wysoko ocenili swój poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu. 51,32% zadeklarowało, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu, a ponad 46,00% stwierdziło, że posiada ogólną wiedzę na temat skutków picia alkoholu. Pozostałe 2,63% uczniów przyznało, że nie posiada informacji w tym zakresie.

Wykres 81. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

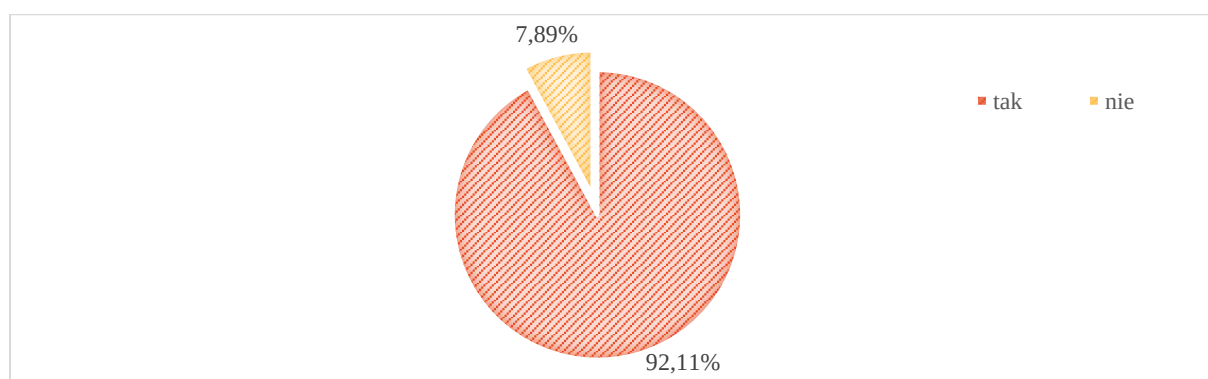
Jak wynika z badań dostępność alkoholu w środowisku ankietowanych jest bardzo łatwa, co potwierdziło 31,58% badanych. Kolejno 30,26% uczniów stwierdziło, że zakup alkoholu to zadanie raczej łatwe i właściwie każdy może go kupić. Kolejno 23,68% stanowiły osoby, według których alkohol jest towarem dość trudno dostępnym ale odpowiednie znajomości ułatwiają jego zdobycie. Zdaniem 2,63% dostęp do alkoholu jest trudny i nie warty wysiłku, a 1,32% oceniło go jako bardzo trudny, wręcz niemożliwy. Pozostałe 10,53% uczniów nie wyraziło swojej opinii gdyż nie interesuje się tym tematem.

Wykres 82. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?

Następnie uczniowie zostali zapytani czy ich zdaniem alkohol może pomagać w sytuacji kryzysowej. Zdecydowana większość badanych tj. 61,84% stwierdziła, że alkohol nie pomaga w sytuacjach kryzysowych. 18,42% ankietowanych stwierdziło, że alkohol może wpływać pozytywnie na redukcję stresu. Pozostałe 19,74% nie miało opinii na ten temat.

Jak wynika z badań spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie jest dość powszechne w środowisku badanych. Ponad 92,00% uczniów, w tym 92,50% dziewcząt i 91,67% chłopców potwierdziło, że zna takie osoby. Pozostałe 7,89% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 83. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

Wyniki uzyskane w tej części badań wskazują, iż ponad 71,00% uczniów przyznało się do inicjacji alkoholowej. Wiek 16 lat był najczęściej wskazywany jako moment jej rozpoczęcia i zazwyczaj miała ona miejsce podczas pobytu na wakacjach.

Uczniowie, którzy przyznali się do spożywania alkoholu najczęściej odpowiadali, że robią to okazjonalnie, kilka razy w roku lub kilka razy w miesiącu, dla towarzystwa.

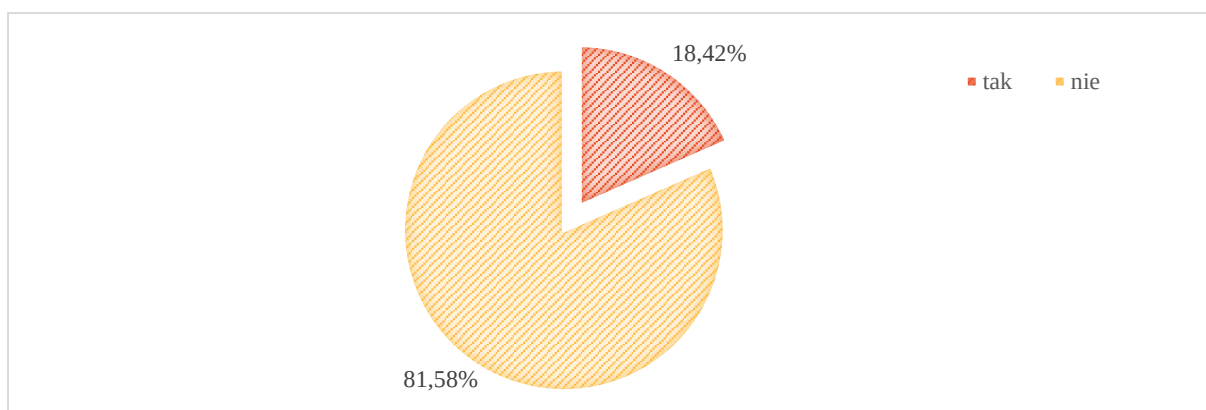
Blisko 36,00% badanych potwierdziło, że ich pierwszy kontakt z alkoholem nastąpił za namową innych osób. Niepokojącym jest zatem, że ponad 92,00% potwierdziło znajomość w swoim środowisku niepełnoletnich osób pijących. Co więcej dostęp do alkoholu w opinii uczniów jest bardzo łatwy, a zakup napojów procentowych nie wymaga większego wysiłku.

Pozytywnie przedstawia się wynik dotyczący znajomości konsekwencji zdrowotnych alkoholu, gdyż ponad 97,00% uczniów zadeklarowało, że posiada wiedzę w tym zakresie.

Zażywanie narkotyków

Jak wynika z badań CBOS, w 2018 roku 20% uczniów i 14% uczennic odpowiedziało twierdząco na pytanie o używanie nielegalnych substancji. Najwyższy odsetek badanych zażywających narkotyki odnotowano w liceach profilowanych, zawodowych lub technicznych – 25%, a najniższy w technikum – 13%.²⁸

Badania przeprowadzone wśród licealistów z terenu gminy Piastów wskazują, że zdecydowana większość respondentów tj. 81,58% nie miała jeszcze kontaktu z narkotykami. Pozostałe 18,42% (14 osób); w tym 20,00% dziewcząt i 16,67% chłopców przyznało się do pierwszych eksperymentów z tego typu substancjami psychoaktywnymi.

Wykres 84. Czy używałeś/ęś kiedykolwiek narkotyków?

Następnie osoby, które potwierdziły kontakt z narkotykami zostały zapytane o to z jakimi substancjami miały do czynienia. Zdecydowana większość z nich tj. 85,71% potwierdziła używanie marihuany lub haszyszu. Pojawiły się również deklaracje wskazujące na eksperymentowanie z innymi rodzajami narkotyków m.in. substancjami wziewnymi, amfetaminą, metamfetaminą i crack. Należy zwrócić uwagę, że dwóch badanych (14,29%) potwierdziło również kontakt z nieistniejącym środkiem relewin, co może nieco podważać wiarygodność pozyskanych w tym pytaniu wyników.

Z jakimi narkotykami miałaś/ęś kontakt?	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum n= 14
marihuana lub haszysz	85,71%- 12 osób
substancje wziewne	35,71%- 5 osób
ecstazy	21,43%- 3 osoby

²⁸ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019 r., <https://www.cinn.gov.pl/portal?id=1475772>

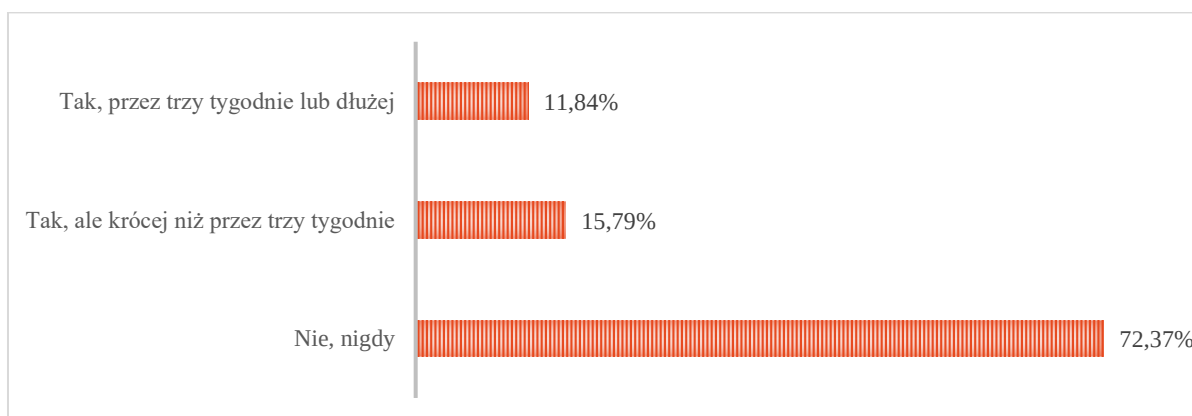
amfetamina	28,57%- 4 osoby
metamfetamina	28,57%- 4 osoby
crack	28,57%- 4 osoby
relewin	14,29%- 2 osoby
inne	7,14%- 1 osoba

Tabela 28. Z jakimi narkotykami miałeś/eś kontakt?

Podobnie jak w przypadku alkoholu, pierwszym kontaktom z narkotykami sprzyja najczęściej okres wakacji. Taką odpowiedź wskazało ponad 57,00% badanych. Pojawiło się również kilka odpowiedzi potwierdzających pierwsze użycie narkotyków na dyskotecie lub w szkole. Dowiedzieliśmy się również, że najczęstszym powodem używania narkotyków jest ciekawość.

Jak się okazało, zdarzają się przypadki przebywania uczniów w szkole pod wpływem narkotyków. Siedmioro badanych (50,00%) potwierdziło, że zdarzyło im się przebywać na terenie szkoły pod wpływem tego typu środków. Pozostałe osoby stanowczo zaprzeczyły by takie sytuacje miały miejsce.

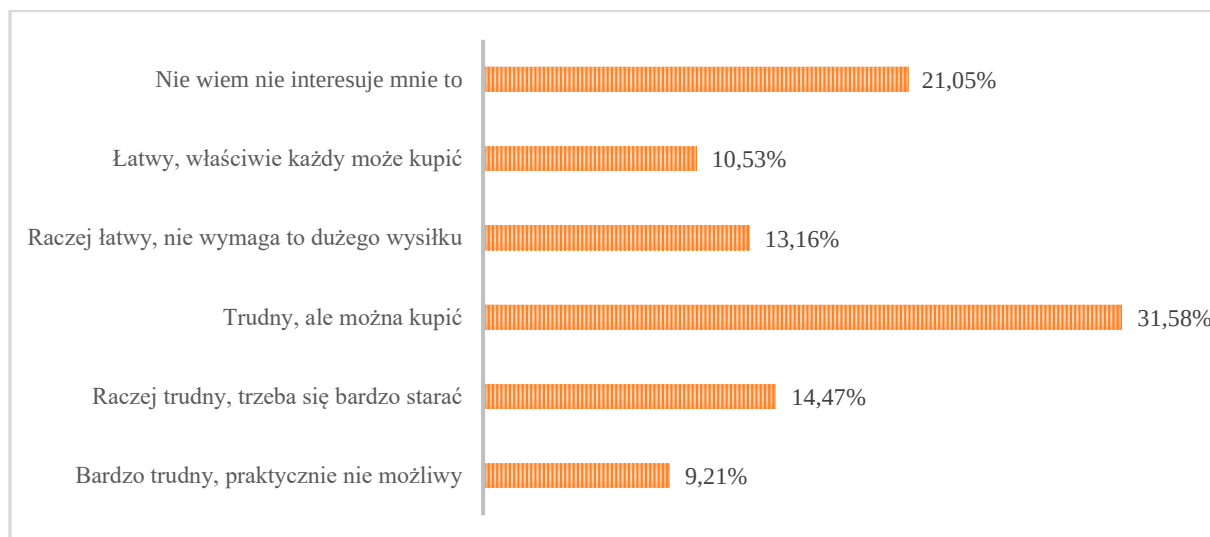
Następnie zadaliśmy respondentom pytanie, o przyjmowanie substancji takich, jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza. Większość uczniów tj. 72,37% zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce. Niemniej jednak, pojawiło się też kilka odpowiedzi potwierdzających zażywanie tego typu leków; w tym 15,79% krócej niż przez trzy tygodnie i 11,84% przez trzy tygodnie lub dłużej.

Wykres 85. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza?

W wyniku badań dowiedzieliśmy się również, że blisko 54,00% licealistów zna w swoim środowisku osoby, które zażywają narkotyki. Pozostałe 46,05% zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

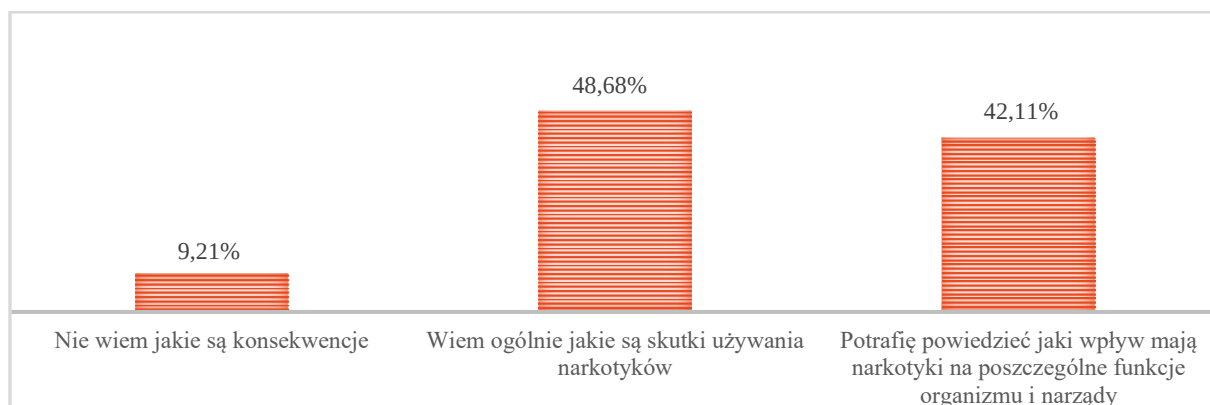
Oceniając dostęp do narkotyków uczniowie najczęściej określali go jako trudny, ale jednak możliwy; taką odpowiedź wskazało 31,58% badanych. Kolejno 14,47% stwierdziło, że zakup narkotyków jest raczej trudny i wymaga dużego starania. 13,16% przyznało, że dostęp do tego typu substancji jest raczej łatwy, a 10,53% było zdania, że bardzo łatwy i właściwie każdy może je kupić. 9,21% uznało zakup narkotyków za zadanie bardzo trudne, wręcz niemożliwe. Pozostałe 21,05% respondentów nie wyraziło swojej opinii, gdyż się tym nie interesuje.

Wykres 86. Jak oceniasz dostęp do narkotyków w Twoim środowisku?

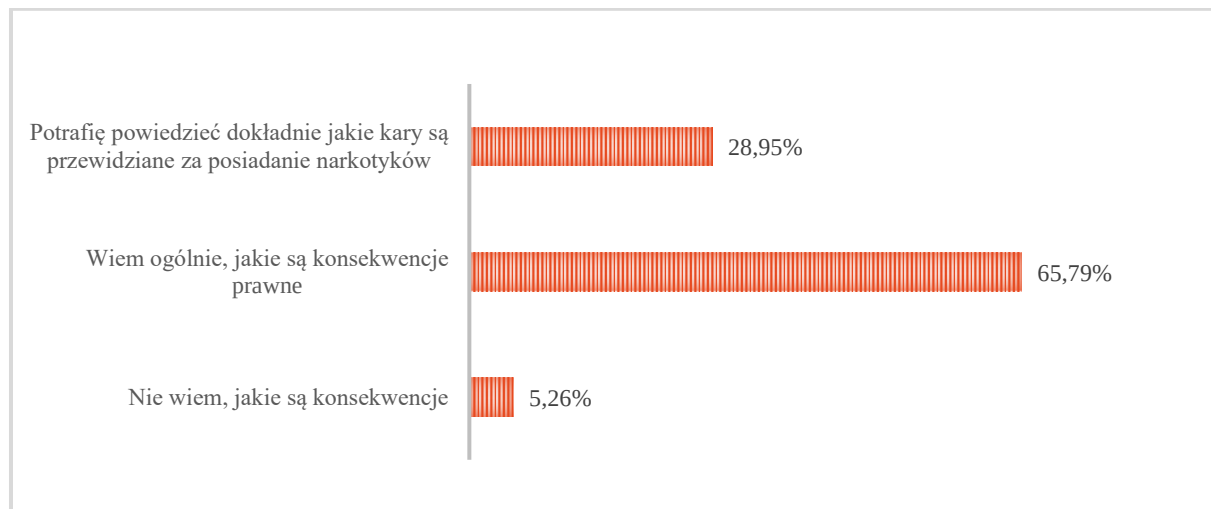
Ponadto w wyniku ankietyzacji dowiedzieliśmy się, że ponad 34,00% uczniów liceum wie gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Pozostałe 65,79% zadeklarowało brak wiedzy w tym temacie.

Nie zabrakło również pytania o znajomość konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków. Z pozyskanych danych wynika, iż blisko 49,00% badanych zna ogólne skutki zdrowotne zażywania narkotyków, a ponad 42,00% jest w stanie wskazać ich wpływ na poszczególne funkcje organizmu. 9,21% stanowili natomiast uczniowie, którzy przyznali się do braku wiedzy w tym zakresie.

Wykres 87. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Z kolei gdy zapytaliśmy o znajomość sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków; blisko 66,00% odpowiedziało, że zna ogólne konsekwencje prawne, a 28,95% zadeklarowało, że potrafi dokładnie powiedzieć jakie grożą za to kary. Pozostałe 5,26% badanych przyznało, że nie posiada wiedzy na dany temat.

Wykres 88. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

Na koniec tej części badania uczniowie zostali poproszeni o opinie w zakresie wpływu zażywania narkotyków na redukcję stresu. Większość ankietowanych tj. 77,63% odpowiedziało z przekonaniem, że narkotyki nie pomagają w sytuacji kryzysowej, a kolejne 14,47% nie miało zdania w tym temacie. 7,89% badanych stwierdziło natomiast, że narkotyki pomagają w trudnych chwilach.

Podsumowując część badań przeprowadzonych wśród licealistów, dotyczących problemu narkomanii zauważamy, iż większość badanych nie miała styczności z substancjami psychoaktywnymi takimi jak narkotyki. Niemniej jednak nie można tego problemu lekceważyć, gdyż ponad 18,00% uczniów, potwierdziło swój pierwszy kontakt z narkotykami i najczęściej była to marihuana.

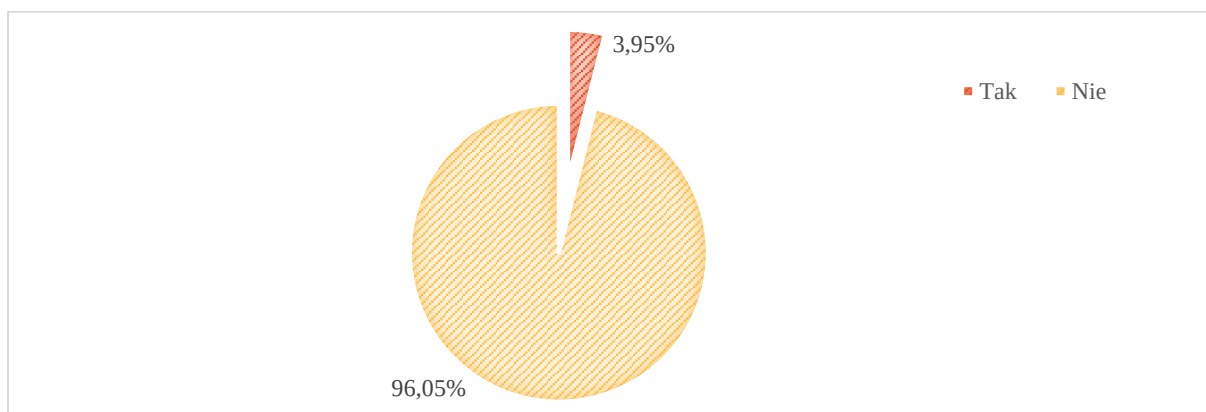
Ponadto blisko 54,00% ankietowanych przyznało się do posiadania znajomości osób, które zażywają narkotyki, a ponad 34,00% zadeklarowało, że wie gdzie i u kogo można dokonać zakupu tego typu substancji. Co więcej dostęp do narkotyków został oceniony przez uczniów jako trudny, ale jednak możliwy.

Zadowolającym jest zatem wynik, iż blisko 91,00% badanych ma świadomość konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a 94,74% posiada wiedzę na temat sankcji prawnych z tytułu ich posiadania.

Zażywanie dopalaczy

W tej części diagnozy prezentujemy wyniki na temat wiedzy oraz dostępności dopalaczy w uznaniu uczniów liceum z terenu gminy Piastów.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych tj. 96,05% nie zażywało tego typu substancji psychoaktywnych. Pozostałe 3,95% tj. 3 osoby potwierdziły, kontakt z dopalaczami.

Wykres 89. Czy używałaś/eś kiedykolwiek dopalaczy?

Uczniowie, którzy zadeklarowali kontakt z dopalaczami, zostali zapytani o okoliczności ich zażywania. Dwóch badanych odpowiedziało, że miało to miejsce podczas wakacji, a jeden z nich przyznał, że zażywał dopalacze w trakcie wagarów. Jak zadeklarowali ankietowani, powodem ich użycia było towarzystwo lub też ciekawość.

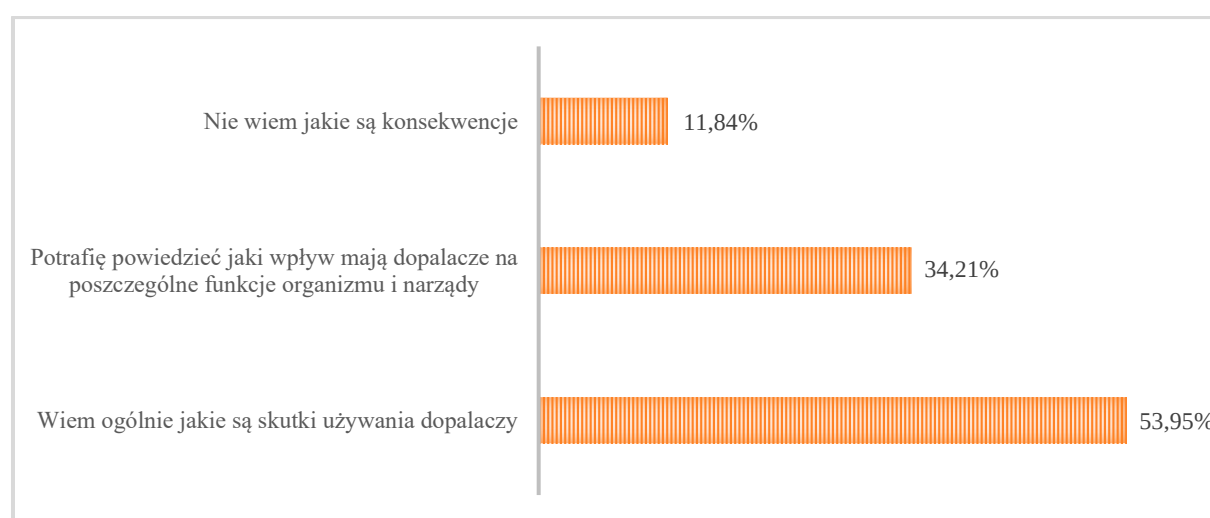
Pozytywnym jest, że dla większości uczniów dopalacze stanowią realne zagrożenie. Zdaniem 9,21% ankietowanych to temat przereklamowany; a dla 5,26% to chwilowa moda. 1,32% wyraziło inną opinię o dopalaczach, a pozostałe 38,16% nie miało zdania na ten temat.

Gdy zapytaliśmy ankietowanych, czy znają w swoim środowisku osoby zażywające dopalacze pojawiło się 17,11% odpowiedzi twierdzących; w tym 20,00% w grupie dziewcząt oraz 13,89% wśród chłopców. Pozostałe 82,89% uczniów przyznało, że nie zna takich osób.

Ponadto 10,53% badanych zadeklarowało, że posiada wiedzę na temat tego gdzie i od kogo można kupić dopalacze. 57,89% odpowiedziało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie, a pozostałe 31,58% stwierdziło, że nie wie, gdyż się tym nie interesuje.

Podobnie jak w przypadku narkotyków, większość uczniów tj. 77,63% podziela opinię, że dopalacze nie pomagają w sytuacji kryzysowej. Kolejne 21,05% nie miało zdania w tym temacie, natomiast jeden z badanych (1,32%) odpowiedział, iż dopalacze są pomocne w takich przypadkach.

Jeśli chodzi o znajomość konsekwencji zdrowotnych zażywania dopalaczy blisko 54,00% ankietowanych przyznało, że posiada ogólną wiedzę na temat skutków ich używania, a 34,21% zadeklarowało, że potrafi powiedzieć jaki wpływ mają dopalacze na poszczególne funkcje organizmu i narządy. Pozostałe 11,84% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 90. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?

W wyniku badań w zakresie zażywania dopalaczy przez uczniów liceum z terenu gminy Piastów dowiedzieliśmy się, że większość badanych nigdy nie miała styczności z tego typu substancjami psychoaktywnymi.

Ponadto ankietowani w większości przyznają, że nie znają w swoim środowisku osób zażywających dopalaczy, jak również miejsc gdzie można by je zakupić.

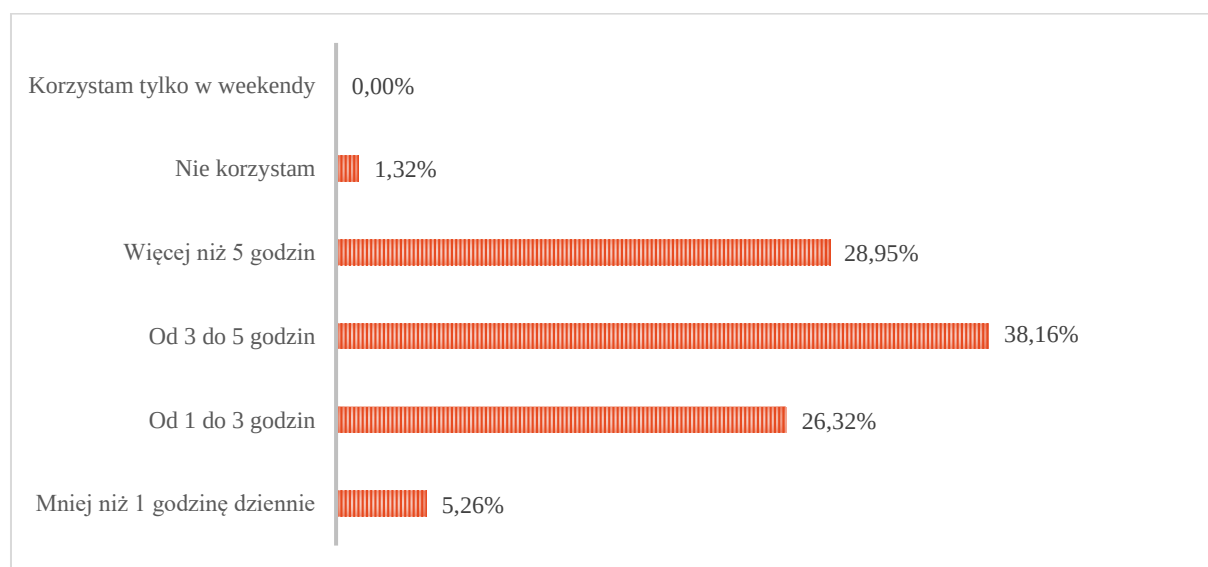
W opinii uczniów dopalacze najczęściej stanowią realne zagrożenie i nie pomagają w sytuacjach kryzysowych. Zadowalający jest wynik, iż ponad 88,00% badanych posiada wiedzę na temat konsekwencji zdrowotnych zażywania tego rodzaju substancji psychoaktywnych.

Młodzież a inne zagrożenia

Komputer i Internet w życiu uczniów

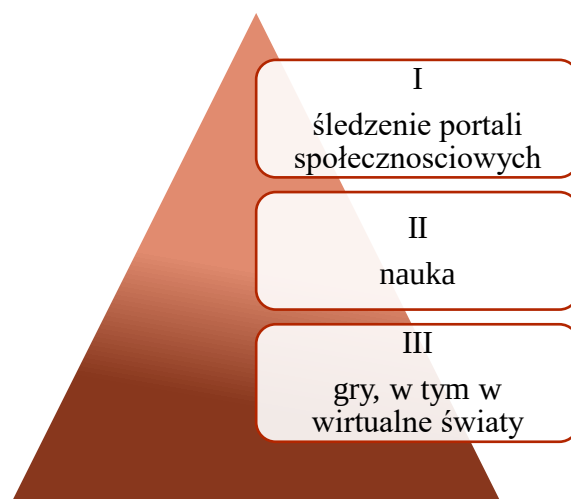
Grupą najbardziej podatną na wpływ nowoczesnej technologii jest grupa ludzi młodych, którzy od najmłodszych lat posługują się komputerem oraz mają dostęp do Internetu. Łatwa dostępność komputerów czy też innych urządzeń elektronicznych może pociągać za sobą niepożądane konsekwencje w postaci uzależnienia od nich.

Zdecydowana większość licealistów posiada swój sprzęt elektroniczny, w związku z tym zapytaliśmy ich ile czasu poświęcają w ciągu dnia na korzystanie z komputera, tabletu czy telefonu. Jak się okazało, największy odsetek stanowiły osoby, które przyznały się do korzystania z tych sprzętów od 3 do 5 godzin dziennie i była to najczęściej wybierana odpowiedź zarówno w grupie dziewcząt jak i chłopców. Kolejno 28,95% odpowiedziało, że korzysta ze sprzętów elektronicznych powyżej 5 godzin dziennie. 26,32% wskazało na przedział od 1 do 3 godzin na dobę, a 5,26% zadeklarowało, że poświęca na to mniej niż godzinę w ciągu dnia.

Wykres 91. Ile czasu poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?

Ankietowani korzystając z komputera, telefonu czy tabletu najczęściej poświęcają czas na śledzenie portali społecznościowych oraz stron służących rozrywce, kolejno na odwiedzanie stron internetowych w związku z nauką, a następnie uczestnictwo w grach; w tym wirtualnych światach. Najrzadziej korzystają ze stron tematycznych, zawierających fora.

W trakcie ankietyzacji dowiedzieliśmy się, że większość uczniów zawiera nowe znajomości w Internecie. Jak przyznało 53,95% badanych robią to raczej okazjonalnie, natomiast 15,79% zadeklarowało, że bardzo często zawiera tego typu znajomości. Pozostałe 30,26% zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce.

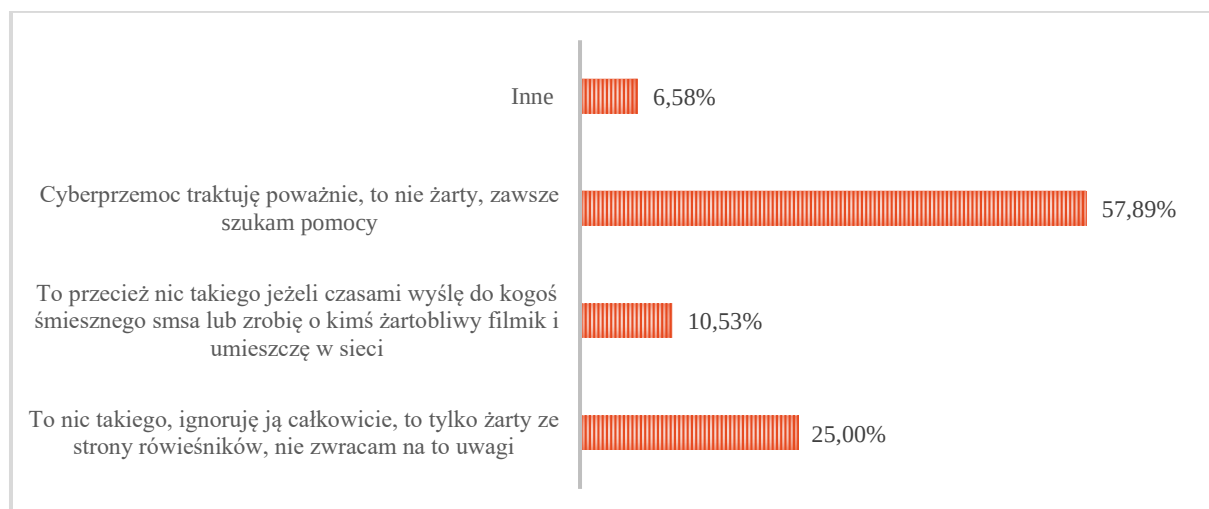
Wyniki dotyczące używania sprzętów elektronicznych przez licealistów z terenu gminy Piastów pokazują, iż większość badanych korzysta z nich najczęściej od 3 do 5 godzin na dobę, a czas ten poświęca głównie na śledzenie portali społecznościowych lub stron internetowych służących rozrywce.

Dowiedzieliśmy się również, że blisko 54,00% ankietowanych zawiera okazjonalnie znajomości w Internecie, a 15,79% robi to bardzo często. Jak wiemy każda nowa znajomość, zwłaszcza ta internetowa, jest obarczona pewnym ryzykiem, a niestety młodzi ludzie często o tym zapominają. Należy zatem uświadamiać uczniów na temat zagrożeń związanych z użytkowaniem Internetu, tak by potrafili zachować zdrowy rozsądek oraz przestrzegać podstawowe zasady bezpieczeństwa w sieci.

Młodzież a cyberprzemoc

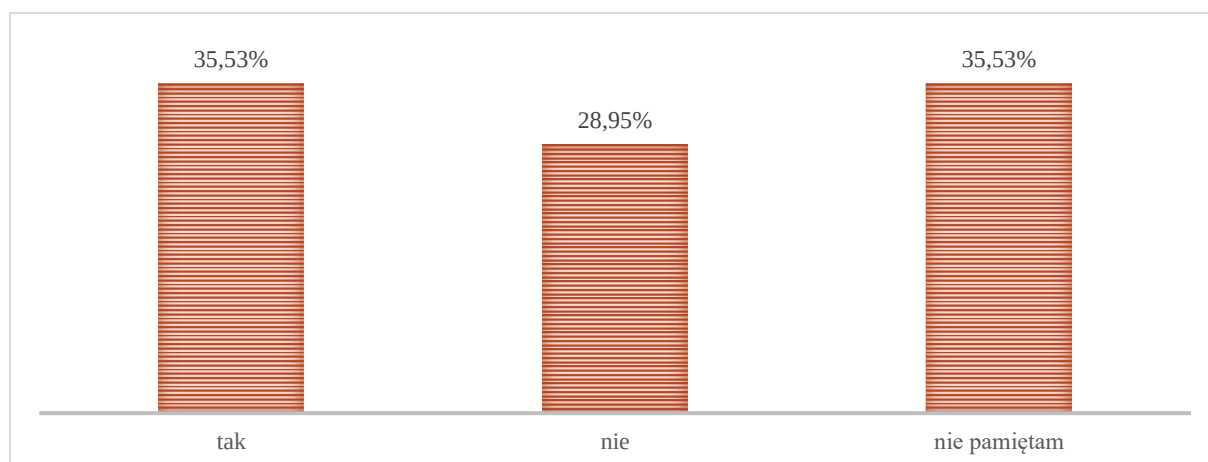
Podobnie jak w przypadku uczniów szkoły podstawowej chcieliśmy poznać skalę zjawiska cyberprzemocy w odniesieniu do uczniów liceum z terenu gminy Piastów.

Gdy zadaliśmy ankietowanym pytanie czy wiedzą co to cyberprzemoc, wszyscy jednogłośnie udzielili odpowiedzi twierdzącej. Posiadając wiedzę na temat tego zjawiska, uczniowie najczęściej przejmują się jego występowaniem i szukają pomocy. Taka odpowiedź została wskazana przez 57,89% badanych. Kolejno 25,00% przyznało, że ignoruje takie sytuacje jednocześnie twierdząc, że to forma żartu. 10,53% było zdania, że śmieszny sms czy też żartobliwy filmik umieszczony w Internecie to nic szkodliwego. Pozostałe 6,58% wyraziło własne opinie na temat zjawiska cyberprzemocy m.in. że jest ona równie poniżająca dla ofiary jak przemoc w świecie realnym. Biorąc pod uwagę płeć respondenta okazało się, że najczęstszą reakcją dziewcząt na występowanie cyberprzemocy jest szukanie pomocy, taką odpowiedź wskazało 72,50% badanych. W grupie chłopców została ona natomiast wskazana na równi z odpowiedzią dotyczącą całkowitego ignorowania takich sytuacji przez 41,67%.

Wykres 92. Jakiej są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?

Jedną z najbardziej dotkliwych form cyberprzemocy jest nagrywanie telefonem komórkowym filmów wideo lub robienie zdjęć bez zgody osoby filmowanej. 35,53% badanych; w tym 35,00% dziewcząt i 36,11% chłopców przyznało, że doświadczyło sytuacji, w której ktoś wykonał im zdjęcie czy nakręcił film wbrew ich woli. 35,53% nie przypominało sobie takiego zdarzenia, a pozostałe 28,95% zaprzeczyło by taka sytuacja miała kiedykolwiek miejsce.

Wykres 93. Czy wbrew Twojej woli wykonano Ci kiedyś zdjęcie lub nakręcono film?

Pytając uczniów o znajomość organizacji lub serwisów internetowych, udzielających pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą dowiedzieliśmy się, że blisko 49,00%; w tym 40,00% dziewcząt oraz 58,33% chłopców nie zna ani jednej takiej organizacji. Pozostałe 51,32% ankietowanych zadeklarowało, że potrafi wskazać przynajmniej jedną instytucję lub organizację, która udziela tego typu pomocy. Najbardziej znaną wśród młodych osób okazała się Kampania Dziecko w Sieci, a kolejno Helpline.org i Sieciaki.pl.

Wyniki otrzymane w części badań dotyczących cyberprzemocy wskazują, iż wszyscy badani posiadają wiedzę na temat tego zjawiska. Ponad 35,00% licealistów przyznało, że osobiście doświadczyło tego rodzaju przemocy, gdyż zdarzyło się, że ktoś robił im zdjęcie lub kręcił film bez ich zgody. Pomimo wysokiej świadomości na temat zjawiska cyberprzemocy, chłopcy często ignorują takie sytuacje, uznając je za zwykłe żarty. Zasadnym wydają się więc podejmowanie działań profilaktycznych w celu zwiększania empatii wobec tego typu aktów przemocy, tak by uczniowie bez względu na płeć potrafili odpowiednio na nie reagować. Nieco niepokojący jest również wynik wskazujący, iż blisko 49,00% badanych nie zna żadnych organizacji ani serwisów internetowych, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą.

CZEŚĆ V

Analiza ankiet przeprowadzonych w klasach trzecich gimnazjalnych w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów:

- 1) spożywania napojów alkoholowych przez młodzież klas trzecich gimnazjalnych ze szczegółową analizą częstotliwości spożywania poszczególnych rodzajów alkoholu jak piwo, wino, wódka, cydr, alkopop;
- 2) częstotliwość zażywania narkotyków i dopalaczy;
- 3) dostępność substancji psychoaktywnych.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 153 uczniów klas trzecich gimnazjalnych z terenu gminy Piastów; w tym 83 dziewczęta oraz 70 chłopców. Wśród ankietowanych znalazło się 71 osób w wieku 15 lat oraz 82 osoby w wieku 16 lat.

trzecia klasa gimnazjum n= 153	
Dziewczęta	54,25%
Chłopcy	45,75%

Tabela 29. Podaj swoją płeć.

trzecia klasa gimnazjum n=153	
15 lat	46,41%
16 lat	53,59%

Tabela 30. Podaj swój wiek.

Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach wywodzi się z idei współpracy, powstałej wśród badaczy skupionych wokół Rady Europy zajmujących się tematyką używania substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną. Badania prowadzone są co cztery lata, korzystając przy tym z tych samych wystandaryzowanych technik.

Dane zamieszczone w poniższych zestawieniach zaczerpnięte są z Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach zrealizowanego w maju i czerwcu 2015 roku.

Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2015 roku zebrano 12 764 ankiet w gimnazjach, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 3 526 uczniów trzecich klas gimnazjów.

Napoje alkoholowe

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej. Jak wynika z badania ESPAD 2015, próby picia ma za sobą 83,80% gimnazjalistów z klas trzecich.

Na początku naszego badania pojawiły się pytania dotyczące kontaktu badanych z alkoholem. Wśród uczniów klas trzecich gimnazjalnych z terenu gminy Piastów, 58,17%; w tym 65,06% dziewcząt oraz 50,00% chłopców odpowiedziało, że ma za sobą inicjację alkoholową.

Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?		
trzecia klasa gimnazjum	tak	58,17% - 89 osób
	nie	41,83% - 64 osoby

Tabela 31. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

Do spożywania alkoholu w czasie ostatnich 12 miesięcy przyznało się łącznie 92,13% ankietowanych, a 70,79% podało czas 30 dni przed badaniem. Porównując dane pozyskane na terenie gminy Piastów z wynikami ESPAD 2015 możemy zauważyć, iż odsetek osób pijących w ostatnim czasie jest znacznie wyższy niż w badaniu ogólnopolskim.

Poniżej prezentujemy tabele zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Piastów w zestawieniu z wynikami ESPAD 2015.

Czy piłaś/eś alkohol ...?	Piastów	Polska- ESPAD 2015
kiedykolwiek w życiu	58,17%- 89 osób	83,80%
w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	92,13%- 82 osoby	71,70%
w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	70,79%- 63 osoby	48,60%

Tabela 32. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie.

Chcieliśmy również dowiedzieć się z jaką częstotliwością uczniowie sięgali po alkohol w ostatnim czasie. Wśród tych, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy największy odsetek tj. 26,97% stanowiły osoby, które przyznały się do jego spożywania 1-2 razy. Należy jednak zwrócić uwagę, iż 11,23% badanych potwierdziło, że w ciągu ostatniego roku sięgało po alkohol 20 razy lub więcej. W grupie osób spożywających alkohol w czasie 30 dni przed badaniem również przeważały odpowiedzi wskazujące na jedno lub dwu razowe spożycie alkoholu.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Ile razy piłaś/eś alkohol ...?	n=89	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	7,87%- 7 osób	29,21%- 26 osób
1-2 razy	26,97%- 24 osób	44,94%- 40 osób
3-5 razy	22,47%- 20 osób	11,24%-10 osób
6-9 razy	13,48%- 12 osób	8,99%- 8 osób
10-19 razy	17,98%- 16 osób	3,37%- 3 osoby
20 razy lub więcej	11,23%- 10 osób	2,25%- 2 osoby

Tabela 33. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie

W dalszej części badania chcieliśmy sprawdzić jakie napoje alkoholowe są najbardziej preferowane przez młodzież. W związku z powyższym zapytaliśmy uczniów mających już za sobą inicjację alkoholową o to jaki rodzaj alkoholu, a także w jakiej ilości spożywali podczas ostatniej okazji picia.

Gdy zapytaliśmy jaką ilość piwa wypili ankietowani podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu, 22,47% odpowiedziało, że w ogóle nie piją piwa. Wśród tych, którzy przyznali się do jego spożywania, największy odsetek tj. 28,09% stanowiły odpowiedzi wskazujące na ilość poniżej 0,5 litra. Jednocześnie odpowiedź wskazująca na spożycie piwa w takiej ilości była najczęściej wybierana zarówno w grupie dziewcząt jak i chłopców.

Uczniowie trzeciej klasy gimnazjalnej	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję piwa	22,47%- 20 osób	24,60%
ostatnim razem nie piłam/em piwa	14,61%- 13 osób	14,50%
mniej niż jedną butelkę/puszkę (poniżej 0,5 litra)	28,09%- 25 osób	25,30%
1-2 butelki/puszki (od 0,5 do 1 litra)	21,35%- 19 osób	25,50%
3-4 butelki/puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)	11,24%- 10 osób	6,40%
5 lub więcej butelek/puszek (powyżej 2 litrów)	2,25%- 2 osoby	3,70%

Tabela 34. Jak dużą ilość piwa wypijaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy o ilość spożywanego wina podczas ostatniej okazji picia alkoholu, dowiedzieliśmy się, iż zdecydowana większość osób w ogóle nie pije wina. Taką odpowiedź wskazało 40,45% badanych. Osoby, które przyznały się do spożywania wina, najczęściej deklarowały, że wypity mniej niż jeden kieliszek lub jeden- dwa kieliszki. Odpowiedzi te wskazało po równo 15,73% badanych. Uwzględniając płeć respondenta, zarówno dziewczęta jak i chłopcy najczęściej spożywali wino w takich właśnie ilościach.

Uczniowie trzeciej klasy gimnazjalnej	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję wina	40,45%- 36 osób	45,50%
ostatnim razem nie piłam/em wina	23,60%- 21 osób	29,50%
mniej niż jeden kieliszek (poniżej 100 ml)	15,73%- 14 osób	15,70%
1-2 kieliszki (powyżej 100 ml do 200 ml)	15,73%- 14 osób	5,00%
pół butelki (około 370 ml))	2,25%- 2 osoby	2,20%
1 butelkę lub więcej (powyżej 750 ml)	2,25%- 2 osoby	2,10%

Tabela 35. Jaką ilość wina wypijaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Pytając o spożycie wódki podczas ostatniej okazji picia alkoholu, okazało się, że uczniowie najczęściej nie sięgają po ten rodzaj alkoholu. Taką odpowiedź wskazało 33,71% badanych. Wśród tych, którzy przyznali się do spożywania wódki przeważały deklaracje wskazujące na ilość powyżej 300 ml i jednocześnie taka odpowiedź była najczęściej wybierana zarówno w grupie dziewcząt jak i chłopców. Porównując ten dane z wynikami ESPAD 2015 możemy zauważyć, że odsetek osób wskazujących na ilość powyżej 300 ml wypitej wódki jest blisko dwukrotnie wyższy niż w badaniach ogólnopolskich.

Uczniowie trzeciej klasy gimnazjalnej	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję wódki	33,71%- 30 osób	42,60%
ostatnim razem nie piłam/em wódki	15,73%- 14 osób	21,60%
mniej niż jeden kieliszek (poniżej 50 ml)	7,87%- 7 osób	9,90%
1-2 kieliszki (powyżej 50 ml do 100 ml)	13,48%- 12 osób	7,80%
3-5 kieliszków (powyżej 100 ml do 250 ml)	8,99%- 8 osób	7,80%
6 kieliszków lub więcej (300 ml lub więcej)	20,22%- 18 osób	10,30%

Tabela 36. Jaką ilość wódki wypić/ęś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Pytając respondentów o to, jak dużą ilość cydru wypili podczas ostatniej okazji picia alkoholu, zdecydowana większość tj. 80,90% przyznała, że w ogóle nie pije cydru. Wśród tych, którzy spożywali go w ostatnim czasie, przeważały deklaracje wskazujące na ilość poniżej 0,5 litra lub powyżej 2 litrów. Takie odpowiedzi zostały wybrane po równo przez 3,37% badanych.

Uczniowie trzeciej klasy gimnazjalnej	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję cydru	80,90%- 72 osoby	77,60%
ostatnim razem nie piłam/em cydru	10,11%- 9 osób	14,30%
mniej niż butelkę/puszkę (poniżej 0,5 litra)	3,37%- 3 osoby	3,90%
1-2 butelki/puszki (od 0,5 do 1 litra)	1,12%- 1 osoba	2,80%
3-4 butelki/puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)	1,12%- 1 osoba	0,80%
5 lub więcej butelek/puszek (powyżej 2 litrów)	3,37%- 3 osoby	0,70%

Tabela 37. Jak dużą ilość cydru wypić/ęś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy o picie alkopopu podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu, większość badanych tj. 71,91% odpowiedziało, że w ogóle nie pije tego rodzaju trunków. Wśród tych, którzy przyznali się do picia alkopopu, najczęściej wybierana odpowiedź dotyczyła ilości od 0,5 do 1 litra i została wskazana przez 7,87% badanych. Biorąc pod uwagę płeć respondenta, dziewczęta najczęściej spożywały alkopop w takiej właśnie ilości, natomiast deklaracje chłopców rozłożyły się po równo wskazując na ilość 0,5 do 1 litra lub powyżej 2 litrów.

Uczniowie trzeciej klasy gimnazjalnej	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję alkopopu	71,91%- 64 osoby	84,80%
ostatnim razem nie piłam/em alkopopu	11,24%- 10 osób	10,60%
mniej niż jedną butelkę/puszkę (poniżej 0,5 litra)	4,49%- 4 osoby	1,60%
1-2 butelki/puszki (od 0,5 do 1 litra)	7,87%- 7 osób	1,40%
3-4 butelki/puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)	0,00%	1,00%
5 lub więcej butelek/puszek (powyżej 2 litrów)	4,49%- 4 osoby	0,60%

Tabela 38. Jak dużą ilość alkopopu wypijaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Ankietowani odpowiadali również na pytanie, czy kiedykolwiek zdarzyło im się upić napojem alkoholowym. Większość badanych tj. 65,17% odpowiedziało, że taka sytuacja nigdy nie miała miejsca. Pozostałe 34,83% uczniów przyznało, że zdarzyło im się doprowadzić do upicia. Co więcej, gdy zapytaliśmy się o częstotliwość upijania się w ostatnim czasie, okazało się, że ponad 48,00% z nich potwierdziło, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło się im upić 1-2 razy.

Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	n=89
nie, nigdy	65,17% - 58 osób
kiedykolwiek w życiu; w tym:	34,83% - 31 osób
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	93,55% - 29 osób
w ciągu 30 dni przed badaniem	64,52% - 20 osób

Tabela 39. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym ...?	n=31	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	6,45%- 2 osoby	35,48%- 11 osób
1-2 razy	35,48%- 11 osób	48,39%- 15 osób
3-5 razy	29,03%- 9 osób	6,45%- 2 osoby
6-9 razy	16,13%- 5 osób	0,00%
10-19 razy	0,00%	3,23%- 1 osoba
20 razy lub więcej	12,90%- 4 osoby	6,45%- 2 osoby

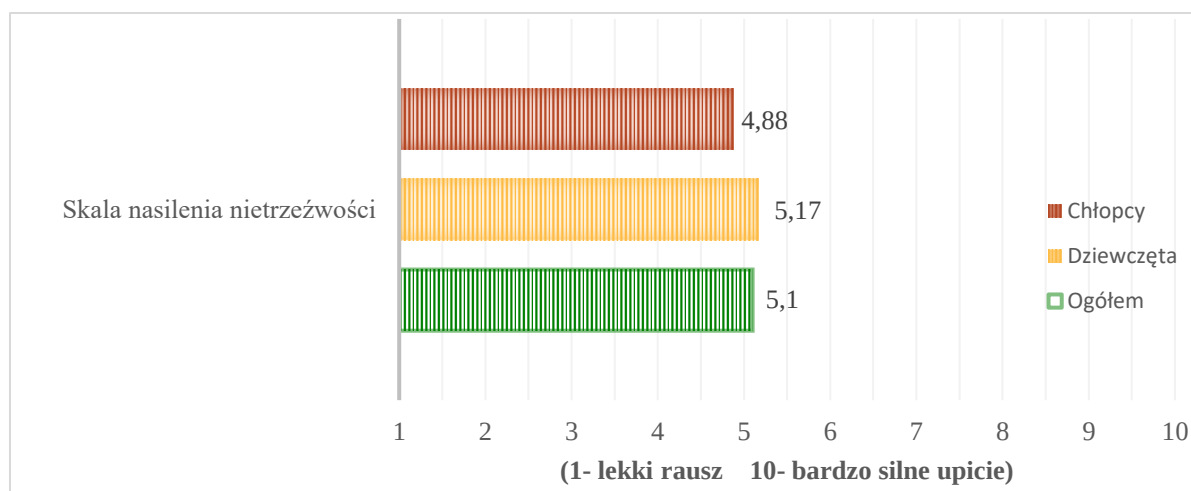
Tabela 40. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia młodego człowieka, jak również dla porządku publicznego jest picie w znacznych ilościach, a szczególnie prowadzących do przekroczenia progu nietrzeźwości. Osoby, które potwierdziły, że zdarzyło się im upić napojem alkoholowym zostały zatem zapytane o to czy kiedykolwiek wystąpiło tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem. Większość z nich tj. 64,52% zaprzeczyło takiej sytuacji, natomiast pozostałe 35,48%; w tym 26,09% dziewcząt i 62,50% chłopców potwierdziło, że zdarzyło się im silnie upić. Ponadto wszystkie z tych osób przyznały, że było to w ciągu ostatnich 12 miesięcy; a 18,18% wskazało okres ostatnich 30 dni przed badaniem.

Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	Piastów n= 31	Polska- ESPAD 2015
nie, nigdy	64,52% - 20 osób	63,10%
kiedykolwiek w życiu; w tym:	35,48% -11 osób	36,90%
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	100,00% - 11 osób	27,60%
w ciągu 30 dni przed badaniem	18,18% - 2 osoby	12,50%

Tabela 41. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?

W trakcie badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę swojego stanu nietrzeźwości w efekcie ostatniego spożywania alkoholu przy użyciu skali, na której minimalna wartość 1 oznaczała tzw. „lekki rausz”, a maksymalna wartość 10- bardzo silne upicie. Wynik uzyskany w trakcie badania wskazuje, że średnia dla uczniów klas trzecich gimnazjalnych zamieszkujących gminę Piastów wyniosła 5,1; przy czym dla dziewcząt średnia ukształtowała się na poziomie 5,17 i była nieco wyższa niż dla chłopców gdzie wynik wskazywał 4,88.

Wykres 94. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?

Sięganie po napoje alkoholowe oraz rozmiary picia zależne są, przynajmniej w pewnym stopniu, od postaw i oczekiwań wobec alkoholu. Następne pytanie dotyczyło więc oceny prawdopodobieństwa wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu i zostało skierowane do ogółu badanych.

Jak się okazało uczniowie w większości mają świadomość tego, iż alkohol ma szkodliwy wpływ na zdrowie człowieka. Niemniej jednak często skłaniają się ku stwierdzeniu, że spożycie alkoholu może ułatwiać nawiązywanie relacji towarzyskich, jak również sprzyjać odprężeniu i dobrej zabawie. Za prawdopodobne uznali również robienie pewnych rzeczy w stanie upojenia alkoholowego, których później mogą żałować.

Wśród konsekwencji nieprawdopodobnych ankietowani najczęściej wskazywali doprowadzenie się do uzależnienia, a w dalszej kolejności kłopoty z Policją.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Jak oceniasz prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych sytuacji po spożyciu alkoholu?	Bardzo prawdopodobne	Prawdopodobne	Nie wiem	Mало prawdopodobne	Zdecydowanie nieprawdopodobne
Poczuję się odprężony/a	16,99%	28,10%	26,80%	10,46%	17,65%
Będę miał/a kłopoty z Policją	14,38%	13,73%	20,26%	22,22%	29,41%
Zaszkodzi to mojemu zdrowiu	20,92%	21,57%	20,26%	20,92%	16,34%
Poczuję się szczęśliwy/a	18,30%	19,61%	30,72%	14,38%	16,99%
Zapomnę o swoich problemach	15,69%	17,65%	24,18%	18,95%	23,53%

Nie będę w stanie przestać pić	11,11%	5,23%	23,53%	18,95%	41,18%
Będę miał/a kaca	16,99%	20,92%	22,88%	20,92%	18,30%
Będę bardziej przyjazny/a i towarzyski/a	16,99%	26,80%	27,45%	9,80%	18,95%
Zrobię coś czego będę żałował/a	18,95%	19,61%	23,53%	19,61%	18,30%
Będę się świetnie bawił/a	18,95%	24,84%	30,72%	7,84%	17,65%
Zrobi mi się niedobrze	18,95%	17,65%	30,07%	18,30%	15,03%

Tabela 42. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.

Chcieliśmy także pozyskać informacje na temat dostępności alkoholu oraz postaw sprzedawców wobec prób zakupu różnego rodzaju napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie. Zapytaliśmy więc uczniów czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy próbowali nabyć alkohol oraz z jakimi postawami sprzedawców się spotkali. Z badań wynika, iż młode osoby najczęściej podejmowały próby zakupu piwa oraz wódki. Pozytywnym jest, iż w zdecydowanej większości przypadków spotykali się z odmową sprzedaży alkoholu z uwagi na swoją niepełnoletność.

Narkotyki i dopalacze

Gdy zapytaliśmy badanych, czy kiedykolwiek używali substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy leki, 9,15%, tj. 14 osób odpowiedziało twierdząco. W grupie tej znalazło się 10,84% dziewcząt oraz 7,14% chłopców. Pozostałe 90,85% tj. 139 osób zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce.

Jak wynika z badań ESPAD wśród uczniów klas trzecich gimnazjalnych na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana i haszysz. Potwierdzają to również wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z terenu gminy Piastów, gdyż wśród osób zażywających substancje psychoaktywne, ponad 57,00% przyznało, że miało kontakt z marihuaną lub haszyszem. Pojawiły się także deklaracje dotyczące kontaktu z pozostałymi rodzajami narkotyków wskazanymi w ankiecie, w tym również z nieistniejącym środkiem relevin, co może nieco podważać wiarygodność pozyskanych w tym pytaniu wyników.

Czy kiedykolwiek zażywałeś, poniższych substancji psychoaktywnych?	Tak
marihuana lub haszysz	57,14%- 8 osób
substancje wziewne	21,43%- 3 osoby
leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	21,43%- 3 osoby
leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	21,43%- 3 osoby
amfetamina	28,57%- 4 osoby
metamfetamina	21,43%- 3 osoby
LSD lub inne halucynogeny	7,14%- 1 osoba
crack	7,14%- 1 osoba
kokaina	14,29%- 2 osoby
relewin	14,29%- 2 osoby
heroina	21,43%- 3 osoby
ecstasy	21,43%- 3 osoby
grzyby halucynogenne	7,14%- 1 osoba

GHB	14,29%- 2 osoby
narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	7,14%- 1 osoba
alkohol razem z tabletkami	28,57%- 4 osoby
sterydy anaboliczne	7,14%- 1 osoba
polska heroina (kompot)	7,14%- 1 osoba

Tabela 43. Czy kiedykolwiek zażywałeś/eś podanych substancji psychoaktywnych?

Jeśli chodzi o zażywanie substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie, 7 osób zadeklarowało, że w ciągu 12 miesięcy przed badaniem nie miało kontaktu z żadnymi narkotykami. Pozostali badani potwierdzili używanie narkotyków zarówno w ciągu ostatniego roku jak i w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem i była to najczęściej marihuana, amfetamina i metamfetamina.

Czy używałeś/eś poniższych substancji psychoaktywnych...?	n= 14	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
marihuana lub haszysz	42,86%- 6 osób	28,57%- 4 osoby
substancje wziewne	7,14%- 1 osoba	7,14%- 1 osoba
ecstasy	14,29%- 2 osoby	14,29%- 2 osoby
amfetamina	14,29%- 2 osoby	14,29%- 2 osoby
metamfetamina	14,29%- 2 osoby	14,29%- 2 osoby
kokaina	14,29%- 2 osoby	7,14%- 1 osoba
crack	7,14%- 1 osoba	7,14%- 1 osoba
nie używałam/em żadnej z tych substancji	50,00%- 7 osób	64,29%- 9 osób

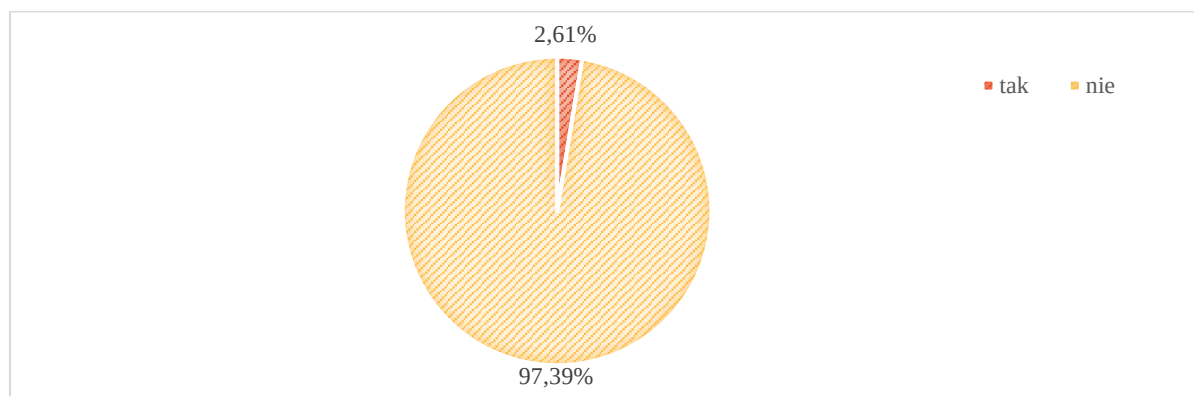
Tabela 44. Czy używałeś/eś podanych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie?

Osoby, które przyznały się do eksperymentowania z narkotykami odpowiadały również na pytanie ile razy zdarzyło się im użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z pozyskanych danych, badani najczęściej deklarowali, jednorazowy kontakt lub kilku razowy kontakt. Należy jednak zwrócić uwagę, iż pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na kontakt z substancjami wziewnymi i metamfetaminą więcej niż 40 razy.

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poniższych substancji psychoaktywnych?	n= 14
marihuana lub haszysz:	
➤ nie używałam/em	42,86%- 6 osób
➤ 1-2 razy	28,57%- 4 osoby
➤ 3-5 razy	14,29%- 2 osoby
➤ 10-19 razy	14,29%- 2 osoby
substancje wziewne:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 6-9 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 40 razy lub więcej	7,14%- 1 osoba
ecstasy:	
➤ nie używałam/em	78,57%- 11 osób
➤ 1-2 razy	21,43%- 3 osoby
amfetamina:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 1-2 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 6-9 razy	7,14%- 1 osoba
metamfetamina:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 3-5 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 40 razy lub więcej	7,14%- 1 osoba
kokaina:	
➤ nie używałam/em	78,57%- 11 osób
➤ 1-2 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 3- 5 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 6- 9 razy	7,14%- 1 osoba
crack:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 6- 9 razy	14,29%- 2 osoby

Tabela 45. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?

Ponadto z badań przeprowadzonych wśród uczniów klas trzecich gimnazjalnych w szkołach podstawowych z gminy Piastów dowiedzieliśmy się, że 2,61% tj. 4 osoby miały do czynienia z nowymi substancjami psychoaktywnymi, to jest dopalaczami. Najczęściej miały one postać mieszanek ziołowych do palenia.

Wykres 95. Czy kiedykolwiek zażywałeś dopalacze?

Wśród osób, które przyznały się do zażywania dopalaczy, dwie potwierdziły ich użycie w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a jedna w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.

Dostępność substancji psychoaktywnych

Gdy zapytaliśmy badanych uczniów o dostępność poszczególnych substancji psychoaktywnych, okazało się, że w ich opinii substancjami postrzeganymi jako najbardziej niemożliwe do zdobycia są narkotyki, w tym w szczególności kokaina i heroina.

Jako bardzo łatwe do zdobycia zostały wskazane papierosy, a kolejno piwo. Alcopops oraz crack okazały się natomiast substancjami, o których dostępności uczniowie z reguły nie mieli zbyt dużej wiedzy.

Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji	Niemożliwe	Bardzo trudne	Dosyć trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
papierosy	5,88%	1,96%	8,50%	32,03%	39,87%	11,76%
piwo	5,23%	1,96%	7,84%	37,91%	32,68%	14,38%
cydr	9,80%	2,61%	6,54%	20,26%	15,03%	45,75%
alcopops	12,42%	4,58%	9,15%	7,84%	5,23%	60,78%
wino	6,54%	5,23%	9,80%	30,72%	20,26%	27,45%
wódka	7,19%	5,23%	13,07%	33,33%	19,61%	21,57%
marihuana lub haszysz	12,42%	9,80%	17,65%	14,38%	7,84%	37,91%
amfetamina	16,34%	16,99%	12,42%	4,58%	2,61%	47,06%
metamfetamina	16,99%	15,03%	13,07%	5,23%	2,61%	47,06%
leki uspokajające lub nasenne	9,80%	3,27%	13,07%	20,26%	22,88%	30,72%
ecstasy	15,03%	15,69%	13,73%	3,27%	2,61%	49,67%
kokaina	20,26%	13,73%	11,76%	3,92%	1,96%	48,37%
crack	18,30%	15,03%	9,15%	1,96%	3,27%	52,29%
heroina	19,61%	12,42%	11,76%	2,61%	3,27%	50,33%
dopalacze	16,99%	9,80%	15,03%	5,23%	3,92%	49,02%

Tabela 46. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?

Podsumowując wyniki otrzymane w powyższym rozdziale, dowiadujemy się, że ponad 58,00% uczniów klas trzecich gimnazjalnych z terenu gminy Piastów miało już kontakt z alkoholem; w tym 92,13% przyznało się do jego spożywania w czasie 12 miesięcy przed badaniem, a 70,79% piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni.

Ponadto z uzyskanych w trakcie ankietyzacji danych wynika, iż piwo i wódka są najczęściej spożywanymi alkoholami wśród badanej młodzieży. Wino, alkopop oraz cydr to natomiast alkohole, które są najmniej preferowane przez uczniów.

Blisko 35,00% (31 osób) zadeklarowało, że zdarzyło im się upić napojem alkoholowym, co więcej 35,48% z nich (11 osób) potwierdziło, że doprowadziło się do tak silnego upicia, że straciło kontrolę nad własnym zachowaniem. Ogólna średnia świadcząca o nasileniu nietrzeźwości dla gimnazjalistów z Piastowa wyniosła 5,1 i dla dziewcząt była nieco wyższa niż w przypadku chłopców.

Pozytywnym jest, że uczniowie potwierdzają, iż w przypadku większości prób zakupu alkoholu spotykali się z odmową ze strony sprzedawców, uzasadnioną ich młodym wiekiem.

Dowiedzieliśmy się również, że większość badanych nie zażywała substancji psychoaktywnych, jak narkotyki czy leki. Należy jednak zaznaczyć, że ponad 9,00% uczniów potwierdziło kontakt z tego typu substancjami i była to najczęściej marihuana lub haszysz. 2,61% badanych przyznało się również do stosowania dopalaczy.

Jeśli chodzi o dostępność substancji psychoaktywnych, ankietowani jako wręcz niemożliwe do zdobycia wymieniali kokainę i heroinę. Stwierdzili natomiast, że bardzo łatwy jest dostęp do papierosów i piwa.

CZĘŚĆ VI

Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów liceum w porównaniu do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach

Cel badania

- 1) częstotliwość spożywania napojów alkoholowych przez uczniów liceum ze szczegółową analizą częstotliwości spożywania poszczególnych rodzajów alkoholu jak piwo, wino, wódka, cydr, alkopop;
- 2) częstotliwość zażywania narkotyków, dopalaczy;
- 3) dostępność substancji psychoaktywnych.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 37 uczniów liceum z terenu gminy Piastów; w tym 23 dziewczęta oraz 14 chłopców. Wśród ankietowanych znalazło się 18 osób w wieku 17 lat oraz 19 osób w wieku 18 lat.

Uczniowie liceum n- 37	
Dziewczęta	62,16%
Chłopcy	37,84%

Tabela 47. Podaj swoją płeć.

Uczniowie liceum n- 37	
17 lat	48,65%
18 lat	51,35%

Tabela 48. Podaj swój wiek

Dane zamieszczone w poniższych zestawieniach zaczerpnięte są z Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach zrealizowanego w maju i czerwcu 2015 roku.

Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2015 roku zebrano 13 218 ankiet w szkołach ponadgimnazjalnych, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 2 770 uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych.

Napoje alkoholowe

Napoje alkoholowe to najczęściej wybierana przez młodzież substancja psychoaktywna. Jak wynika z badania ESPAD 2015, próby picia ma za sobą 95,80% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych.

Na początku ankietyzacji zapytaliśmy więc uczniów liceum z terenu gminy Piastów o to czy kiedykolwiek pili alkohol. 70,27% ankietowanych; w tym 73,91% dziewcząt oraz 64,29% chłopców odpowiedziało, że ma już za sobą inicjację alkoholową.

Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?		
Uczniowie liceum	tak	70,27% - 26 osób
	nie	29,73% - 11 osób

Tabela 49. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?

Do spożywania alkoholu w czasie 12 miesięcy przed badaniem przyznało się łącznie 92,31% ankietowanych, a 80,77% podało czas 30 dni przed badaniem, co może świadczyć o tym, iż osoby te spożywają alkohol regularnie.

Poniżej prezentujemy tabele zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Piastów w zestawieniu z wynikami ESPAD 2015.

Czy piłaś/eś alkohol...?	Piastów	Polska- ESPAD 2015
kiedykolwiek w życiu	70,27%- 26 osób	95,80%
w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	92,31%- 24 osoby	92,70%
w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	80,77%- 21 osób	82,30%

Tabela 50. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie.

Chcieliśmy również dowiedzieć się z jaką częstotliwością uczniowie sięgali po alkohol w ostatnim czasie. Wśród tych, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy największy odsetek tj. 38,46% stanowiły osoby, które przyznały się do jego spożywania 20 razy lub więcej. W grupie osób spożywających alkohol w czasie 30 dni przed badaniem również przeważały odpowiedzi wskazujące na jedno lub dwu razowe spożycie alkoholu. Należy jednak zwrócić uwagę, że 11,54% potwierdziło picie alkoholu ponad 20 razy w ciągu ostatniego miesiąca, co może świadczyć o jego regularnym spożywaniu.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Ile razy piłaś/eś alkohol ...?	n=26	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	7,69%- 2 osoby	19,23%- 5 osób
1-2 razy	7,69%- 2 osoby	38,46%- 10 osób
3-5 razy	11,54%- 3 osoby	11,54%- 3 osoby
6-9 razy	26,92%- 7 osób	11,54%- 3 osoby
10-19 razy	7,69%- 2 osoby	7,69%- 2 osoby
20 razy lub więcej	38,46%- 10 osób	11,54%- 3 osoby

Tabela 51. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?

Dalsza część badań dotyczyła preferencji młodzieży w stosunku do wybranych napojów alkoholowych. Zapytaliśmy więc respondentów mających już za sobą inicjację alkoholową o to jaki rodzaj alkoholu, a także w jakiej ilości spożywali podczas ostatniej okazji picia.

W wyniku ankietyzacji dowiedzieliśmy się, że piwo jest alkoholem dość chętnie spożywanym w grupie badanych. 46,15% z nich przyznało, że najczęściej wypijają je w ilości od 0,5 do 1 litra. Jednocześnie odpowiedź wskazująca na spożycie piwa w takiej ilości była najczęściej wybierana w grupie dziewcząt. Natomiast wśród chłopców odpowiedzi rozłożyły się równomiernie, wskazując na przedziały ilościowe od 0,5 do 1 litra lub powyżej 2 litrów wypitego piwa.

Poniżej prezentujemy tabele zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Piastów w zestawieniu z wynikami ESPAD 2015.

Uczniowie liceum	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję piwa	15,38%- 4 osoby	8,50%
ostatnim razem nie piłam/em piwa	19,23%- 5 osób	16,80%
mniej niż jedną butelkę/puszkę (poniżej 0,5 litra)	3,85%- 1 osoba	18,50%
1-2 butelki/puszki (od 0,5 do 1 litra)	46,15%- 12 osób	38,00%
3-4 butelki/puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)	7,69%- 2 osoby	11,00%
5 lub więcej butelek/puszek (powyżej 2 litrów)	7,69%- 2 osoby	7,10%

Tabela 52. Jak dużą ilość piwa wypieś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy, o ilość spożywanego wina podczas ostatniej okazji picia alkoholu, dowiedzieliśmy się, iż zdecydowana większość osób w ogóle nie pije wina. Taką odpowiedź wskazało 42,31% badanych. Osoby, które przyznały się do spożywania wina, najczęściej deklarowały, że wypity jedną butelkę lub więcej (15,38%). Jednocześnie odpowiedź wskazująca na spożycie wina w takiej ilości była najczęściej wybierana w grupie chłopców. Natomiast wśród dziewcząt przeważały deklaracje wskazujące na wypicie mniej niż pół butelki wina.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Piastów w zestawieniu z wynikami ESPAD 2015.

Uczniowie liceum	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję wina	42,31%- 11 osób	23,80%
ostatnim razem nie piłam/em wina	19,23%- 5 osób	47,70%
mniej niż jeden kieliszek (poniżej 100 ml)	7,69%- 2 osoby	15,70%
1-2 kieliszki (powyżej 100 ml do 200 ml)	3,85%- 1 osoba	6,40%
pół butelki (około 370 ml))	11,54%- 3 osoby	3,10%
1 butelkę lub więcej (powyżej 750 ml)	15,38%- 4 osoby	3,30%

Tabela 53. Jaką ilość wina wypieś/ęś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

W drodze badania okazało się również, że wódka jest kolejnym z alkoholi chętnie spożywanym przez młodzież. Pytając o jej spożycie podczas ostatniej okazji picia alkoholu, przeważały deklaracje wskazujące na ilość powyżej 300 ml. Jednocześnie była to najczęściej wybierana odpowiedź zarówno w grupie dziewcząt jak i chłopców. Porównując dane pozyskane w grupie badanych licealistów z terenu gminy Piastów z wynikami ESPAD 2015, możemy zauważyć, iż odsetek osób wskazujących na spożywanie wódki w ilości powyżej 300 ml jest blisko dwukrotnie wyższy niż ten uzyskany w wynikach ogólnopolskich.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Piastów w zestawieniu z wynikami ESPAD 2015.

Uczniowie liceum	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję wódki	26,92%- 7 osób	14,80%
ostatnim razem nie piłam/em wódki	11,54%- 3 osoby	33,80%
mniej niż jeden kieliszek (poniżej 50 ml)	0,00%	7,60%
1-2 kieliszki (powyżej 50 ml do 100 ml)	11,54%- 3 osoby	8,70%
3-5 kieliszków (powyżej 100 ml do 250 ml)	3,85%- 1 osoba	11,30%
6 kieliszków lub więcej (300 ml lub więcej)	46,15%- 12 osób	23,80%

Tabela 54. Jaką ilość wódki wypiałś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Pytając respondentów o to, jak dużą ilość cydru wypili podczas ostatniej okazji picia alkoholu, zdecydowana większość tj. 46,15% przyznała, że w ogóle nie pije cydru. W grupie osób, które przyznały się do jego spożywania przeważały deklaracje wskazujące na ilość powyżej 2 litrów wypitego cydru. Jednocześnie ta odpowiedź była najczęściej wybierana w grupie pijących cydr chłopców. Dziewczęta natomiast spożywały cydr najczęściej w ilości poniżej 0,5 litra lub od 0,5 do 1 litra.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Piastów w zestawieniu z wynikami ESPAD 2015.

Uczniowie liceum	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję cydru	46,15%- 12 osób	61,60%
ostatnim razem nie piłam/em cydru	15,38%- 4 osoby	29,20%
mniej niż butelkę/puszkę (poniżej 0,5 litra)	11,54%- 3 osoby	4,50%
1-2 butelki/puszki (od 0,5 do 1 litra)	11,54%- 3 osoby	3,50%
3-4 butelki/puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)	0,00%	0,70%
5 lub więcej butelek/puszek (powyżej 2 litrów)	15,38%- 4 osoby	0,60%

Tabela 55. Jak dużą ilość cydru wypić/ęś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

Gdy zapytaliśmy o picie alkopopu podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu, większość badanych tj. 73,08% odpowiedziała, że w ogóle nie pije tego rodzaju trunków. Wśród tych, którzy przyznali się do picia alkopopu, przeważały deklaracje dotyczące ilości powyżej 2 litrów i jednocześnie była to najczęściej wybierana odpowiedź w grupie chłopców. Dziewczęta spożywały alkopop najczęściej w ilości poniżej 0,5 litra lub powyżej 2 litrów.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Piastów w zestawieniu z wynikami ESPAD 2015.

Uczniowie liceum	Piastów	Polska- ESPAD 2015
nigdy nie piję alkopopu	73,08%- 19 osób	74,40%
ostatnim razem nie piłam/em alkopopu	11,54%- 3 osoby	20,80%
mniej niż jedną butelkę/puszkę (poniżej 0,5 litra)	3,85%- 1 osoba	2,30%
1-2 butelki/puszki (od 0,5 do 1 litra)	0,00%	1,70%
3-4 butelki/puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)	0,00%	0,30%
5 lub więcej butelek/puszek (powyżej 2 litrów)	11,54%- 3 osoby	0,50%

Tabela 56. Jak dużą ilość alkopopu wypić/ęś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?

W dalszej części badania licealiści zostali zapytani czy kiedykolwiek zdarzyło im się upić napojem alkoholowym. Większość badanych tj. 69,23% przyznała, że taka sytuacja miała miejsce. Gdy zapytaliśmy się o częstotliwość upijania się w ostatnim czasie, okazało się, że 38,89% uczniów przyznało, że zdarzyło się im upić 1-2 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a kolejno 33,33% potwierdziło, że taka sytuacja miała miejsce 3-5 razy. Ponadto połowa badanych przyznała, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło się im upić 1-2 razy. Należy również zwrócić uwagę, że dwóch badanych odpowiedziało, że w ciągu ostatniego miesiąca upiło się 10 razy lub więcej.

Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	n= 26
nie, nigdy	30,77% - 8 osób
kiedykolwiek w życiu; w tym:	69,23% - 18 osób
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	94,44% - 17 osób
w ciągu 30 dni przed badaniem	72,22% - 13 osób

Tabela 57. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym...?	n=18	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
Nie piłam/em	5,56%- 1 osoba	27,78%- 5 osób
1-2 razy	38,89%- 7 osób	50,00%- 9 osób
3-5 razy	33,33%- 6 osób	0,00%
6-9 razy	11,11%- 2 osoby	5,56%- 1 osoba
10-19 razy	0,00%	11,11%- 2 osoby
20 razy lub więcej	11,11%- 2 osoby	5,56%- 1 osoba

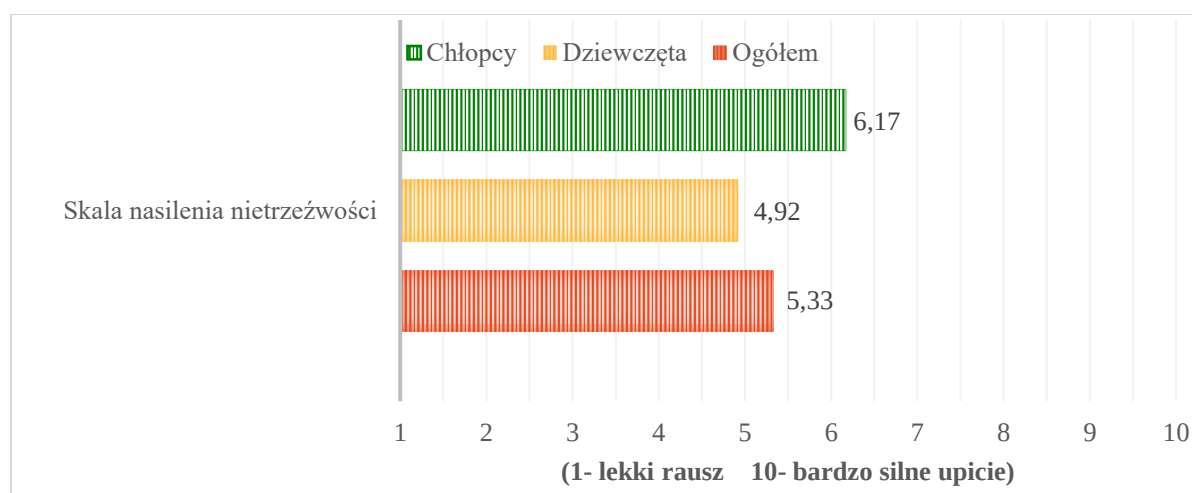
Tabela 58. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?

Osoby, które potwierdziły, że zdarzyło się im upić napojem alkoholowym zostały również zapytane o to czy kiedykolwiek wystąpiło tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem. 44,44% badanych, w tym 25,00% dziewcząt i 83,33% chłopców potwierdziło taką sytuację. Ponadto, 62,50% z nich przyznało, że było to w ciągu ostatnich 12 miesięcy; a 50,00% wskazało okres ostatnich 30 dni przed badaniem.

Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	Piastów n=18	Polska- ESPAD 2015
nigdy	55,56% - 10 osób	35,60%
kiedykolwiek w życiu; w tym:	44,44% - 8 osób	64,40%
w ciągu 12 miesięcy przed badaniem	62,50% - 5 osób	46,90%
w ciągu 30 dni przed badaniem	50,00% - 4 osoby	19,70%

Tabela 59. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?

W trakcie badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę swojego stanu nietrzeźwości w efekcie ostatniego spożywania alkoholu przy użyciu skali, na której minimalna wartość 1 oznaczała tzw. „lekki rausz”, a maksymalna wartość 10- bardzo silne upicie. Jak się okazało średnia dla uczniów liceum zamieszkujących gminę Piastów wyniosła 5,33. Dla dziewcząt średnia ukształtowała się na poziomie 4,92; a dla chłopców znacznie wyżej tj.6,17.

Wykres 96. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?

Następne pytanie zostało skierowane do ogółu badanych i dotyczyło oceny prawdopodobieństwa wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu. Biorąc pod uwagę fakt, iż większość badanych licealistów miała już styczność z alkoholem, można wnioskować, że opinie dotyczące poszczególnych zdarzeń częściowo wynikały z własnych doświadczeń respondentów.

Jak się okazało badani w większości skłaniają się ku stwierdzeniu, że spożycie alkoholu może ułatwiać nawiązywanie relacji towarzyskich, jak również sprzyjać dobrej zabawie. Za prawdopodobne uznają również negatywne konsekwencje zdrowotne. Mieszane odczucia uczniowie mieli w przypadku odniesienia się do stwierdzenia, że pod wpływem alkoholu, mogą

popęlnić czyny, których później będą żałować. Za zdecydowanie nieprawdopodobne respondenci uznali natomiast doprowadzenie się do uzależnienia.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Jak oceniasz prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych sytuacji po spożyciu alkoholu?	Bardzo prawdopodobne	Prawdopodobne	Nie wiem	Mало prawdopodobne	Zdecydowanie nieprawdopodobne
Poczuje się odprężony/a	18,92%	45,95%	16,22%	2,70%	16,22%
Będę miał/a kłopoty z policją	13,51%	8,11%	16,22%	37,84%	24,32%
Zaszkodzi to mojemu zdrowiu	24,32%	21,62%	18,92%	21,62%	13,51%
Poczuje się szczęśliwy/a	16,22%	37,84%	24,32%	2,70%	18,92%
Zapomnę o swoich problemach	16,22%	29,73%	21,62%	16,22%	16,22%
Nie będę w stanie przestać pić	13,51%	2,70%	13,51%	24,32%	45,95%
Będę miał/a kaca	13,51%	16,22%	21,62%	27,03%	21,62%
Będę bardziej przyjazny/a i towarzyski/a	35,14%	27,03%	18,92%	2,70%	16,22%
Zrobię coś czego będę żałował/a	18,92%	13,51%	27,03%	24,32%	16,22%
Będę się świetnie bawił/a	29,73%	32,43%	16,22%	5,41%	16,22%
Zrobi mi się niedobrze	24,32%	21,62%	13,51%	29,73%	10,81%

Tabela 60. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.

Na koniec tej części badania chcieliśmy pozyskać informacje na temat dostępności alkoholu oraz postaw sprzedawców wobec prób zakupu różnego rodzaju napojów alkoholowych przez badanych. Jak się okazało średnio około 32,00% licealistów potwierdziło, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy próbowali dokonać zakupu różnego rodzaju napojów alkoholowych. Nieco niepokojącym jest, iż w zdecydowanej większości przypadków sprzedawcy nie odmawiali młodym osobom sprzedaży alkoholu.

Narkotyki i dopalacze

Gdy zapytaliśmy badanych licealistów, czy kiedykolwiek używali substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy leki, 37,84%, tj. 14 osób odpowiedziało twierdząco. W grupie tej znalazło się 34,78% dziewcząt oraz 42,86% chłopców. Pozostałe 62,16% tj. 23 osoby zaprzeczyły by taka sytuacja miała miejsce.

Wśród osób zażywających substancje psychoaktywne, blisko 79,00% przyznało, że miało kontakt z marihuaną lub haszyszem. Dość liczne okazały się również deklaracje dotyczące używania różnego rodzaju leków w nadmiernej ilości lub zażywania tabletek w połączeniu z alkoholem. Kilka osób potwierdziło także kontakt z pozostałymi rodzajami narkotyków wskazanymi w ankiecie, w tym również z nieistniejącym środkiem relewin, co nieco może podważać wiarygodność pozyskanych w tym pytaniu wyników.

Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś, poniższych substancji psychoaktywnych?	Tak
marihuana lub haszysz	78,57%- 11 osób
substancje wziewne	28,57%- 4 osoby
leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	57,14%- 8 osób
leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	50,00%- 7 osób
amfetamina	28,57%- 4 osoby
metamfetamina	28,57%- 4 osoby
LSD lub inne halucynogeny	21,43%- 3 osoby
crack	21,43%- 3 osoby
kokaina	14,29%- 2 osoby
relewin	14,29%- 2 osoby
heroina	21,43%- 3 osoby
ecstasy	28,57%- 4 osoby
grzyby halucynogenne	21,43%- 3 osoby
GHB	14,29%- 2 osoby

narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	21,43%- 3 osoby
alkohol razem z tabletkami	42,86%- 6 osób
sterydy anaboliczne	14,29%- 2 osoby
polska heroina (kompot)	21,43%- 3 osoby

Tabela 61. Czy kiedykolwiek zażywałeś/eś podanych substancji psychoaktywnych?

Jeśli chodzi o zażywanie substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie, połowa osób zadeklarowała, że w ciągu 12 miesięcy przed badaniem nie miała kontaktu z żadnymi narkotykami. Pozostali badani potwierdzili używanie różnych narkotyków w ciągu ostatniego roku i najczęściej była to marihuana. Co więcej, dwie osoby potwierdziły kontakt z marihuaną również w ciągu ostatnich 30 dni, co może świadczyć o jej regularnym używaniu.

Czy używałeś/eś poniższych substancji psychoaktywnych...?	n= 14	
	w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem
marihuana lub haszysz	50,00%- 7 osób	14,29%- 2 osoby
substancje wziewne	21,43%- 3 osoby	0,00%
ecstasy	21,43%- 3 osoby	0,00%
amfetamina	21,43%- 3 osoby	0,00%
metamfetamina	21,43%- 3 osoby	0,00%
kokaina	7,14%- 1 osoba	0,00%
crack	14,29%- 2 osoby	0,00%
nie używałam/em żadnej z tych substancji	50,00%- 7 osób	85,71%- 12 osób

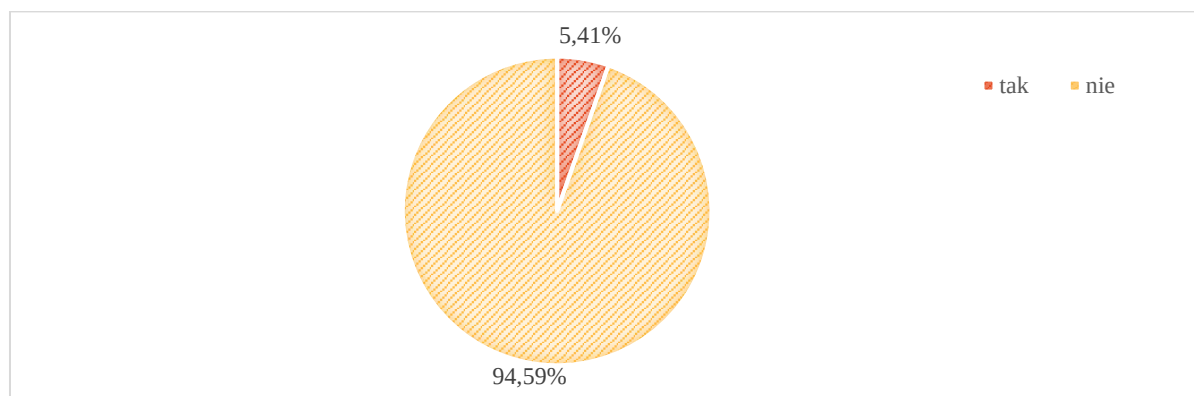
Tabela 62. Czy używałeś/eś poniższych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie?

Licealiści, którzy przyznali się do eksperymentowania z narkotykami odpowiadali również na pytanie ile razy zdarzyło się im użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z pozyskanych danych, badani najczęściej używali marihuany. Należy jednak zwrócić uwagę, iż pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na kontakt z substancjami wziewnymi i metamfetaminą więcej niż 40 razy.

Ile razy zdarzyło Ci się użyć poniższych substancji psychoaktywnych?	n= 14
marihuana lub haszysz:	
➤ nie używałam/em	35,71%- 5 osób
➤ 1-2 razy	14,29%- 2 osoby
➤ 3-5 razy	14,29%- 2 osoby
➤ 10-19 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 20-39 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 40 razy lub więcej	21,43%- 3 osoby
substancje wziewne:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 1-2 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 3-5 razy	7,14%- 1 osoba
ecstasy:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 1-2 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 10-19 razy	7,14%- 1 osoba
amfetamina:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 10-19 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 40 razy lub więcej	7,14%- 1 osoba
metamfetamina:	
➤ nie używałam/em	85,71%- 12 osób
➤ 3-5 razy	7,14%- 1 osoba
➤ 20-39 razy	7,14%- 1 osoba
kokaina:	
➤ nie używałam/em	100%- 12 osób
crack:	
➤ nie używałam/em	92,86%- 13 osób
➤ 3-5 razy	7,14%- 1 osoba

Tabela 63. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?

W dalszej części ankietyzacji dowiedzieliśmy się, że zdecydowana większość badanych licealistów tj. 94,59% nie miała do czynienia z dopalaczami. Pozostałe 5,41% tj. 2 osoby przyznały się do kontaktu z tego typu substancjami psychoaktywnymi zarówno w postaci ziołowych mieszanek do palenia jak również proszków, tabletek i substancji płynnych.

Wykres 97. Czy kiedykolwiek zażywałeś dopalacze?

Wśród osób, które przyznały się do zażywania dopalaczy, jedna potwierdziła ich użycie w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak również w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, co może świadczyć o ich regularnym zażywaniu.

Dostępność substancji psychoaktywnych

Badając dostępność poszczególnych środków psychoaktywnych na podstawie opinii badanych dowiedzieliśmy, iż substancjami postrzeganymi jako najbardziej niemożliwe do zdobycia są różnego rodzaju narkotyki. Analizując szczegółowe dane można również wnioskować, iż z reguły badani nie interesują się kupnem narkotyków, gdyż większość z nich miała problem z oceną ich dostępności.

Wśród substancji bardzo łatwych do zdobycia zostały wskazane papierosy, a kolejno piwo i cydr. Heroina okazała się natomiast towarem, o którego dostępności uczniowie nie mieli zbyt dużej wiedzy.

Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji	Niemożliwe	Bardzo trudne	Dosyć trudne	Dosyć łatwe	Bardzo łatwe	Nie wiem
papierosy	5,41%	0,00%	5,41%	10,81%	72,97%	5,41%
piwo	5,41%	2,70%	2,70%	18,92%	64,86%	5,41%
cydr	5,41%	2,70%	5,41%	18,92%	64,86%	2,70%
alcopops	5,41%	2,70%	0,00%	18,92%	45,95%	27,03%
wino	5,41%	5,41%	8,11%	21,62%	56,76%	2,70%
wódka	2,70%	10,81%	2,70%	27,03%	54,05%	2,70%
marihuana lub haszysz	8,11%	10,81%	13,51%	35,14%	13,51%	18,92%
amfetamina	8,11%	21,62%	5,41%	18,92%	10,81%	35,14%
metamfetamina	8,11%	18,92%	10,81%	13,51%	10,81%	37,84%
leki uspokajające lub nasenne	2,70%	8,11%	2,70%	32,43%	29,73%	24,32%
ecstasy	5,41%	13,51%	10,81%	21,62%	13,51%	35,14%
kokaina	8,11%	24,32%	5,41%	10,81%	13,51%	37,84%
crack	8,11%	16,22%	8,11%	16,22%	13,51%	37,84%
heroina	8,11%	16,22%	10,81%	10,81%	10,81%	43,24%
dopalacze	5,41%	18,92%	10,81%	10,81%	16,22%	37,84%

Tabela 64. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?

Z badania przeprowadzonego wśród licealistów z terenu gminy Piastów dowiedzieliśmy się, iż ponad 70,00% z nich miało już kontakt z alkoholem; w tym 92,31% przyznało się do jego spożywania w czasie 12 miesięcy przed badaniem, a 80,77% piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni.

Jak wynika z pozyskanych danych, piwo i wódka są najczęściej spożywanymi przez młodzież alkoholami. Wino, cydr oraz alkopop są natomiast najmniej preferowane przez uczniów.

Ponad 69,00% badanych (18 osób) zadeklarowało, że zdarzyło im się upić napojem alkoholowym, co więcej 44,44% z nich (8 osób) potwierdziło, że w wyniku upicia, straciło kontrolę nad własnym zachowaniem. Ogólna średnia świadcząca o nasileniu nietrzeźwości dla licealistów z Piastowa wyniosła 5,33.

Nieco niepokojące są deklaracje uczniów dotyczące postaw sprzedawców wobec prób zakupu alkoholu przez badanych. Jak wynika z odpowiedzi ankietowanych dostęp do alkoholu jest bardzo łatwy, gdyż w większości przypadków udaje im się nabyć bez problemu różnego rodzaju napoje alkoholowe.

W wyniku ankietyzacji dowiedzieliśmy się także, że większość badanych nie zażywała substancji psychoaktywnych, jak narkotyki czy leki. Niemniej jednak, blisko 38,00% uczniów liceum potwierdziło kontakt z tego typu substancjami i była to najczęściej marihuana lub haszysz. Ponadto 5,41% badanych przyznało się również do stosowania nowych substancji psychoaktywnych czyli dopalaczy.

Jeśli chodzi o dostępność poszczególnych środków psychoaktywnych, ankietowani jako wręcz niemożliwe do zdobycia wskazywali różne rodzaje narkotyków. Wśród substancji bardzo łatwo dostępnych wskazali natomiast papierosy, piwo oraz cydr.

CZĘŚĆ VII

Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 30 sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych zlokalizowanych na terenie gminy Piastów.

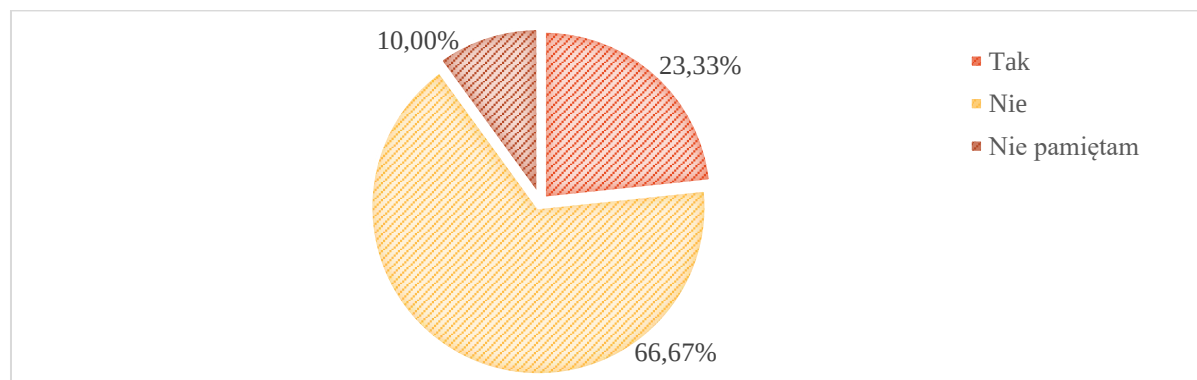
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony w punktach sprzedaży alkoholu na terenie gminy miał na celu analizę postaw sprzedawców względem takich zagadnień jak:

- 1) spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży;
- 2) sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym;
- 3) znajomość przypadków sprzedaży papierosów i alkoholu nieletnim;
- 4) przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

Wyniki badania

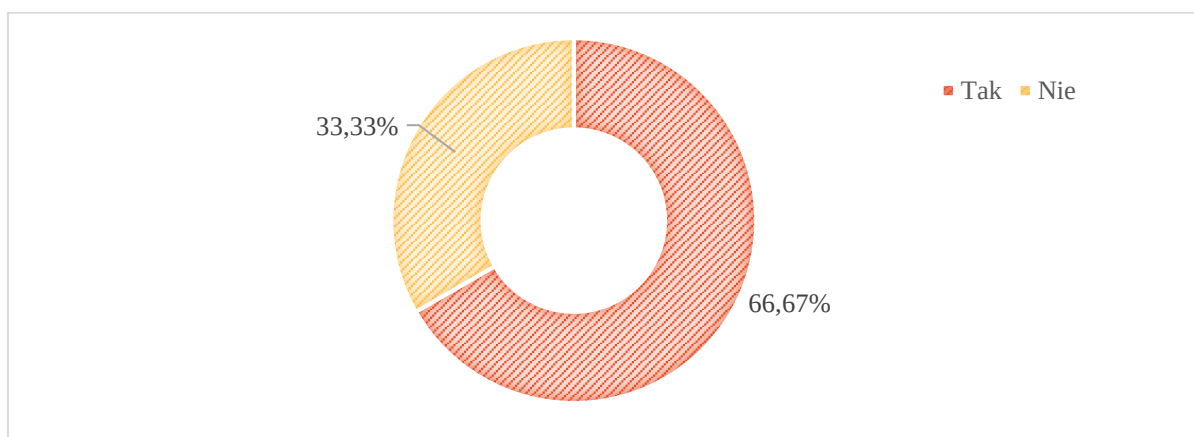
Na początku badania zapytaliśmy ankietowanych o to czy kiedykolwiek zdarzyło się w obrębie ich sklepu jakieś nieprzyjemne zajście związane z alkoholem. Większość sprzedawców tj. 66,67% odpowiedziało, że nie dochodzi do takich incydentów, a kolejne 10,00% stwierdziło, że nie pamięta czy tego typu zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 23,33% badanych potwierdziło, że było świadkami takiej sytuacji i jak przyznało 20,00% sprzedawców często konieczna była interwencja Policji.

Wykres 98. Czy kiedykolwiek zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Gdy zapytaliśmy respondentów o częstotliwość prób spożywania alkoholu w obrębie sklepu, 66,67% przyznało, że takie sytuacje w ogóle się nie zdarzają. Kolejno 30,00% sprzedawców stwierdziło, że takie przypadki należą do rzadkości. Jeden z badanych (3,33%) przyznał natomiast, że w obrębie jego sklepu zdarza się to codziennie.

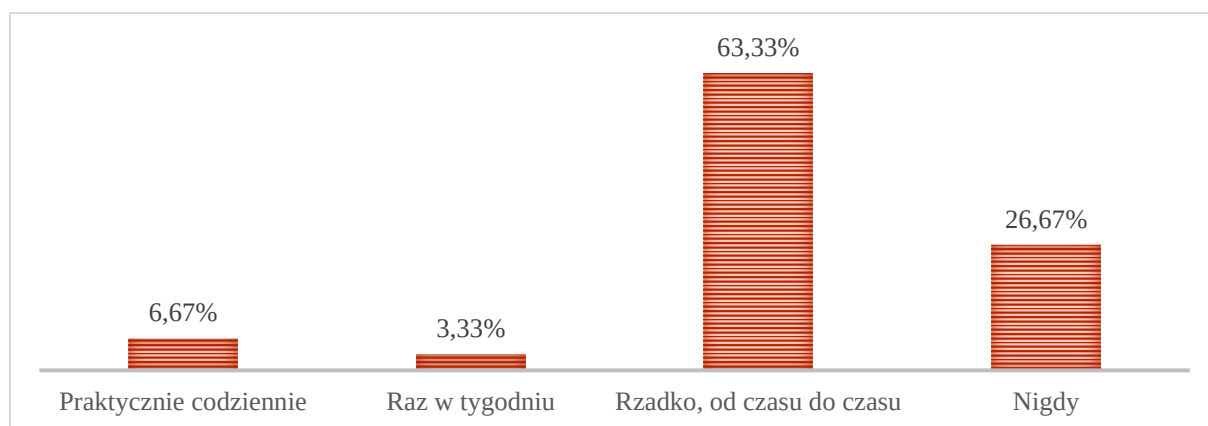
Chcieliśmy także dowiedzieć się czy osoby nietrzeźwe podejmują próbę zakupu alkoholu. Jak wynika z pozyskanych informacji jest to zjawisko dość powszechne, gdyż blisko 67,00% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Pozostałe 33,33% zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce.

Wykres 99. Czy osoby nietrzeźwe podejmują próbę zakupu alkoholu?

Co więcej, w trakcie ankietyzacji sprzedawcy odpowiadali na pytanie, czy widzą coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej. Wszyscy ankietowani odpowiedzieli twierdząco, na tak zadane pytanie, niemniej jednak dwóch z nich przyznało się do sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym.

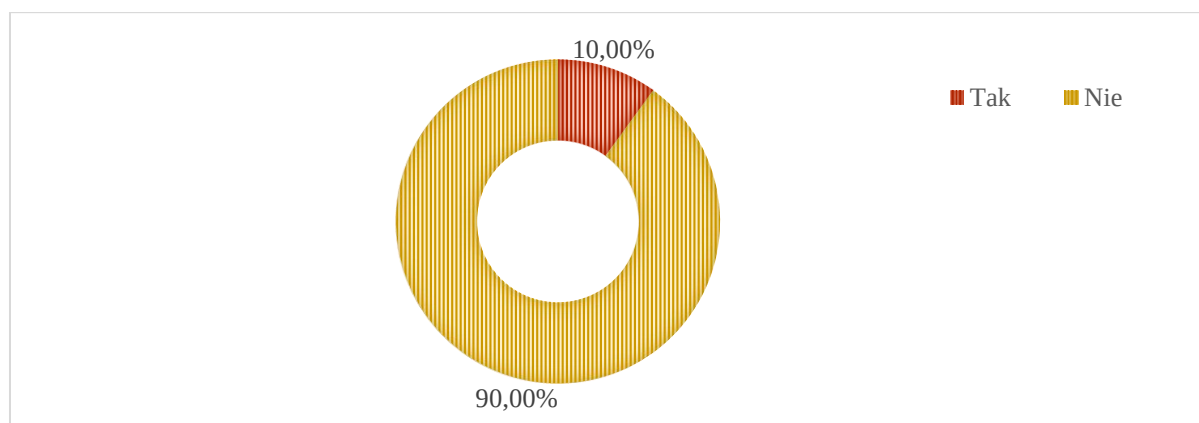
Dalsza część badania dotyczyła prób zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Jak przyznała większość sprzedawców tj. 63,33% takie sytuacje zdarzają się raczej rzadko. Trzech sprzedawców (łącznie 10,00%) potwierdziło, że spotyka się z takimi przypadkami z większą częstotliwością czyli raz w tygodniu lub praktycznie codziennie. Pozostałe 26,67% sprzedawców stwierdziło, że osoby poniżej 18 roku życia nigdy nie podejmują prób zakupu alkoholu w ich sklepach.

Wykres 100. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu alkoholu?

W wyniku ankietyzacji dowiedzieliśmy się również, że często zdarzają się przypadki kiedy osoby niepełnoletnie w celu zdobycia napojów alkoholowych proszą o pomoc dorosłych. Takie sytuacje potwierdziła połowa badanych sprzedawców.

Zdecydowana większość sprzedawców tj. 90,00% nie spotkała się nigdy na terenie Piastowa z przypadkami sprzedaży alkoholu niepełnoletnim. Pozostałe 10,00% sprzedawców przyznało, że było świadkami takich sytuacji.

Wykres 101. Czy spotkał się Pan/i na terenie Piastowa ze sprzedażą alkoholu osobom niepełnoletnim?

Warto wspomnieć, iż zjawisko sprzedaży alkoholu osobom nieletnim w Polsce jest dość powszechne. Należy zatem w tym miejscu odwołać się do „Polskiej Deklaracji w sprawie Młodzieży i Alkoholu” uchwalonej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 18 lutego 2000 r., gdzie wyraźnie zaznaczono, iż: *„Wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do życia w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, wolnym od zagrożeń związanych z piciem alkoholu, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić”*²⁹.

²⁹ Polska Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholu Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r., <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20000060125/T/M20000125L.pdf>

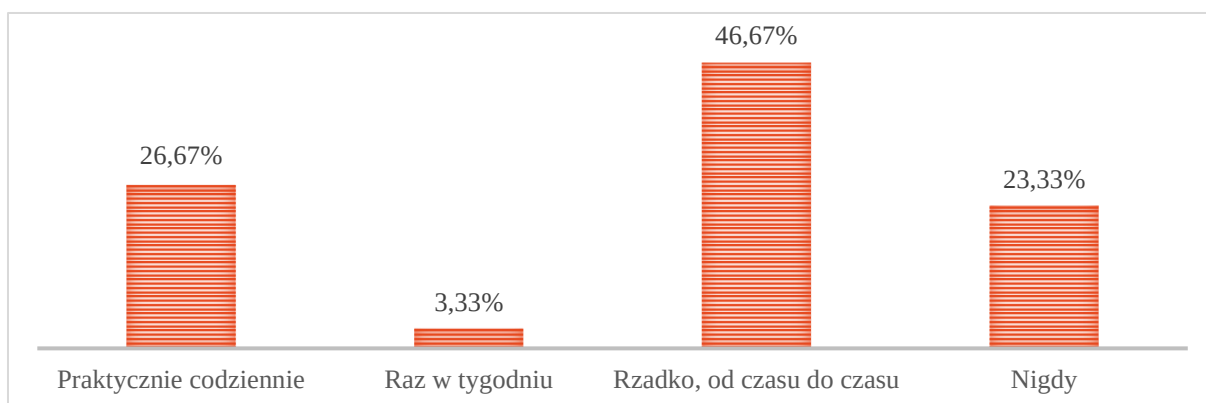
Odpowiedzialność za zdrowy rozwój osób niepełnoletnich w dużym stopniu zależy od osób dorosłych, które znajdują się w ich otoczeniu. Oczywiście najbardziej znaczącą rolę odgrywają rodzice, jednak zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą również inne osoby dorosłe (w tym wypadku sprzedawcy alkoholu i papierosów) mają obowiązek chronić zdrowie młodzieży.

Pozytywnym jest zatem, że wszyscy badani sprzedawcy uważają za niestosowne sprzedawanie alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. Co więcej, wszyscy jednogłośnie odpowiedzieli, że w przypadku wątpliwości co do wieku kupującego zawsze proszą o pokazanie dokumentu tożsamości. W tym miejscu należy odwołać się do art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w której wyraźnie zaznaczono, iż „*w przypadku wątpliwości co do pełnoletności nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.*” Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia grozi konsekwencjami w postaci grzywny i utraty zezwolenia.

Dwóch sprzedawców (6,67%) potwierdziło również, że zdarzały się przypadki kiedy inne osoby dorosłe przebywające w sklepie interweniowały w sprawie sprawdzenia wieku kupujących alkohol, którzy wyglądali na nieletnich.

W dalszej części badania chcieliśmy dowiedzieć się czy w asortymentach sklepów znajduje się piwo bezalkoholowe o zawartości nieprzekraczającej 0,5% alkoholu.

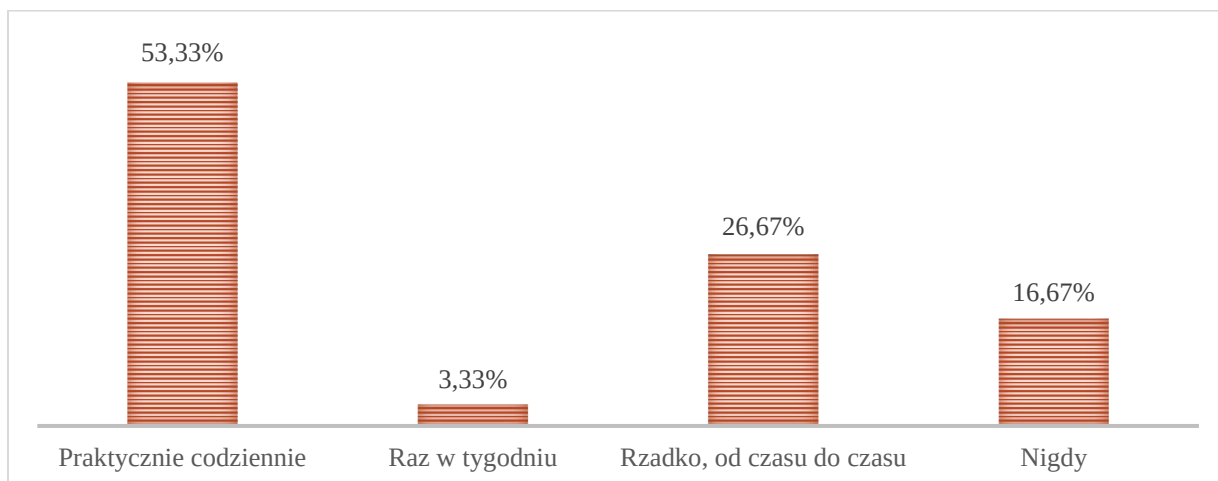
Zdecydowana większość sprzedawców tj. 93,33% potwierdziła, że posiada w swoim asortymencie tego typu napoje. W odpowiedzi na pytanie jak często osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu tego rodzaju piwa sprzedawcy najczęściej deklarowali, że są to sytuacje rzadkie. Taką odpowiedź wskazało 46,67% badanych. Kolejno 3,33% przyznało, że takie przypadki zdarzają się raz w tygodniu, a 26,67% odpowiedziało, że codziennie. Pozostałe 23,33% respondentów stwierdziło, że nigdy nie spotkało się z próbami zakupu piwa bezalkoholowego przez osoby niepełnoletnie.

Wykres 102. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu piwa bezalkoholowego o zawartości nieprzekraczającej 0,5% alkoholu?

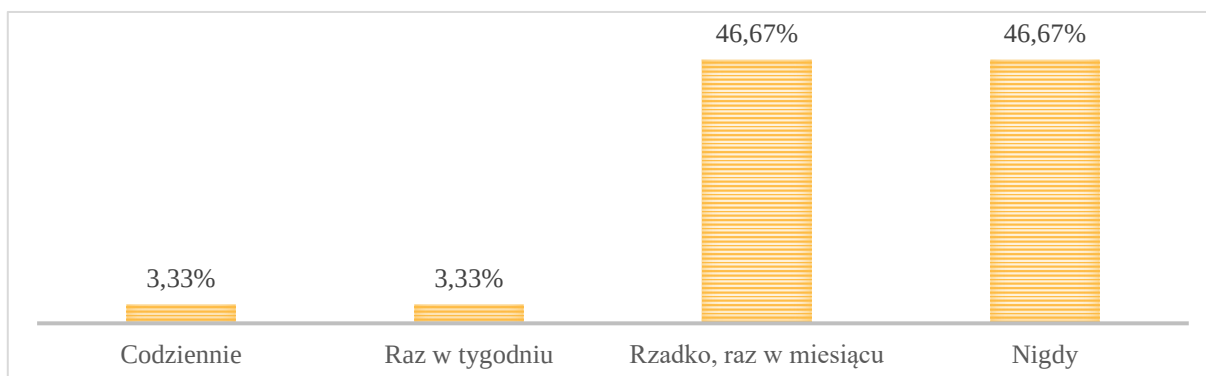
Nawiązując do poprzedniego pytania, zapytaliśmy również sprzedawców czy widzą coś niestosownego w sprzedaży piwa bezalkoholowego osobom niepełnoletnim. Jak się okazało, 90,00% z nich podziela taką opinię, natomiast pozostałe 10,00% wyraziło zdanie odmienne.

Kolejne pytanie dotyczyło częstotliwości prób zakupu napojów energetyzujących przez osoby poniżej 18 roku życia. Ponad 53,00% zadeklarowało, że takie sytuacje zdarzają się codziennie, a 3,33% przyznało, że raz na tydzień. 26,67% odpowiedziało, że młode osoby podejmują próby zakupu tego typu napojów rzadko, a pozostałe 16,67% stwierdziło, że nigdy się to nie zdarza.

Wykres 103. Jak często osoby niepełnoletnie próbują zakupić napoje energetyzujące?

Dalsza część ankiety dotyczyła postaw badanych wobec sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim. Jak stwierdziło większość respondentów, próby zakupu papierosów przez osoby poniżej 18 roku życia zdarzają się rzadko, raz w miesiącu.

Wszyscy ankietowani byli zgodni w twierdzeniu, że sprzedaż wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim jest nieestosowna. Pomimo tego, trzech badanych (10,00%) przyznało, że zdarzyło się im sprzedać papierosy osobom, których wygląd wzbudzał wątpliwości co do ich pełnoletności.

Powyżej przedstawiona analiza miała na celu nakreślenie problemów społecznych w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych z terenu gminy Piastów.

Jak wynika z pozyskanych danych, spożywanie napojów alkoholowych w obrębie sklepu, jak również nieprzyjemne zajścia z tym związane to raczej sporadyczne przypadki, pomimo tego, że blisko 67,00% badanych przyznało, że osoby nietrzeźwe podejmują próby zakupu alkoholu. Dobrym sygnałem, są zatem deklaracje, że wszyscy respondenci widzą coś nieestosowego w sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej. Jak wynika z pozyskanych danych, od czasu do czasu zdarzają się próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie. Ponad 53,00% ankietowanych stwierdziło, że młodzież prawie codziennie podejmuje próby zakupu napojów energetyzujących, natomiast blisko 47,00% przyznało, że raz w miesiącu spotyka się z próbami zakupu papierosów przez osoby niepełnoletnie.

Pozytywnym jest więc, że wszyscy sprzedawcy zgodnie zadeklarowali, że w przypadku wątpliwości co do wieku kupującego zawsze proszą o okazanie dokumentu tożsamości.

CZĘŚĆ VIII

Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych

I. Problem alkoholizmu w świadomości dorosłych mieszkańców z gminy Piastów

Główne wyniki badania

A. ZJAWISKO ALKOHOLIZMU W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

• Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Problem alkoholizmu został oceniony najwyżej w hierarchii problemów, uzyskując wagę punktową 3,18.

- 40,38% mieszkańców uznało problem alkoholizmu za bardzo powszechny.
- 54,67% badanych mieszkańców było zdania, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.
- 66,67% badanych sprzedawców potwierdziło, że spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe.
- 51,10% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkohol.
- 18,13% respondentów potrafiło wskazać przynajmniej jedną instytucję na terenie gminy, świadczącą pomoc dla osób uzależnionych. Niestety pozostałe 81,87% przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.
- Większość badanych mieszkańców było zdania, że spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, jak również widok osób pijących lub awanturujących się pod wpływem alkoholu są rzadsze w porównaniu z ostatnimi latami.
- 36,26% ankietowanych mieszkańców stwierdziło, że spożycie alkoholu wśród osób dorosłych utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast 34,89% przyznało, że jest większe.
- 63,46% respondentów było zdania, że spożycie alkoholu przez osoby niepełnoletnie zwiększyło się.
- 21,43% badanych mieszkańców przyznało, że dostrzega problem spożywania alkoholu w miejscach pracy na terenie gminy natomiast są to sporadyczne przypadki.
- 63,33% ankietowanych sprzedawców stwierdziło, że rzadko spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby poniżej 18 roku życia.

- 46,67% badanych sprzedawców przyznało, że próby zakupu piwa bezalkoholowego o zawartości nieprzekraczającej 0,5% przez osoby poniżej 18 roku życia zdarzają się rzadko.
- 90,00% badanych sprzedawców nie spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim na terenie Piastowa.
- Połowa ankietowanych sprzedawców przyznała, że zdarzają się sytuacje, że osoby niepełnoletnie proszą dorosłych, aby zakupili dla nich alkohol.

B. POSTAWY WOBEC ALKOHOLU:

- 22,25% respondentów zadeklarowało abstynencję.
- 56,04% badanych mieszkańców przyznało, że pije alkohol tylko okazjonalnie.
- 76,92% ankietowanych ma świadomość tego, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.
- Zdaniem 78,85% alkohol zawarty w piwie lub winie może tak samo uzależniać jak inne napoje wysokoprocentowe.
- 22,25% badanych mieszkańców było zdania, że alkohol może być dobrym sposobem na radzenie sobie ze stresem. Niestety, takie podejście może przyczyniać się także do jego nadużywania, szerząc tym samym problem alkoholizmu.
- 51,92% mieszkańców skłaniało się ku stwierdzeniu, że odczuwanie potrzeby napicia się alkoholu raz w tygodniu lub nawet raz w miesiącu jest już sygnałem ostrzegawczym i może świadczyć o uzależnieniu.
- 33,52% respondentów stwierdziło, że tylko codzienne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia.
- 23,08% badanych mieszkańców przyznało, że w ich domu jest przyzwolenie na picie napojów energetyzujących lub piwa bezalkoholowego.
- Wszyscy ankietowani sprzedawcy uznali za niestosowną sprzedaż alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej, jak również sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej.
- Wszyscy badani sprzedawcy zadeklarowali, że w przypadku wątpliwości, co do wieku kupującego alkohol, proszą o okazanie dokumentu tożsamości.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania wskazują, że w opinii ankietowanych mieszkańców najbardziej zauważalnym problemem w ich środowisku lokalnym jest alkoholizm. Ważność tego problemu została oceniona powyżej przeciętnej, dlatego też zasadne jest podejmowanie działań w celu

eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy, a należą do nich m.in.:

- Kontrole punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.
- Prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych z asertywnych technik odmowy sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym.
- Zwiększenie poziomu egzekwowania prawa w zakresie spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
- Dofinansowanie programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia.
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach lokalnych udzielających pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, na przykład poprzez plakaty i ulotki informacyjne.
- Podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki alkoholowej- organizacja warsztatów profilaktycznych dla uczniów szkół.
- Zwiększenie osobom dorosłym dostępności do programów edukacyjnych, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia.

II. Problem narkomanii w świadomości dorosłych mieszkańców z gminy Piastów

Główne wyniki badania

A. ZJAWISKO NARKOMANII W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.
- Problemy narkomanii oraz używania nowych substancji psychoaktywnych- dopalaczy uzyskały w ocenie mieszkańców wagę punktową odpowiednio 2,73 i 2,82.
- 35,44% badanych było zdania, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy, natomiast są to nieliczne przypadki.
- Zdecydowana większość badanych tj. 88,74% nie posiada wiedzy na temat tego, gdzie można nabyć narkotyki.
- 18,86% respondentów potwierdziło dostępność narkotyków na terenie gminy Piastów, najczęściej wskazując marihuanę, dopalacze, haszysz i amfetaminę.
- 20,05% ankietowanych przyznało, że zna co najmniej jedną osobę, która zażywa narkotyki.

B. POSTAWY WOBEC NARKOTYKÓW:

- Większość badanych mieszkańców, to jest 81,04% była zgodna w ocenie, że narkotyki nie są dobrym sposobem na radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych.
- 89,56% mieszkańców zdecydowanie odpowiedziało, że dopalacze są równie szkodliwe co narkotyki.
- 14,56% badanych przyznało się do eksperymentowania z narkotykami, w tym 6,87% stwierdziło, że był to jednorazowy kontakt, 7,14% potwierdziło ich kilkukrotne użycie, a 0,55% zadeklarowało, że sięga po narkotyki co jakiś czas.
- Najbardziej popularnym narkotykiem okazała się marihuana, do której użycia przyznało się 96,23% badanych, którzy potwierdzili kontakt z narkotykami.

Wnioski i rekomendacje

Badania zrealizowane wśród mieszkańców pozwoliły stwierdzić, iż problem narkomanii oraz nowych substancji psychoaktywnych w niewielkim stopniu dotyczy gminy Piastów, niemniej jednak, aby uniknąć rozpowszechnienia się problemu, zasadne jest prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii w tym m.in.:

- Realizowanie lokalnych kampanii społecznych na temat działania substancji psychoaktywnych, w szczególności narkotyków i dopalaczy.
- Rozpowszechnianie rzetelnych informacji na temat substancji odurzających i ich szkodliwości poprzez lokalną prasę, tablice informacyjne, media.
- Promowanie wśród społeczności lokalnej zdrowego stylu życia.
- Zapewnienie określonym grupom adresatów (m.in. młodzieży, rodzicom, nauczycielom, dorosłym mieszkańcom, kierowcom, klientom punktu informacyjno- konsultacyjnego) dostępu do materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki narkotykowej.
- Współpraca lokalnych instytucji w zakresie organizacji zadań mających na celu przeciwdziałanie narkomanii.

III. Problem nikotynowy w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Piastów

Główne wyniki badania

A. PALENIE PAPIEROSÓW W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- 33,52% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że pali papierosy.
- Do nałogowego palenia przyznało się 47,54% palących.
- 97,54% palących respondentów ma świadomość tego, że palenie papierosów szkodzi ich zdrowiu.
- 47,54% ankietowanych mieszkańców przyznało, że pali papierosy przy dzieciach.
- 59,89% ogółu badanych mieszkańców było zdania, iż palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne.
- 46,67% sprzedawców przyznało, że rzadko spotyka się z próbami zakupu papierosów przez nieletnich.
- Wszyscy badani sprzedawcy uważają sprzedaż papierosów osobie niepełnoletniej jako niestosowne zachowanie.
- 10,00% ankietowanych sprzedawców przyznało, że zdarzyło się im sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Piastów zwracają uwagę na problem uzależnienia od nikotyny i jednocześnie wskazują na podjęcie między innymi takich działań, jak:

- Realizowanie programów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych konsekwencji używania papierosów.
- Prowadzenie edukacji społecznej na temat szkodliwości wdychania dymu tytoniowego przez osoby niepalące.

IV. Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców gminy Piastów

Główne wyniki badania

A. ZJAWISKO PRZEMOCY W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- 30,49% badanych mieszkańców potwierdziło znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc.
- Według 53,02% ankietowanych najpoważniejszym źródłem przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.
- 26,65% ankietowanych dopuszcza stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, w sytuacji kiedy inne metody wychowawcze zawodzą.
- Zdecydowana większość badanych przemoc w rodzinie kojarzy z przemocą fizyczną (bicie, popychanie, szarpanie) oraz psychiczną (wyzwiska, poniżanie, krzyki).
- 45,33% ankietowanych jako powód nie zgłoszenia faktu doświadczania przemocy w rodzinie wskazało brak wiary, że ktoś może pomóc.
- Zdaniem większości respondentów przemoc jest przestępstwem i trzeba na nią reagować ponieważ ofiary przemocy nie poradzą sobie same.
- Według 39,01% badanych nie należy się wtrącać w cudze sprawy rodzinne.
- 31,59% ankietowanych mieszkańców uznało, że nie należy się wtrącać, gdyż w ten sposób można zaszkodzić osobie doświadczającej przemocy.
- 70,88% badanych jako instytucję pierwszego kontaktu w sytuacji przemocy w rodzinie wskazało Policję.

Wnioski i rekomendacje

Podsumowując część badań dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, widzimy, że problem ten dotyczy również mieszkańców gminy Piastów. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych, w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz jej przeciwdziałania; w tym m.in.:

- Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach wśród dzieci i młodzieży.
- Realizowanie programów rozwijających umiejętności wychowawcze oraz pozytywne relacje rodzinne.

- Organizowanie spotkań z mieszkańcami i programów informacyjnych podczas, których udzielane byłyby porady jak radzić sobie z przemocą w rodzinie.
- Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- Włączanie się w ogólnopolskie akcje/kampanie promujące życie rodzinne bez przemocy.

V. Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Główne wyniki badania

A. ZAŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH PRZEZ UCZNIÓW:

- Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta dość dynamicznie wraz z wiekiem badanych uczniów.

Poniższa tabela obrazuje procent uczniów, którzy odbyli już inicjację alkoholową, nikotynową i narkotykową.

Używanie substancji psychoaktywnych	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum	Uczniowie liceum
spożywanie alkoholu	45,30%	71,05%
palenie papierosów (tradycyjnych i e-papierosów)	43,11%	59,21%
zażywanie narkotyków	21,44%	27,63%

Tabela 65. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów z terenu gminy Piastów.

- Spośród osób mających za sobą inicjację alkoholową, 29,95% uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 35,85% uczniów liceum piło alkohol za namową osób trzecich.
- Wśród okoliczności sprzyjających sięganiu po alkohol, uczniowie, niezależnie od grupy wiekowej najczęściej wskazywali okres wakacyjny, a jako powód spożywania alkoholu towarzystwo.
- 47,83% badanych uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum przyznało, że spożywają alkohol kilka razy w roku. Uczniowie liceum najczęściej deklarowali, że piją alkohol okazjonalnie, kilka razy w roku lub kilka razy w miesiącu, odpowiedzi te zostały wskazane po równo przez 39,62% badanych.

- Spośród osób mających za sobą inicjację nikotynową, 49,02% uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 37,50% uczniów liceum spróbowało papierosów za namową osób trzecich.
- Zdecydowana większość uczniów palących e-papierosy wyraziła zdanie, że są one mniej szkodliwe niż papierosy tradycyjne.
- Wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Poniższa tabela obrazuje procent znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne wśród uczniów.

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum	Uczniowie liceum
spożywanie alkoholu	77,24%	92,11%
palenie papierosów	85,34%	93,42%
zażywanie narkotyków	31,95%	53,95%
zażywanie dopalaczy	16,63%	17,11%

Tabela 66. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne

- Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do zakupu substancji psychoaktywnych.

Poniższa tabela obrazuje ocenę dostępności substancji psychoaktywnych przez uczniów.

Dostępność substancji psychoaktywnych	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum	Uczniowie liceum
Zakup alkoholu		
- bardzo łatwy	14,88%	31,58%
- raczej łatwy	18,38%	30,26%
Zakup papierosów		
- bardzo łatwy	19,26%	34,21%
- raczej łatwy	26,48%	34,21%
Zakup narkotyków		
- bardzo łatwy	3,28%	10,53%
- raczej łatwy	7,22%	13,16%

Tabela 67. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych

- Większość ankietowanych nie miało dotąd kontaktu z narkotykami. Do stosowania tego typu substancji psychoaktywnych przyznało się 10,94% uczniów klas szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 18,42% uczniów liceum.
- Najbardziej popularnym wśród młodych osób narkotykiem okazała się marihuana, której używanie potwierdziło 76,00% uczniów klas szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 85,71% uczniów liceum.
- Badani uczniowie prezentują stosunkowo wysoki poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje grupa uczniów, która takiej wiedzy nie posiada.

Poniższa tabela obrazuje poziom wiedzy uczniów w zakresie narkotyków.

Zakres wiedzy w zakresie narkotyków	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum	Uczniowie liceum
Konsekwencje zdrowotne		
- <u>nie znam</u>	<u>9,41%</u>	<u>9,21%</u>
- wiem ogólnie jakie są skutki	52,95%	48,68%
- potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu	37,64%	42,11%
Konsekwencje prawne		
- <u>nie znam</u>	<u>12,04%</u>	<u>5,26%</u>
- wiem ogólnie jakie są kary	56,67%	65,79%
- potrafię dokładnie powiedzieć jakie sankcje grożą za posiadanie narkotyków	31,29%	28,95%

Tabela 68. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków.

- Większość ankietowanych nie miało dotąd kontaktu z dopalaczami. Do stosowania tego typu substancji psychoaktywnych przyznało się 4,81% uczniów klas szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 3,95% uczniów liceum.
- Większość badanych, niezależnie od grupy wiekowej skłaniała się ku stwierdzeniu, że narkotyki i dopalacze nie są dobrym sposobem na radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych.

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca używania przez uczniów z terenu gminy Piastów różnego rodzaju substancji psychoaktywnych pozwoliła na ocenę poziomu zagrożeń z nimi związanych.

Analizując szczegółowe dane zauważamy, że wraz z wiekiem wzrasta możliwość dostępu do używek jakimi są alkohol, narkotyki czy też papierosy. Co więcej naprawdę wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu

używkami nastąpił za namową osób trzecich. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Należy pamiętać, że młody człowiek, który ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa i funkcjonuje w środowisku, w którym czuje się dobrze, jest mniej podatny na kontakt z używkami, chętniej rozmawia o swoich problemach. Istotne jest zatem budowanie pozytywnego klimatu społecznego, który daje młodemu człowiekowi możliwość rozwijania kompetencji społecznych takich jak asertywność, umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji czy poczucia własnej wartości.

Reasumując, w zakresie profilaktyki szkolnej, zasadnym będzie podejmowanie następujących działań:

- Kontynuowanie programów informacyjno - profilaktycznych podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu, używania narkotyków czy palenia papierosów. Wysoki poziom wiedzy w tym zakresie jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych i świadomych decyzji dotyczących stosowania tego typu substancji psychoaktywnych.
- Kontynuowanie programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, narkotyków/ dopalaczy i papierosów. Szczególnie ważne jest rozwijanie technik asertywnej odmowy, gdyż uczniowie często korzystają z tego typu używek za namową osób trzecich. Jest to o tyle istotne, że uczniowie deklarują liczne znajomości wśród osób niepełnoletnich palących papierosy, spożywających alkohol czy zażywających narkotyki. Ponadto wraz z wiekiem badanych procent tego typu znajomości cały czas niebezpiecznie wzrasta.
- Realizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki uzależnień.
- Preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz warsztatów dla młodzieży także zajęcia dla rodziców/prawnych opiekunów, a także dla kadry pedagogicznej.
- Realizowanie warsztatów dla nauczycieli i wychowawców w zakresie: tworzenia, realizacji, monitoringu i ewaluacji programów profilaktycznych.

VI. Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym

Główne wyniki badania

A. ZJAWISKO PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ WSRÓD UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ I UCZNIÓW LICEUM:

- Uczniowie biorący udział w badaniu potwierdzili występowanie przemocy w środowisku szkolnym.
- Wielu uczniów przyznało, że osobiście doświadczyło w szkole przemocy. Takie sytuacje potwierdziło 35,67% uczniów klas szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 25,00% uczniów liceum.
- Zarówno wśród uczniów młodszych jak i starszych najczęściej spotykaną formą przemocy okazała się agresja słowna oraz ośmieszanie i wulgaryzmy.

Poniższa tabela obrazuje występowanie zjawiska przemocy wśród uczniów szkoły podstawowej i uczniów liceum.

Zjawiska przemocy	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum	Uczniowie liceum
złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory	49,67%	50,00%
publikowanie w Internecie obraźliwych informacji	41,14%	43,42%
publikowanie amatorskich filmów video	31,73%	25,00%
poniżanie	68,27%	47,37%
zastraszanie	45,08%	27,63%
ośmieszanie, wulgaryzmy	<u>76,59%</u>	<u>63,16%</u>
szantaż	32,17%	28,95%
pobicie, opluwanie	54,05%	26,32%
wyzywiska, agresja słowna	<u>81,18%</u>	<u>56,58%</u>
grożenie, pokazywanie nieprzyzwoitych gestów	56,02%	50,00%
doświadczenie powyższych zachowań przez badanych	27,79%	18,42%

Tabela 69. Różnica ilościowa zjawisk przemocy wśród uczniów szkoły podstawowej i uczniów liceum.

- Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli, w zależności od wieku badanych zmienia się częstotliwość występowania zjawisk przemocowych w szkole. Można również stwierdzić, że wraz z wiekiem badanych ich częstotliwość maleje, czego potwierdzeniem są wyniki ankietyzacji przeprowadzonej wśród uczniów liceum.
- Wraz z wiekiem badanych nieco wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły, jak również uczestnictwa w czynnych aktach przemocy.

Zjawiska przemocy	Uczniowie klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i trzeciej gimnazjum	Uczniowie liceum
Spotykane przejawy przemocy poza szkołą	42,23%	47,37%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	23,41%	25,00%

Tabela 70. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.

- Uczniowie niezależnie od kategorii wiekowej, najczęściej wskazywali dyrekcję szkoły, wychowawcę czy pedagoga jako osoby, do których się zwrócą, jeśli będą ofiarą lub świadkiem przemocy.
- Wielu uczniów nie zna żadnych instytucji świadczących pomoc dla osób doświadczających przemocy. Wśród uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 32,39% badanych, a wśród uczniów liceum 43,42%.

Wnioski i rekomendacje

Jak wynika z diagnozy równie istotnym problemem występującym w środowisku szkolnym jest przemoc.

Szczególnie istotnym wydaje się być walka z ośmieszaniem, agresją słowną czy poniżaniem. Należy zatem kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów agresji i przemocy, ukierunkowane na wszystkich uczniów. Planowane działania powinny być dostosowane do skali realnych problemów w różnych grupach wiekowych i obejmować przede wszystkim:

- Kontynuowanie programów profilaktycznych dotyczących zagadnień agresji, ze szczególnym uwzględnieniem agresji słownej, ośmieszania i poniżania. Zwiększanie wiedzy w zakresie sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych oraz reagowania wobec zachowań agresywnych, co pozwoli młodym ludziom na swobodne funkcjonowanie w środowisku rówieśniczym. Ponadto niezbędnym jest zwrócenie uwagi na rolę osoby krzywdzącej oraz tego jak bardzo silnie jej działanie może wpłynąć na psychikę ofiary, szczególnie w tak młodym

wieku. Posiadanie przez uczniów wiedzy w tym zakresie będzie miało również pozytywny wpływ na kształtowanie zachowań rzutujących na ich samoocenę oraz pewność siebie.

- Rozpowszechnianie informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy, gdyż jak wskazują wyniki badania duża grupa uczniów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

VII. Problem cyberprzemocy wśród uczniów

Główne wyniki badania

A. ZJAWISKO CYBERPRZEMOCY WŚRÓD UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ I UCZNIÓW LICEUM:

- Zdecydowana większość badanych wie czym jest cyberprzemoc.
- Ankietowani potwierdzili przypadki, w których osobiście doświadczyli cyberprzemocy, gdyż ktoś zrobił im zdjęcie lub nakręcił film wbrew ich woli. Takie sytuacje zostały potwierdzone przez 55,80% uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 35,53% uczniów liceum.
- Część uczniów przyznała się do ośmieszania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. Takie przypadki potwierdziło 19,47% uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 22,37% uczniów liceum.
- Wielu ankietowanych zadeklarowało zawieranie znajomości przez Internet. Wśród uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum do tego typu działań przyznało się 67,61% badanych, a w grupie uczniów liceum 69,74%.

B. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC ZJAWISKA CYBERPRZEMOCY:

- Zarówno młodsi jak i starsi uczniowie najczęściej przejmują się występowaniem cyberprzemocy i szukają pomocy.
- Niepojęty jest wynik, iż wielu uczniów nie zna ani jednej instytucji udzielającej pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 46,83% uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 48,68% uczniów liceum.

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca zjawiska cyberprzemocy wskazuje, iż jest to problem dotyczący również uczniów szkół z terenu gminy Piastów. Warto zatem pracować z młodzieżą nad wrażliwością wobec cyberprzemocy oraz poszerzać ich wiedzę na temat tego jak odpowiednio reagować w sytuacji zetknięcia się z tym zjawiskiem. Nauczyciele i rodzice powinni podpowiadać swoim dzieciom, gdzie zgłaszać się, gdy jest się ofiarą lub świadkiem cyberprzemocy, gdyż bardzo wielu uczniów deklaruje brak wiedzy w tym temacie.

Należy także zwrócić uwagę, że wielu uczniów deklaruje zawieranie znajomości przez Internet. Profilaktyka współczesnych zagrożeń dotyczących korzystania z mediów powinna zatem obejmować zagadnienia radzenia sobie z zaskakującymi czy też niebezpiecznymi zachowaniami nieznanych osób spotkanych w sieci. Ponadto istotnym jest uświadamianie zagrożeń czyhających w Internecie, gdyż wraz z wiekiem zmienia się cel wykorzystywania sprzętów elektronicznych i uczniowie zaczynają coraz częściej przeglądać portale społecznościowe, strony poświęcone rozrywce oraz uczestniczyć w grach w wirtualnym świecie. W związku z tym ważne jest przekazywanie dzieciom wiedzy na temat m.in. racjonalnego korzystania z mediów czy ochrony swojej prywatności i danych osobowych.

Reasumując powyższe, w ramach działań profilaktycznych zaleca się:

- Realizowanie programów profilaktycznych dotyczących zagrożeń w sieci. Ułatwianie dostępności informacji na temat niebezpieczeństwa, jakim jest zawieranie nowych znajomości w Internecie.
- Realizowanie projektów profilaktycznych dotyczących zagadnienia przemocy rówieśniczej z naciskiem na jej nową formę jaką jest cyberprzemoc. Ważnym jest podejmowanie działań ukierunkowanych na poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń związanych z cyberprzemocą oraz kształtowanie wrażliwości wobec takiego zjawiska. Posiadanie takiej wiedzy sprawi, że uczniowie nie będą obojętni wobec takiej formy przemocy, a co więcej będą potrafili w odpowiedni sposób na nią zareagować.

- Ułatwianie dostępności informacji na temat organizacji czy serwisów internetowych pomagających w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. CBOS, Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych, Warszawa 2015
2. CBOS, *Raport Młodzież 2016*, Warszawa 2017
3. CBOS, *Raport Młodzież 2018*, Warszawa 2019
4. Dietrich-Muszalska. A, Uzależnienie od substancji psychoaktywnych, 2015
5. Fudała. J , *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017
6. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Praca zbiorowa *Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
7. Klimczak. J, *Fetal Alcohol Syndrom – czyli skutki oddziaływania alkoholu na płód*, w: Banach. M (red.), *Alkoholowy zespół płodu*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2011
8. Kołodziejczyk. J, *Agresja i przemoc w szkole*, Kraków 2004
9. Mohr. E, *Agresja w szkole – przyczyny i podstawowe zasady przeciwdziałania przemocy*, 2015
10. PARPA, *Deklaracja w Sprawie Młodzieży i Alkoholu*
11. PARPA, *Jak zmieniają się postawy kobiet wokół picia alkoholu w ciąży?*
12. PARPA, *Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego*
13. *Polska Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholu Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r.*
14. Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2015r.*, Warszawa 2015
15. Sprawozdania z działalności GKRPA w Piastowie za lata 2016- 2018
16. Sprawozdania z działalności Punktu Interwencji Kryzysowej - Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego działającego na terenie miasta Piastowa za lata 2016- 2018
17. Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2016- 2018
18. Tracz-Dral J., *Agresja i przemoc w szkołach*, Warszawa 2012
19. Trząsańska. A i in., *Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego na temat postaw wobec palenia tytoniu*, 2017
20. Zellma. A., *Współpraca policji z rodziną w przeciwdziałaniu cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży – możliwość czy utopia?*

Źródła internetowe

1. <https://www.bdl.stat.gov.pl>
2. <https://www.gus.gov.pl>
3. <https://www.mops.pilastow.pl>
4. <https://www.parpa.pl>

Spis wykresów

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki w roku 2018.....	9
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku	10
Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.	35
Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na wiek.....	36
Wykres 5. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową.....	36
Wykres 6. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie.....	36
Wykres 7. Ilość osób w gospodarstwie domowym.	37
Wykres 8. Czy w Pana/i opinii na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?	39
Wykres 9. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa?	39
Wykres 10. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?.....	40
Wykres 11. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Piastów.	41
Wykres 12. Jak często spożywa Pan/i napoje alkoholowe?	43
Wykres 13. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/i najczęściej?.....	44
Wykres 14. Czy w Pana/Pani rodzinie jest przyzwolenie na picie napojów energetyzujących, piwa bezalkoholowego, cydru czy alkopopu?.....	44
Wykres 15. Czy alkohol zawarty w piwie i winie jest mniej groźny od tego zawartego w wódce?	45
Wykres 16. Czy Pana/Pani zdaniem można się uzależnić od piwa i wina?	46
Wykres 17. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?	46
Wykres 18. Czy uważa Pan/Pani, że alkohol pomaga w radzeniu sobie ze stresem?	47
Wykres 19. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?.....	48
Wykres 20. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki?	50
Wykres 21. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których według Pana/Pani stosowana jest przemoc?.....	51
Wykres 22. Które z poniższych stwierdzeń według Pana/i oznaczają przemoc w rodzinie?.....	52
Wykres 23. Jakie w Pana/i opinii jest najpoważniejsze źródło przemocy w rodzinie?.....	53
Wykres 24. Do jakiej instytucji w pierwszej kolejności zwrócił/zwróciłaby się Pan/Pani o pomoc w sytuacji przemocy w rodzinie będąc świadkiem lub ofiarą przemocy?.....	54
Wykres 25. Jeżeli będąc ofiarą przemocy w rodzinie nie zgłosiłby/zgłosiłaby Pan/Pani tego faktu, to z jakiego powodu?.....	54
Wykres 26. Czy rodzice mają prawo stosować kary cielesne?	56
Wykres 27. Jak często pali Pan/Pani papierosy?	57

Wykres 28. Czy uważa Pan/Pani, że palenie papierosów szkodzi Pana/Pani zdrowiu?	58
Wykres 29. Czy pali Pan/Pani w obecności dzieci?	58
Wykres 30. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?	58
Wykres 31. Czy zna Pan/Pani instytucje na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym?..	59
Wykres 32. Podaj swoją płć.....	62
Wykres 33. Jesteś uczniem klasy	63
Wykres 34. Jak oceniasz swoje samopoczucie w szkole?	63
Wykres 35. Jak oceniasz swoje zachowanie w szkole?.....	64
Wykres 36. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?	65
Wykres 37. Jak często obserwujesz zjawisko przemocy w szkole?.....	65
Wykres 38. Czy znasz przypadki stosowania którejś z wymienionych form przemocy?	66
Wykres 39. Kogo zawiadomisz, jeżeli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?	67
Wykres 40. Czy wiesz, jakie instytucje w Twoim środowisku mogą pomóc osobom, które doświadczają przemocy?	68
Wykres 41. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?	68
Wykres 42. Czy uważasz, że możesz porozmawiać z rodzicami na temat swoich problemów?	69
Wykres 43. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?	73
Wykres 44. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	73
Wykres 45. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	74
Wykres 46. Czy uważasz, że palenie pomaga w trudnych sytuacjach?	74
Wykres 47. Czy kiedykolwiek piłeś/eś alkohol?.....	76
Wykres 48. Dlaczego najczęściej sięgasz po alkohol?.....	78
Wykres 49. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?	79
Wykres 50. Czy uważasz, że w Twoim środowisku dostęp do alkoholu jest?.....	79
Wykres 51. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	80
Wykres 52. Czy używałeś/eś kiedykolwiek narkotyków?	81
Wykres 53. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza?.....	82
Wykres 54. Czy znasz w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?	83
Wykres 55. Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić narkotyki jest?.....	83
Wykres 56. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	84
Wykres 57. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?	84

Wykres 58. Czy używałaś/eś kiedykolwiek dopalaczy?	86
Wykres 59. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?.....	87
Wykres 60. Ile czasu poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?.....	89
Wykres 61. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?	91
Wykres 62. Czy wbrew Twojej woli wykonano Ci kiedyś zdjęcie lub nakręcono film?.....	92
Wykres 63. Czy kiedykolwiek byłaś/eś sprawcą ośmieszania lub szantażowania kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych?	92
Wykres 64. Podaj swoją płć.....	93
Wykres 65. Podaj swój wiek.	93
Wykres 66. Jak się czujesz w swojej szkole?.....	94
Wykres 67. Jak oceniasz swoje zachowanie w szkole?.....	95
Wykres 68. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?.....	95
Wykres 69. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?	96
Wykres 70. Kogo zawiadomisz, jeżeli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?	97
Wykres 71. Czy wiesz, jakie instytucje w Twoim środowisku mogą pomóc osobom, które doświadczają przemocy?	97
Wykres 72. Znajomość przypadków stosowania poszczególnych form przemocy.	98
Wykres 73. Czy uważasz, że rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?.....	99
Wykres 74. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?	100
Wykres 75. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?	103
Wykres 76. Czy uważasz, że w Twoim środowisku dostęp do papierosów jest?	104
Wykres 77. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	104
Wykres 78. Czy uważasz, że palenie pomaga w trudnych sytuacjach?	105
Wykres 79. Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?	106
Wykres 80. Dlaczego najczęściej sięgasz po alkohol?.....	108
Wykres 81. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?	108
Wykres 82. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?.....	109
Wykres 83. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	109
Wykres 84. Czy używałaś/eś kiedykolwiek narkotyków?	111
Wykres 85. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza?.....	112
Wykres 86. Jak oceniasz dostęp do narkotyków w Twoim środowisku?.....	113

Wykres 87. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	113
Wykres 88. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?	114
Wykres 89. Czy używałaś/eś kiedykolwiek dopalaczy?	115
Wykres 90. Czy znasz konsekwencje zdrowotne używania dopalaczy?	116
Wykres 91. Ile czasu poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?	117
Wykres 92. Jakie są Twoje odczucia wobec cyberprzemocy?	119
Wykres 93. Czy wbrew Twojej woli wykonano Ci kiedyś zdjęcie lub nakręcono film?	120
Wykres 94. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?	128
Wykres 95. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś dopalacze?	133
Wykres 96. W jakim stopniu określisz swoją nietrzeźwość w efekcie ostatniego picia alkoholu?	143
Wykres 97. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś dopalacze?	148
Wykres 98. Czy kiedykolwiek zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu?	151
Wykres 99. Czy osoby nietrzeźwe podejmują próbę zakupu alkoholu?	152
Wykres 100. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu alkoholu?	153
Wykres 101. Czy spotkał się Pan/i na terenie Piastowa ze sprzedażą alkoholu osobom niepełnoletnim?	153
Wykres 102. Czy zdarza się, że osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu piwa bezalkoholowego o zawartości nieprzekraczającej 0,5% alkoholu?	155
Wykres 103. Jak często osoby niepełnoletnie próbują zakupić napoje energetyzujące?	155

Spis tabel

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS	12
Tabela 2. Powody udzielania pomocy społecznej	13
Tabela 3. Procedura "Niebieskie Karty"	14
Tabela 4. Osoby doświadczające przemocy i stosujące przemoc w związku z procedurą NK.....	14
Tabela 5. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2016- 2018.....	30
Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy.	32
Tabela 7. Interwencje policyjne.	33
Tabela 8. Interwencje związane z przemocą w rodzinie.	34
Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Piastów	38
Tabela 10. Ocena zjawiska alkoholizmu na przestrzeni ostatnich 10 lat.	42
Tabela 11. Dostępność narkotyków na terenie gminy Piastów.	49
Tabela 12. Z jakimi narkotykami miał/a Pan/i kontakt?	50
Tabela 13. Czy zgadza się Pan/Pani z następującymi stwierdzeniami dotyczącymi przemocy?	53
Tabela 14 Akty przemocy wśród uczniów III etapu edukacji.	67
Tabela 15. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	72
Tabela 16. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	72
Tabela 17. Kiedy po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?	77
Tabela 18. W jakich okolicznościach po raz pierwszy piłaś/eś alkohol?	77
Tabela 19. Jak często sięgasz po alkohol?.....	78
Tabela 20. Z jakimi narkotykami miałaś/eś kontakt?	82
Tabela 21. Akty przemocy wśród uczniów liceum.	99
Tabela 22. Czy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	102
Tabela 23. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	103
Tabela 24. Gdzie paliłaś/eś po raz pierwszy?.....	103
Tabela 25. Kiedy po raz pierwszy zdarzyło Ci się wypić napój alkoholowy?	106
Tabela 26. W jakich okolicznościach po raz pierwszy piłaś/eś alkohol?	107
Tabela 27. Jak często sięgasz po alkohol?.....	107
Tabela 28. Z jakimi narkotykami miałaś/eś kontakt?	112
Tabela 29.Podaj swoją płć.	121

Tabela 30. Podaj swój wiek.....	121
Tabela 31. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?	122
Tabela 32. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie.	122
Tabela 33. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie.....	123
Tabela 34. Jak dużą ilość piwa wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?.....	124
Tabela 35. Jaką ilość wina wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	124
Tabela 36. Jaką ilość wódki wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	125
Tabela 37. Jak dużą ilość cydru wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	125
Tabela 38. Jak dużą ilość alkopopu wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?.....	126
Tabela 39. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	126
Tabela 40. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	127
Tabela 41. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	127
Tabela 42. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.	129
Tabela 43. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś podanych substancji psychoaktywnych?	131
Tabela 44. Czy używałaś/eś podanych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie?	131
Tabela 45. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?.....	132
Tabela 46. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?	134
Tabela 47. Podaj swoją płeć.	136
Tabela 48. Podaj swój wiek.....	136
Tabela 49. Czy kiedykolwiek piłaś/eś alkohol?	137
Tabela 50. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie.	137
Tabela 51. Ile razy piłaś/eś alkohol w ostatnim czasie?	138
Tabela 52. Jak dużą ilość piwa wypileś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	139
Tabela 53. Jaką ilość wina wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	139
Tabela 54. Jaką ilość wódki wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	140
Tabela 55. Jak dużą ilość cydru wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?	141
Tabela 56. Jak dużą ilość alkopopu wypilaś/eś podczas ostatniej okazji picia alkoholu?.....	141
Tabela 57. Czy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?	142
Tabela 58. Ile razy zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym?.....	142
Tabela 59. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?	143

Tabela 60. Prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu.	144
Tabela 61. Czy kiedykolwiek zażywałaś/eś podanych substancji psychoaktywnych?	146
Tabela 62. Czy używałaś/eś poniższych substancji psychoaktywnych w ostatnim czasie?.....	146
Tabela 63. Ile razy zdarzyło Ci się użyć poszczególnych substancji psychoaktywnych?.....	147
Tabela 64. Jak oceniasz dostępność poszczególnych substancji?	149
Tabela 65. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów z terenu gminy Piastów.....	163
Tabela 66. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne	164
Tabela 67. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych	164
Tabela 68. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków.....	165
Tabela 69. Różnica ilościowa zjawisk przemocy wśród uczniów szkoły podstawowej i uczniów liceum.	167
Tabela 70. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.....	168